

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Universitatea
„Ștefan cel Mare”
din Suceava

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA”
din IAȘI

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

MINERVA 2019-2023
Strengthening Research Management and
Open Science Capacities of HEIs in Moldova and Armenia

Lucrări științifice

SIMPOZION ȘTIINȚIFIC AL TINERILOR CERCETĂTORI

EDIȚIA A XX-a

(8 – 9 aprilie 2022)

Vol. 1

**Republica Moldova
Chișinău, 2022**

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA“
din IAȘI

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Culegere de lucrări științifice

SIMPOZION ȘTIINȚIFIC AL TINERILOR CERCETĂTORI

EDIȚIA A XX-a

(8-9 aprilie 2022)

Vol. 1

**Republica Moldova
Chișinău, 2022**

CZU 082=135.1=111=161.1

S 58

Lucrări științifice ale simpozionului științific (8-9 aprilie 2022), Volumul 1

Copyright 2022

Editori:

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova. Adresa: Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 61, MD-2005, Telefon: + 37322224128, Fax: +37322221968, www.ase.md

Editura ASEM, Centrul Editorial-Poligrafic al ASEM. Adresa: Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 59, ASEM, bloc B, b. 502, MD-2005, Telefon: + 37322402936, www.ase.md

Toate drepturile sunt rezervate

Editorii nu sunt responsabili pentru conținutul lucrărilor științifice publicate și nici de opiniile autorilor prezentate în acest Volum.

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor-șef: Prof. univ., dr. hab., m.c. al AȘM Alexandru STRATAN

Membri:

Victoria COCIUG, dr., conf. univ., Prorector pentru Cercetare și Parteneriate, ASEM

Liliana STAVER, cercet. șt., Șef Serviciu Știință, ASEM

Roman LIVANDOVSKI, dr., conf. univ., Decan al Facultății „Business și Administrarea Afacerilor”, ASEM

Veaceslav ZAPOROJAN, dr., conf. univ., Decan al Facultății „Economie Generală și Drept”, ASEM

Ludmila COBZARI, dr. hab., prof. univ., Decan al Facultății „Finanțe”, ASEM

Lilia GRIGOROI, dr., conf. univ., Decan al Facultății „Contabilitate”, ASEM

Zinovia TOACĂ, dr., conf. univ., Decan al Facultății „Tehnologii Informaționale și Statistică Economică”, ASEM

Larisa DODU-GUGEA, dr., conf. univ., Decan al Facultății „Relații Economice Internaționale”, ASEM

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Simpozion Științific al Tinerilor Cercetători : Ediția a 20-a, (8-9 aprilie 2022) : Culegere de lucrări științifice / colegiul de redacție: Alexandru Stratan (redactor-șef) [et al.]. – Chișinău : ASEM, 2022 – . – ISBN 978-9975-3590-1-6.

Cerințe de sistem: PDF Reader.

Vol. 1. – 2022. – 199 p. : fig., tab. – Antetit.: Min. Educației și Cercet., Acad. de Studii Econ. a Moldovei. – Texte : lb. rom., engl., rusă. – Rez.: lb. rom., engl. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – În red. aut. – ISBN 978-9975-3590-2-3 (PDF).

082=135.1=111=161.1

S 58

ISBN 978-9975-3590-2-3 (PDF)

DOI: 10.5281/zenodo.7542960

Acest Volum include lucrările științifice prezentate la Șimpozionul Științific al Tinerilor Cercetători, 8-9 aprilie 2022, care s-a desfășurat în cadrul Academiei de Studii Economice a Moldovei (ASEM), Chișinău, Republica Moldova.

Simpozionul a cuprins următoarele secțiuni:

SECTIUNILE TEMATICE:

I. MASTERANZI (CILUL II)

Secțiunea: Dimensiuni social – economice și politice ale redresării economiei naționale și mondiale în perioada post-pandemică

II. STUDENȚI (CICLUL I), ELEVI (COLEGIU)

Secțiunea 1: Integrarea economică și cooperare internațională

Secțiunea 2: Managementul și dezvoltarea durabilă a afacerilor în sec.XXI

Secțiunea 3: Perspective de dezvoltare în sfera serviciilor: comerț, turism și alimentație publică

Secțiunea 4: Contabilitate, audit și analiză economică

Secțiunea 5: Tehnologii informaționale și securitate cibernetică

Secțiunea 6: Probleme actuale ale dreptului național public și privat. Provocări și perspective

Secțiunea 7: Contribuția ITC în dezvoltarea economiei digitale

Secțiunea 8: Finanțe și asigurări

Secțiunea 9: Resurse umane, afaceri publice și comunicare

Secțiunea 10: Tendințele marketingului modern

Secțiunea 11: Econometrie și statistică economică

Secțiunea 12: Aspecte teoretice și practici ale unei dezvoltări sustenabile a economiei naționale

Secțiunea 13: Aspecte teoretice și practice ale activității unităților economice

Secțiunea 14: Dezvoltarea instrumentelor și instituțiilor financiare la etapa actuală

International Scientific Conference “ Simpozion Științific al Tinerilor Cercetători, Ediția a XX-a” is a deliverable within MINERVA project” Strengthening research management and open science capacities of HEIs in Moldova and Armenia”, reference number 597912-EPP-1-2018-1-MD-EPPKA2-CBHE-SP, funded by the European Union through the Erasmus + Programme 2014- 2020, KA2 – Cooperation for innovation and the exchange, Key action 2 - Capacity Building in Higher Education..

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2019-2023

Strengthening Research Management and
Open Science Capacities of HEIs in Moldova and Armenia

„This project is funded by the European Commission. Financial support from the European Commission for this project does not constitute endorsement of content that reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.”

CUPRINS

PREZENTĂRI ÎN PLEN	9
MANAGEMENT STYLE ANALYSIS // ANALIZA STILURILOR MANAGERIALE <i>UȚICA Doina, studentă, Specialitatea: BA</i>	10
SECȚIUNEA 1: INTEGRAREA ECONOMICĂ ȘI COOPERARE INTERNAȚIONALĂ	
HUMANITARIAN MIGRATION IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL MIGRATION MIGRAȚIA PE MOTIV UMANITAR ÎN CONTEXTUL MIGRAȚIEI INTERNAȚIONALE <i>BÎRGĂU Victoria, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	16
NON-TARIFF BARRIERS IN INTERNATIONAL TRADE BARIERELE NETARIFARE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL <i>ȘEVCENCO Violeta, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	21
FINANCIAL TECHNOLOGIES (FINTECH) - CURRENT REALITY IN THE RISE OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS! // TEHNOLOGIILE FINANCIARE (FINTECH) - REALITATE ACTUALĂ IN ASCENSIUNEA CORPORAȚIILOR TRANSNATIONALE! <i>NEGARĂ Maxim, student, Specialitatea: EMREI</i>	26
THE ROLE OF DCFTA IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA // ROLUL DCFTA ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA <i>POTORAC Doina, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	32
GERMANY'S INTERNATIONAL TRADE IN SERVICES COMERȚUL INTERNAȚIONAL CU SERVICII AL GERMANIEI <i>GRĂJDEANU Adriana, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	37
DIGITALIZATION OF INTERNATIONAL TRADE DIGITALIZAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL <i>CEBOTARI Daniela, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	42
LIBERALISM VS PROTECTIONISM (CASE STUDY) LIBERALISMUL VS PROTECȚIONISM (STUDIU DE CAZ) <i>NEGARĂ Maxim, student, Specialitatea: EMREI</i>	47
THE DEMO-ECONOMIC EFFECTS OF GERMANY'S MIGRATION EPECTELE DEMO-ECONOMICE ALE MIGRAȚIEI GERMANIEI <i>GRĂJDEANU Adriana, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	52
HANDLING IN BUSINESS AND NEGOTIATIONS. WAYS TO NEUTRALIZE MANIPULAREA ÎN AFACERI ȘI NEGOCIERI. CĂI DE NEUTRALIZARE <i>ȘARBAN Tatiana, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	57
MONDIALISATION DE L'ÉCONOMIE DURABLE MONDIALIZAREA ECONOMIEI DURABILE <i>PRODAN Valeria, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	61
THE TRANSITION TO A NEW ECONOMIC NORMAL TRANZIȚIA CĂTRE O NOUĂ NORMALITATE ECONOMICĂ <i>PLĂMĂDEALĂ Olivia, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	65
ECO TRENDS AND THEIR IMPACT ON INTERNATIONAL TRADE ECO TENDINȚE ȘI IMPACTUL LOR ASUPRA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL	

PLĂMĂDEALĂ Olivia, studentă, Specialitatea: EMREI	70
INTERNATIONAL TRADE IN ARMS AND AMMUNITION. CHALLENGES AND THREATS // COMERȚUL INTERNAȚIONAL CU ARME ȘI MUNIȚII. PROVOCĂRI ȘI AMENINȚĂRI	
<i>GHERLAC TATIANA, studentă, Specialitatea: EMREI,</i>	
<i>BOSTAN NELEA, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	74
MIGRATION FOR STUDIES OF YOUNG PEOPLE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA MIGRAȚIA PENTRU STUDII A TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA	
<i>CEBOTARI Daniela, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	79
RUSSIA AND THE EUROPEAN UNION: BETWEEN ENERGY DEPENDENCY AND INDEPENDENCE // RUSIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ: ÎNTRE DEPENDENȚA ENERGETICĂ ȘI INDEPENDENȚĂ	
<i>COICA Iulia, studentă, Specialitatea: EMREI</i>	84

SECȚIUNEA 2:

MANAGEMENTUL ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ A AFACERILOR ÎN SEC. XXI

THE INDUSTRIES OF THE FUTURE – BUSINESSES DURABILITY IN THE DIGITAL ERA // INDUSTRIILE VIITORULUI - DURABILITATEA AFACERILOR ÎN ERA DIGITALĂ	
<i>LIVĂDARI Kătălin, student, Specialitatea: BA</i>	90
TENDANCES DANS LE DOMAINE DE L'ENTREPRENEURIAT SOCIAL EN EUROPE TENDINȚE ÎN DOMENIUL ANTREPRENORIATULUI SOCIAL ÎN EUROPA	
<i>CHIRILOV IONELA, student, Specialitatea: BA</i>	95
INTEGRAREA CONCEPTULUI DE MANAGEMENT AL ORAȘELOR SMART ÎN OBIECTIVUL NR.11 DIN ODD ALE NAȚIUNILOR UNITE // INTEGRATING THE CONCEPT OF SMART CITIES MANAGEMENT IN OBJECTIVE NO. 11 OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS	
<i>BÎRGĂU Victoria, student, Specialization: EMREI</i>	100
EXTERNAL MANAGEMENT RISKS OF THE COMPANY ВНЕШНИЕ РИСКИ МЕНЕДЖМЕНТА ПРЕДПРИЯТИЯ	
<i>PODARILOVA Anastasia, student, Specialitatea: BA</i>	105
THE ADVANTAGES OF REORGANIZATION LEGAL ENTITIES BY MERGING AVANTAJELE REORGANIZĂRII PERSOANELOR JURIDICE PRIN FUZIUNE	
<i>ILOVAN (CATARĂU) Ana, student, specialitatea: Drept</i>	110
SUCCESS FACTORS IN MANAGERIAL CAREER FACTORI DE SUCCES ÎN CARIERA MANAGERIALĂ	
<i>CATARAGA ALIONA, student, Specialitatea: BA</i>	113

SECȚIUNEA 3:

PERSPECTIVE ȘI DEZVOLTAREA ÎN SFERA SERVICIILOR: COMERȚ, TURISM, ALIMENTAȚIE PUBLICĂ

ORGANOLEPTIC, QUANTITATIVE AND INFORMATIONAL EXPERTISE OF BEE HONEY TRADED IN CHIȘINĂU STORES // EXPERTIZA ORGANOLEPTICĂ, CANTITATIVĂ ȘI INFORMAȚIONALĂ A MIERII DE ALBINI COMERCEALIZATE ÎN OR.CHIȘINĂU	
<i>Popa Maria, student, Specialitatea: MERC</i>	118
RESEARCH ON METHODS OF PROCESSING RAW MATERIALS OF PLANT ORIGIN WITH A VIEW TO REDUCING NITRATE SUBSTANCES // CERCETĂRI PRIVIND	

METODELE DE PROCESARE A MATERIILOR PRIME DE ORIGINE VEGETALĂ ÎN VEDEREA REDUCERII CONȚINUTULUI DE NITRAȚI <i>FRUNZA Gabriel, student, Specialitatea: TAP</i>	122
THE ASSORTMENT AND QUALITY OF BISCUITS SOLD IN CHISINAU SORTIMENTUL ȘI CALITATEA BISCUIȚILOR COMERCIALIZAȚI ÎN ORAȘUL CHIȘINĂU <i>COROSTELIOVA Iulia, student, Specialitatea: MERC</i>	126
MERCEOLOGICAL CHARACTERISTIC OF BLUEBERRIES CARACTERISTICA MERCEOLOGICĂ A AFINELOR <i>RIPLEANSCAIA Victoria, student, Specialitatea: BA</i>	130
RESEARCH ON THE CONFORMITY OF LABELS OF FOODS MARKETED IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA // CERCETĂRI PRIVIND CONFORMITATEA ETICHETELOR PRODUSELOR ALIMENTARE COMERCIALIZATE PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA <i>COJOCARU Mariana, studentă, Specialitatea: TAP</i>	135
NUTRITION OF PRESCHOOL CHILDREN WITH FOOD INTOLERANCES AND ALLERGIES // ALIMENTAȚIA COPIILOR CU VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ CU INTOLERANȚE ȘI ALERGII ALIMENTARE <i>DRĂGUȘ Iraida, student, Specialitatea: TAP</i>	139
CONFORMITY ANALYSIS OF FERMENTED CREAM ANALIZA CONFORMITĂȚII SMÂNTÂNII FERMENTATE <i>NAGUEVSCHI Ana-Maria, student, Specialitatea: MERC</i>	143
SECȚIUNEA 4: CONTABILITATE, AUDIT ȘI ANALIZĂ ECONOMICĂ	
MATERIAL COST ACCOUNTING ISSUES ASPECTE PRIVIND CONTABILITATEA COSTURILOR CU MATERIALE <i>GHEDEA Daniela, studentă, Specialitatea: CON</i>	149
THE ACCOUNTING OF DIFFERENCES IN FOREIGN EXCHANGE RATES AND AMOUNT: SIMILARITIES AND DIFFERENCES // CONTABILITATEA DIFERENȚELOR DE CURS VALUTAR ȘI DE SUMĂ: SIMILITUDINI ȘI DEOSEBIRI <i>BANCU Daniela, student, Specialitatea: CON</i>	154
THE ROLE OF INTEGRATED REPORTING IN CIRCULAR ECONOMY DEVELOPMENT // ROLUL RAPORTĂRII INTEGRATE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI CIRCULARE <i>BRIGHIDIN Irina, student, Specialitatea: CON</i>	160
SOME CONVERGENCES AND DIFFERENCES ON THE ACCOUNTING TREATMENT OF STOCKS BY PRISM NATIONAL AND INTERNATIONAL PROVISIONS UNELE CONVERGENȚE ȘI DIVERGENȚE PRIVIND TRATAMENTUL CONTABIL AL STOCURILOR PRIN PRISMA PREVEDERILOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE <i>CODREAN Violeta, studentă, specialitatea: CON</i>	164
THE ACCOUNTING TREATMENT OF WAGE AND SOCIAL DEBTS TRATAMENTUL CONTABIL AL DATORIILOR SALARIALE ȘI SOCIALE <i>DUMANSCHI Mihaela, studentă, Specialitatea: CON</i>	169
DEPRECIATION AND AMORTIZATION OF INTANGIBLE AND TANGIBLE ASSETS: ANALYSIS OF REFERENT STANDARDS IAS 16 PP&E, IAS 38 INTANGIBLE ASSETS AND IAS 36 IMPAIRMENT OF ASSETS // DEPRECIEREA ȘI AMORTIZAREA ACTIVELOR CORPORALE ȘI NECORPORALE: ANALIZA STANDARDELOR DE	

REFERINȚĂ IAS 16 IMOBILIZĂRI CORPORALE, IAS 38 IMOBILIZĂRI NECORPORALE ȘI IAS 36 DEPRECIEREA ACTIVELOR <i>SAVCIUC Maria, studentă, Specialitatea: CON,</i>	176
ACCOUNTING PROVISIONS FOR HOLIDAY PAY CONTABILITATEA PROVIZIOANELOR PENTRU PLATA CONCEDIILOR DE ODIHNĂ.. <i>BOTNARI Daniela, studentă, Specialitatea: CON</i>	181
SPECIFIC ASPECTS OF SALARY CALCULATION AND TAXATION IN IT PARKS ASPECTE SPECIFICE PRIVIND CALCUL ȘI IMPOZITAREA SALARIULUI ÎN PARCURILE IT <i>CUCIUC Andreea, studentă, Specialitatea: CON</i>	186
PROFIT (LOSS) ANALYSIS UNTIL TAXATION ANALIZA PROFITULUI (PIERDERII) PÂNĂ LA IMPOZITARE <i>CIOBANU Victoria, studentă, Specialitatea: CON</i>	191
SECȚIUNEA 5: TEHNOLOGII INFORMAȚIONALE ȘI SECURITATE CIBERNETICĂ	
THE IMPORTANCE OF USABILITY IN DEVELOPING WEBSITES AND MOBILE APPS // ВАЖНОСТЬ ЮЗАБИЛИТИ В РАЗРАБОТКЕ ВЕБ-САЙТОВ И МОБИЛЬНЫХ ПРИЛОЖЕНИЙ <i>STATNIK Aurel, student, specialitatea: TI</i>	196

VOLUMUL I

CICLUL I – LICENȚĂ ȘI ELEVII DIN COLEGIILE DE PROFIL

SECȚIUNEA TEMATICĂ:

PREZENTĂRI ÎN PLEN

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.01>

CZU: 316.46.058

MANAGEMENT STYLE ANALYSIS ANALIZA STILURILOR MANAGERIALE

UȚICA Doina, studentă, Specialitatea: BA

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: uticadoina488@gmail.com

Abstract. *Managerial activity involves a series of complex activities that are intended to contribute to the efficient conduct of people's efforts in the work process. Carried out by people, leadership ultimately targets man; from the point of view of human relations, to lead means to explain, to influence, to convince, to motivate others to achieve certain goals, through an intelligent use of human effort. The exercise of leadership presupposes the existence of persons who perform personally and in an organized way activities specific to the management process. However, every manager adopts a style that he takes as the key to success in order to maintain or develop a successful team, a good leader or a good functioning of the company's operations.*

Key words: *competences, abilities, style, team*

JEL CLASSIFICATION: M1, M10

INTRODUCERE

Cercetătorul *P. Bolinet* afirma că “un conducător este o persoană care își obține rezultatele prin alții”. Într-un mod asemanator, *M. Parker Follet* definește managerul ca o persoană care stăpânește “arta de a determina realizarea unor scopuri cu ajutorul oamenilor”. [1] Observăm că tot ceea ce se obține este datorită forței de muncă, din acest motiv este esențial faptul ca un bun manager să adopte un stil managerial pentru a spori și mai mult implicarea oamenilor în obținerea succesului de către companie. Stilul managerial este perceput ca pe un sumum de cunoștințe și aptitudini care se obțin prin efort și care sunt dificil de conservat în condițiile mutațiilor multiple și complexe cu care se confruntă managerii: ele trebuie îmbunătățite, perfectionate și adaptate la dinamica schimbarilor pentru ca managementul să rămână performant, întrucât nici un produs al firmei nu poate fi atât de bun încât să ducă în spate o echipă de conducere depășită, limitată.

Scopul lucrării constă în analiza stilurilor manageriale pe care un manager le folosește pentru a gestiona un individ, o întâlnire, un proiect, un grup de oameni sau o organizație.

Pentru elaborarea cercetării științifice au servit surse cu informație actuală, cu cercetări a oamenilor de știință *K. Lewin, Judy Vredenburg* etc., cercetare personală pe baza unei companii, interviu cu un manager *Rohan Mantri*, care se află în Republica Moldova într-un schimb de experiență. Datorită metodei descriptive au fost catalogate informațiile observate, astfel încât să poată fi utilizate și reproduse, de asemenea fiind posibilă formularea concluziilor.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Stilul de management va depinde de obiectivele specifice, de organizație și de oamenii implicați. Fiecare stil are propriile sale beneficii și dezavantaje - nu veți găsi un stil unic care să se potrivească fiecărei situații. În schimb, trebuie să-ți identifice trăsăturile de caracter, temperamentul, tipurile de angajați pe care îi ai în echipă. Odată cu aceasta cu siguranță apare întrebarea „**Ce presupune un stil de management?**”

Drept răspuns stilul de management descrie metodele pe care o persoană le folosește pentru a gestiona un membru a echipei, o întâlnire din cadrul afacerii, sau compania pe care o gestionează, un proiect de amploare sau o organizație. Stilul dumneavoastră de management îi poate informa pe alții cum vă organizați munca, luați decizii, planificați și folosiți autoritatea. Puteți utiliza o varietate de stiluri de management în viața profesională, în funcție de diferite scenarii.

Managerii eficienți folosesc diferite stiluri de management pentru a-și susține nevoile și obiectivele în orice moment. De exemplu, Radu Manolescu, managing partner la K.M.Trust & Partners, se declară adeptul unor relații cordiale cu angajații, după un model cizelat în timp, pe care încă îl mai perfecționează și în momentul de față; de asemenea, regina eBay, care domina Silicon Valley, astfel este supranumită Meg Whitman, directorul executiv al celei mai mari companii de licitații online, eBay.

Atunci când se decide ce stil de management să se folosească, se vor lua în considerare câțiva dintre următorii factori: [2]

- Volumul de muncă și timpul de executare;
- Industria și cultura companiei;
- Personalitatea și calitățile de management;
- Obiectivele echipei și ale companiei;
- Atitudinile și personalitățile oamenilor pe care îi conduc.

În baza analizei am identificat 3 stiluri principale:

- **Stilul autocratic (autoritar)**. Acest stil pune accent pe dirijare și control ierarhic, disciplina riguroasă și răspunderea subalternilor. Se caracterizează prin rigiditate și centralizarea autorității, deciziile unipersonale fiind preponderente. Managerii concentrează puterea, dreptul la luarea deciziilor și de control și își asumă întreaga responsabilitate; este respinsă participarea subordonaților la procesul decizional. Pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite se utilizează cu precădere măsurile organizatorice normative și normele. Managerii structurează întreaga activitate a subordonaților și pun accent pe autoritatea formală pentru a obține ascultare și a determina comportamentul și acțiunile acestora. Lucrătorii organizației sunt considerați simpli executanți; întreaga activitate de management este axată pe sarcini, subordonaților nu li se explică obiectivele generale ci li se cere doar executarea strictă a hotărârilor luate. Corecția abaterilor negative de la deciziile luate se face prin sancțiuni. Subordonații sunt considerați ca fiind lipsiți de creativitate, trebuind să fie în permanență îndrumați; lipsind încrederea în subordonați, lipsește delegarea, iar controlul și constrângerile sunt excesive.

- **Stilul democratic (participativ)** se caracterizează prin descentralizarea autorității (puterii), deciziile nefiind unipersonale, ci rezultând din consultarea și participarea salariaților. Managerul și grupul condus acționează ca un grup social în care subordonații devin colaboratori

ai șefului, fiind permanent informați și antrenați să-și exprime ideile și să formuleze sugestii și propuneri. Avându-și originea în conceptele școlii sociologice (relațiilor umane), **stilul democratic** ia în considerare motivația comportamentului, munca în echipă și respectă poziția psihosocială a individului în cadrul grupului.

Judy Vredenburg este un lider în stil democratic și președinte, CEO al Girls Inc., o organizație non-profit. Deoarece acest ONG se bazează pe consiliul său de administrație, voluntari și membri pentru a-și îndeplini misiunea, este esențial ca ea să-și îndeplinească responsabilitățile într-un mod corect, echitabil și să demonstreze că conducerea și personalul organizației sunt buni administratori ai donațiilor, resursele pe care Girls Inc. le primește.[3]

- **Stilul liberal (permisiv sau “laissez-faire”)** este caracterizat prin lipsa intervenției managerului în organizarea și coordonarea grupului din subordine, angajarea redusă la îndeplinirea obiectivelor, deplina libertate de decizie și acțiune a subalternilor. Membrii grupului lucrează autonom, iar managerul pare un simplu membru al grupului. Stilul liberal ignoră contribuția conducătorului în același mod în care stilul autocratic ignoră grupul. Conducătorii permisivi folosesc puterea (autoritatea) lor foarte puțin, nu se implică în activitatea grupului, dând subordonaților un grad înalt de independență și lăsând să se organizeze singuri.

Managerul liberal este mai mult un înregistrator de rezultate, iar rolul său este în primul rând să faciliteze operațiunile grupului, furnizându-le informații și să asigure contactul cu mediul exterior. În baza studiului asupra stilurilor manageriale, K. Lewin (psiholog germano-american , cunoscut ca unul dintre pionierii moderni ai psihologiei sociale, organizaționale și aplicate în Statele Unite) deduce faptul că **stilul autocratic** asigură o productivitate înaltă, dar conducătorul trebuie să fie permanent prezent în cadrul grupului, întrucât rezultatele muncii scad apreciabil în lipsa acestuia. **Stilul democratic (participativ)** este mai popular, mai agreat și mai consecvent din punct de vedere al productivității. **Stilul liberal** s-a dovedit slab din toate punctele de vedere, generand ineficiență. [1]

În baza unui experiment sociologic a fost realizată o evaluare a celor trei tipuri de stiluri: [4]

- pe termen scurt, liderii care au avut un stil de conducere democratic sau autoritar au obținut o productivitate bună de la angajați, pe cand liderii cu stil permisiv au obținut o productivitate slabă;
- satisfacția angajaților este mai ridicată în cazul stilului democratic, angajații fiind mai prietenoși și mai orientați spre grup;
- în cazul stilului de conducere autoritar, se înregistrează conflicte în colectivul de lucru și un stres mai pronunțat (agresivitate ascunsă);
- eficiența stilului autoritar se menține numai dacă e completată cu un control sever; atunci cand liderul autoritar părăsește locul de muncă, lucrul încetează, ceea ce nu s-a întâmplat cu grupurile experimentale conduse democratic sau laissez-faire.

Pentru ca o companie să crească este nevoie ca managerul să adopte stilul de management care îi va genera succese. Cu acest scop, am realizat un studiu pe baza companiei „Asconi Winery”, o afacere de familie, fondată în anul 1994, care are ca obiectiv producerea vinului de calitate înaltă. De-a lungul anilor, Asconi Winery, a crescut și a devenit o comunitate, unde tradițiile sunt moștenirea cea mai de preț. Am fost flatată de faptul că vinăria pune accent pe „oameni” , cei care au contribuit la dezvoltarea companiei (începând de la producere și

finisind cu rețeaua de restaurante am descoperit faptul că angajații au un rol important în luarea deciziilor de către companie). Cercetarea a cuprins un eșantion de 30 de angajați ai companiei.

Atunci când angajații au fost întrebați **„După părerea dumneavoastră, care stil managerial este predominant în cadrul întreprinderii?”**, am obținut drept rezultat că stilul participativ este cel mai dominat cu 82,4%, autoritar 11,2%, iar liberal 5,9%.

Implicarea angajaților este prioritară pentru întreprindere, astfel, 88,2% dintre respondenți au avut un răspuns afirmativ la întrebarea: **„Managerul implică subordonații în luarea deciziei?”**, iar 11,8% au avut un răspuns negativ.

Atunci când au fost întrebați **„Care stil managerial și-ar dori să persiste mai mult?”** încântată am fost să constat că, 94,1% au fost cei care își doresc ca managerul să mențină stilul participativ (democratic), iar doar 5,9 % să predomine un stil liberal.

A trezit interes și faptul să constatăm dacă **angajații sunt mai motivați pentru a lucra mai eficient corespunzător stilului de management aplicat**. Astfel, a fost obținut un rezultat de 94,1% a celor care au răspuns că sunt motivați atunci când permanent sunt informați, antrenați în a-și exprima ideile și a veni cu propuneri, iar 5,9 % sunt mai productivi atunci când sunt dirijați și controlați.

Compania mereu este într-o creștere continuă datorită unei conduite eficiente și a unui stil de management orientat spre angajați. Aceasta acum găzduiește pentru un schimb de experiență pe un fost antreprenor, licențiat în management hotelier, **Rohan Mantri din Mauritius**. Cu studii în management hotelier în Elveția unde a obținut o diplomă de licență în managementul hotelier în 2009, Rohan Mantri a lucrat în multe țări și anume: Elveția, Mauritius, Emiratele Arabe Unite, Sri Lanka și recent Republica Moldova. Având aproape 15 ani de experiență de lucru ca manager rezident la un hotel de 5 stele din Abu Dhabi și o echipă de aproape 60 de persoane și-a deschis propria afacere, un club de plajă și un restaurant pe coasta de sud a Sri Lanka; și-a vândut afacerea în 2019 chiar înainte de pandemia de Covid-19 și, în sfârșit, în 2021 a ajuns în Moldova unde este într-un schimb de experiență.

Astfel, fiind întrebat despre stilul managerial pe care îl practică, Rohan Mantri a afirmat că are un stil managerial hibrid, cu un accent mai mare pe a fi persuasiv cu un strop de autoritate. Cu experiența sa globală și multiculturală, a descoperit că nu există un stil care să se potrivească tuturor - fiecare este diferit. A fost important pentru el să se adapteze la mediul în care se află pentru a avea succes. Ia în considerare următoarele atribute: țara în care lucrează - „este un fapt cunoscut că cultura locală de muncă și modul general al oamenilor variază foarte mult în funcție de țară și regiune”. Există asemănări între anumite regiuni și oameni și odată ce știe asta, le folosește în avantajul său pentru a lucra cu fluxul, mai degrabă decât să încerce să înoate împotriva curentului. De exemplu, în Republica Moldova, care este o țară din estul Europei, la „locul de muncă” a fost mai obișnuit să se folosească de o formă de management autoritară îmbinată cu cea democratică. Personal nu-i place că este nevoit să aplice autoritatea, dar este oarecum eficient în anumite situații din motiv că angajații sunt diferiți.

Scopul său principal este să antreneze și să împărtășească cunoștințele echipei Asconi, context în care mai des decât oricând folosește un stil de coaching pentru a se asigura că învață echipa motivele **„De ce”** și **„Cum”** se fac lucrurile, mai degrabă decât să de-a ordine pentru a fi făcute.

CONCLUZII

Prin urmare, pe toată durata vieții unui grup de muncă, este indicat ca liderul să adopte 3 stiluri de conducere succesive, caracterizate de termenii: comunicare, persuasiune, participare și delegare. Stilul personal de management trebuie să încorporeze abilități, experiență și personalitate, nevoile echipei de lucru, cultura echipei și organizația în ansamblu trebuie să influențeze stilul de conducere. Considerăm că problema cea mai importantă este că marea majoritate a managerilor nu se întreabă care stil de management este potrivit. Pur și simplu îl adoptă pe cel cu care sunt cel mai familiari, cu care sunt cel mai confortabil sau pe cel pe care li s-a spus să-l expună. Aceasta duce inevitabil la dezastru.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Managerii și stilurile de management [accesat 23 martie 2022]. Disponibil: <https://www.scribgroup.com/management/MANAGERII-SI-STILURILE-DE-MANA42686.php>
2. 7 Management Styles for Effective Leadership (With Examples) [accesat 23 martie 2022]. Disponibil: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/management-styles>
3. 4 Management Styles to Strive For and 4 to Avoid [accesat 23 martie 2022]. Disponibil: <https://blog.hubspot.com/marketing/management-styles>
4. Stiluri de conducere [accesat 23 martie 2022]. Disponibil: <https://conspecte.com/management/stiluri-de-conducere.html>
5. 8 Types of Management Styles [accesat 23 martie 2022]. Disponibil: <https://www.indeed.com/hire/c/info/8-types-of-management-styles>
6. What is your management style? [accesat 23 martie 2022]. Disponibil: <https://hospitalityinsights.ehl.edu/management-style>

Coordonator științific: HĂBĂȘESCU Marina, asist. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 69378785
e-mail: habasescu.mariana.mihail@ase.md

SECȚIUNEA 1:
INTEGRAREA ECONOMICĂ ȘI COOPERARE
INTERNAȚIONALĂ

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.02>

CZU: 314.745.2

HUMANITARIAN MIGRATION IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL MIGRATION

MIGRAȚIA PE MOTIV UMANITAR ÎN CONTEXTUL MIGRAȚIEI INTERNAȚIONALE

BÎRGĂU Victoria, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: birgau.victoria@ase.md

Abstract. *Human mobility has manifested itself throughout history in various ways, as a result of influencing factors. If migration is generally defined as any form of territorial mobility of the population regardless of purpose, duration and regularity, it can take various, distinctive forms.*

Voluntary migration is widely theorized in academic circles, which cannot be a valid statement in regard to forced migration, given the fact that the latter takes place in abnormal circumstances, following the abusive seizure of inhabited areas by an enemy resorting to extermination, deportation and persecution of the native population. Assessing the place and role of humanitarian migration in the context of international migration, identifying the features, and the causes and effects generated by humanitarian migration are the objectives proposed in this academic paper. The article also addresses the topicality of the issue stemming from the humanitarian crisis generated by Russia's aggression against neighboring Ukraine. The research methodology of the proposed topic was based on the scientific information from the reports of international bodies, as well as those identified in the academic literature. The text of the article contains a logical, argumentative narrative, developed by applying the dialectical method.

Keywords: *forced migration, humanitarian crisis, asylum seeker, refugee*

JEL CLASSIFICATION: F22, J01, O15

INTRODUCERE

Mobilitatea umană s-a manifestat în istorie în diverse ipostaze catalizate de factori conjuncturali. Indiferent de scop, durată și regularitate, fenomenul fluxurilor migratorii are origini vechi și a caracterizat modul de viață al oamenilor din cele mai vechi timpuri.

Dacă la baza strămutărilor umane din secolul al XVIII-lea au stat transformările sociale determinate de revoluția industrială, migrația din ultimele două secole prezintă trăsături distincte, relevante în contextul globalizării și al liberalizării fluxului de persoane.

Migrația internațională este văzută ca formă de mobilitate a persoanelor în afara locului de reședință obișnuită și peste frontiera națională către o țară a cărei cetățenie nu o dețin. Migrația internațională se desfășoară în prezent sub o serie de forme, una dintre care este și migrația forțată, cauzată de calamități naturale, de persecuții politice sau religioase și de războaie. Lucrarea de față își propune să aprecieze locul și rolul migrației umanitare în contextul migrației internaționale, să identifice trăsăturile, cât și cauzele și efectele acesteia. De asemenea,

prezentul articol caută să stabilească riscurile cărora sunt expuși refugiații și solicitanții de azil, analizând cooperarea în cadrul politicii de integrare ca măsură de gestionare a fluxurilor migrației neorganizate.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

În general, migrația este văzută drept orice formă de mobilitate teritorială a populației indiferent de scop, durată și regularitate. În dependență de factorii de mediu, aceasta îmbracă varii forme. După decizia de migrare a oamenilor, migrația poate fi delimitată în voluntară și forțată. Prima formă atestă o teoretizare pe scară largă în cercurile academice, afirmație nevalabilă în privința celei din urmă, ținând cont că migrația forțată are loc în circumstanțe anormale, survenite în urma acaparării abuzive a zonelor locuite de un inamic care recurge la exterminări, deportări și persecuții asupra populației băștinașe.¹ Altfel spus, migrația umanitară se manifestă spontan și dezorganizat, cauzând strămutări teritoriale forțate. Deseori, aceasta este însoțită de crize umanitare, riscuri majore care implică sărăcie, condiții de incertitudine, pierderea de vieți omenești sau căderea în mâinile traficantilor. Prin urmare, migrația umanitară necesită o atenție sporită din partea statelor lumii, a căror influență și resurse disponibile pot determina soarta a sute de mii de oameni.

Articolul 1 din Convenția privind statutul refugiaților, adoptată de Națiunile Unite la 28 iulie 1951 prevede că termenul „refugiat” se aplică „oricărei persoane care, ca urmare a unor temeri justificate de a fi persecutată pe motive de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un anumit grup social sau opinie politică, se află în afara țării a cărei cetățenie o are sau în care avea reședință obișnuită și care nu poate sau nu dorește să se bucure de protecție sau să se reîntoarcă.”²

Statutul de refugiat se recunoaște la solicitare străinului care se află în afara țării a cărei cetățenie o deține și care nu poate sau nu dorește să se pună sub protecția acestei țări. Refugiații și solicitanții de azil sunt în drept să beneficieze de protecție umanitară temporară, formă de protecție cu caracter excepțional și imediată menită să asigure sprijin în cazul unui aflus masiv și spontan de persoane strămutate care nu se pot întoarce în țara de origine.

Umanitatea experimentează în permanență crize umanitare determinate de conflicte armate, sărăcie și dezastre naturale. De la mijlocul anilor 1980, conflictele etnice, confruntările militare și dezastrele naturale din diferite regiuni ale lumii au crescut numărul refugiaților. Doar în Europa, numărul refugiaților se triplează în intervalul unui singur deceniu, în 1989 fiind deja aproximativ 317 000. În anii 1990 apar conflicte etnice și războaie civile în Iugoslavia, țările CSI, Africa și Asia, ceea ce a dus la amploarea fluxurilor de persoane și creșterea dramatică a solicitărilor de azil.³ Doar în anul 1992, Europa înregistrează 700 000 de migranți forțați, moment în care mai multe țări trec la o politică migraționistă repulsivă vizavi de imigranți, cu

¹ Valeriu MOȘNEAGA, *Migrație și dezvoltare: aspecte politico-juridice*. Chișinău, 2017, Tipografia „Foxtrot”; ISBN 978-9975-89-075-5; p.17, 22, 58

² UNHCR, *The Refugee Convention, 1951; The travaux preparatoires analyzed with a commentary by Dr. Paul Weis*. Disponibil: <https://www.unhcr.org/4ca34be29.pdf>

³ Рязанцев С.В. *Влияние миграции на социально-экономическое развитие Европы: современные тенденции*. Ставропольское книжное издательство, 2001; <http://www.demoscope.ru/weekly/2002/057/analit05.php>; c. 131-137.

scopul de a oferi protecție unui număr limitat de persoane. Potrivit estimărilor UNHCR, numărul migranților forțați înregistrați în Europa în perioada 1989 – 2000 constituia 5 milioane de persoane.

Dinamica și geografia de origine a exodului forțat de persoane sunt extinse și includ patru continente în care au avut loc sau continuă până în prezent conflicte etnice, războaie civile, operațiuni militare, atacuri teroriste și dezastre naturale majore. În ultimii ani, deplasări a milioane de oameni din cauza conflictelor, a instabilității economice și politice au avut loc în Siria, Yemen, Republica Centrafricană, R. D. Congo, Sudanul de Sud, Venezuela și Afganistan. În ultimii doi ani, au existat, de asemenea, deplasări la scară largă declanșate de dezastrele climatice și meteorologice inclusiv în China, Filipine, Bangladesh, India, Statele Unite ale Americii și Haiti.

Din totalul celor 281 milioane de migranți înregistrați la nivel mondial în anul 2020, 89,4 milioane trăiau în deplasare, cu 4,6 milioane mai mult comparativ cu 2019. Numărul refugiaților a crescut în 2020 cu 400 000 de oameni, atingând valoarea de 26,4 milioane. Statisticile mai arată că, în cazul persoanelor strămutate în interior, motivul de conflict și violență ocupă o pondere de 87%, iar cauza dezastrelor doar 13%. Dinamica conflictelor nerezolvate sau reluate în principalele țări de origine a migranților a contribuit substanțial la cifrele și tendințele actuale. După cum s-a subliniat în rapoartele UNHCR anterioare, dinamica conflictelor nerezolvate sau reînnoite în țările cheie a contribuit în mod semnificativ la cifrele și tendințele actuale. Dintre refugiații aflați sub mandatul UNHCR la sfârșitul anului 2020, primele 10 țări de origine – Republica Arabă Siriană, Afganistan, Sudanul de Sud, Myanmar, Republica Democrată Congo, Somalia, Sudanul, Republica Centrafricană, Eritreea și Burundi – au reprezentat mai mult de 80% din populația totală de refugiați. Multe din țările menționate se numără printre principalele surse ale migrației umanitare de cel puțin șapte ani.⁴

Azilanții și refugiații sunt persoanele care pleacă din țara lor pentru a scăpa de pericole cauzate de conflicte armate, foamete, terorism. În 2021, în lume existau circa 4,4 milioane de persoane care au solicitat protecție internațională și se aflau în așteptarea stabilirii statutului lor de refugiat. Migrația forțată este întotdeauna însoțită de suferință și riscuri la adresa securității umane. Incertitudinea viitorului, grijile pentru apropiați, frica și traumele pe care oamenii le-au luat cu sine părăsind țara de origine alimentează o continuă stare de insecuritate și sunt în măsură să deterioreze dezvoltarea umană.⁵ Mai mult, statisticile furnizate de UNHCR sunt în deplinătatea lor îngrijorătoare. Potrivit acestora, la sfârșitul anului 2020, circa 38% din populația refugiată, adică 8 milioane din cei 20,7 milioane de refugiați sub mandatul UNHCR aveau vârsta sub 18 ani.

Călătoriile migranților sunt deseori însoțite de riscuri, care se pot dovedi mortale. În căutarea libertății, de multe ori oamenii apelează la căi ilegale de tranzitare a teritoriilor străine, iar o serie de factori sociali, politici, economici, de mediu pot avea impact profund asupra căilor de migrațiune. În urma evenimentelor tragice din octombrie 2013, în care peste 360 de persoane

⁴ McAuliffe, M. and A. Triandafyllidou (eds.), 2021. *World Migration Report 2022*. International Organization for Migration (IOM), Geneva; ISBN 978-92-9268-076-3

⁵ Drd. Svetlana RUSU, *MIGRAȚIA ȘI DREPTURILE OMULUI*; Institutul de Relații Internaționale al MAE din Rusia, Moscova (MGIMO), 314.74+342.7(478)

au murit în scufundarea a două bărci în apropiere de insula italiană Lampedusa, OIM a început să colecteze informații despre migrații care își pierd viața sau sunt dați dispăruți pe rutele de migrațiune din întreaga lume. În total, între 2014 și 2020, Marea Mediterană a înregistrat cel mai mare număr de decese, cu moartea a peste 21 200 de oameni. În 2020, Mediterana a continuat să reprezinte zona cu cel mai mare număr cunoscut de decese în timpul migrației, înregistrând peste 1 460 de decese.

CONCLUZII

În cele din urmă, se poate constata că dezvoltarea umană este legată și de securitatea umană. Or, pe lângă dimensiunile sociale, securitatea umană cuprinde și integritatea ființei umane și inviolabilitatea dreptului la o viață normală. Oamenii au nevoie de securitate cotidiană, iar această stare poate fi atinsă numai în timpuri de pace. Conflictele militare, războaiele atrag după sine dezastre, care amplifică crizele existente și expun populația unui nivel sporit de vulnerabilitate.

Agresiunea rusească asupra Ucrainei a declanșat o criză umanitară fără precedent în Europa.⁶ La momentul actual, numărul solicitanților de azil este unul mult mai mare decât cel prezentat în rapoartele oficiale. Ca urmare a invaziei armatei Federației Ruse în Ucraina, în cinci săptămâni de război, peste 4,2 milioane de persoane și-au părăsit locuințele pentru a se adăposti în țările vecine, în timp ce 6,5 milioane sunt strămutați în interiorul țării. Peste jumătate din numărul refugiaților se adăpostesc în Polonia, unde primesc ajutor și susținere guvernamentală.⁷

Prezentul articol conține o expunere argumentativă în privința locului și rolului migrației umanitare în contextul migrației internaționale, arătând când, de ce și prin ce mod are loc fenomenul migrației forțate. Mai mult, faptul că numărul refugiaților în lume continuă să crească de la an la an sugerează că omenirea trece actualmente printr-o perioadă de erodare a păcii, în care se atestă răcirea relațiilor diplomatice, fapt ce se extinde și asupra cooperării internaționale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Valeriu MOȘNEAGA, Migrație și dezvoltare: aspecte politico-juridice. Chișinău, 2017, Tipografia „Foctrot”; ISBN 978-9975-89-075-5; p.17, 22, 58
2. UNHCR, The Refugee Convention, 1951; The travaux preparatoires analyzed with a commentary by Dr. Paul Weis. Disponibil: <https://www.unhcr.org/4ca34be29.pdf>
3. Рязанцев С.В. Влияние миграции на социально-экономическое развитие Европы: современные тенденции. Ставропольское книжное издательство, 2001; <http://www.demoscope.ru/weekly/2002/057/analit05.php>; c. 131-137.
4. McAuliffe, M. and A. Triandafyllidou (eds.), 2021. *World Migration Report 2022*. International Organization for Migration (IOM), Geneva; ISBN 978-92-9268-076-3
5. Drd. Svetlana RUSU, *MIGRAȚIA ȘI DREPTURILE OMULUI*; Institutul de Relații Internaționale al MAE din Rusia, Moscova (MGIMO), 314.74+342.7(478)

⁶ The Guardian, ‘They draw bombs, tanks and wishes for peace’: Ukraine’s child mental health crisis; [15.03.2022]; Source: <https://www.theguardian.com/global-development/2022/mar/15/ukraine-child-mental-health-crisis>

⁷ How many Ukrainians have fled their homes and where have they gone? Source: <https://www.bbc.com/news/world-60555472>

6. How many Ukrainians have fled their homes and where have they gone? Source:
<https://www.bbc.com/news/world-60555472>
7. The Guardian, 'They draw bombs, tanks and wishes for peace': Ukraine's child mental health crisis;
[15.03.2022], source: <https://www.theguardian.com/global-development/2022/mar/15/ukraine-child-mental-health-crisis>

Coordonator științific: HACHI Mihai Dr., Conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: hachi.mihail.gheorghe@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.03>

CZU: 339.54:339.543.6(100+478)

NON-TARIFF BARRIERS IN INTERNATIONAL TRADE

BARIERELE NETARIFARE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL

ȘEVCENCO Violeta, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: violeta.sevcenco01@gmail.com

***Abstract.** In the contemporary economy there have always been and always will be certain protective trade policies that require contrary actions to restore a level playing field with fair trade. Clearly, the reasons for the slowdown in global trade are manifold. In this context non-tariff measures remain a not infrequently controversial subject of discussion and negotiation. States are hampered by more or less direct impediments, such as domestic policies and regulations, trade administration procedures, attitudes and behaviour of authorities, corruption, discrimination, public (judicial, legal) systems of infrastructure. Thus, non-tariff barriers are applied in this system to protect the state and national producers.*

Keywords: non-tariff barriers, licences, agreements, taxes, trade.

JEL CLASSIFICATION: F10, F13, F18, H71, K34, P45

INTRODUCERE

Politica comercială netarifară aplică un complex de măsuri și reglementări pentru a proteja piața internă de concurența străină. Sunt identificate circa 2000 de astfel de obstacole netarifare care pot urmări marfa importată de la exportator și până la consumatorul final; uneori acestea devin obstacole mai mari în calea importului decât taxele vamale prevăzute în tariful vamal.¹ Acestea se referă la restricții care rezultă din interdicții, condiții sau cerințe specifice ale pieței, care fac dificilă și / sau costisitoare importul sau exportul de produse. Acestea sunt o modalitate de restricționare a comerțului utilizând alte mecanisme decât simpla impunere a tarifelor sau a impozitelor.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

O barieră netarifară, ce reprezintă o modalitate de a restricționa comerțul numără mai multe tipuri, precum cotele, embargourile, sancțiunile și taxele. Ca parte a strategiei lor politice sau economice, unele țări folosesc frecvent bariere netarifare pentru a restricționa volumul schimburilor comerciale pe care le desfășoară cu alte țări.

GATT-ul le clasifică în cinci grupe, deși delimitarea este preponderent metodologică:

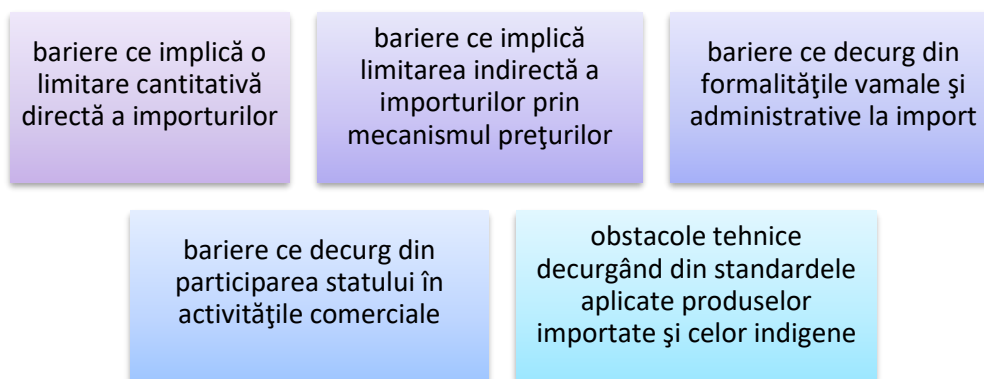

Fig.1 Clasificarea barierelor netarifare după GATT

Sursa: Elaborat și adaptat de autor în baza datelor

https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm9_e.htm#:~:text=It%20recognizes%20that%20certain%20measures,treatment%E2%80%9D%20principles%20in%20GATT

TIPURILE DE BARIERE NETARIFARE.

Cotele. Țările stabilesc adesea cote pentru importul și exportul de bunuri și servicii. Prin intermediul cotelor, țările convin asupra unor limite specifice pentru produsele și serviciile al căror import este permis într-o țară. În cele mai multe cazuri, nu există restricții la importul acestor bunuri și servicii până când o țară nu își atinge cota, pe care o poate stabili pentru o anumită perioadă de timp. În plus, cotele sunt adesea utilizate în acordurile internaționale de acordare a licențelor comerciale.

Embargouri. Embargoul este o măsură prin care o țară - sau mai multe țări - interzice în mod oficial comerțul cu anumite bunuri și servicii cu o altă țară. Guvernele pot lua această măsură pentru a-și susține obiectivele politice sau economice specifice.

Sancțiuni. Țările impun sancțiuni altor țări pentru a le limita activitatea comercială. Sancțiunile pot include acțiuni administrative sporite - sau proceduri vamale și comerciale suplimentare - care încetinesc sau limitează capacitatea de comerț a unei țări.

Restricții voluntare la export. Țările exportatoare folosesc uneori restricții voluntare la export. Restricțiile voluntare la export stabilesc limite privind numărul de bunuri și servicii pe care o țară le poate exporta către anumite țări. Aceste restricții se bazează de obicei pe disponibilitate și alianțe politice.

Licențele de import. Licențele sunt autorizații acordate de stat firmelor importatoare pentru o grupă de produse și pentru o anumită perioadă de timp. După modul de eliberare și formalitățile cerute, licențele de import pot fi:

- licențe automate de import, când cererea de import se acceptă în mod automat într-un termen stabilit, pentru orice produs liberalizat la import;
- licențe de administrare a restricțiilor cantitative la import, care se acordă selectiv pe produse, țări și numai în limita plafoanelor maxime prevăzute la importul acelor produse neliberalizate la import (contingenitate). Această categorie de licențe de import, în mod similar contingentelor, pot fi:
  - acordate global;
  - acordate bilateral.

Interdicțiile (prohibițiile) la import. Interdicțiile sunt mijlocul cel mai radical de protecție, când se interzice total sau parțial, pe timp limitat sau nelimitat, importul unor produse sau grupe de produse.

Contingentele de import. Contingentele sunt plafoane maxime, stabilite cantitativ sau valoric, la importul unor produse sau grupe de produse, pe perioade limitate de timp. Contingentele la import pot fi de două feluri:

- globale, fără a repartiza importul respectiv pe țări de proveniență;
- bilaterale, când se precizează țara de proveniență (se pot conveni ca anexă la acordul comercial bilateral).⁴

Țările folosesc în mod obișnuit bariere netarifare în comerțul internațional. Deciziile privind momentul impunerii barierelor netarifare sunt influențate de alianțele politice ale unei țări și de disponibilitatea generală a bunurilor și serviciilor. În general, orice barieră în calea comerțului internațional - inclusiv tarifele și barierele netarifare - influențează economia globală, deoarece limitează funcțiile pieței libere. Pierderile de venituri pe care unele companii le pot suferi din cauza acestor bariere comerciale pot fi considerate o pierdere economică, în special pentru susținătorii capitalismului laissez-faire. Susținătorii teoriei laissez-faire consideră că guvernele ar trebui să se abțină de la intervenția în funcționarea pieței libere.

BARIERELE NETARIFARE-EXPERIENȚA INTERNAȚIONALĂ

Reieșind din contextul că suntem stat cu proximitate geografică cu UE, putem analiza barierele netarifare aplicate de statele lumii, Uniunii Europene.

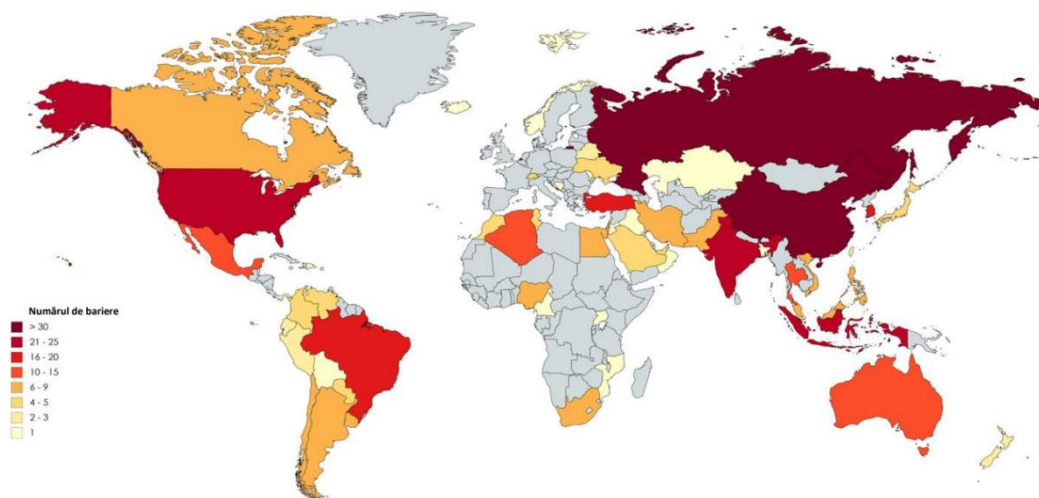

Fig. 2 Numărul barierelor netarifare UE în funcție de țara terță

Sursa: Preluat de autor „RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU privind barierele din calea comerțului și a investițiilor 2019” Disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0271&from=en>

Analizând această figură evidențiem că numărul de bariere cel mai notabil este cel al Chinei, care a devenit pentru prima dată țara cu cel mai mare număr de bariere înregistrate, 37 de bariere afectând oportunitățile de export și de investiții ale UE. Rusia s-a clasat pe locul al doilea, la mică distanță, cu 34 de bariere active în prezent, urmată de India (25), Indonezia (25) și Statele Unite (23). Printre celelalte țări terțe cu cel puțin 10 bariere în calea comerțului se

numără Turcia (20), Brazilia (18), Coreea de Sud (17), Australia (15), Thailanda (12), Mexic (11) și Algeria (10).

China fiind unul din principalii parteneri UE, este și statul care impune cele mai multe bariere netarifare UE. China a introdus diverse măsuri de restricționare a schimburilor în domeniul industriilor de înaltă tehnologie; distribuitorii de butelii cu gaz și încărcătoare pentru gătit destinate pieței serviciilor de alimentație publică au întâmpinat dificultăți din cauza cerinței neclare de a deține o licență pentru depozitarea și distribuția de „mărfuri periculoase” în temeiul cadrului de reglementare actual al Chinei. Această cerință vizează exporturi în valoare de până la 383 de milioane EUR. Deasemenea standardele de reglementare a produselor alimentare au stabilit parametri restrictivi pentru drojdie, care au împiedicat exportul anumitor tipuri de brânzeturi din UE și au generat întâzieri în procedurile de autorizare a exportului de lapte sterilizat. Această cerință vizează exporturi în valoare de până la 469 de milioane EUR. În sfârșit, China și-a revizuit normele privind monopolul asupra sării prin măsuri publicate în decembrie 2017 și în mai 2018. Drept urmare, toate importurile de sare au fost oprite pur și simplu de autoritățile vamale chineze, iar normele prevăd că doar anumite societăți de vânzare a sării, desemnate în prealabil, pot vinde sare cu amănuntul în China.

În perioada ultimelor ani Republica Moldova s-a confruntat cu mai multe bariere netarifare, care au avut un efect negativ asupra economiei naționale și asupra producătorilor autohtoni. Drept exemplu servesc embargourile impuse Republicii Moldova de către Federația Rusă la vinurile moldovenești în 2006 și în 2013. În 2006 producătorii de vinuri din Republica Moldova au înregistrat pagube estimate la 180 milioane dolari. Iar în 2013 doar Vinăria ”Purcari & Bostavan Wineries”, din cauza acestui embargo a pierdut 14,2 milioane de euro. Până atunci aceasta exporta în Federația Rusă circa 600 de mii de sticle pe an. Era cel mai mare volum de afaceri și ei au pierdut una din cele mai mari piețe de desfacere. Din cauza dependenței excesive de piața rusă, producătorii de vinuri din Republica Moldova au rămas brusc fără soluții. Alte piețe de desfacere nu erau suficient dezvoltate, iar pentru a depăși criza a fost necesară elaborarea de noi planuri economice de dezvoltare pe lungă durată. Astfel, producătorii de vinuri au fost nevoiți să stopeze producția și să pună vinurile la păstrare.²

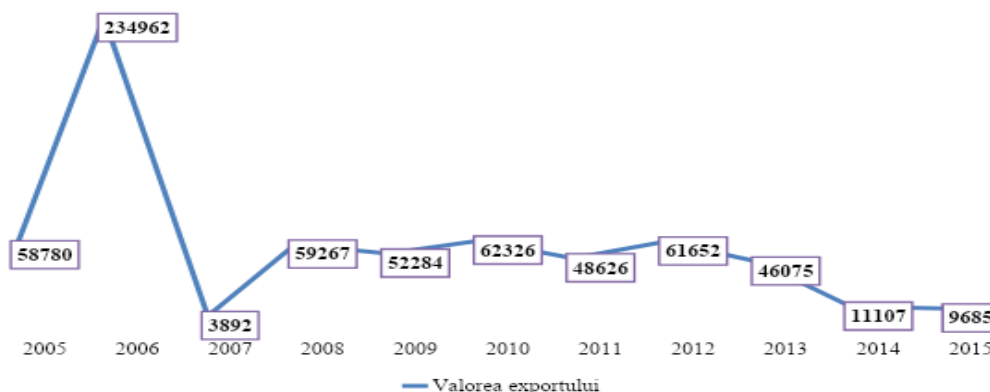

Fig.3 Evoluția exporturilor băuturilor alcoolice în Federația Rusă (2005-2015)

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor <https://statistica.gov.md/category.php?l=ro&idc=336&>

Analizând Fig.3 putem observa efectul negativ al embargoului aplicat de Federația Rusă. În așa mod observăm că valoarea exportului de băuturi alcoolice în Federația Rusă în 2005

constituia aproximativ 59 milioane \$, în 2006 înaintea aplicării embargoului exporturile au crescut semnificativ, până 234 milioane \$, iar în 2007, după aplicarea embargoului aceasta a scăzut drastic, până la 3,8 milioane \$. Deasemenea observăm că după aceasta exporturile nu au mai ajuns plafonul din 2006, ci au înregistrat doar o mică creștere, iar după 2013, când a fost aplicat al 2-lea embargou la vinurile moldovenești, valoarea exporturilor iarăși a scăzut.

CONCLUZII

În urma cercetării efectuate, am determinat că în societatea modernă, bunurile sunt deseori supuse unor cerințe legate de caracteristicile lor și/sau de modalitatea prin care sunt produse. În acest context sunt aplicate cel mai des barierele netarifare, care au drept scop protejarea producătorilor autohtoni și limitarea importului a unor produse, în așa mod fiecare stat aplică un set de bariere pentru celelalte state într-un număr mic sau moderat, în dependență de relațiile comerciale care sunt stabilite între acestea. Dar totodată deși scopul acestora, fie el de protecție a mediului, al vieții sau a sănătății oamenilor și animalelor, se dorește a contribui la asigurarea calității, ele pot constitui instrumente limitative în calea comerțului, în așa mod că unele produse nu pot accesa piața străină și se crează deficit.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. N. Sută, – *Comerț internațional și politici comerciale contemporane*, Ed. All, București, 1995
2. *Efectele embargoului rusesc*, <https://www.dw.com/ro/efectele-embargoului-rusesc/a-17995665>
3. *Barierele netarifare: caracteristici, tipuri și exemple*.
<https://ro.warbletoncouncil.org/barreras-no-arancelarias-1310>
4. *Non-tariff barriers*, <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/non-tariff-barriers>
5. *Exporturile Republicii Moldova în țările CSI, pe țări și grupe de mărfuri (2001-2020)*
<https://statistica.gov.md/category.php?l=ro&idc=336&>
6. *Bariera Nontariff*, <https://ro.kamiltaylan.blog/nontariff-barrier/>
7. „RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU privind barierele din calea comerțului și a investițiilor 2019”
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0271&from=en>

Coordonator științific: DODU-GUGEA Larisa, dr. conf. univ,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.04>

CZU: 005.591.6:005.915

FINANCIAL TECHNOLOGIES (FINTECH) - CURRENT REALITY IN THE RISE OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS!

TEHNOLOGIILE FINANCIARE (FINTECH) - REALITATE ACTUALĂ IN ASCENSIUNEA CORPORAȚIILOR TRANSNATIONALE!

NEGARĂ Maxim, student, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: maxnegara252@gmail.com

***Abstract.** This paper is aimed to describe the current reality in the development of financial technologies (Fintech). I reflected on the role of this technology and the reforms that have been implemented in the global economy. I also analyzed its benefits and consequences on the financial segment and on the lives of ordinary people. I intended to find out how financial technologies work and what is their influence on the transnational corporations. I also touched upon the evolution of this technology by presenting current statistics, its influence and regulatory tools (regtech).*

***Keywords:** fintech, regtech, blockchain, types, start-up, personal finance, crypto, techfin*

JEL CLASSIFICATION : M48, O12, O21

INTRODUCERE

Fintech a devenit din ce în ce mai popular în ultimii ani și a devenit rapid unul dintre cuvintele la modă în afaceri și tehnologii. Dar ce este Fintech? Cum putem beneficia de asta? Însăși cuvântul FinTech ne dă de înțeles că este un amestec de finanțe și tehnologie. Tehnologiile financiare (FINTECH) definesc noile tehnologii menite să îmbunătățească și să automatizeze distribuția și utilizarea serviciilor financiare. În esență, FinTech este folosit pentru a ajuta întreprinderile, proprietarii de companii și clienții să monitorizeze în mod eficient tranzacțiile și procesele financiare. FinTech funcționează prin utilizarea unor unelte complexe și algoritmi care sunt gestionate de computere și din ce în ce mai mult de smartphone-uri. Inițial, FINTECH a descris combinația de tehnologii utilizate în procesele de servere ale instituțiilor financiare, cum ar fi băncile. Pe măsură ce instituțiile financiare au trecut la propuneri și concepte, mai mult orientate spre consumatori, termenul FINTECH a început să-și extindă importanța, inclusiv diverse sectoare și industrii, cum ar fi retail banking, finanțe, strângere de fonduri, management de investiții, educație – și acestea sunt doar unele dintre ele.

Ce sunt tehnologiile financiare (fintech)? Tehnologia financiară (Fintech) este folosită pentru a descrie noile tehnologii care urmăresc să îmbunătățească și să automatizeze furnizarea și utilizarea serviciilor financiare. La bază, fintech-ul este utilizat pentru a ajuta companiile, proprietarii de afaceri și consumatorii să își gestioneze mai bine operațiunile financiare, procesele și viețile prin utilizarea software-ului și algoritmilor specializați care sunt utilizați pe

computere și, din ce în ce mai mult, pe smartphone-uri. La început, fintech-ul a fost limitat să funcționeze ca sisteme de back-end ale băncilor. Dar, după o multitudine de aplicații inovatoare acestea au devenit acum mainstream. Astăzi, milioane de consumatori și companii folosesc diverse forme de fintech în tranzacțiile lor financiare zilnice, de obicei prin intermediul unui smartphone.

Cum funcționează fintech-ul? De exemplu, WeChat-ul chinezesc este un set de aplicații din holdingul Tencent. Această platformă conține opțiunea „WeChat Payments”, la care fiecare al 5-lea utilizator (889 de milioane de persoane folosesc aplicația în fiecare lună) și-a conectat cardul bancar și are acces la „Portofel”, la toate funcțiile comerciale și conturile de tranzacționare. Acestea ajută la plata multor bunuri și servicii offline și online cu smartphone-ul dvs. Platformele fintech includ elemente atât ale brokerilor/consilierilor tradiționali, cât și ale algoritmilor, altele îi ajută pe utilizatori să navigheze în sarcini complexe din punct de vedere financiar, fără a interacționa cu un om real și viu. De exemplu, consumatorii de astăzi pot ocoli sucursalele băncilor tradiționale pentru lucruri precum cererea pentru un împrumut sau chiar un credit ipotecar. Investitorii ocazionali nu mai trebuie să se întâlnească față în față cu experți financiari pentru a analiza cu minuțiozitate dezavantajele portofoliilor lor - își pot examina opțiunile online sau chiar pot apela la ajutorul chatboților pentru a lua decizii.

Istoria apariției și dezvoltării sferei fintech. Ideea fintech a fost pentru prima dată întruchipată sub forma sistemului de plată cu cardul de credit Diners Club încă din 1950. Era concentrat pe plata pentru divertisment și călătorii și a apărut datorită faptului că unul dintre fondatorii săi, Frank McNamara, nu a avut într-o zi suficienți bani pentru a plăti o cină la un restaurant din New York. Apoi a apărut primul card de credit bancar. În anii 50 și 60, punctele de autoservire de la benzinării, supermarket-uri și transportul public au creat mediul pentru apariția bancomatelor. În anii 70, a apărut prima tranzacție electronică. În anii 80, big data a făcut primii pași, iar Peter Knight, în articolul său pentru Sunday Times, menționează pentru prima dată cuvântul „fintech”. Criza globală din 2008 a fost catalizatorul schimbării în finanțe. Oamenii au încetat să mai aibă încredere în băncile de format vechi. La cererea acestora, au început să apară start-up-uri și noi modele de afaceri care ar putea răspunde nevoilor și cerințelor crescute ale clienților. Marile corporații și-au îndreptat atenția către fintech și au început să investească în acest domeniu.

Evoluția industriei fintech.

- Piața globală fintech este de așteptat să crească la Rata de creștere anuală compusă (CAGR) de 23,58% din 2021 până în 2025. (Research and Markets, 2020)
- Inteligența artificială este una dintre tehnologiile de vârf de pe piața fintech, cu o cotă de piață de 38,25% în 2019. (Research and Markets, 2020)
- Blockchain și tehnologia de reglementare (regtech) sunt segmentele cu cea mai rapidă creștere din industria fintech. (Grand View Research, 2019) (Cercetare de piață a transparenței, 2018)
- Blockchain valorează între 70 și 75 de milioane de dolari în 2018, cu un CAGR de 50% în următorii șase ani. (IndustryArc)
- Acest lucru pune tehnologia Blockchain pe drumul cel bun pentru o valoare de 20 de miliarde de dolari până în 2024. (Cercetarea de piață a transparenței, 2018)

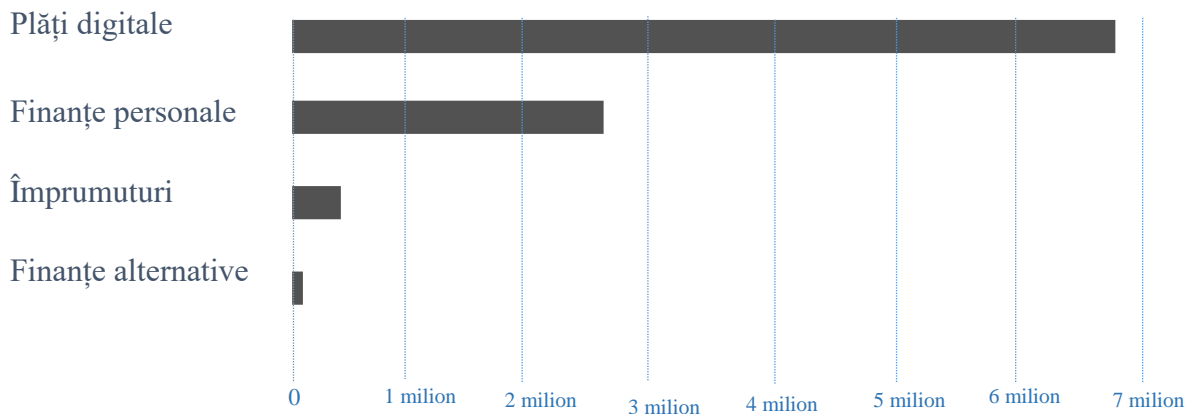
- Blockchain poate reduce costurile regtech cu până la 4,6 miliarde de dolari anual. (Quinland și Asociații, 2016)
- Se estimează că Regtech va valora 120 de miliarde de dolari în 2020, cu un CAGR de 52,8% (Grand View Research, 2019)
- Creditul peer-to-peer (P2P) sau digital, un alt segment al finteck, valorează 43,16 miliarde USD în 2018 și se așteaptă să crească la 567,3 miliarde USD în 2026, cu un CAGR de 26,6%. (Rapoarte și date, 2019)
- Într-un sondaj, 56% dintre participanți au spus că recunosc importanța tehnologiilor blockchain. (PwC, 2020)
- Chiar dacă au recunoscut importanța acesteia, 57% dintre participanți au spus că nu sunt siguri cum să răspundă la tehnologiile blockchain. (PwC, 2020)

Finteck va juca un rol crucial în transformarea unei lumi fără numerar în realitate. Având în vedere ritmul rapid în care tehnologia schimbă lumea financiară, evoluțiile ulterioare finteck vor aduce probabil îmbunătățiri majore în afaceri și finanțe.

Tipuri de finteck.

- Plățile prin gateway-uri- Cea mai notabilă contribuție a gateway-urilor de plată este aceea că permit oamenilor să trimită bani fără a fi nevoie de o bancă. Prin eliminarea taxelor bancare costisitoare, gateway-urile de plată au oferit consumatorilor beneficii și economii considerabile. (ex:Paypal; Authorize.Net; Payoneer)
- Plăți mobile- Dacă o societate fără numerar este ceva care este încă destul de imposibil de realizat, o lume fizică fără carduri de credit se apropie rapid să se întâmple. (ex:Venmo; Revel Systems; Apple Pay)
- Finanțe personale- Aplicații mobile și desktop de la startup-uri care ajută un utilizator individual să își gestioneze finanțele, să analizeze costurile, să primească previziuni ale cheltuielilor viitoare sub formă de rapoarte detaliate. (ex:Intuit; Acorns; Wally)
- Servicii bancare pentru consumatori- Exemplele inovatoare de servicii bancare finteck abundă. De la bănci mobile la bănci digitale online, băncile finteck schimbă sistemul bancar așa cum îl cunoaștem. (ex: Green Dot; Netspend; Moven.)
- Aplicații de consiliere robotică și de tranzacționare cu acțiuni- Acest serviciu finteck inovator folosește tehnologia algoritmului inteligent pentru a oferi recomandări intuitive de active. (ex: Vanguard; Robinhood; Charles Schwab.)
- Asigurare- *Insurtechs* optimizează utilizarea aplicațiilor inovatoare de asigurare pentru a face mai mulți oameni asigurați. La fel ca în alte industrii, finteck-urile fac asigurările mai accesibile pentru masele defavorizate. (ex: Oscar Health; Root Insurance; PolicyGenius.)
- Blockchain și Criptomoneda- Blockchain folosește tehnologia de criptare pentru a crea criptomonede, un nou mediu de schimb promițător, care este mai sigur și mai bun decât numerarul. De fapt, blockchain-urile oferă posibilități vaste de a perturba și schimba modelele convenționale de afaceri. (ex: Blockchain; Coinbase; Binance.)
- Crowdfunding- Creează platforme de finanțare colectivă, permite creatorilor produsului și investitorilor să se întâlnească pentru o cooperare ulterioară. Cele mai populare sunt Kickstarter și Indiegogo.

Segmente de top fintech după valoarea tranzacției, în milioane

Valoarea industriei fintech.

- Se estimează că piața globală a serviciilor financiare va atinge 26,5 trilioane de dolari până în 2022. (The Business Research Company, 2020)

- Cota de piață Fintech la 48 de unicorni fintech valorează peste 187 de miliarde de dolari în prima jumătate a anului 2019, sau puțin peste 1% din industria financiară globală. (CB Insights, 2019)

- Fintech a ajuns la 55,3 miliarde de dolari în investiții în 2019. La această cifră, China a contribuit cu un total de 25,5 miliarde de dolari, din care mai mult de jumătate (14 miliarde de dolari) provine de la Ant Financial of Alibaba Group, cunoscut pentru serviciul său de plată mobilă Alipay. (Accenture, 2018)

- În prima jumătate a anului 2020, investițiile globale în domeniul fintech au ajuns la 1.221 de tranzacții sau un total de 26,5 miliarde de dolari. Multe dintre ofertele încheiate au fost reportate din 2019 ca urmare a pandemiei de COVID-19. (KPMG, 2020)

- Până la 28% dintre serviciile bancare și de plată vor fi expuse riscului de întrerupere din cauza noilor modele de afaceri generate de fintech. (PwC, 2020)

- Până la 22% dintre companiile din sectorul asigurărilor, activelor și gestionării averii vor fi expuse riscului de perturbare din cauza noilor modele de afaceri generate de fintech. (PwC, 2020)

- Companiile care folosesc automatizarea proceselor robotizate pentru sarcini bancare văd o rentabilitate a investiției de 100% în decurs de trei până la opt luni. (Mediu, 2020)

Fintech & Techfin. Fintech este un termen pentru companiile financiare care implementează instrumente digitale pentru a le oferi clienților servicii optime și, în același timp, a le reduce costurile. Un exemplu de astfel de servicii este banca prin intermediul aplicațiilor mobile de la companii: PayPal, Monobank, Monzo și Revolut. Fintech este atractiv pentru că poate rezolva rapid și cu un efort minim din partea utilizatorului problemele și nevoile acestuia. Acest lucru nu putea fi trecut cu vederea de companii gigantice precum Google, Apple, Amazon și Meta au adăugat și servicii financiare pe lista serviciilor de bază: portofele online, trimiterea de bani într-un messenger și așa mai departe. Așa că s-au transformat în companii techfin. Consumatorii care au crescut cu dispozitive digitale în mână vor folosi în mod activ produse de la companii techfin și startup-uri fintech. Companiile și instituțiile financiare care se uită doar

la instrumente fintech vor trebui să accelereze adoptarea acestora în căutarea profitului și a satisfacției clienților. Ambele vor avea nevoie de oameni care pot crea și implementa produse și modificări pentru a obține acceptarea clienților.

Imaginea de ansamblu fintech. Doar în ultimii doi ani, numărul de utilizatori ai platformelor bazate pe Fintech s-a dublat, și în unele cazuri s-a triplat, pe piețele majore din regiunea Asia-Pacific. Hong Kong, Singapore și Coreea de Sud aprobă 67% din activitățile Fintech, în timp ce Australia este în prezent la 58%. În acest moment, majoritatea piețelor sunt încă cu mult în urma pătrunderii de 87% a Chinei, cu excepția Indiei, care este acum aproape legată de puterea digitală principală a Asiei. În 2021, China va rămâne principalul motor al inovației în spațiul financiar și tehnologic. Serviciile Fintech fac acum pe deplin parte din stilul de viață chinezesc, nestingherite de tehnologia învechită, facilitată de convergența lor cu rețelele de comerț electronic și rețelele sociale răspândite și de încredere din China (Alibaba și WeChat).

Reglementare fintech (Regtech). Serviciile financiare sunt printre cele mai reglementate piețe din lume. Nu este surprinzător că legislația fintech a devenit prioritatea numărul unu pentru guverne, deoarece companiile fintech au început să devină populare. Provoacă de reglementare pentru astfel de firme au crescut pe măsură ce tehnologia este introdusă în sistemele de servicii financiare. Una dintre cele mai mari probleme este de fapt legată de ambiția industriei tehnologice de a submina sectorul financiar. Lipsa inițială de reglementare a criptomonedelor a făcut ca lumea crypto să devină un teren propice pentru fraudă și furt. Drept urmare, în ultimii ani, guvernele au început să implementeze în mod activ reguli în spațiul crypto. Așa-numita tehnologie de reglementare (sau regtech) care funcționează pentru a ajuta industriile bazate pe IT, precum fintech, să respecte mai bine reglementările. Pe lângă conformitate, regtech-urile lucrează și pentru a reduce riscul financiar al unei fintech – de obicei împotriva spălării banilor – prin valorificarea tehnologiei IA și a datelor mari. Instrumentele Regtech sunt, de asemenea, folosite pentru a asigura monitorizarea în timp real a tranzacțiilor financiare pentru a preveni orice probleme sau anomalii criminale. Firmele Regtech folosesc în principal tehnologiile cloud computing și SaaS (Sistem de operare ca serviciu) pentru a ajuta companiile să se conformeze mai eficient cu reglementările financiare actuale. În industria fintech, cererea de tehnologie de reglementare crește atât de rapid încât până în 2020, se preconizează că regtech va deveni o industrie de 120 de miliarde de dolari.

Cine reglementează companiile Fintech din SUA?

- *Rezerva Federală a SUA.* Rezerva Federală este principalul supraveghetor al băncilor autorizate de stat în cadrul Sistemului Rezervei Federale americane. De asemenea, supraveghează toate holdingurile bancare și toate tranzacțiile fintech din S.U.A.
- *Biroul Protecției Financiare a Consumatorului.* Pe lângă implementarea legilor federale privind consumatorii, CFPB funcționează pentru a proteja consumatorii de pe piața financiară.
- *Corporația Federală de Asigurare a Depozitelor.* Conducătorul FDIC Tech Lab, FDIC efectuează revizuri considerabile ale politicilor existente pentru a promova adoptarea tehnologiei în zonele sale de jurisdicție.

• *Biroul Controlorului Monedei.* În conformitate cu inițiativa sa de a sprijini inovațiile bancare, OCC acceptă acum cereri pentru statutele bancare naționale de la firme fintech care nu sunt depozitare.

CONCLUZII

Tehnologia financiară este forța motrice din spatele digitalizării rapide a lumii. Fuzionand conceptul de servicii financiare cu noile tehnologii, companiile fintech urmăresc să îmbunătățească metodele tradiționale de deplasare a banilor, oferind costuri mai mici, eficiență a timpului și acces îmbunătățit pentru afaceri și consumatori pentru a-și gestiona finanțele. De exemplu, termenul fintech poate descrie multe procese, cum ar fi transferurile de bani online, plățile mobile, gestionarea împrumuturilor sau investițiile, toate realizate digital, fără a fi nevoie de intermediari. Desigur, fintech-ul este adesea descris ca un perturbator în lumea finanțelor. Serviciile financiare recunoscute cândva ca domenii ale băncilor, vânzătorilor individuali și computerelor desktop sunt acum disponibile pe telefoanele mobile cu o singură atingere a degetului.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Yoshitaka Kitao – ”*Learning Practical FinTech from Successful Companies*., pag 178
2. Redrawing the lines: Fintech's growing influence on Financial Services-
<https://www.pwc.com/jg/en/publications/pwc-global-fintech-report-17.3.17-final.pdf>
3. What Is Fintech And How Does It Affect How I Bank? <https://www.forbes.com/advisor/banking/what-is-fintech/>
4. What is Fintech? <https://financesonline.com/what-is-fintech/>
5. 81 Key Fintech Statistics 2021/2022: Market Share & Data Analysis <https://financesonline.com/fintech-statistics/>
6. Financial Technology – Fintech <https://www.investopedia.com/terms/f/fintech.asp#toc-fintechs-expanding-horizons>
7. 51 Critical Blockchain Statistics: 2022 Data Analysis & Market Share
<https://financesonline.com/blockchain-statistics/>
8. Global FinTech Investment Market Landscape 2021-2025
[ResearchAndMarkets.comhttps://finance.yahoo.com/news/global-fintech-investment-market-landscape-120700314.html](https://finance.yahoo.com/news/global-fintech-investment-market-landscape-120700314.html)
9. Compound Annual Growth Rate (CAGR) <https://www.investopedia.com/terms/c/cagr.asp>
10. What You Should Know About RegTech <https://www.investopedia.com/terms/r/regtech.asp>
11. World Economic Forum (2015). Deep Shift Technology Tipping Points and Societal Impact.
https://www3.weforum.org/docs/WEF_GAC15_Technological_Tipping_Points_report_2015.pdf
12. Blockchain.com (2021). Currency Statistics Miners Revenue. Retrieved from [Blockchain.com](https://www.blockchain.com)

Coordonator științific: POPA Marina, dr., conf.univ.,

Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: popa.marina.vasile@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.05>

CZU: [339.543.624:061.1EU]:338(478)

THE ROLE OF DCFTA IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

ROLUL DCFTA ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

POTORAC Doina, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chisinau, str.Banulescu-Bodoni 61,

www.ase.md

e-mail autor: 2001doinella.potorac@gmail.com

***Abstract.** Moldova-EU free trade agreement implies gradual liberalization (up to 10 years from signing) of trade in goods and services, free movement of labor, reduction of customs duties, technical and non-tariff barriers, abolition of quantitative restrictions and harmonization of EU acquisitions. Thus, the DCFTA (Deep and Comprehensive Free Trade Area between the Republic of Moldova and the European Union) is part of the European Association Agreement and brings additional economic benefits to the Republic of Moldova.*

***Keywords:** DCFTA, trade, companies, duty, business environment, foreign direct investment.*

JEL CLASSIFICATION: P45, O11, N74, M21, H25, F62

INTRODUCERE

Relațiile comerciale dintre UE și Republica Moldova reprezintă un factor important în creșterea economică a țării, așa cum UE a devenit treptat principalul partener comercial al Republicii Moldova, atât pentru importuri, cât și pentru exporturi. La momentul actual comerțul extern al R. Moldova cu UE este reglementat de acordul numit Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA). Acest acord are scopul să stabilească relații comerciale dintre RM și UE bazate pe condiții avantajoase pentru ambele părți, ce constau în eliminarea taxelor vamale de import și export în comerțul produselor între aceste părți. În ultimii ani, cooperarea dintre UE și Republica Moldova a crescut substanțial, atât din punct de vedere financiar, cât și în ceea ce privește modul cooperării.

DCFTA aduce beneficii mediului de afaceri și societății la general, în diferite moduri. În mod special, în contextul conflictului armat din Ucraina, țările UE vor fi cele care vor substitui produsele importate din Ucraina, Rusia și Belarus. În acest sens, se poate constata cu fermitate impactul pozitiv net al acestuia. Astfel, pentru cercetarea dată mi-am propus următoarele obiective:

- Evidențierea importanței unei Zone de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu UE;
- Analiza beneficiilor atât pentru societatea moldovenească, cât și pentru întreprinderi;
- Determinarea oportunităților ZLSAC în contextul crizei pandemice;

- Examinarea previziunilor pentru anii urmatori.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Prin implementarea ZLSAC se facilitează accesul produselor autohtone pe piața UE, fapt ce presupune conformarea calității acestora la standardele europene. Procesul de conformare este unul de lungă durată și necesită aplicarea reformelor economice care vor influența direct activitatea companiilor din Moldova. Acesta include o serie de prevederi care vizează reformarea comerțului și politicilor comerciale ale Republicii Moldova, în conformitate cu acquis-ul comunitar. Toate aceste politici vor viza modernizarea economiei, atragerea investițiilor UE în țară, pentru un mediu mai previzibil al politicilor. [1]

DCFTA oferă obligațiuni tarifare. Aceasta presupune eliminarea completă a tuturor taxelor de import și interzicerea taxelor de export, pentru toate produsele UE. Doar câteva din bunurile agricole (majoritatea de origine animală, zahăr și produse cereale), care sunt considerate sensibile în UE, vor fi obiectul monitorizării fluxurilor comerciale. Această monitorizare va viza asigurarea că importurile produselor clasificate ca fiind fabricate în Moldova corespund capacității de producție a republicii și că nu are loc eludarea taxelor în cazul produselor originare din alte țări. În plus, o categorie limitată de fructe și legume, care sunt obiectul prețului de intrare în UE, va fi liberalizată (ad valorem free) în cadrul contingentelor tarifare acoperind fluxurile comerciale tradiționale. [2]

Tabel 1. Valorificarea contingentelor tarifare în anul 2021 (01.01 – 31.12.2021) Produse care fac obiectul unui mecanism împotriva eludării. [3]

Denumirea produsului	Valoare Contingent	Valorificare (tone). 31.12.2021	Completare (%)	Contingent Total
Carne de porc	4500	0	0%	100%
Carne de pasare	600	0	0%	100%
Produse lactate	1 700	0	0%	100%
Oua in coaja	7000	0	0%	100%
Oua si albumine	400	0	0%	100%
Grâu, faina si aglomerate sub forma de pelete	150 000	169 975	113%	100%
Orz, faina si aglomerate sub forma de pelete	100 000	14 347	14%	100%
Porumb, faina si aglomerate sub forma de pelete	250 000	130 484	52%	100%
Zaharuri	37 400	18 778	50%	100%
Cereale prelucrate	5 000	15 659	313%	100%
Țigarete	1 000	8	1%	100%
Produse lactate prelucrate	500	0	0%	100%
Zahăr prelucrat	4 200	2 207	53%	100%
Porumb zaharat	1 5000	3 053	204%	100%

În primii ani după semnarea ZLSAC, exportul produselor agroalimentare a fost influențat anume de îmbunătățirea regimului comercial, fapt ce a determinat sporirea exporturilor

(cereale, vinuri, fructe). Iar ulterior (în anii 2018-2019), diminuarea exporturilor a fost determinată fie de suprasaturarea pieței UE (în cazul nucilor), fie de reducerea prețurilor pe piața UE (în cazul cerealelor și a semințelor oleaginoase), ceea ce a determinat reorientarea către alte piețe (de ex. Turcia). Astfel, exporturile cu aceste produse spre UE s-au ridicat la 592 mil USD în 2019. Chiar și în această situație, acestea înglobează circa 50% din total exporturi agroalimentare ale țării. Pandemia COVID-19 a afectat performanțele economice ale Republicii Moldova. Surprinzător este faptul că, în primele nouă luni ale anului 2020, exporturile de produse agroalimentare au înregistrat chiar o ușoară dinamizare f-a-p, cu + 3,5%. În același timp, exporturile spre UE s-au contractat cu circa 10,1% în perioada de referință. [4]

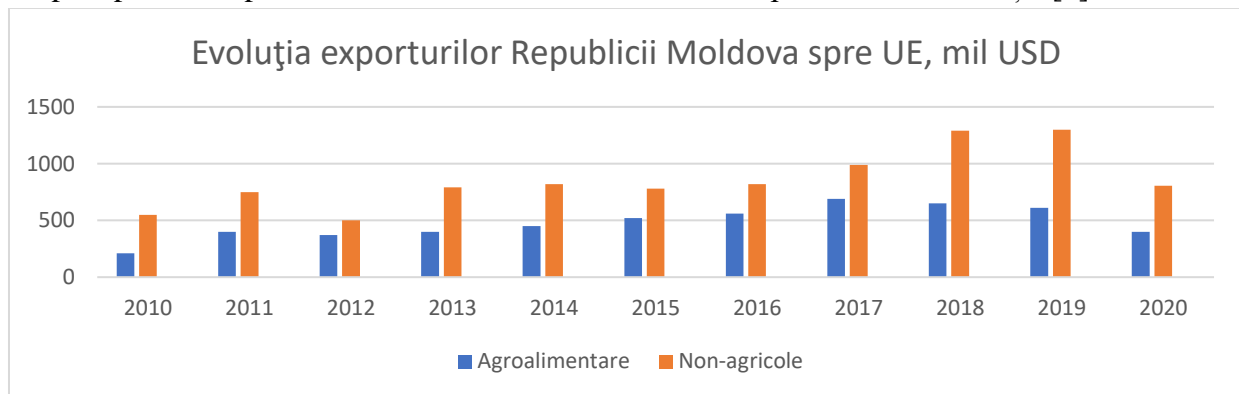

Figura 1. Evoluția exporturilor Republicii Moldova spre UE, mil USD

Sursa: Calcule Expert-Grup în baza datelor BNS

ZLSAC aduce numeroase beneficii pentru Moldova:

1. Este avantajos în termen de creștere a venitului național. Pe termen scurt, ZLSAC este așteptat să ducă la o creștere de 75 milioane euro a venitului național, pe termen lung, schimbarea estimată ar fi dublul acestei sume (142 milioane euro). Schimbările relative în venitul național al Moldovei ar trebui să rezulte în creșterea PIB-ului cu 5,4% pe termen lung. Majoritatea din aceste creșteri, se va datora reducerii măsurilor sanitare și fitosanitare (SFS) și barierilor tehnice în calea comerțului (BTC), care reprezintă 62 milioane euro. A doua cea mai importantă contribuție pentru Moldova, pe termen scurt este liberalizarea pieței serviciilor, care valorează 28 milioane EUR.

2. Va spori comerțul între UE și Moldova. Creșterea exporturilor pe termen scurt și lung este estimată la +15% și respectiv +16%, iar importurile vor crește cu 6% și respectiv 8%. Acest lucru presupune că ZLSAC va îmbunătăți pe termen scurt, balanța comercială a Moldovei. Pe termen lung, reducerea măsurilor non-tarifare ar putea aduce beneficii în valoare de 283 milioane euro. Pentru produsele interne se așteaptă o reducere a prețului, rezultând astfel într-o mărire a capacității reale de cumpărare a consumatorilor.

3. Normele interne perfecționate vor îmbunătăți siguranța produselor de consum și ca rezultat a consumatorilor. ZLSAC, prin furnizarea unui regim mai previzibil și stabil, bazat pe legislația UE, este așteptat să sporească fluxurile investițiilor străine în țară, astfel creând mai multe întreprinderi și consolidând economia și sectoarele private.

4. Salariile în Moldova sunt proiectate să crească cu 3,1% pe termen scurt și 4,8% pe termen lung. În același timp, se așteaptă că prețurile de consum să se reducă cu 1,0% pe termen

scurt și 1,3% pe termen lung, în special datorită sporirii competiției de import. Acest lucru înseamnă că puterea de cumpărare a cetățenilor Republicii Moldova va crește, în special pe termen lung.

5. Dezvoltare durabilă și transparență. Aceste două capitole vizează faptul că dezvoltarea economică în Republica Moldova e necesar să aibă loc în ceea ce privește legislația mediului, socială și cea de lucru, în particular acordurile internaționale relevante în cadrul cărora Moldova este membru, implicând transparența necesară în elaborarea politicilor. Disciplinele menționate se referă la implicarea activă a societății civile, a experților relevanți și a părților interesate în elaborarea politicilor, consultări și deschiderea în ceea ce ține de formularea și implementarea politicilor referitoare la ZLSAC. [5]

Comerțul dintre Moldova și Uniunea Europeană a devenit mult mai echilibrat grație creșterii rapide a exporturilor pe piața UE și reducerii importurilor de produse industriale din UE. Prin urmare, DCFTA a contribuit la atenuarea presiunilor asupra balanței comerciale și, respectiv, asupra contului curent, fiind un element important care securizează stabilitatea macrofinanciară a țării.

Pentru următorii ani, politicile publice în contextul implementării DCFTA trebuie să țină seama de 2 priorități strategice privind creșterea cantitativă și calitativă a exporturilor pe piața UE. Dinamica și structura exporturilor Moldovei pe piața UE din ultimii ani denotă faptul că primele efecte ale DCFTA s-au propagat mai mult prin intermediul eliminării barierelor tarifare (eliminarea taxelor vamale și aplicarea contingentelor tarifare) și mai puțin prin intermediul investițiilor și competitivității. Prin urmare, în lipsa valorificării mai plene a oportunităților DCFTA și a unor schimbări sistemice și structurale mai profunde, beneficiile DCFTA observate până acum ar putea avea un caracter temporar, iar carențele fundamentale de competitivitate a producătorilor autohtoni ar putea perpetua.[6]

CONCLUZIE

În ultima perioadă în Republica Moldova s-au efectuat importante schimbări și se atestă succese în cadrul relațiilor internaționale și anume în procesul de cooperare și parteneriat cu Uniunea Europeană. De asemenea aceste relații au avut un impact favorabil asupra economiei Republicii Moldova și au jucat un rol foarte important în consolidarea țării. Așadar, este evidentă importanța colaborării în viitor și stabilirea unor relații ce ar putea aduce un beneficiu major și o cale spre o dezvoltare economică durabilă. Prioritatea de bază pentru viitor rămâne continuarea negocierilor privind noua Agendă de Asociere RM-UE. Totodată este inevitabilă participarea plenară în procesul de stabilire a noilor priorități ale Parteneriatului Estic în vederea promovării obiectivelor prioritare de integrare europeană al RM, cât și aprofundarea relațiilor și parteneriatelor strategice ale Republicii Moldova, inclusiv a parteneriatului strategic cu România, ținând cont de complexitatea acestuia.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Publicația: Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA), disponibilă la: <https://www.odimm.md/files/publicatii/Newsletter.EEN.3.pdf>
2. Raport privind informații generale despre ZLSAC, disponibil la: https://www.me.gov.md/sites/default/files/informatii_generale_despre_zlsac.pdf
3. Raport privind Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător, dispobil la: <https://www.me.gov.md/ro/dcfta>
4. Analiză privind OPORTUNITĂȚILE ZLSAC ÎN CONTEXTUL CRIZEI PANDEMICE, disponibilă la: https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/FES-ZLSAC_2020-ROM.pdf
5. Publicația: Avantajele ZONEI DE LIBER SCHIMB APROFUNDAT ȘI CUPRINZĂTOR UE-MOLDOVA vs Uniunea Vamală (Rusia- Kazahstan- Belarus), disponibilă la: https://www.me.gov.md/sites/default/files/13-09-15_dcfta_advantages_vs_customs_union_moldova_final_ro.pdf
6. Publicația: ZLSAC după 5 ani de implementare: impactul estimat și concluzii pentru următorii 5 ani, disponibilă la: <https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1827-zlsac-dupa-cinci-ani-de-implementare-impactul-estimat-si-concluzii-pentru-urmatorii-cinci-ani&category=194>

Coordonator științific: DODU-GUGEA Larisa, dr., conf.univ.

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.06>

CZU: 339.564:338.46(430)

GERMANY'S INTERNATIONAL TRADE IN SERVICES COMERȚUL INTERNAȚIONAL CU SERVICII AL GERMANIEI

GRĂJDEANU Adriana, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: adrianagrajdeanu@gmail.com

Abstract: *Over time, Germany has shown its ambition, becoming the largest national economy in Europe and one of the largest in the world. Judging by the importance of foreign trade for gross domestic product (GDP), Germany is the most open economy among the G7 states. Over the past 20 years, Germany has played an increasingly important role in the area of trade in services- the most dynamic segment of world trade. The country's microeconomic and macroeconomic indicators show us the level of its development and define its ability to adapt to continuous global change. Germany's main trading partner is the European Union. Germany is also the largest European trading partner of the United States and the sixth largest market for US exports.*

Key-words: *services, Germany, trade, economy*

JEL CLASSIFICATION: F10, F13, F18, F63.

INTRODUCERE.

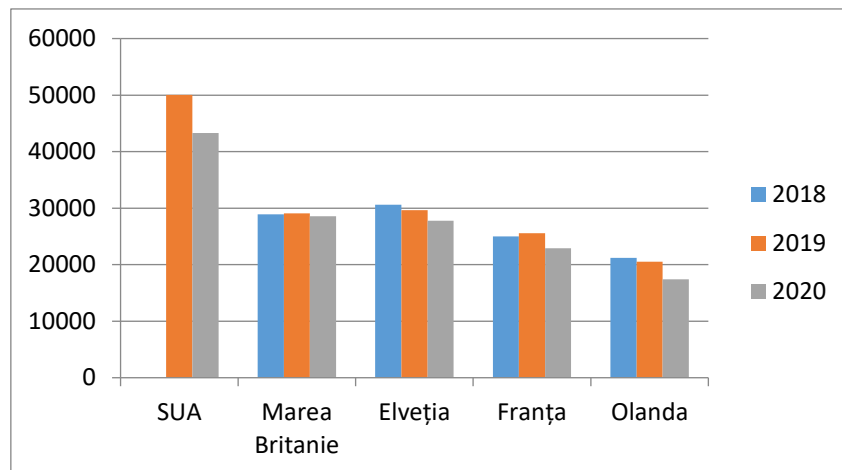
De-a lungul timpului, Germania și-a arătat ambiția, devenind cea mai mare economie din Europa și una dintre cele mai mari din lume. Aceasta este membră a următoarelor organizații economice internaționale: ICC, Uniunea Europeană, OMC, Spațiul Economic European, G-6, G-7, G-8, G-10, G-20, FMI, OCDE, etc. Ca stat membru UE din anul 1958, Germania nu are o politică comercială independentă, însă face parte din Organizația Mondială a Comerțului de la 1 ianuarie 1995. Scopul cercetării în cauză este de a atinge următoarele obiective:

- Analizarea situației comerțului cu servicii al Germaniei;
- Determinarea locului Germaniei în cadrul UE;
- Constatarea impactului pandemiei COVID-19 asupra comerțului cu servicii al Germaniei.

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

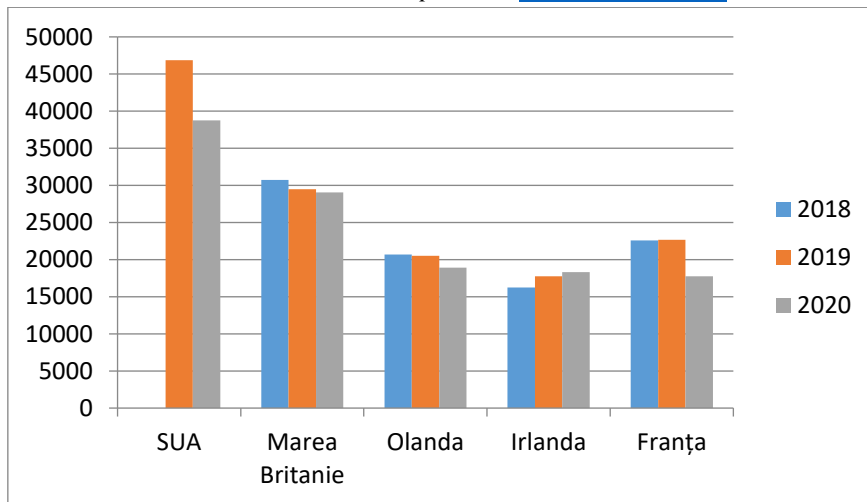
În ultimii 20 de ani, Germania a jucat un rol din ce în ce mai important în domeniul comerțului cu servicii – cel mai dinamic segment al comerțului mondial.

Comerțul cu servicii în Germania a fost raportat la 16,05% din PIB în 2020, potrivit colecției de indicatori de dezvoltare a Băncii Mondiale, compilate din surse recunoscute oficial. Germania este un importator net de servicii comerciale: în 2020, țara a exportat servicii în valoare de 305 miliarde USD, în timp ce importurile au fost ușor mai mari, la 307 miliarde USD.

Figura 1. Exportul cu servicii al Germaniei pentru perioada 2018-2019-2020 (mln \$)

Sursa: OMC, Disponibil: <http://i-tip.wto.org/>

Figura 2. Importul cu servicii al Germaniei pentru perioada 2018-2019-2020 (mln \$)

Sursa: OMC, Disponibil: <http://i-tip.wto.org/>

În urma analizării Figurii 1 și Figurii 2, constatăm că în perioada 2018-2020, comerțul cu servicii al Germaniei este în declin. Această scădere a valorii importului și exportului cu servicii se datorează, în primul rând, crizei cauzată de pandemia globală COVID-19. Astfel, aceste date sunt cele mai puternice scăderi înregistrate de la criza mondială din anul 2009.

Cu toate acestea, balanța comercială a țării este pozitivă din punct de vedere structural: în 2020, excedentul de cont curent al Germaniei a scăzut la 7% din PIB, dar a rămas cel mai mare raport din lume (a doua în termeni nominali, după China). În ceea ce privește vastul excedent comercial al Germaniei, din 2014 Comisia Europeană a încurajat țara să favorizeze dinamica cererii interne în locul exporturilor, pentru a atenua „dezechilibrul macroeconomic” existent în UE (conform regulilor Comisiei, țările UE nu ar trebui să aibă un excedent comercial extern de peste 6% din PIB).

Tabelul 1: Comerțul cu servicii comerciale a Germaniei (2020)

Comerțul cu servicii comerciale	
	Valoarea (2020)
Exportul de servicii comerciale	305 169 000 \$
Importul de servicii comerciale	307 130 000 \$
Pondere în exporturile totale mondiale (%)	6.21
Pondere în importurile totale mondiale (%)	6.68

Sursa : <https://www.wto.org/>

Conform Tabelului 1, valoarea importului cu servicii comerciale depășește valoarea exportului. Astfel, Germania se confruntă cu o balanță comercială negativă în domeniul comerțului cu servicii.

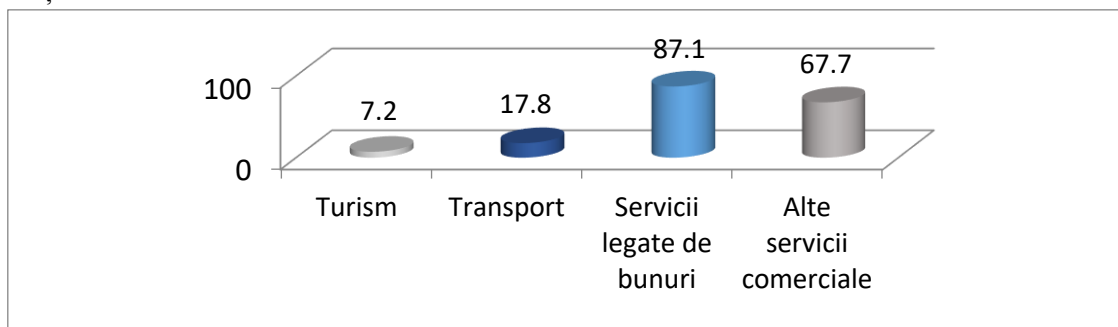

Figura 3 : Repartizarea exporturilor totale ale economiei pe principalele grupe de servicii comerciale(%) (2020)

Sursa: <https://www.wto.org/>

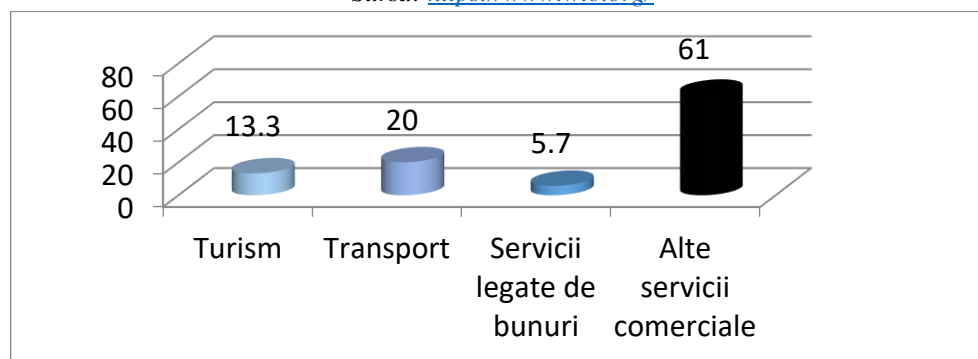

Figura 4: Repartizarea importurilor totale ale economiei pe principalele grupe de servicii comerciale(%) (2020)

Sursa: <https://www.wto.org/>

Analizând Figura 3 și Figura 4, constatăm că cea mai mare pondere în exporturile de servicii germane o au serviciile legate de bunuri, iar ce ține de import pe primul loc se plasează serviciile de transport, după care urmează turismul.

Noua generație de acorduri de liber schimb pe care UE își propune să le încheie cu alte țări are o bază largă și acoperă o gamă largă de aspecte diferite. Aceste acorduri nu abordează doar problema tarifelor (de exemplu, taxe vamale, subvenții la export), dar stabilesc și reguli pentru servicii, eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului și alte aspecte legate de comerț, cum ar fi investițiile și concurența. Întrucât domeniul de aplicare al acestor acorduri este mai larg decât agenda OMC, ele sunt adesea denumite „acorduri OMC +”.

UE este unul dintre cei mai importanți parteneri comerciali pentru SUA. În mod similar, SUA este prima piață de export a Germaniei în afara Europei și, de asemenea, piața în care companiile germane investesc cel mai mult. Negocierile privind Parteneriatul transatlantic pentru comerț și investiții (TTIP) dintre UE și SUA au fost suspendate de la preluarea mandatului de Donald Trump la începutul lui 2017 și nu sunt continuate.

În 2018, Regatul Unit a înregistrat cea mai mare pondere (15,1 %) din exporturile de servicii ale celor 28 de state membre ale UE; aceste cifre pentru statele membre individuale se bazează pe fluxurile comerciale mondiale, cu alte cuvinte, suma comerțului intra- și extra-UE. Germania (13,7 %) și Franța (11,7 %) au fost singurele state membre ale UE care au înregistrat cote de două cifre. Germania a avut cea mai mare pondere (17,2 %) din importurile de servicii în anul 2020 din cele 28 de state membre ale UE, urmată de Franța (12,1 %).

Pandemia COVID-19 a adus cu ea un șir de efecte negative pentru comerțul cu servicii al Germaniei, printre care :

- Măsurile luate pentru a limita pandemia de COVID-19 în Germania au afectat atât furnizarea de servicii, cât și producția de bunuri. În ceea ce privește persoanele angajate, aceasta înseamnă adesea muncă cu normă redusă și venituri reduse pe perioadă nedeterminată. Guvernul federal urmărește să atenueze consecințele crizei corona pentru piața forței de muncă, oferind acces mai ușor la beneficii de muncă pe perioadă scurtă și alte instrumente. Cu toate acestea, mulți oameni și-au putea pierdut locul de muncă oricum.

- La începutul lunii martie 2020, hotelurile, hostelurile și alte unități de cazare au fost nevoite să-și închidă porțile pentru turiști de pretutindeni în țară. De asemenea, operatorilor de restaurante nu li s-a permis să găzduiască oaspeți în incinta lor, în timp ce a existat permisiunea de a deschide pentru servicii de takeaway și livrare.

- Unii dintre principalii parteneri comerciali ai Germaniei au fost afectați în mod deosebit de puternic de pandemie.

- Prețurile la serviciile exportate și importate au crescut considerabil.

- Exporturile, motorul tradițional al economiei germane, au crescut cu 4,5% în trimestrul patru comparativ cu trimestrul al treilea.

CONCLUZIE

Germania reprezintă o mare putere mondială și un adevărat motor în domeniul comerțului. Indicatorii microeconomici și macroeconomici ai țării ne demonstrează nivelul de dezvoltare al acesteia și definesc capacitatea sa de adaptare la schimbările globale continue.

Statul German a avut abilitatea de a își redresa mai bine decât oricare stat UE comerțul cu servicii în perioada de criză pandemică. Economia sa de „piață socială” urmează în mare măsură principiile pieței, dar cu un grad considerabil de reglementare guvernamentală și programe ample de asistență socială. Germania rămâne a fi statul ce oferă calitate prin inovație și progres, așadar se încadrează perfect în cadrul economic global. Statul nu și-ar putea menține poziția de exportator competitiv fără ca industria germană să fie profund integrată în lanțuri de valoare internaționale de încredere.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Performanța Germaniei în domeniul comerțului cu servicii, citat 15.03.2022, Disponibil: <https://www.intereconomics.eu>
2. Date statistice privind comerțul cu servicii al Germaniei, citat 18.03.2022, Disponibil: <https://www.destatis.de/> , <https://www.wto.org/> .
3. Impactul pandemiei asupra comerțului cu servicii al Germaniei, citat 20.03.2022, Disponibil: <https://www.destatis.de/>
4. Analiza comparativă a situației comerciale a Germaniei, citat 15.03.2022, Disponibil: <https://www.macrotrends.net/>, <https://data.worldbank.org/>

Coordonatorul științific: DODU-GUGEA Larisa, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.07>

CZU: 339.5:004.77(100+478)

DIGITALIZATION OF INTERNATIONAL TRADE

DIGITALIZAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

CEBOTARI Daniela, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: cebotari.daniela.yf8s@ase.md

***Abstract:** The beginning of the 21st century has been marked by a new technological era, an era of the digital economy based on the implementation and use of a complex of digital technologies. Technological innovations have always brought to major changes in the lifestyle of people and society, which has contributed to reduced costs and significant changes in the organization and structure of international trade. My purpose is to identify the importance of e-commerce for all countries in the world, including the Republic of Moldova. I will also present the advantages and disadvantages of digitizing international trade.*

***Key-words:** digitalization, e-commerce, trader, buyer, products and services*

JEL CLASSIFICATION: F16, F17, F18, F23, F43, Q55

INTRODUCERE.

Începutul secolului XXI a fost marcat de o nouă eră tehnologică, o epocă a economiei digitale bazate pe implementarea și utilizarea unui complex de tehnologii digitale. Inovațiile tehnologice, întotdeauna au provocat modificări majore în stilul de viață al oamenilor și al societății, ceea ce a condus la reducerea costurilor și a fost însoțită de schimbări semnificative în organizarea și structura comerțului internațional.

Importanța cercetării respective rezultă din necesitatea tehnologiilor digitale pentru comerțul Republicii Moldova. Acest subiect este un element important pentru economia Republicii Moldova, de aceea pentru această cercetare s-au propus următoarele obiective:

- Prezentarea clasificării de bază a comerțului electronic;
- Identificarea avantajelor și dezavantajelor digitalizării comerțului internațional;
- Prezentarea vânzărilor e-commerce globale și vânzărilor e-commerce pe țări;
- Determinarea plăților e-commerce în Republica Moldova.

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

Comerțul electronic reprezintă cumpărarea sau vânzarea de produse și servicii prin intermediul transmiterii de date la distanță. Comerțul electronic oferă oportunitatea de a comercializa produse în întreaga lume, sporind numărul de potențiali clienți în primul rând prin eliminarea barierelor geografice dintre clienți și comercianți. Prin intermediul digitalizării comerțului se dezvoltă o relație de servicii și schimb de mărfuri între ofertant și viitorul cumpărător.

Economia digitală a contribuit la transformarea comerțului internațional și la conversia sa în format electronic. Trebuie remarcat faptul că comerțul electronic reprezintă o sferă a

economiei, care include toate tranzacțiile financiare și comerciale efectuate prin intermediul rețelelor informatice și a proceselor de afaceri asociate cu efectuarea unor astfel de tranzacții.

Este foarte important să se înțeleagă că afacerile online nu se limitează doar la vânzarea produselor prin intermediul Internetului. Afacerile electronice presupun menținerea contactelor cu furnizorii, cu posibiii parteneri de afaceri, dar și cu clienții, promovarea produselor și/sau serviciilor oferite folosind mijloace electronice.

Criteriile după care poate fi clasificat comerțul electronic sunt diferite, iar clasificarea de bază este următoarea:

1. *Business - Business*: companiile vând produse și servicii altor companii. Este un model de comerț electronic în care toți participanții sunt companii sau alte organizații.

2. *Business - Consumer*: companiile vând produse și servicii consumatorilor individuali – persoane fizice.

3. *Consumer - Business*: acest model de comerț electronic se referă la persoanele fizice (consumatori) care utilizează Internetul pentru a-și vinde produsele sau serviciile firmelor.

4. *Consumer - Consumer*: participanții de pe o piață online pot să își vândă/cumpere reciproc bunuri.

5. *Business - Guvern*: legăturile de afacere a structurilor comerciale cu organizațiile statale, începând cu structurile de administrație locală și terminând cu organizațiile internaționale.

6. *Guvern - Consumer*: cooperare între organizațiile statale și consumatori cu deosebire în sfera sociala și a impozitării.

Comerțul electronic este un tip de comerț foarte controversat care crește disproporționat. Este un proces de marketing care este adaptabil la noile reguli și situații de piață, care oferă noi posibilități. Dar, ca în toate, există două fețe ale monedei, utilizarea comerțului electronic are atât avantaje cât și dezavantaje.

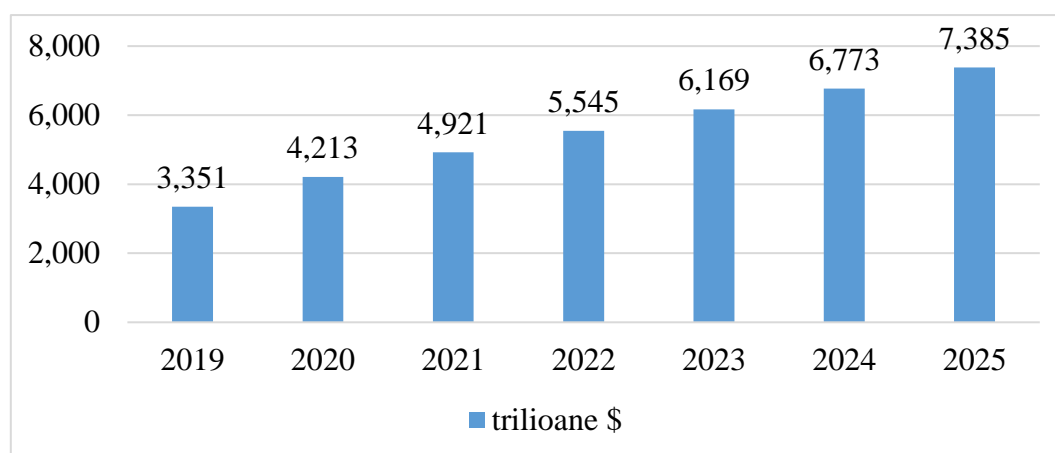
Avantajele în comerțul electronic:

- Nu există limitări geografice, deoarece rețeaua este globală, astfel afacerea poate fi extinsă oriunde.
- Gamă mai largă de produse;
- Costul atât pentru pornire, cât și pentru întreținere este mult mai mic decât într-o afacere tradițională;
- Creșterea competitivității și raționalizarea proceselor de afaceri;
- Creează posibilitatea modelării produselor și serviciilor după nevoile cumpărătorilor și simplificarea procedurilor;
- Identificarea mult mai ușoară de furnizori și parteneri de afaceri;
- Există o ușurință mai mare în dezvoltarea strategiilor de marketing pe loturi, cupoane și reduceri, publicitatea online poate atinge publicul țintă mai ușor.
- Nu există limită de timp, operabilitate 24 ore/zi, 7 zile pe săptămână.

Dezavantajele digitalizării comerțului.

- Concurența este mult mai mare, deoarece oricine poate lansa acest tip de afaceri. Loialitatea față de un client este destul de dificilă datorită gamei largi de concurență.;
- Există consumatori care preferă să vadă produsul înainte de a-l cumpăra și sunt suspicioși a plăților online;
- Costurile de expediere pot fi foarte scumpe atunci când volumul este mic;
- Există riscul atacurilor de phishing (furt de chei și parole) și de acțiuni rău intenționate;
- Credibilitate scăzută din partea clienților;
- Nerăbdarea consumatorului, într-un magazin fizic, orice îndoială sau întrebare poate să primească răspuns instantaneu, spre deosebire de ceea ce se întâmplă de obicei online.

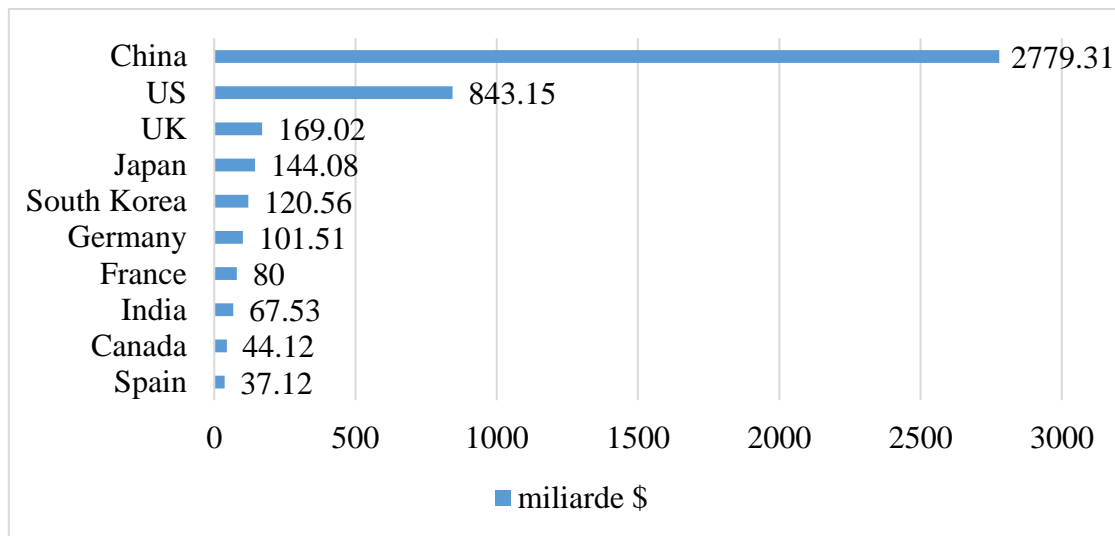
Focarul de COVID-19 a forțat guvernele din întreaga lume să impună blocări stricte, ceea ce a însemnat că magazinele fizice trebuiau să rămână închise, iar consumatorii să stea acasă. Acest lucru a stimulat creșterea comerțului cu amănuntul online (Figura 1), deoarece oamenii au început să-și facă achiziții prin intermediul internetului și platformelor de comerț electronic.

Figura 1. Vânzări e-commerce globale 2019-2025

Sursa: Global Ecommerce Sales (2019 to 2025), Disponibil: <https://www.emarketer.com>

Analizând Figura 1. vânzările globale de comerț electronic sunt de așteptat să însumeze 5,545 trilioane de dolari la nivel mondial în 2022. Se așteaptă că acest număr va continua să crească în următorii câțiva ani, demonstrând că comerțul electronic devine o opțiune din ce în ce mai profitabilă pentru companii. Până în 2025, se estimează că vânzările de comerț electronic cu amănuntul la nivel mondial vor depăși 7,3 trilioane de dolari, iar ponderea globală a comerțului cu amănuntul va atinge 24,5 la sută.

Figura 2. Vânzări e-commerce pe țară

Sursa: Ecommerce Sales by Country (2021), Disponibil: <https://www.emarketer.com>

Studiind Figura 2., prognozele arată că China este responsabilă pentru 52,1% din toate vânzările de comerț electronic din întreaga lume, fiind liderul dominant ca cea mai mare piață de comerț electronic din lume. Dimensiunea pieței de comerț electronic din SUA în 2021 este estimată la 843,15 miliarde de dolari, mai puțin de o treime din cea a Chinei. Aceasta este o performanță remarcabilă pentru China, având în vedere că a depășit SUA ca cea mai mare piață de comerț electronic din lume. După China și SUA, țara cu cea de-a treia dimensiune a pieței de comerț electronic este Regatul Unit. Vânzările totale de comerț electronic din Marea Britanie fiind de 169,02 miliarde USD în 2021. Alte două țări asiatice încheie lista celor mai mari cinci piețe de comerț electronic: Japonia a crescut cu 2,0% și aduce 144,08 miliarde dolari în vânzări de comerț electronic, în timp ce Coreea de Sud a crescut cu 9,0%, până la 120,56 miliarde dolari. În prezent, trei din cele mai mari cinci piețe de comerț electronic se află în Asia și reprezintă 62,6% din dimensiunea comerțului electronic global.

Tabelul 1. Plăți e-commerce 2020 în Republica Moldova

Plăți fără numerar → 70,3 milioane plăți → 21,8 miliarde lei	
↓	
Plăți fără prezență fizică → 11 milioane plăți → 15,7 %	
↓	↓
Operațiuni efectuate pe platforme e-commerce în Republica Moldova → 2,7 milioane operațiuni	Operațiuni efectuate pe platforme e-commerce peste hotare → 8,3 milioane operațiuni
↓	
Valoare operațiunilor efectuate pe platforme e-commerce → 4,8 miliarde lei	
↓	↓
Valoarea cumpărăturilor efectuate pe platforme e-commerce din Republica Moldova → 1,2 miliarde lei	Valoarea cumpărăturilor efectuate pe platforme e-commerce din străinătate → 3,6 miliarde lei

Sursa: Realizat și adaptat de autor, Disponibil: <https://www.moldpres.md/news/>

Într-o economie mică și restrânsă, precum cea a Republicii Moldova, unde sectoarele mari se află sub control oligopolistic, comerțul online reprezintă o reală oportunitate pentru întreprinderile mici, oferindu-le acestora posibilitatea de a concura cu întreprinderile mai mari pentru a le oferi consumatorilor prețuri cât mai avantajoase pentru bunurile și serviciile prestate. Dezvoltarea antreprenoriatului în Republica Moldova se datorează în mare măsură tocmai creșterii comerțului electronic, bunurile și serviciile oferite pe internet având astfel posibilitatea să ajungă nu doar pe piețele interne, ci și în cele mai îndepărtate țări de pe glob.

CONCLUZII.

Economia mondială depinde astăzi, mai mult ca oricând, de comunicațiile electronice și tehnologia informației. Comerțului electronic îi revine un rol destul de semnificativ în dezvoltarea economiilor secolului 21, acesta stimulează concurența și competitivitatea, prin dezvoltarea de noi produse și piețe, prin apariția de noi actori pe piețele tradiționale și de noi tipuri de relații între furnizori și consumatori. De asemenea, comerțul electronic oferă oportunitatea de a comercializa produse în întreaga lume, sporind numărul de potențiali clienți în primul rând prin eliminarea barierelor geografice dintre clienți și comercianți. Digitalizarea este o soluție excepțională, ce aduce beneficii clare atunci când este implementată unde trebuie. Când un proces funcționează într-o manieră dezechilibrată ce nu poate fi susținută pe termen lung și împiedică organizația în a-și atinge țelurile strategice, atunci este nevoie de digitalizare. Doar când digitalizarea echilibrează și aduce lucrurile la o stare de funcțiune naturală, lipsită de fricțiune, atunci transformarea prin digitalizare are sens.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Alexandru LEAHOVCENCO, TRANSFORMAREA DIGITALĂ A COMERȚULUI INTERNAȚIONAL, [citată 18.03.2022], Disponibil: <https://oaji.net/articles/2020.pdf>;
2. Lorena Popescu Duduială, COMERȚUL ELECTRONIC - O NOUĂ PROVOCARE, [online] [citată 20.03.2022], Disponibil: <https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/>;
3. Olga IONEL, Viitorul comerțului electronic în Republica Moldova, [online] [citată 18.03.2022], Disponibil: <https://www.mold-street.com/>;
4. Svetlana BÎRNEA, COMERȚUL ELECTRONIC - DEZVOLTARE ȘI PERSPECTIVE ÎN
5. COMERȚUL MODERN AL ÎNȚREPRINDERILOR, [online] [citată 18.03.2022], Disponibil: <https://ibn.idsi.md/>;
6. Ecommerce Sales by Country (2021), [online] [citată 22.03.2022], Disponibil: <https://www.emarketer.com/>;
7. Platforme Informatice Pentru Producție și Servicii, Comerț Electronic, [online] [citată 20.03.2022], Disponibil: <https://www.aut.upt.ro/staff/diercan/data/PIPPS/curs-06.pdf>.

Coordonatorul științific: DODU-GUGEA Larisa, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.08>
CZU: 339.5.012.42+339.5.012.435

LIBERALISM VS PROTECTIONISM (CASE STUDY)

LIBERALISMUL VS PROTECȚIONISM (STUDIUL DE CAZ)

NEGARĂ Maxim, student, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor :maxnegara252@gmail.com

Abstract. *This paper aims to analyze two contradictory policies of international trade liberalism versus protectionism. I reflected on the history of the emergence and role of these policies as well as their evolution through concrete examples. I also analyzed the advantages and disadvantages of these policies on a state's economy. In the case study, I also touched upon the protectionist policy of the United States in the context of the trade war with China.*

Key words: *liberalism, protectionism, GATT, types, SUA, A. Smith, D. Ricardo, K. Marx, F. Engels, OMC*

JEL CLASSIFICATION: M48, O12, O21

INTRODUCERE. *Protecționismul este o politică de stat menită să protejeze piața internă de concurenți și, adesea, să cucerească piețele externe. În schimb, politica de Liberalizare (comerț liber) urmărește deschiderea pieței interne către bunuri străine, capital, forță de muncă, crescând astfel concurența pe piața internă. Atât protecționismul, cât și liberalismul reflectă în primul rând reacția anumitor state la schimbările în diviziunea internațională a muncii, la evenimentele care au loc în relațiile economice internaționale. Istoria relațiilor economice internaționale din secolul al XIX-XXI-lea. arată că comerțul internațional s-a caracterizat prin alternarea perioadelor de liberalism și protecționism.*

Definiție	
Liberalism	Protecționism
Liberalizarea comerțului este eliminarea sau reducerea restricțiilor sau barierele privind schimbul liber de mărfuri între națiuni. Aceste bariere includ tarife, cum ar fi taxe și suprataxe, bariere netarifare, regulile de licențiere și cotele. Economiiștii consideră deseori relaxarea sau eradicarea acestor restricții ca pași pentru promovarea comerțului liber	Protecționismul se referă la politicile guvernamentale care restricționează comerțul internațional pentru a ajuta industriile interne. Politicile protecționiste sunt de obicei implementate cu scopul de a îmbunătăți activitatea economică în cadrul unei economii interne, dar pot fi implementate și din motive de siguranță sau calitate.

Sursa: Elaborat de autor în urma cercetărilor efectuate.

GATT liberalizarea comerțului internațional. Acordul general privind tarifele și comerțul (GATT), semnat la 30 octombrie 1947 de 23 de țări, a fost un acord legal care minimizează barierele în calea comerțului internațional prin eliminarea sau reducerea cotelor, tarifelor și subvențiilor, păstrând în același timp reglementări semnificative. GATT a fost menit să stimuleze redresarea economică după al Doilea Război Mondial prin reconstruirea și liberalizarea comerțului global. La rezolvarea acestor probleme au contribuit crearea Comunității Economice în Europa de Vest și apariția Uniunii Vamale în cadrul acesteia, precum și crearea Asociației Europene a Liberului Schimb. Runda Kennedy a devenit una dintre cele mai cuprinzătoare tratate comerciale multilaterale la nivel internațional. Sa finalizat în 1967 cu încheierea unor acorduri importante care stabileau o reducere a taxelor vamale cu 35-40% în termen de 5 ani. Runderile ulterioare de la Tokyo și Uruguay au contribuit, de asemenea, la liberalizarea comerțului. În anii 80-90. În cursul general al liberalizării comerțului mondial în politica comercială externă a principalelor țări occidentale, au început să apară din nou elemente de protecționism asociate cu intensificarea concurenței internaționale.

Aspecte ale sistemului comercial multilateral. Ca urmare a Runderii Uruguay (1986-1994), ultima rundă de negocieri comerciale în cadrul GATT, 125 de țări și teritorii care au participat la aceasta au adoptat 56 de acorduri, aranjamente și decizii legate de o gamă largă de măsuri de reglementare a comerțului exterior, inclusiv regulile și procedurile de soluționare a litigiilor și funcționarea mecanismului de revizuire a politicii comerciale internaționale. Cel mai important dintre documentele rundei a fost acordul privind constituirea noua institutie economica internationala - Organizatia Mondiala a Comertului (OMC), care a devenit succesorul GATT. Documentele adoptate de rundă prevedeau ca prescripțiile acestora să fie reflectate în legislațiile naționale ale țărilor membre fără excepții. De asemenea, negociatorii au convenit că, în termen de cinci ani, țările dezvoltate vor reduce nivelul mediu al taxelor vamale la mărfurile industriale cu 40%, iar țările în curs de dezvoltare - cu 2/3 din acest nivel. De asemenea, s-au angajat să „consolideze” marea majoritate a taxelor de import, adică să nu le ridice unilateral pe viitor. Țările dezvoltate au trebuit să crească ponderea taxelor „consolidate” în valoarea lor totală la 97%, iar țările în curs de dezvoltare la 91%. În plus, Statele Unite, Japonia, UE și Canada s-au angajat să elimine taxele la medicamente, instrumente medicale, echipamente de construcții, mașini agricole, metale negre, mobilier, hârtie, bere, băuturi spirtoase și jucării. De atunci, numai țările care au aderat la OMC după crearea acesteia și-au asumat obligații de reducere a taxelor.

Nivelul mediu al taxei vamale la import, %, fără produse agricole și combustibil

Țări	1990	1995	2002	1990 până 2002
UE	8,1	6,1	4,1	50,6
SUA	5,9	5,3	3,7	62,7
Japonia	3,8	3,5	2,6	68,4
Brazilia	34,0	13,8	14,4	42,4
India	83,0	30,8	31,3	37,7
China	42,2	22,0	14,7	34,8
Filipine	19,2	19,4	5,2	27,1

Sursa: Elaborat și adaptat de autor în baza datelor -Дюмулен, Ипполит Ипполитович „Международная торговля : тарифное и нетарифное регулирование” М.: 2009. pag 121

Runda Uruguay a reprezentat un fel de salt calitativ în dezvoltarea sistemului comercial internațional, datorită căruia problemele complexe ale reglementării acestuia care s-au acumulat pe măsură ce amploarea comerțului mondial a crescut, au găsit soluții relativ echilibrate, care răspund în general intereselor diferitelor grupuri de țări și state individuale. O realizare importantă a acestei runde de negocieri multilaterale a fost aceea că instrumentele juridice adoptate nu mai acoperă doar sfera comerțului cu mărfuri, ci și comerțul cu servicii, aspecte comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală și măsuri de investiții. Prevederile cuprinse în GATT au fost completate de acorduri separate care reglementează comerțul cu produse agricole, textile și îmbrăcăminte, aplicarea măsurilor sanitare și fitosanitare, reguli pentru determinarea țării de origine a mărfurilor, efectuarea inspecțiilor înainte de expediere etc.

Funcțiile OMC.

1. *Negocieri comerciale*- OMC facilitează negocierile comerciale între țări prin furnizarea unui cadru pentru structurarea acordurilor, precum și prin furnizarea de mecanisme de soluționare a litigiilor. Acesta creează un cadru juridic internațional care asigură schimbul fără probleme de bunuri și servicii între țările membre.
2. *Implementare și Monitorizare*- Odată ce acordurile sunt negociate, sarcina OMC este să se asigure că țările semnatare își respectă angajamentele în practică. De asemenea, produce cercetări bazate pe impactul acordurilor asupra economiilor țărilor implicate.
3. *Soluționarea litigiilor*- OMC acționează și ca organism de soluționare a diferendelor atunci când există un conflict comercial între statele sale membre. Membrii OMC pot depune plângeri împotriva altor state membre dacă consideră că politicile comerciale și economice ale unei țări sunt diferite de angajamentele asumate în cadrul unuia dintre acordurile OMC. În urma plângerii, există audieri formale, precum o instanță, până când se ajunge la o înțelegere.

Exemplu de liberalizare a comerțului. Acordul de Liber Schimb din America de Nord (NAFTA) a fost semnat la 17 decembrie 1992 de Canada, Mexic și Statele Unite. A intrat în vigoare la 1 ianuarie 1994. Acordul a eliminat tarifele la produsele care erau comercializate între cele trei țări. Unul dintre obiectivele NAFTA a fost integrarea Mexicului cu economiile foarte dezvoltate ale Statelor Unite și Canadei, în parte pentru că Mexicul era considerat o nouă piață profitabilă pentru Canada și Statele Unite. Cele trei guverne au sperat, de asemenea, că acordul comercial va îmbunătăți economia Mexicului. De-a lungul timpului, comerțul regional s-a triplat, iar investițiile transfrontaliere au crescut între țări. Cu toate acestea, fostul președinte Donald J. Trump a considerat acordul dăunător pentru locurile de muncă și producția din SUA. La 30 septembrie 2018, administrația Trump a încheiat negocierile privind un pact actualizat, Acordul SUA-Mexic-Canada (USMCA), care a intrat în vigoare la 1 iulie 2020. Majoritatea economiștilor sunt de acord că NAFTA a fost benefic pentru economiile Canadei și SUA. Potrivit unui raport al Consiliului pentru Relații Externe, comerțul regional a crescut de la 290 de miliarde de dolari în 1993 la peste 1,1 trilioane de dolari în 2016, iar stocul de investiții străine directe (ISD) din Mexic a crescut de la 15 miliarde de dolari la peste 100 de miliarde de dolari.

Avantaje și dezavantaje a liberalismului.

Avantaje: Creșterea investițiilor străine; Prețuri de consum mai mici; Tehnologizarea economiei interne; Specializarea economiei.

Dezavantaje: Creșterea șomajului; Condiții de muncă nesănatoase; Concurența mai mari din partea producătorilor străini.

Politica protecționistă. Protecționismul a apărut în epoca acumulării primitive de capital în Europa (secolele XVI-XVIII). Fundamentele teoretice au fost dezvoltate de mercantiliști, care leagă bunăstarea statului exclusiv de o balanță activă a comerțului exterior. Ulterior a început să cedeze loc principiului comerțului liber. Fundamentarea este dată în lucrările clasicilor economiei politice A. Smith și D. Ricardo. În condițiile moderne, tendința dominantă este liberalizarea comerțului exterior, deși încă persistă unele elemente de protecționism, în special în domeniul protecției agriculturii. O analiză profundă a protecționismului și liberalizării a fost făcută în lucrările lui K. Marx și F. Engels. Perioada în care capitalismul se dezvoltă într-un stadiu monopolist este caracterizată de protecționism „*ofensiv*”, care protejează de concurența străină nu ramurile slabe ale industriei, ci pe cele mai dezvoltate, extrem de monopolizate. Scopul său este de a cuceri piețele externe. Obținerea de venituri de monopol în interiorul țării face posibilă vânzarea mărfurilor pe piețele externe la prețuri mici, de dumping.

Tipuri de protecționism. Domeniile tipice ale activității protecționiste includ creșterea prețurilor de piață pentru mărfurile străine, scăderea costurilor producătorilor autohtoni sau restricționarea accesului producătorilor străini la piața bunurilor din industrie. Principalele mijloace de protecționism includ *taxele, cotele, restricțiile administrative, subvențiile și controalele valutare.*

Avantaje și dezavantaje a protecționismului.

Avantaje: Protejează noile industrii ale unei țări de concurența străină; Creează temporar locuri de muncă pentru lucrătorii casnici; Scăderea dependenței de statele străine; Politicile protecționiste tind să stimuleze PIB-ul economiei datorită creșterii producției interne.

Dezavantaje: Creșterea prețurilor; Stagnarea progreselor tehnologice; Opțiuni limitate pentru consumatori.

Studiul de caz Războiul comercial între SUA și China. În timp ce candidează pentru funcția de președinte în 2016, Donald Trump și-a exprimat disprețul față de multe acorduri comerciale actuale, promițând că va aduce locuri de muncă în producție, înapoi în Statele Unite din alte națiuni unde au fost externalizate, cum ar fi China și India. După alegerea sa, a început o campanie protecționistă. Președintele Trump a amenințat, de asemenea, că va scoate Statele Unite din Organizația Mondială a Comerțului (OMC). La începutul anului 2018, președintele Trump și-a intensificat eforturile, în special împotriva Chinei, amenințând cu o amendă substanțială pentru presupusul furt de proprietate intelectuală (IP) și tarife semnificative. Chinezii au ripostat cu o taxă de 25% asupra a peste 100 de produse din SUA. Pe tot parcursul anului 2018, cele două națiuni au continuat să se amenințe reciproc, lansând liste cu tarifele propuse pentru diferite mărfuri. Deși China a răspuns cu tarife proprii, taxele americane au avut un impact asupra economiei chineze, dăunând producătorilor și provocând o încetinire. În decembrie, fiecare națiune a fost de acord să înceteze impunerea oricăror noi taxe. Războiul tarifar de încetare a focului a continuat în 2019. În primăvară, China și Statele Unite păreau în pragul unui acord comercial. La începutul lunii mai, oficialii chinezi au adoptat o nouă linie dură în negocieri, refuzând să facă modificări în legile lor de subvenționare a companiilor și insistând asupra ridicării actualelor tarife. Furios de această aparentă întoarcere înapoi, președintele SUA a dublat sancțiunile, anunțând, pe 5 mai 2019, că va crește tarifele, începând

cu 10 mai, de la 10% la 25% la importurile din China în valoare de 200 de miliarde de dolari. S-ar putea să fi simțit încurajat de faptul că deficitul comercial al SUA cu China a scăzut la cel mai jos nivel din 2014. China a oprit toate importurile de produse agricole de către firmele de stat, ca răzbunare. Banca centrală a națiunii asiatice a slăbit, de asemenea, yuanul peste rata de referință de șapte pe dolar pentru prima dată în peste un deceniu, ceea ce a condus la îngrijorări cu privire la un război valutar. Poate realizând că acest lucru a fost reciproc distructiv, Statele Unite și China au convenit asupra unui acord comercial care a fost semnat la 15 ianuarie 2020, dar pandemia COVID-19 ulterioară a amenințat o nouă escaladare a tensiunilor comerciale dintre cele două națiuni.

Concluzie. Pe baza analizei informațiilor privind politica de protecționism și liberalizare în comerțul mondial. Se pot trage anumite concluzii că politica protecționismului și liberalismului trebuie folosită cu reținere. Pentru că dacă nu folosiți protecționismul pe teritoriul țării, atunci puteți pierde ramuri întregi ale economiei țării. De asemenea, la rândul său, nu se poate izola complet de liberalizarea pieței externe, deoarece aceasta poate duce la stagnarea economiei, atât parțial, cât și total.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47.pdf
2. The World Trade Organization (WTO) https://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm
3. North American Free Trade Agreement (NAFTA) <https://www.trade.gov/north-american-free-trade-agreement-nafta>
4. Andrew Walter „*Adam Smith and the Liberal Tradition in International Relations*” University Lecturer in International Relations (Oxford) pag 44
5. Karl Marx „*Das Kapital*” Volume I
6. Peter McLaren Article „Karl Marx, Digital Technology, and Liberation Theology” https://www.researchgate.net/publication/334275322_Karl_Marx_Digital_Technology_and_Liberation_Theology
7. Article: „*The US-China trade war: Risks and opportunities for the EU and the United Kingdom*” <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2019/10/17/the-us-china-trade-war-risks-and-opportunities-for-the-eu-and-the-united-kingdom/>
8. Оболенский Владимир Петрович „*Либерализация и протекционизм в международной торговле*”, pag 16
9. Lars Magnusson, Mercantilism: „*the Shaping of an Economic Language*”, London, Routledge, 1994;
10. Article Политика протекционизма и либерализации в мировой торговле <https://gekoms.org/2019/12/15/note-3/>

Coordonatorul științific: DODU-GUGEA Larisa, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.09>

CZU: 314.742(430)

THE DEMO-ECONOMIC EFFECTS OF GERMANY'S MIGRATION

EFECTELE DEMO-ECONOMICE ALE MIGRAȚIEI GERMANIEI

GRĂJDEANU Adriana, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: adrianagrajdeanu@gmail.com

Abstract: *The latest statistics show that Germany continues to be the main destination country for migration and has become significantly more attractive in comparison to other European states in recent years. Its attractiveness can be defined by the country's level of development, with the German economy ranking first in Europe and the fifth largest in the world in terms of Purchasing Power Parity. Migrants make an important contribution to its social and economic development, therefore we can find two opposite poles of the German migration process: the advantageous and the disadvantageous. First of all, this article will bring more clarity regarding the migration of the German state the migration process, seen largely from the perspective of immigration, its migration flows, and most importantly I will illustrate in depth the demo- economic effects of this process. I will also analyze the aspects of German migration as an immigration state, using comparative and statistical analysis.*

Key-words: *demo-economic effects, immigration, migrants, Germany, economy.*

JEL CLASSIFICATION: J10, J11, J15, J61, K37

INTRODUCERE. Germania continuă să fie una dintre principalele țări de destinație a migrației în UE și a devenit semnificativ mai atractivă în comparație cu alte state europene. Atractivitatea acesteia poate fi definită însuși de nivelul de dezvoltare al țării, economia germană fiind pe primul loc în Europa și a cincea ca mărime din lume în termeni de paritate a puterii de cumpărare (2020).

Procesul migraționist al Germaniei nu ar trebui privit doar ca o problemă, ci mai bine zis ca o problemă, care fiind gestionată eficient, ar putea aduce beneficii statului de imigrație. Scopul acestei cercetări este de a scoate în evidență atât avantajele cât și dezavantajele migrației în și din Germania sub aspectul demografic și cel economic, punctând următoarele obiective:

- Evidențierea situației geo-demografice a Germaniei;
- Analiza procesului migraționist german;
- Stabilirea efectelor pozitive și negative ale procesului migraționist german;
- Determinarea politicii imigraționiste germane;
- Evidențierea efectelor pandemiei COVID-19 asupra imigrației în Germania.

CONȚINUTUL DE BAZĂ. Schimbările demografice sunt determinate de modificări ale mărimii, compoziției și distribuției geografice a populației, care, la rândul lor, apar ca urmare a schimbării indicatorilor de fertilitate, natalitate, mortalitate și migrație. Analizând aspectele geo-demografice ale Germaniei, constatăm că statul se confruntă cu probleme tipice țărilor

europene: structuri demografice deformate, îmbătrânirea populației, rata fertilității redusă, presiune demografică în creștere etc. (Tabelul 1)

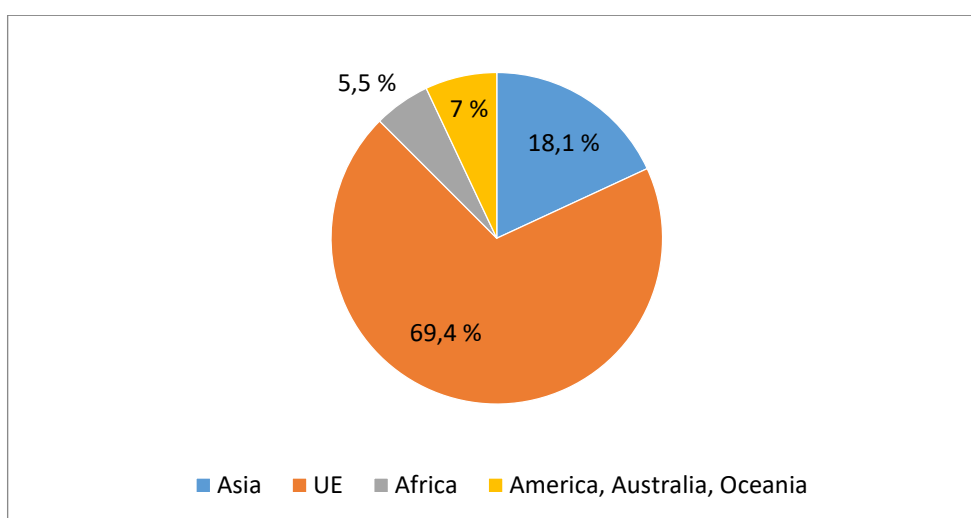
Tabelul 1. Analiza comparativă a situației geo-demografice a Germaniei pentru anul 2016 și 2020

Indicatori	2016	2020
Numărul populației (mln)	83,35	83,24
Rata natalității (%)	9,05	9,3
Rata mortalității (%)	11,06	11,3
Rata fertilității (%)	1,6	1,5
Speranța de viață (ani)	80,9	81,4
Populația sub 15 ani (%)	13,3	13,9
Populația de 65 ani și peste (%)	21,2	21,6

Sursa: Realizat și adaptat de autor, Disponibil: <https://www.macrotrends.net/>, <https://data.worldbank.org/>, <https://www.prb.org/>

Din datele tabelului reiese că Germania a înregistrat în perioada 2016-2020 o scădere a numărului populației cu 0,11 %, o creștere cu 0,4 % a populației de 65 ani și peste și o micșorare a ratei fertilității. Astfel constatăm un bilanț natural în declin.

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) a declarat în 2019 că Germania rămâne pe locul doi, după SUA, ca cea mai populară țară pentru imigrație. În niciunul dintre cele 38 de state membre OCDE, migrația nu a crescut la fel de rapid în ultimii ani ca în Germania. În 2015, cifra de două milioane de noi străini a stabilit un record. În 2019, în Germania locuiau un total de aproximativ 11,2 milioane de deținători străini de pașapoarte. 21,2 milioane de persoane au avut o origine migrantă, inclusiv imigranți, străini născuți în Germania și persoane care au avut un părinte fie imigrant, fie străin. Astfel, grupul reprezintă aproximativ un sfert din populația totală.

Figura 1. Imigrația netă a Germaniei în funcție de originea imigrantului (2018)

Sursa: BAFM, Disponibil: <https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/>

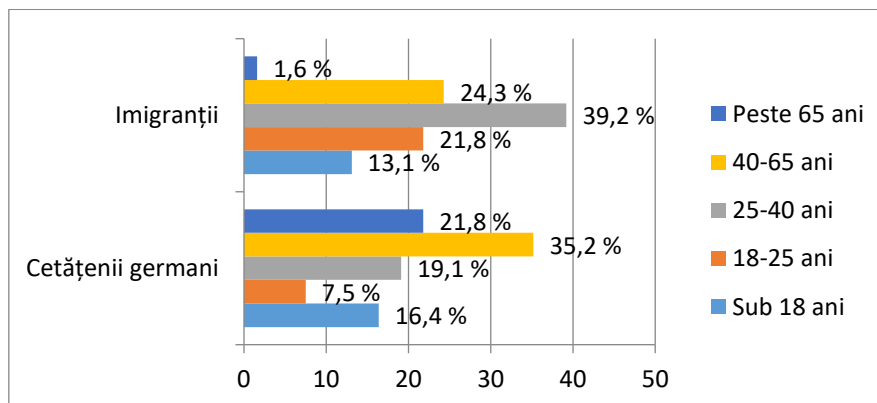
Datele prezentate în Figura 1 ne ilustrează imigrația Germaniei în funcție de țara de origine. Astfel, este evidentă originea europeană a majorității imigranților, după care urmează imigranții asiatici. Mulți dintre ei au venit în căutarea protecției din cauza războaielor și conflictelor, (ex. în Siria și Irak).

Imigrația a reprezentat, încă de la geneza sa, un subiect destul de dezbătut, în așa fel încât la etapa actuală, acesta a cuprins două laturi: efectele pozitive și efectele negative.

Efectele pozitive ale migrației în Germania:

- Combaterea procesului de îmbătrânire a populației;
- Ocuparea locurilor de muncă libere sau nesolicitate de către cetățenii germani;
- Efectul multiplicator (stimularea de către forța de muncă străină a producției și a ocupării în țara de imigrație);
- Economii în ceea ce privește pregătirea profesională a forței de muncă;
- Stabilitate socială prin plata impozitelor de către muncitorii migranți;
- Existența potențialilor antreprenori ce ar putea contribui semnificativ la dezvoltarea economică a țării;
- O piață a muncii mai flexibilă.

Imigranții, de regulă, sunt persoane de vârstă tânără ce iau decizia de a migra în legătură strânsă cu tranzițiile importante ale vieții, cum ar fi obținerea de studii superioare, găsirea unui loc de muncă sau căsătoria.

Figura 2. Analiza comparativă după vârstă a populației Germaniei și a imigranților (2019)

Sursa: BAFM, Disponibil: <https://www.make-it-in-germany.com/>

Printre efectele negative ale migrației Germaniei se înscriu:

- Creșterea tensiunilor pe piața forței de muncă locală;
- Creșterea ratei șomajului;
- Reducerea costului forței de muncă;
- Provocarea conflictelor naționale și etnice dintre populația locală și imigranți;
- Tensiuni sociale manifestate prin discriminări și aversiune față de imigranți.
- Muncitorii migranți împreună cu membrii familiilor lor se conectează la sistemul cheltuielilor statale (pensii, indemnizații, cheltuieli de educație, cheltuieli de sănătate, asistență socială, infrastructură socială).

Nevoia din ce în ce mai mare de muncitori calificați a adus din ce în ce mai mulți migranți bine calificați în Germania, iar guvernul federal dorește să permită o continuare a imigrației, pentru a contracara lipsa de forță de muncă calificată rezultată din schimbările demografice și pentru a îmbunătăți situația demografică a țării.

Însoțind o mai mare activare a fondului național de locuri de muncă potențiale și a imigrației din statele membre ale UE, guvernul federal consideră, de asemenea, imigrația prin forță de muncă calificată din țări terțe o modalitate de a reduce impactul schimbărilor demografice și de a ajuta la asigurarea bazei de forță de muncă calificată. Astfel, politica de integrare este un domeniu de politică central în Germania și este considerată o sarcină pentru întreaga societate, nu doar pentru instituțiile statului. Integrarea este un proces complex care necesită interes și efort și din partea migranților. Potrivit *Legii privind Rezidența*, acei străini care locuiesc legal pe termen lung pe teritoriul german pot revendica serviciile federale de integrare. Aceste servicii includ predarea limbilor străine, integrarea în formare, muncă și educație, precum și integrarea socială. Scopul lor este de a permite acestor persoane să facă parte și să se integreze cât mai rapid în societate.

În 2019, Guvernul Federal a introdus o legislație pentru promovarea educației și angajării pentru străini. Instituția urmărește, de asemenea, să ajute femeile cu origini migrante să se integreze mai bine pe piața muncii. Printre altele, specialiștii în plasarea locurilor de muncă au primit o formare țintită, astfel încât să poată aborda mai bine nevoile particulare ale femeilor din mediul migrant.

Pandemia COVID-19 și-a lăsat amprenta semnificativă asupra tuturor domeniilor țării, inclusiv asupra procesului migraționist:

- Numărul studenților străini care și-au dobândit calificarea de admitere în învățământul superior în străinătate și care și-au început studiile în Germania a scăzut de la 110.974 în 2019 la 86.529 în 2020, diminuându-se astfel cu 22,0 la sută;
- În 2020, Germania a continuat să găzduiască cel mai mare număr de refugiați și solicitanți de azil din Europa. Germania s-a clasat, de asemenea, pe locul cinci în lume printre cele mai mari țări gazdă ale refugiaților din lume;
- Mai mulți migranți și refugiați s-au confruntat cu temeri existențiale din cauza situației tensionate de pe piața muncii, în special cei care lucrează în sectorul cu locuri de muncă temporare.
- Criza pandemiei globale face integrarea migranților dificilă. Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați din Germania (BAMF) a suspendat cursurile obligatorii de integrare și de limbă. Aproape un sfert de milion de migranți au fost nevoiți să-și întrerupă cursurile, iar BAMF a cheltuit aproximativ 40 de milioane de euro pe oferte digitale pentru a compensa întreruperea.

CONCLUZIE. Migranții joacă un rol cheie în dezvoltarea socială și economică a Germaniei, iar efectele benefice ale acestui proces atât de complex poate fi demonstrat prin analizarea migrației nu doar prin prisma efectelor negative. Astfel, fiind gestionată corect și eficient, migrația își are avantajele sale, completând situația demografică precară a statului german. Totodată, Germania este unul dintre puținele state care se preocupă activ de imigranții

săi, dezvoltând o politică imigraționistă solidă. De asemenea, țara a suportat efectele economice devastatoare ale pandemiei de COVID-19 mai bine decât oricare dintre vecinii săi din UE, reușind să se reorienteze din punct de vedere social și economic și să își mențină, în acest mod, poziția de lider mondial.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Analiza comparativă a situației geo-demografice a Germaniei pentru anul 2019 și 2021, citat 15.03.2022, Disponibil: <https://www.macrotrends.net/>, <https://data.worldbank.org/>, <https://www.prb.org/> ;
2. Net immigration according to region of origin (2018), citat 17.03.2022, Disponibil: <https://www.tatsachenueber-deutschland.de/> ;
3. Analiza comparativă după vârstă a populației Germaniei și a imigranților (2019), citat 18.03.2022, Disponibil: <https://www.make-it-in-germany.com/>
4. World Migration Report (2020), citat 20.03.2022, Disponibil: <https://publications.iom.int/>
5. VACULOVSKI D., Migrație și dezvoltare : Aspecte socio-economice, Chișinău, 2017, citat 21.03.2022 ;
6. Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați din Germania, citat 18.03.2022, Disponibil: <https://www.bamf.de/> ;
7. Date statistice privind situația demo-economică a Germaniei, citat 23.0.2022, Disponibil: <https://data.oecd.org/germany.htm#profile-society>

Coordonatorul științific: HACHI Mihai, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: hachi.mihail.gheorghe@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.10>

CZU: 005.574:334.7

HANDLING IN BUSINESS AND NEGOTIATIONS. WAYS TO NEUTRALIZE

MANIPULAREA ÎN AFACERI ȘI NEGOCIERI. CĂI DE NEUTRALIZARE.

ȘARBAN Tatiana, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: sarban.tatiana@ase.md

***Abstract:** According to patterns, manipulation is a social influence that aims to change the perception, values and behavior of others. In daily life, people are manipulated through various tactics and techniques. The manipulator achieves its intended purpose, which can cause (in long terms of time) negative effects for micro and macro economies, indeed for society. Sorrowfully, the manipulation is used in areas such as politics, business, media, negotiations, etc. and all this is happening in a world of globalization and trade.*

***Key words-** manipulation, ways of manipulation, laws, affairs, negotiations.*

JEL CLASSIFICATION: D83, L86, P48

INTRODUCERE

Conceptul de manipulare are o semnificație amplă, dar și distorsionată. Conform tiparelor, termenul manipulare este echivalentul influenței sociale ce are drept scop schimbarea percepției, valorilor sau comportamentului indivizilor. În lumea afacerilor, manipulara presupune un instrument utilizat în operațiile financiare și comerciale prin intermediul căruia negociatorul își atinge punctul-țintă. Odată cu răspândirea democrațiilor, deschiderea frontierelor dintre țările membre ale organizațiilor de natură comercială sau politică și dezvoltarea economică a statelor asiatice, manipulara în afaceri și negocieri ia amploare (produse competitive, specializări pe domenii, revoluțiile tehnologice).

Articolul de față are scop educativ: abordează conceptul de manipulare, tipuri ale manipularii, metode și tactici manipulative utilizate în negocieri.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Manipularile au loc la nivel social, informativ, politic, mass-media, în marketing și afaceri. Profesorul Philip Zimbardo de la Universitatea Stanford face distincție între tipuri de manipulari după amploarea modificărilor create. Prin urmare, distingem manipulari mici (apar în urma modificărilor puțin semnificative ale situațiilor, însă au efecte ample), manipulari medii (caracterizate de modificări importante și care au efecte considerabile) și manipulari mari (presupun influența unei întregi colectivități și drept efect se răspândesc noi curente de gândire). Dovada pură a celui din urmă tip este sistemul nazist a cărui efect e îndobrocarea. Cum

este posibil? Ei bine, statul utilizează cenzura ca instrument al manipulării asupra cetățenilor prin pictură, arhitectură, radiou etc.

Pentru a demonstra abordarea manipulărilor în toate sferele, a fost creat un sondaj sociologic la care au participat 36 persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 25 ani. Uimitor este faptul că 25 % din totalul participanților afirmă că nu oferă atenție și importanță manipulărilor, restul persoanelor (75%) atestă faptul că oferă atenție manipulărilor în diverse situații, iar 60 % afirmă că au întâlnit forme ale manipulării în cadrul profesional. În baza figurii nr 3 se observă că manipulările în afaceri sunt întâlnite destul de des.

Acordați atenție manipulării în viața de zi cu zi?
36 de răspunsuri

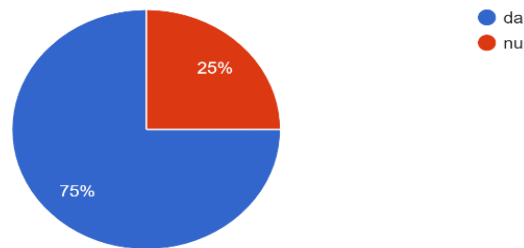

Figura 1 Manipularea în viața de zi cu zi

Ați fost supus(ă) manipulării în cadrul profesional (ex- locul de studii/muncă)
35 de răspunsuri

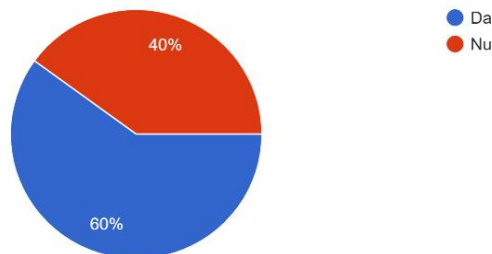

Figura 2 – Manipularea în mediul profesional

Ce categorie de persoane, în viziunea dumneavoastră, vă manipulează cel mai mult?
34 de răspunsuri

Figura 3- Categoriile de persoane considerate buni manipulatori
(Figura 1, 2 și 3 sunt preluate din sondajul creat pe platforma Google Forms)

În domeniul afacerilor, instrumentul de bază al manipulărilor este comunicarea în diversele ei forme (verbală, non-verbală, paraverbală). Astfel, negociatorii demagogi (cum sunt numiți de către economiști) utilizează diverse tactici prin intermediul dialogului, gesturilor, prin ambalaj sau publicități etc.

Opinia experților arată că se disting patru tipuri de compartamente în negocieri-cooperarea (atitudine pașnică), conflictul (adversitate), afectivitatea(rațiune) și demagogia (manipulare). Cel din urmă, negociatorul demagog, este cea mai răspândită formă în lumea afacerilor. Acesta îmbină comportamentele negociatorului conflictual și afectiv. Cauza? Ei bine, lipsa mijloacelor intelectuale, lipsa pragmatismului și lipsa strategiilor și tacticilor impun negociatorii comerciali să utilizeze manipulările întru a-și atinge propriile obiective prin utilizarea diverselor tactici și metode.

Printre cele mai cunoscute și practicate legi în domeniul negocierilor se numără: Legea Contrastului(vizibilă în supermarketuri când se plasează alături două produse sau prețuri diferite), Legea Reciprocității(ușor observată în comportamentul copiilor atunci când fac cumpărături, aceștia doresc ceea ce observă la prieteni și colegi), asemănătoare este Legea Dovezii Sociale (fiecare client va dori să procure servicii și bunuri recomandate de vedete), Legea Simpatiei(cumpărătorul va accepta mai ușor sfaturile unui negociator care arată bine), în cele din urmă Legea Insuficienței (raritatea produselor îl face pe client să le accepte la orice prețuri, în special când este vorba de necesități primare).

Programarea Neuro-Lingvistică este o altă tactică manipuloare pusă în funcțiune de negociatorii care au abilitatea de a acționa subtil. Aceasta presupune sincronizarea cu partenerul (prin tonul vocii, gesturi, modul de a vorbi etc) și ghidarea acestuia (se utilizează atent cuvinte care ar ghida clientul spre un produs/serviciu). Totodată, se oferă prioritate vizualului și auditivului, deoarece, în cele mai multe cazuri, oamenii au reținere vizuală și auditivă dezvoltată: reținem cum arată o rochie de seară dacă o vedem și o scanăm cu privirea, reținem informație din cele auzite la radiou sau posturi TV.

Concluzii.

Manipulările sunt înfățișate în diverse situații în viața de zi cu zi. Tot mai des e conturat subiectul manipulărilor în afaceri și negocieri. Orice categorie de oameni poate fi manipulată la interviurile de angajare, în relațiile cu subalternii sau șefii, de către mass-media etc. Arma împotriva manipulărilor este cunoașterea propriilor principii și valori, cunoașterea drepturilor și știința- cunoscând semnale de manipulare suntem în stare să nu cadem în capcana manipulatorilor. Trebuie să înțelegem persoana cu care negociem și să verificăm veridicitatea lucrurilor. Primordial este pentru un negociator să cunoască legitățile și tehnicile manipulărilor în scopul de a le evita sau pentru a le folosi în strategia bazată pe filosofia câștig- câștig.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Manual Tehnici de negociere în afaceri- Maria Mancaș, Liliana Vicol, Editura ASEM, 2015, Chișinău, Rep. Moldova
2. Legile Manipulării-I ???
3. Manipularea în negocieri- Hassan Souni, traducere T. Atanasiu, Editura ANTET pentru prezenta versiune românească, 1998, Oradea, România
4. Tehnici de manipulare- B. Ficeac, Editura Nemira, 2004,

WEB-ografie:

1. <https://docs.google.com/forms/d/1ZHOeyozuvnzAE4Kx6ZBjBKPMjTa3GIRocf5sB0QnAw/edit#responses>
2. www.scritub.com/economie/business/Jocurile-manipularii-in-afacer63161417.php

Coordonatorul științific: HACHI Mihai, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: hachi.mihail.gheorghe@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.11>

CZU: 339.92+339.94

MONDIALISATION DE L'ÉCONOMIE DURABLE

MONDIALIZAREA ECONOMIEI DURABILE

PRODAN Valeria, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Telefon: 068538977

e-mail autor: prodanvaleria20@gmail.com

Rezumat. Mondializarea economiei durabile reprezintă întărirea și lărgirea legăturilor dintre economiile naționale pe piața globală a bunurilor, serviciilor și mai ales a capitalurilor cu reducerea semnificativă a riscurilor de mediu și deficitului ecologic.

Mondializarea economică este împărțită în trei etape:

- Internaționalizarea fluxurilor financiare și comerciale;
- Stabilirea de firme în străinătate;
- Globalizarea economiei.

Procesul de mondializare a economiei durabile se bazează pe o serie de factori pozitivi. Pe lângă aceștia se remarcă și unele consecințe negative.

Cuvinte cheie: economie, economie durabilă, mondializare economică.

JEL Classification: F6, F63

INTRODUCTION

La mondialisation de l'économie durable c'est un phénomène d'intégration économique internationale, lié à la libéralisation des échanges et à leur intensification. Le but de ce phénomène est de développer l'économie de tous les pays, un facteur (un rôle) très important pour les pays en voie de développement.

DÉVELOPPEMENT DU CONTENU

Historiquement, la mondialisation économique est la première dimension de la mondialisation.

Ce sont en effet les échanges commerciaux qui ont alimenté la dynamique des interactions entre les différentes parties du monde.

À partir des années 1960 et surtout 1970 c'est l'ouverture des économies mondiales et le développement des politiques de libre-échange qui ont vraiment lancé l'accélération de la mondialisation. Entre 1950 et 2010, les exportations mondiales ont ainsi été multipliées par 33 ce qui a contribué largement à augmenter les interactions entre les différents pays et régions du monde. [1]

Le phénomène de mondialisation de l'économie représente l'intégration internationale croissante à la fois des marchés des biens et des services et de ceux des capitaux.

Le FMI définit la mondialisation comme „l'accroissement de l'interdépendance économique des pays du monde entier en augmentant le volume et la variété des transactions de marchandises et services transfrontaliers, la circulation des capitaux internationaux beaucoup plus libre et plus rapide, mais aussi un diffusion plus large de la technologie.” [2]

L'économie durable c'est l'économie qui prend en compte les aspects sociaux et environnementaux afin de répondre aux besoins du présent, sans compromettre la capacité des générations futures à répondre à leurs propres besoins.

Alors, la mondialisation de l'économie durable c'est une intégration internationale des capitaux financières qui se distingue par une prise en compte des aspects sociaux et environnementaux sans compromettre le future.

Issue d'un processus historique, la mondialisation économique contemporaine est apparue en trois étapes:

- Internationalisation des flux financiers et commerciaux

Les différentes périodes de mondialisation économique présentent des points communs du développement du commerce international sous l'effet :

- d'une expansion des transports (maritime, chemin de fer, routier ou aérien);
- de nouvelles méthodes normalisées de logistique et transport des produits et marchandises;
- de mises en place d'outils monétaires et financiers internationaux;
- d'une diversification de produits et services due à des innovations;
- la population, ce qui a favorisé ou créé une demande;
- d'un développement des modes de communication et de circulation des personnes qui a fait naître un attrait des consommateurs pour les produits venant d'ailleurs;
- d'accords internationaux de libre-échange qu'ils soient multilatéraux ou bilatéraux.

- Implantations à l'étranger des entreprises

L'implantation des entreprises à l'international se développe dans un double but :

- distribuer leurs biens et services dans tous les pays pour assurer la croissance du chiffre d'affaires et obtenir l'économie mondiale;
- produire chaque élément dans le pays où les conditions sont les plus favorables;
- accéder à des produits et des matières premières rares;

- Globalisation de l'économie

Au sens économique, la mondialisation est le processus d'internationalisation des transactions industrielles, commerciales, financières. Il est lié à la libéralisation des échanges et à leur intensification.

La mondialisation économique se traduit par un effacement progressif des frontières nationales et par un accroissement :

- des échanges de biens et de services,
- des mouvements de capitaux,
- du rôle des entreprises multinationales,
- des migrations internationales.

Les conséquences positives de la mondialisation économique sont:

- La libéralisation et l'accroissement de la transparence de l'économie mondiale.
- Possibilité d'attirer des investissements étrangers directs.
- Accès plus large et libre aux marchés étrangers pour les entreprises et les pays.
- Intensification de la concurrence internationale - approfondissement de la spécialisation et de la division internationale du travail, ce qui entraîne une augmentation de la productivité non seulement au niveau national, mais aussi au monde.
- La diversification considérable des domaines d'activité des entreprises, fait devenu possible à la fois sur la base des résultats du progrès technologique et des possibilités plus larges de gestion basée sur les nouveaux moyens de communication.
- Accès facile à des financements externes à des conditions parfois plus avantageuses que celles offertes par les marchés nationaux du crédit ou des capitaux.
- Stimuler le développement du progrès technologique, rationaliser la production mondiale, diffusion des technologies modernes ainsi que la pression des concurrents dans en faveur de la mise en œuvre continue d'innovations.
- Accès plus facile à la technologie et aux technologies modernes, méthodes de gestion modernes, commercialisation etc.
- La mondialisation élargit les ponts de communication entre les communautés. Pour cela, il possède des suffisants canaux, tels que les entreprises multinationales, les ONG, l'éducation, Internet, qui, à l'ère de l'information, est d'une réelle utilité pour les migrations internationales et multiplier les contacts humains.
- Augmenter le volume et augmenter la vitesse de transmission de l'information, créant le réseau mondial - Internet.
- Baisse significative des coûts due à l'augmentation des volumes de production et optimiser l'utilisation des facteurs de production, ce qui conduit à une croissance économique stable.
- Création d'un certain nombre d'organisations économiques internationales - FMI, Banque mondiale, OMC etc., qui soutiennent les pays en développement dans la promotion des réformes.
- Étendre les valeurs démocratiques, défendre l'identité individuelle, renforcer le désir les gens à vivre dans un système régi par la loi et par la loi les gens à vivre dans un système régi par la loi et par la loi.
- Stimuler l'intégration.
- Enrichissement culturel par symbiose et convergence.
- Protection de l'environnement, mais aussi "libre circulation" de la sécurité, etc. [3, pag. 30]
Les conséquences négatives de la mondialisation économique sont:
- Diminution de la sécurité sur tous les indicateurs.
- Culturellement, selon Jean-Pierre Warnier, la mondialisation conduit à l'appauvrissement des valeurs culturelles et nationales, ainsi que *la fragmentation des cultures* en „sous-cultures.”
- Les inconvénients sont nombreux, et parce que la mondialisation est un processus incontrôlé, inconduite, ingouvernable. Hors de tout contrôle politique, la mondialisation

économique conduit à par exemple, le chaos économique et la dévastation écologique dans de nombreuses régions du monde.

- Les phénomènes de fragmentation et d'affaiblissement de la cohésion sociale, de localisme, sur de vastes zones du globe. Fondamentalement, avec la mondialisation, il y a une détérioration de répartition des revenus, les crises financières et économiques se multiplient, avec de grands effets sur vie sociale et politique, y compris le danger de désintégration de l'État. [3, pag. 31]

CONCLUSION

L'un des concepts les plus largement utilisés dans la pensée et la pratique internationales, économiques et sociales dans la vie publique est la mondialisation de l'économie durable. L'économie mondiale comprend toutes les économies nationales entre lesquelles existent des relations d'interdépendance générées par la participation à la division internationale du travail et au circuit économique mondial.

Le développement économique mondial est à la base d'une croissance économique et d'une prospérité croissantes, ce qui signifie pour des millions de personnes l'amélioration de leurs conditions de vie et le dépassement de leur seuil de pauvreté.

RÉFÉRENCES BIBLIOGRAPHIQUES:

1. <https://youmatter.world/fr/definition/mondialisation-definition-consequence-histoire/>
2. FMI, World Economic Outlook, mai 1997
3. CHISTRUGA B., LOBANOV N., ECONOMIE MONDIALĂ ȘI INTEGRARE EUROPEANĂ, Chișinău, 2016 [accesată 27 martie 2022]
https://old.ase.md/files/catedre/bi/Manual_EMIE_Chistruga_31.05.2016.pdf

Coordonatorul științific: DODU-GUGEA Larisa, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.12>

CZU: 339.9:338.14

THE TRANSITION TO A NEW ECONOMIC NORMAL TRANZIȚIA CĂTRE O NOUĂ NORMALITATE ECONOMICĂ

PLĂMĂDEALĂ Olivia, studentă, Specialitatea: EMREI
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: plamadeala.olivia@ase.md

Abstract: *This work analyze the process of New Normal Economic Transition caused by global crisis. The aim of the project is to determine the impact of the „Ney Noral” on world economy and society. Where analyzed modern crisis as a Financial Crisis in 2007-2009 and Covid-19 and their tangent with „New Normal”. The concept approach identifies multiple effects on the psychology and financial capacity of a contemporary person. Also, people adaptation to same unexpected situations is presented as a solution of all negative effects of new crisis on our society.*

Keywords: *New Normal, society, crisis, process.*

JEL CLASSIFICATION: E01, E02, F01, F02

INTRODUCERE.

În ultimul secol societatea a suferit mult de un număr impunător de crize economice care au stagnat dezvoltarea umană. Cu toate efectele sale negative, crizele au adus și unele beneficii umanității putând adapta factorul social la declanșarea unor situații neprevăzute, prin noi norme stabilite pentru redresarea economică. Este cert faptul că accelerarea globalizării va duce la declanșarea tot mai rapidă a diferitor genuri de crize cât financiare, atât și politice sau biologice.

De fiecare dată când economia este în pericolul declanșării unei noi crize, statele lumii încep procesele de adaptare la situațiile create, punând în joc pachetul de măsuri financiare, tehnice, fiscale, directe și indirecte de prevenire a consecințelor grave care pot avea loc.

Cercetarea respectivă își propune ca obiective:

- Determinarea originii și descifrarea termenului „Noua Normalitate”;
- Analiza crizelor economice: Marea Recensiune și Covid 19;
- Identificarea efectului Crizelor asupra economiei statelor lumii;

Ca obiect de studiu se va efectua o analiză a fenomenelor declanșate de crizele economice și a consecințelor ale acestora asupra statelor lumii. Ca metodă principală de studiu, s-a folosit analiza conceptuală/abordarea conceptuală atunci când s-au analizat efectele crizelor economice și a Noilor Norme post crize asupra factorului uman. La fel s-a folosit metoda statistică în analiza comportamentului indicatorilor economici în perioadele de restabilire și stagnare.

CONȚINUT DE BAZĂ:

„O nouă normalitate înseamnă reimaginarea vieții de după criză. Aceasta este starea în care se află economia și societatea în urma unei stagnări.”[1, pag 2] Este perioada mondială diferită de situația predominantă înainte de declanșarea crizei. Termenul dat a fost folosit în timp, fiind legat de procesul restabilirii economice de numeroase ori precum:

- În 1918 după Marele Război Henry A. Wise Wood a împărțit epoca în 3 perioade: cea a războiului, cea a tranziției, cea a noii normalități, care înlocuia fără precedent pe cea veche de până la război.
- În anii 1990 în timpul Crizei Dot-Com expresia de „Noua Normă” a fost utilizată de Roger McNamee prin descrierea noii normalități de dezvoltare a tehnologiilor legate de afaceri și finanțe după prăbușirea Bulei Dot-Com.
- În anul 2005 lumea a suferit de o criză biologică legată de apariția gripei aviare. Expresia de Noua Normă a fost folosită de M. Sadman și Jody Lanard în legătură cu metodele de manipulare a atitudinii publicului față de gripa aviară.
- În 2009, fiind drept consecință a Marii Recensiuni din SUA, Philadelphia City Paper îl citează pe Paul Glover care s-a expus pentru necesitatea instaurării noii normalități în dezvoltarea comunitară și financiară.
- În anul 2014 în timpul crizei economice din China, secretarul general al Partidului Comunist Chinez, Xi Jinping a indicat într-un discurs că China intră într-o „Nouă Normalitate”. Acest termen s-a referit la așteptările conducerii chineze de a atinge a unor rate de creștere economică cu 7% în scurt viitor.
- În anul 2020 cu începutul Pandemiei Covid-19 termenul „Noua Normă” a fost folosit din ce în ce mai des, fiind luat drept schimbarea și adaptarea a comportamentului uman la situațiile excepționale apărute. La fel acesta a fost legat și de noile practici de redresare economică în timpul unei stagnări de amploare mondială.

Prin evoluția istorică și economică „Noua Normalitate” a fost concepută drept o stare de adaptare psihologică, tehnică, economică la situații neprevăzute pentru a ajunge la noul echilibru, divers și nou decât acel inițial existent. Putem percepe esența ei comparând-o cu un proces de lungă durată care își are începutul într-un timp de boom economic, prelungindu-se în timpul de recesiune, luând avânt în timpul stagnării prin modelarea noilor politici de redresare economică. La atingerea avântului, procesul Noii Normalități influențează cel mai mult psihologia umană, adaptând-o la condițiile noi create și făcând-o să perceapă situația ca una logică, normală. Astfel factorul uman ajunge să întreprindă acțiuni de ordin economic, politic, legislativ pentru a se adapta mai rapid și a se salva de incertitudine, micșorând riscul apariției unui colaps de amploare.

„Introducerea riscului și incertitudinii în teoria economică, a reorientat programele de cercetare ale științei economice, iar într-un timp relativ scurt, doar 40 de ani - frontiera cunoașterii comportamentului uman a fost semnificativ extinsă. Această expansiune a științei economice a permis dezvoltarea unor domenii noi, care ar fi fost imposibil de abordat în absența considerațiilor cu privire la risc și incertitudine.”[2, pag.6]

„Incertitudinea și riscul au o istorie relativ scurtă în teoria economică, deși încă din 1738, un fizician, Daniel Bernoulli, a relevat legătura dintre risc și utilitate anticipată. Presupunerea lui

Bernoulli privind principiul utilității marginale descrescânde implică faptul că într-un joc de noroc creșterea utilității, generată de câștig, ar putea fi mai mică decât scăderea utilității generată de pierdere. Prin urmare, asumarea riscului ar fi irațională. Astfel, problema alegerii în condiții de risc și incertitudine a fost privită cu suspiciune, sau, cel puțin, a fost plasată în afara domeniului teoriei economice, care presupunea existența unor indivizi raționali.”[3, pag.7]

Făcând o analiză a celor mai recente crize economice de amploare precum Marea Recesiune din SUA din 2007-2008 și a Covid-19, s-a constatat că indicele de incertitudine umană la nivel global a atins nivelul cel mai maxim negativ în perioada de pandemie.

Dacă ne aprofundăm mai mult în esența acestor două crize putem ușor înțelege cauza maximizării a incertitudinii anume în perioada de Covid-19.

„Marea recesiune este recesiunea economică care a fost percepută în SUA de criza financiară din 2007-2008 și s-a răspândit rapid în alte țări. Începând la sfârșitul anului 2007 și durând până la mijlocul anului 2009.”[4, pag. 1] Etapele acesteia pot fi clasificate astfel:

- Scăderile succesive ale ratei dobânzilor, 3 ani consecutivi, potrivit Băncii Mondiale, începând din 2002 până în 2004, Rata Dobânzii în SUA a fost cirac 4,6 %, 4,1% și 4,5%, constituind cel mai jos nivel până acum prezent.
- Emiterea unor credite epotecare mari de băncile SUA populației care dorea să beneficieze de nivelul scăzut al dobânzii ipotecare.
- Creșterea bruscă a dobânzii ipotecare, potrivit Băncii Mondiale, dacă în 2004 aceasta atingea doar 4,5% în 2007 s-a ridicat la un nivel de 7,9% generând scăderea cererii pentru imobilele din SUA.
- Prăbușirea pieții creditelor ipotecare și înghețarea creditării, aceasta caracterizându-se prin incapacitatea băncilor de a finanța companiile mari, care erau baza dezvoltării economice SUA.
- Lipsa investițiilor și reducerea activității CTN. Cele mai mari Transnaționale au fost nevoite să-și reducă activitatea din cauza incapacității de a se credita de la bancă.
- Declanșarea șomajului. Multe companii au implementat politici economice drastică de reducere a locurilor de muncă, ale investițiilor pentru micșorarea costurilor de activare, generând șomajul. Astfel, societatea și-a redus consumul, tulburând economia și mai mult.

Pe măsură ce milioane de oameni și-au pierdut casele, locurile de muncă, economiile, potrivit Băncii Mondiale, rata sărăciei în SUA a ajuns de la 12,7% în 2007 la 15,1% în 2010, fiind cea mai ridicată în istoria statului. Anume în momentul dat a fost generat mecanismul de redresare economică, în cazul dat „Noua Normalitate” s-a constituit pe baza planului legislației federale în 2009 American Recovery and Reinvestment Act (ARRA). Acesta prevedea o politică de creare a noilor locuri de muncă, scutirea de la impozite, oferirea indemnizațiilor pentru șomaj.

Marea Recesiune a afectat cel mai mult statele cu industrii puternic dezvoltate. Cel mai mult după SUA au suferit țările din Vestul Europei. În cazul acestora „Noua Normă” a fost introdusă de UE, FMI și BCE prin menținerea unor politici de austeritate, bazate pe majorări de taxe, reduceri de cheltuieli sau o combinație a celor două, utilizate de legi economice pentru a reduce deficitele bugetare. „Austeritatea, numită și măsuri de austeritate, un set de politici

economice, constând de obicei în majorări de taxe, reduceri de cheltuieli sau o combinație a celor două, utilizate de guverne pentru a reduce deficitul bugetar.”[5, pag.1]

În cazul Covid-19 indicele incertitudinii umane a ajuns la niveluri înalte, dat fiind faptul că această criză economică a avut aspecte atât pe plan economic, cât și pe cel psihologic. În perioada martie-august 2020, nu doar circuitul fluxurilor comerciale, umane a fost sistat, dar și indicele restricțiilor a avut un nivel considerabil. Acesta a fost caracterizat prin introducerea învățământului online, concedierea sau practicarea muncii de acasă, interzicerea călătoriilor, purtarea măștilor, lansarea procesului de vaccinare, sistarea funcționării spațiilor publice de recreere. Astfel, umanitatea a suferit de consecințe majore economice, dar și de norme drastice de limitare a libertății, care în combinație au dus la impact major asupra psihologiei mentale.

„Noua Normă” apărută în perioada dată a fost bazată în egalitate pe redresarea sănătății mentale și pe introducerea unui tratament maxim al tuturor domeniilor economice. De data aceasta, guvernele au ajuns mai direct la gospodărie.

Conducerea SUA a efectuat transferuri de numerar unic către cetățenii săi, în timp ce Marea Britanie și UE au oferit sprijin financiar firmelor, prevăzând că nu concediază niciun lucrător. Guvernul Marii Britanii, de exemplu, s-a angajat să plătească 80% din toate salariile populației. În plus, spre deosebire de perioada de după criza din 2008, mai multe fonduri au fost canalizate în serviciile esențiale, în special asistența medicală, care a dat un impuls direct cererii agregate. Aceste strategii cu adevărat noi și creative au fost, fără îndoială, îmbunătățiri față de abordarea de după 2008. La fel în majoritatea statelor au început să fie practicate servicii de asistență psihologică, traininguri în format online, conferințe și lecții publice de mentorat în diverse domenii de dezvoltare personală sau profesională.

CONCLUZII.

„Noua Normă” este un proces integru care apare drept răspuns la crizele economice generat de necesitatea restabilirii și a atingerii echilibrului. Apărând la începutul sec. XX-lea evoluția acestui proces se caracterizează pe interdependența stagnării economice și a sănătății psihologiei umane.

Etapele „Noii Normalități” sunt diferite datorită dezvoltării umane, intensificării circuitului continuu de fluxuri de bunuri, servicii, capital, tehnologii, informații și oameni. Rapiditatea procesului de globalizare are ca consecință și accentuarea diversificării etapelor de ascensiune și recesiune, după care sunt create condiții prielnice pentru generarea procesului „Noii Norme” .

Crizele economice de amploare moderne au oferit conceptului de „Nouă Normalitate” caracteristici noi, legându-l pe acesta cu politica de restabilire economică și socială, care s-a accentuat mai ales în timpul Pandemiei, din 2020. Experiența acumulată în urma stagnării au antrenat factorul uman prin crearea politicilor mai eficiente, punerea în aplicare a tratamentului economiei mai bine planificat adaptarea psihologică pentru efectuarea unor acțiuni mai logice și concise.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. CHAKRAVARTI S. și STEVENSON R.R. *Experiențele în transmiterea educației digitale și a abilităților din secolul 21 studenților*. Marea Britanie: Colegiu de Tehnologii, UAE, 2021, 16 p.
<https://www.igi-global.com/chapter/experiences-of-educators-in-imparting-digital-education-and-21st-century-skills-to-modern-students/280731>
2. ȘERBU R. S., *Risc, Incertitudine în Economie*. Sibiu: F.de Științe Economice, 2008, 175 p.
<https://www.scribd.com/doc/127953167/Risc-Si-Incertitudine-in-Economia-Globala>
3. ȘERBU R. S., *Risc, i Incertitudine in Economie*. Sibiu: F. de Științe Economice, 2008, 175 p.
<https://www.scribd.com/doc/127953167/Risc-Si-Incertitudine-in-Economia-Globala>
4. *Marea Recesiune, Cauze, Efecte, statistici și fapte*. Marea Britanie: Delphi Pages, 2020, 3 p.
<https://delhipages.live/ro/politica-drept-%C8%99i-guvernare/economie-%C8%99i-sisteme-economice/great-recession>
5. *Austerity, Economics*. Marea Britanie: Delphi Pages, 2020, 4 p.
<https://delhipages.live/ro/politica-drept-%C8%99i-guvernare/economie-%C8%99i-sisteme-economice/austerity>
6. *Actual american de Recuoerare și Reinvestire*. Marea Britanie: Delphi Pages, 2020, 5 p.
<https://delhipages.live/ro/politica-drept-%C8%99i-guvernare/drept-criminalitate-%C8%99i-pedeapsa/american-recovery-and-reinvestment-act>
7. *New Normal*. Wikipedia, 2020. https://en.wikipedia.org/wiki/New_normal
8. www.oecd.org
9. <https://data.worldbank.org>

Coordonatorul științific: POPA Marina, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: : popa.marina@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.13>

CZU: 339.5:504.03

ECO TRENDS AND THEIR IMPACT ON INTERNATIONAL TRADE

ECO TENDINȚE ȘI IMPACTUL LOR ASUPRA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

PLĂMĂDEALĂ Olivia, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: plamadeala.olivia@ase.md

Abstract: *This work analyze the process of creating of new ECO trends and their adaptation on global trade to develop a sustainable economy. The aim of the project is to determine the impact of new ECO trends on world economy, trade and society. Were analyzed measures of support and hinder EU productivity to stop the environmental degradation. An ECO concept has multiple effects on the psychology and financial capacity of a contemporary society. Also, people adaptation to new trends is presented as a solution of reducing pollution and starting to live after a New Normality.*

Keywords: *Trade, economy, sustainable, ecology.*

JEL CLASSIFICATION: O24, Q01, Q56.

INTRODUCERE

În ultimul secol procesul industrializării a devenit tot mai evident, iar tranzitul ecosistemului mult mai relevant în concordanță cu dezvoltarea și apariția noilor tehnologii. Pentru a opri nenumărate procese care servesc drept cauză a degradării mediului natural societatea implementează noi politici ecologice în toate domeniile economice.

Comerțul este unul din cele mai importante sectoare economice, iar introducerea noilor ECO tendințe în el este vital pentru prosperitatea societății. Noile strategii axate pe ecologizarea mediului, stau la baza relațiilor internaționale.

UE are o experiență de circa 20 ani în stabilirea ECO principiilor, fiind drept exemplu pentru celelalte state ale lumii. Prin politica sa de ISD, UE susține statele în dezvoltare pentru implementarea mai eficientă a tendințelor ecologice.

Cercetarea respectivă își propune ca obiective:

- Determinarea originii și descifrarea termenului "Dezvoltarea sustenabilă";
- Analiza etapelor dezvoltării durabile;
- Identificarea importanței ecologizării pentru societate și mediu;
- Analiza experienței UE în promovarea și dezvoltarea ECO Comerțului.

Ca obiect de studiu se va efectua o analiză a tendințelor ECO apărute și a consecințelor acestora asupra comerțului internațional. Ca metode de cercetare, s-au folosit: analiza conceptuală, sinteza, metoda statistică.

CONȚINUT DE BAZĂ:

Procesul de industrializare a sporit degradarea mediului ambiant, ca consecință aceasta a favorizat apariția ECO tendințelor și a dezvoltării comerțului internațional sustenabil.

„Strategiile de dezvoltare durabilă evidențiază interdependența între local și global, între țările dezvoltate și cele în perioada de dezvoltare, accentuând necesitatea cooperării în cadrul și între sectoarele economice, sociale și de mediu.” [1, pag. 4] Dezvoltarea sustenabilă a avut un parcurs istoric foarte rapid, fiind un concept destul de tânăr pentru umanitate el a trecut prin mai multe etape de formare precum:

- Pentru prima dată acesta a fost abordat în timpul întâlnirii de la Brundtland în anul 1987;
- În 1992 conceptul a fost preluat și dezvoltat în cadrul Conferinței Mondiale pentru Dezvoltare Durabilă de ONU la Rio de Janeiro;
- Un mare pas pentru promovarea ideii de Dezvoltare sustenabilă a jucat și Runda de la Doha, în cadrul căreia aceasta a fost introdusă în formarea noilor politici comerciale, preluându-se de către OMC și UE;
- Agenda ODD, care se stabilește o dată la 15 ani, joacă un rol major pentru menținerea ideii de ECO dezvoltare în toate laturile economice și sociale. Ultima agendă a apărut în anul 2015, fiind cunoscută sub denumirea de „ODD 2030”, iar al-II-lea obiectiv înscris în agendă face referință la eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare și promovarea unei agriculturi durabile pentru comerțul internațional;
- Însăși pentru practica UE și implementarea strategiei de dezvoltare sustenabilă a jucat un rol important Summitul de la Gotenberg în anul 2001;
- Unul dintre pașii întreprinși de UE pentru promovarea comerțului ecologic este semnarea „Acordului de Asociere” cu statele în dezvoltare, prin care comerțul între părțile semnatare funcționează potrivit principiilor de liberă circulație, scutire de taxe și introducerea ECO concepute pentru competitivitatea bunurilor străine pe piața UE;
- La fel de important pentru comerțul internațional este semnarea DCFTA, în care sunt înscrise cerințele de calitate a bunurilor, procesului de creare a bunurilor, care urmează a fi exportate pe piața statelor membre UE. Acesta prevede un tratament minuțios al mai multor sectoare ale statului semnatar prin stimularea ISD din UE, în vederea efectuării unui proces eficient de ecologizare.

Pe parcursul a circa 35 de ani ai existenței unei idei de Dezvoltare Durabilă au fost înregistrate nenumărate experiențe, putând fi definite multiple instrumente de stimulare ai acestei politici în comerțul internațional, pentru a face lanțul cererii unui bun, destinat exportului, mai rapid și competitiv în vederea sporirii economice. Astfel au apărut numeroase bariere tarifare și netarifare, directe și indirecte care susțin producătorii, protejează piața națională, reorientează fluxurile comerciale, stimulează producerea de bunuri și servicii pe sectoare, având drept scop dezvoltarea mondială a comerțului și aprovizionarea umanității cu cele mai necesare resurse, pentru a crea echilibrul dintre cerere și ofertă pe piața globală.

Unele dintre cele mai importante stimulente pentru producătorii de bunuri ECO precum produsele agricole și animaliere sunt subvențiile precum:

- Amber Box - care este definită la articolul 6 din Acordul pentru agricultură, ca fiind un sprijin intern. „Aceste suporturi sunt supuse unor limite. subvențiile minime se acordă

atât pentru produse specifice, cât și pentru cele nespecifice, definit ca o cotă din valoarea producției agricole. Acest prag este, în general, de 5% din valoarea producției agricole pentru țările dezvoltate, 10% pentru țările în curs de dezvoltare.”[2, pag. 3]

- Blue Box - aceasta este asemenea Amber Box – în cazul în care impune fermierilor să limiteze producția, dar nu într-atât de tare ca în Amber Box.
- Green Box – subvențiile date nu denaturează comerțul, sunt finanțate cu ajutorul guvernului și nu presupun susținerea prin preț. Sunt destinate anumitor categorii de produse și includ sprijin direct pentru veniturile fermierilor. Sunt permise fără limite conform politicilor comerciale recent prestabilite.
- Development Box - Tipul de sprijin care se încadrează în categoria dată sunt măsurile de asistență, directă sau indirectă, menite să încurajeze dezvoltarea agriculturii a țărilor în curs de dezvoltare. Acestea includ subvenții pentru investiții, subvenții pentru inputuri agricole, disponibile pentru producătorii cu venituri mici și mijlocii.

Politica comercială a UE prevede oferirea tuturor acestor stimulente, fiind în strânsă legătură cu legislația OMC și obiectivele Agendei ODD 2030. Aceasta este bazată pe:

- Externaționalizarea industriei de CO2 spre statele lipsite de restricții sustenabile;
- Introducerea taxelor pentru produse din categoria produselor CO2 (aluminiiu, cărbune, combustibili fosili, etc.);
- Identificarea conținutului de CO2 în produse importate și taxarea lor la frontier;
- Impunerea taxelor investitorilor străini care își plasează ISD în companiile ce produc bunuri cu conținut de CO2 pe teritoriu EU.

La fel, o importanță majoră pentru dezvoltarea comerțului o au și anumite norme de calitate, principii ECO prestabilite de către legislația statelor. Acestea sunt predominante mai ales în politica de dezvoltare comercială a UE. Legislația UE presupune acordarea anumitor certificate de calitate pentru exportul produselor pe piața sa de către alte țări. La fel fiecare țară, membră UE are anumite organisme care legitimează procesul importului precum Asociațiile Agricole. Un exemplu al acestora este Asociația Naturland.

„Asociația Naturland face referință în directivele sale la convențiile internaționale și la directivele Organizației Internaționale a Muncii (OIM) sau ale Convenției ONU privind drepturile copiilor. Normele specifice sunt verificate în cadrul unui audit anual.”[3, pag. 37] Pe lângă aceasta, asociația Naturland deține marca proprie Naturland Fair, care impune unele cerințe stricte și bine punctate. Pentru a obține certificarea mărcii Naturland Fair, e necesar să fie respectate standardele sociale de bază ale directivelor Naturland, care prevăd de asemenea o colaborare îndelungată cu furnizorii, precum și prețuri echitabile, respectarea codului de etică, relații bazate pe încredere. Sunt promovate și susținute gospodăriile țărănești mici și mijlocii.

Între timp, apar tot mai multe mărci, certificări, standarde menirea cărora este de a legitima comerțul bazat pe concepte durabile. Un astfel de exemplu este Standardul „Fair for Life”.

„Standardul „Fair for Life” înseamnă respectarea drepturilor omului, condiții de muncă decente, transparență, parteneriate solide și protecția climei, a mediului și a biodiversității.” [4, pag.38] Acesta include toate țările și toate produsele cu ingrediente naturale, cum sunt produsele alimentare, cosmetice, textile și de artizanat. Deși abordarea „Fair for Life” este flexibilă, unele criterii trebuie adaptate la contextul specific al sectorului de producere sau

nivelul de dezvoltare al statelor. Astfel, angajatorii care au în subordine mai puțin de cinci angajați nu au nevoie de un registru al stocurilor de produse agrochimice, iar pentru întreprinderile mai mari acest criteriu este obligatoriu. De asemenea, „Fair for Life” nu percepe taxe pentru acordarea licenței și recunoaște alte standarde.

CONCLUZII.

Începând cu sfârșitul secolului al XIX-lea industrializarea a favorizat dezvoltarea și diversificarea economică, pe o perioadă de lungă durată, însă la fel ca consecință gravă a acestui proces, a fost stimulat și intensificat tranzitul ecosistemului natural. Pentru a stopa degradarea mediului societatea a început să implementeze diverse politici ecologice în domeniile de dezvoltare economice. ECO tendințele apărute devin un tratament vital pentru mediul înconjurător, având drept scop cât oprirea poluării acestuia, atât și dezvoltarea corectă a societății.

Introducerea conceptelor ecologice în politica comercială a statelor lumii semnifică adaptarea unui întreg cadru economic, legislativ, politic pentru a crea condiții prielnice în vederea succesului reformelor făcute.

Prin experiența acumulată astfel de grupări integraționiste precum UE au dezvoltat deja numeroase mecanisme, instrumente directe și indirecte, care contribuie la susținerea procesului ecologic de creare a bunurilor, stimulând astfel productivitatea comercială și dezvoltarea unei economii durabile.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. TUNCU F. *Disertație-Dezvoltare Durabilă, Studie de caz – RM-Valcea*, 2013, 58 p
<https://www.scribd.com/document/131604057/Disertatie-Dezvoltarea-Durabila-studiu-de-Caz-Rm>
2. WTO *Domestic support in agriculture: The boxes*, 3 p.
https://www.wto.org/english/tratop_e/agric_e/agboxes_e.htm
3. FIBL, AED, LED *Sustenabilitatea și calitatea alimentelor ecologice*, Republica Moldova, 2021, 52p.
https://agrobiznes.md/wp-content/uploads/2021/10/Calitatea-alimentelor_compressed.pdf
4. FIBL, AED, LED *Sustenabilitatea și calitatea alimentelor ecologice*, Republica Moldova, 2021, 52p.
https://agrobiznes.md/wp-content/uploads/2021/10/Calitatea-alimentelor_compressed.pdf
5. CLARK A., DENNISON S., ENGTRÖNG M. *Climate of cooperation: How the EU can help deliver a green grand bargain*, EU: European Council on Relations, 2021, 32 p.
<https://ecfr.eu/wp-content/uploads/Climate-of-cooperation-How-the-EU-can-help-deliver-a-green-grand-bargain.pdf>
6. *Ecoinvenția*, Uniunea Europeană, 2009, 4p.
https://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/eco_innovation/ro.pdf
7. *Raportul Național de Revizuire a Exportului Produselor Ecologice din Moldova: Nuci, Miere și Cereale*, Republica Moldova: NGER Moldova, 2018, 65p.
https://unctad.org/system/files/official-document/Moldova-NGER-Report-Edited-05-07-2018_translated_Conft_checked_RO.pdf
https://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/eco_innovation/ro.pdf
8. <https://statistica.gov.md/>

Coordonatorul științific: DODU-GUGEA Larisa, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.14>

CZU: [339.5:623.4]:339.194(100)

INTERNATIONAL TRADE IN ARMS AND AMMUNITION. CHALLENGES AND THREATS

COMERȚUL INTERNAȚIONAL CU ARME ȘI MUNIȚII. PROVOCĂRI ȘI AMENINȚĂRI

¹GHERLAC TATIANA, studentă, Specialitatea: EMREI

e-mail autor: gherlac.tatiana@ase.md

²BOSTAN NELEA, studentă, Specialitatea: EMREI

e-mail autor: bostan.nelea@ase.md

^{1,2}Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Abstract. *The arms trade is among the most profitable businesses in the world, with predictable growth year on year. International major arms shipments declined slightly between 2012–16 and 2017–21, but increased by 19% in Europe. The arms trade becomes trafficking in arms when transactions are made in violation of existing arms laws. According to the global organized crime index, the global arms trafficking score is 4.92 (out of 10). Libya has the highest score of arms and ammunition trafficking in the world (9.50), and the last place in the report is occupied by Tuvalu and Nauru (score 1.00). Also, in connection with the current war in Ukraine, which is overwhelmed by donations from all the states of the world, it does not have the means to prevent the diversion of weapons in the existing illegality of the arms trade.*

Key words: *arms trade, arms trafficking, criminality, shadow economy.*

JEL CLASSIFICATION: L64, O17, F18, F14, P33, Q27.

INTRODUCERE.

De câteva decenii, comerțul cu arme este printre cele mai profitabile afaceri din lume, cu creșteri previzibile an de an. Disponibilitatea imediată a armelor și muniției duce la suferință umană, represiune politică, criminalitate și teroare în rândul populațiilor civile. Transferurile iresponsabile de arme pot destabiliza o întreagă regiune, pot permite încălcări ale embargourilor asupra armelor și pot contribui la încălcări ale drepturilor omului. Țările afectate de conflicte sau de criminalitatea generalizată au cele mai multe dificultăți în atingerea obiectivelor de dezvoltare convenite la nivel internațional. Pentru realizarea acestui studiu ne-am propus următoarele obiective: determinarea fluxului internațional de import/export de arme și muniții în lume, detectarea părții tenebre a comerțului internațional cu arme și muniții (traficul de arme și muniții), identificarea ponderii traficului de arme și muniții pe țări, analiza provocărilor, amenințărilor și riscurilor circuitului armelor sub formă de ajutoare spre teritoriul ucrainean în contextul războiului actual.

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

Transferurile internaționale de arme majore au înregistrat o scădere ușoară între 2012–16 și 2017–21 (–4,6%). Cu toate acestea, exporturile din Statele Unite și Franța au crescut substanțial, la fel ca și importurile către state din Europa (+19%), Asia de Est (+20%) și Oceania (+59%). Transferurile către Orientul Mijlociu au rămas ridicate, în timp ce cele către Africa, America de Nord și America de Sud au scăzut, potrivit noilor date despre transferurile globale de arme publicate de Institutul Internațional de Cercetare pentru Pace din Stockholm (SIPRI). „Scăderea mică a transferurilor globale de arme maschează variații mari între tendințele regionale”, a spus Pieter D. Wezeman, cercetător principal la Programul SIPRI de transferuri de arme. „În timp ce au existat unele evoluții pozitive, inclusiv importurile de arme din America de Sud care au atins cel mai scăzut nivel din ultimii 50 de ani, creșterea sau continuarea ratelor ridicate ale importurilor de arme în locuri precum Europa, Asia de Est, Oceania și Orientul Mijlociu a contribuit la acumularea îngrijorătoare de arme”. Cea mai mare creștere a importurilor de arme dintre regiunile lumii a avut loc în Europa. În 2017-2021, importurile de arme majore de către statele europene au fost cu 19% mai mari decât în 2012-2016 și au reprezentat 13% din transferurile globale de arme. Cei mai mari importatori de arme din Europa au fost Regatul Unit, Norvegia și Țările de Jos. De asemenea, se așteaptă ca și alte state europene să își crească semnificativ importurile de arme în următorul deceniu, după ce au plasat recent comenzi mari de arme majore, în special avioane de luptă din SUA. În ciuda conflictului armat din estul Ucrainei în perioada 2017-2021, importurile de arme majore ale țării în perioada respectivă au fost foarte limitate. „Deteriorarea severă a relațiilor dintre majoritatea statelor europene și Rusia a fost un motor important al creșterii importurilor de arme europene, în special pentru statele care nu își pot îndeplini toate cerințele prin industriile lor naționale de armare”, a declarat Pieter D. Wezeman, cercetător principal la SIPRI. Programul de transferuri de arme. „Transferurile de arme joacă, de asemenea, un rol important în relațiile transatlantice de securitate”. Asia și Oceania au rămas cea mai mare regiune importatoare de arme majore, primind 43% din transferurile globale în 2017-2021, iar șase state din regiune au fost printre cei mai mari importatori la nivel global: India, Australia, China, Coreea de Sud, Pakistan și Japonia. Transferurile către regiune au scăzut ușor (–4,7%), dar au existat variații mari între diferite subregiuni. [1]

Comerțul cu arme devine trafic de arme atunci când tranzacțiile întreprinse încalcă legile existente privind circulația armelor. Aceste legi iau de obicei forma unor cerințe interne de licențiere sau embargouri internaționale asupra armelor. Traficul de arme este o infracțiune complexă cu mai multe fațete și, pe lângă încălcarea sancțiunilor cu arme, poate implica numeroase infracțiuni distincte: fraudă, corupție, spălare de bani, contrabandă, intimidare și crimă. Traficul de arme este întreprins în contextul comerțului global cu arme, alcătuit din lumea formală a comerțului legal și „lumea din umbră” a tranzacțiilor ilegale. Adesea, actorii operează în ambele lumi și ambele se pot susține reciproc în diferite moduri. Numărul de colaboratori implicați în asistența traficantilor de arme înseamnă că urmărirea cu succes a acestor traficanti este incredibil de rară: dintre cele peste 500 de încălcări ale embargoului Națiunilor Unite asupra armelor, doar un participant a fost condamnat vreodată. Perspectivele pentru încetarea traficului de arme sunt sumbre. Nu numai că mecanismele legale existente sunt fragile, dar pare să existe puțină voință politică de a dezvolta un cadru internațional care să ajute

autoritățile juridice să urmărească infracțiunile de lege. În plus, multe țări sunt deja inundate de arme, oferind indivizilor oportunități ample de a se afirma cu ușurință ca traficanți de arme. [2]

Traficul ilicit de arme de foc este una dintre prioritățile UE în lupta împotriva criminalității grave și organizate, ca parte a EMPACT 2022-2025.

Armele și grupurile infracționale organizate implicate în traficul de arme provin în principal din Balcanii de Vest și din fosta Uniune Sovietică.

Principalele surse de arme ilegale sunt:

- reactivarea armelor neutralizate;
- spargeri și furturi;
- vânzarea de arme legale pe piața ilegală, inclusiv Darknet;
- reactivarea armelor de foc ale armatei sau poliției scoase din funcțiune;
- transformarea pistoalelor cu gaz.

În 2014, Europol a estimat că au existat aproape jumătate de milion de arme de foc pierdute sau furate în UE.

În aprilie 2017, peste 578 de arme de foc și 776 de piese de muniție au fost confiscate în cadrul unei operațiuni comune care vizează circulația ilegală a armelor de foc, explozivilor, materialelor chimice, biologice, radiologice și nucleare prin granița dintre Ucraina și Republica Moldova. În cadrul acestei operațiuni au fost ridicate și cinci bucăți de explozibil și un pachet de material radioactiv.

Coordonată de Misiunea de Asistență la Frontieră a Uniunii Europene în Moldova și Ucraina (EUBAM), această operațiune a implicat Europol, Frontex, Centrul de Aplicare a Legii din Europa de Sud-Est (SELEC) și agenții de aplicare a legii din Ucraina, Moldova, Grecia, România și Spania. [3]

Conform indicelui global al crimei organizate scorul mondial al traficului de arme este de 4,92 (din 10). Libia are cel mai înalt scor al traficului de arme și muniții în lume (9,50). Traficul de arme în Libia a alimentat conflictul din regiune. Proliferarea armelor ilicite a fost intensificată de răsturnarea lui Muammar Gaddafi și de izbucnirea războiului civil în 2011. În ciuda embargoului asupra armelor, transferurile de arme către Libia din alte state continuă, deși reprezintă doar o fracțiune din totalul traficului de arme din țară. Libia este, de asemenea, o țară sursă majoră pentru traficul de arme către țările vecine. Urmează Republica Democrată Congo, Irak, Coreea de Nord, Siria, Turcia, Yemen cu scorul traficului de arme de 9,00, apoi Afganistan, Republica Centrafricană, Jamaica, Sudan, Somalia, Paraguay cu scorul 8,5. Iar ultimul loc în acest raport îl ocupă Tuvalu și Nauru (scorul 1,00). Nu există dovezi că traficul de arme are loc în Tuvalu, în mare parte pentru că țara nu este nici atractivă din punct de vedere strategic, nici permeabilă economic. Nu se știe că arme de foc ilicite sunt în circulație în Tuvalu, iar poliția națională nu poartă arme de foc. Nauru este una dintre puținele țări din Oceania care interzice complet deținerea de arme de foc civile și nu există nicio piață de trafic de arme acolo. Nici nu există dovezi că actorii criminali au căutat să creeze o piață neagră pentru armele mici și ușoare în țară. De asemenea, pe ultimele locuri în lume la traficul de arme și muniții se mai află Vanuatu, Palau, Monaco, Statele Federate ale Microneziei, Insulele Marshall, Islanda, Cuba cu scorul 1,50, Turkmenistan, Singapore cu scorul 2,00. [4]

În timp ce sprijinul global se revarsă pentru lupta Ucrainei împotriva rușilor, observatorii cu discernământ își dau seama că tot acest sprijin poate dovedi adagia că „drumul spre iad este pavat cu bune intenții”. Și asta din cauza recordului flagrant al Ucrainei de a fi una dintre cele mai mari piețe de trafic de arme din Europa. Conform indicelui global al criminalității, pe lângă faptul că este o sursă de tranzit și un punct de destinație pentru traficul de persoane, Ucraina este una dintre cele mai mari piețe de trafic de arme, cu un stoc substanțial de arme, puține bariere în calea accesului la arme și milioane de arme de calibru mic și arme ușoare pe piața neagră.

„Deși a fost mult timp o verigă cheie în comerțul global cu arme, rolul său s-a intensificat doar de la începutul conflictului din estul Ucrainei. Majoritatea armelor sunt traficate pe plan intern, dar comerțul ilicit cu arme este legat și de piețele criminale de arme din Rusia, Belarus, Moldova, Georgia și Turcia, precum și din țările UE și fosta Iugoslavie”, subliniază indicele.

Un document al Uniunii Europene elaborat de „Empact”, o inițiativă condusă de securitate a statelor membre ale UE, vorbește despre tentativele tot mai mari de a introduce ilegal arme de foc în Polonia din Ucraina. Deși guvernul ucrainean a început să adopte noi legi pentru a combate corupția și contrabanda, în prezent porturile, aeroporturile și granițele țării sunt sub controlate”, subliniază el. „Țara a fost un centru de contrabandă pentru mărfuri ilicite de toate tipurile – de la droguri și arme la oameni și produse contrafăcute – de prea mult timp pentru ca acest lucru să fie ușor de rezolvat.”

Pe acest fundal, se poate observa „sprijinul” care a fost fie promis, fie livrat Ucrainei în ultimele două luni. Peste 20 de țări au promis sau au livrat miliarde de dolari pentru susținerea militară. Detaliile, conform Forumului privind comerțul cu arme sunt:

- Australia: rachete și arme – 70 de milioane de dolari australieni (50 de milioane de dolari);
- Canada: mitraliere, pistoale, carabine, 1,5 milioane de cartușe de muniție, puști de lunetă și diverse echipamente aferente (7,8 milioane de dolari), plus un ajutor militar suplimentar de 20 de milioane de dolari (25 de milioane de dolari canadieni – detalii nedezvăluite);
- Republica Cehă: 400 de milioane de coroane (18,23 milioane de dolari) de arme neșoare și o valoare anterioară de 188 de milioane de coroane (8,6 milioane de dolari) de 4.000 de mortare, 30.000 de pistoale, 7.000 de puști de asalt, 3.000 de mitraliere și un număr de puști la un milion gloanțe;
- Estonia: rachete antitanc Javelin; nouă obuziere (cu permisiunea germană);
- Uniunea Europeană: alte arme (nespecificate - 500 de milioane EUR) [inițial includeau avioane de luptă, ceea ce în prezent pare să nu mai fie adevărat];
- România: 3 milioane de euro combustibil, veste antiglonț, căști, muniție, echipament militar și tratament medical;
- Regatul Unit: 2.000 de rachete cu rază scurtă de acțiune și antitanc, vehicule blindate saxone;
- Statele Unite ale Americii: Rachete Stinger, anti-blindură, arme de calibru mic și diverse muniții, armuri corporale, plus (1 miliard USD în ultimul an), livrările cheie anterioare includ rachete Javelin. [5]

CONCLUZII.

Comerțul mondial cu arme și muniții reprezintă mai puțin de un procent din totalul schimburilor comerciale globale. Principalul furnizor de arme la nivel global sunt în continuare SUA, iar principalul beneficiar fiind Arabia Saudită. Traficul transnațional de arme și muniții constituie infracțiuni complexe, cu consecințe adesea fatale. Pentru a contracara fenomenul în mod eficient, statele membre și comunitatea internațională ar trebui investiți în cercetări suplimentare asupra legăturilor existente către alte amenințări de securitate. Conflictul armat poate determina cererea, dar poate genera și oferta, în sensul că poate duce la subminarea capacității autorităților de a gestiona stocurile de stat și de a aplica reglementările privind armele de foc civile, care pot fi mai ușor deturnate către piețele ilicite. În scenariile post-conflict, acumularea de arme pe parcursul conflictului precedent poate avea ca rezultat, de asemenea, un grup de arme de foc în afara mecanismelor de control legale, care poate crește oferta. Astfel, aflându-ne în miezul unui conflict armat, putem deduce că sistemul ucrainean, copleșit de donații și sub presiunea masivă pentru a le desfășura cât mai repede posibil împotriva armatei ruse invadatoare, nu are mijloacele pentru a împiedica deturnarea armelor în ilegalitatea existentă a comerțului cu arme.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. SIPRI, Global arms trade falls slightly, but imports to Europe, East Asia and Oceania rise, 2022, disponibil la: <https://sipri.org/media/press-release/2022/global-arms-trade-falls-slightly-imports-europe-east-asia-and-oceania-rise>
2. FEINSTEN, A., HOLDEN, P., Arms Trafficking, disponibil la: <https://www.oxfordhandbooks.com/>
3. EUROPOL, Illicit firearms trafficking, disponibil la: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/illicit-firearms-trafficking>
4. GI-TOC, Global Organized Crime Index, 2021, disponibil la: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2021/09/GITOC-Global-Organized-Crime-Index-2021.pdf?fbclid=IwAR3Eh-YbvMA9EUBu86H78BYK4R0l63Fi4IHAVUVnNWXTFxG1hwCFWxlUb4M>
5. PRAKASH, N. "Road To Hell": As Ukraine Receives Huge Consignments Of Foreign Arms, Why It Could Spell Doom For Rest Of The World , 2022, disponibil la: <https://eurasianimes.com/road-to-hell-as-ukraine-receives-huge-consignments-of-foreign-arms/?fbclid=IwAR3A722G7hE0ZIJEdvR9lud1sabXCAPcLGJF1qgX5aSAYhuVetFiuL6rC8>

Coordonatorul științific: DODU-GUGEA Larisa, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.15>

CZU: 314.74:378-053.6(478)

MIGRATION FOR STUDIES OF YOUNG PEOPLE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

MIGRAȚIA PENTRU STUDII A TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

CEBOTARI Daniela, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: cebotari.daniela.yf8s@ase.md

Abstract: Migration is one of the biggest challenges for Moldovan society. The phenomenon is alarming authorities, international organizations and civil society. One of the big problems is the migration for education of young people, which represent the intellectual potential of the country and the category most prone to migration, either through the adventurous spirit of young people or because of the opportunities they have for study, travel, work.

Key-words: migration, education, exodus of young people, opportunities

JEL CLASSIFICATION: F22, F24, I25

INTRODUCERE. Migrația în general și cea a tinerilor în particular, reprezintă una dintre provocările actuale ale Republicii Moldova. Dimensiunea mare a migrației în rândul tinerilor alarmează autoritățile și societatea civilă, dat fiind efectele acesteia asupra potențialului uman al țării și dezvoltării socio-economice.

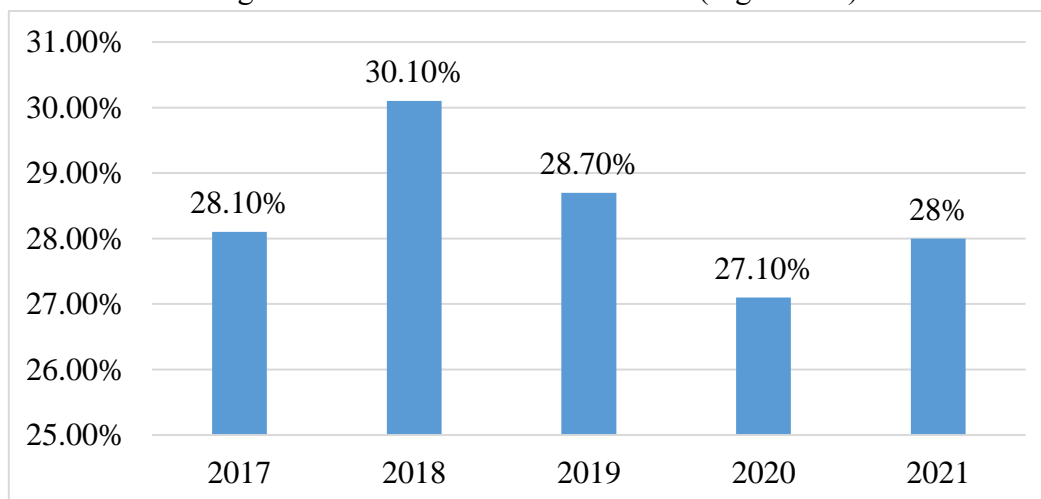
Prin studiul dat ne propunem să analizăm dimensiunea fenomenului migrației în rândul tinerilor (18-29 ani), direcțiile și motivele migrației, precum și perspectiva revenirii acestora în țară. Cercetarea dată s-a făcut prin utilizarea unor metode, precum statistica și sondaj pe bază de chestionar, realizat online.

CONȚINUTUL DE BAZĂ. Printre fenomenele migratorii, un rol important îl ocupă migrarea tinerilor pentru studii. La etapa actuală experiența de învățământ peste hotare a devenit o tendință și este promovată de politicile statelor Uniunii Europene și nu numai. Mobilitatea studenților este stimulată prin diverse programe de stat și regionale, mai multe țări încheind acorduri bilaterale și multilaterale în acest domeniu. Conform datelor UNESCO (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), nivelul mobilității internaționale a studenților în ultimii 25 de ani a sporit cu 300%, numărul tinerilor care au studiat în străinătate în anul 2010 constituind 2,8 milioane, iar conform prognozelor, către anul 2025 poate să crească până la 4,9 milioane.

Pentru țările din Europa de Est, inclusiv și Republica Moldova, migrația la studii devine o problemă de “exod al creierelor” ca rezultat al dominării studiilor în baza de contract, corelării scăzute a politicilor educaționale cu politicile de încadrare în câmpul muncii, oportunități

reduse de angajare după specialitate pentru absolvenți, salariile mici. Totodată, migrarea la studii devine pentru tineri o modalitate de a pleca din țara natală și o oportunitate de a se stabili cu traiul în țările europene cu standarde mai înalte ale calității vieții. Tinerii din Republica Moldova au început să migreze la studii peste hotare încă de la sfârșitul anilor 1990, efectivul fluxului migrației pentru studii fiind în creștere continuă, însă, odată cu apariția pandemiei COVID-19 acesta a înregistrat o diminuare ne semnificativă (Figura 1.1.).

Figura 1.1. Intenția de migrație a tinerilor (18-29 ani)

Sursa: Sondaj realizat la comanda IDIS Viitorul de CBX-AXA, Disponibil: <https://ionita.md/2021/06/16/007-migratia/>

Analizând Figura 1.1. Intenția de migrație a tinerilor (18-29 ani), se observă că în anul 2018 intenția de migrație a tinerilor a avut ponderea cea mai mare, de 30,10%, însă începând cu anul 2019 acesta este în descreștere (28,70% - 2019, 27,10% - 2020 și 28% - 2021), acest lucru se datorează pandemiei COVID-19, care a afectat sistemul educațional și migrația tineretului studios, care reprezintă cel mai important catalizator al economiei și dezvoltării unui stat.

Desigur, programele naționale de schimb academic oferă șanse reale și unice de studii și cercetare universitare și postuniversitare în țările din Occident, susținând potențialul intelectual al țării, dar odată cu aceasta pleacă un număr semnificativ de studenți cu rezultate remarcabile, care ar putea contribui la dezvoltarea socioeconomică a țării. S-a constatat, că printre motivele de bază ale migrației tinerilor se numără următoarele:

1. Gradul de satisfacție pentru studiile din țară este redus.
2. Oportunitățile oferite pentru studenții străini (granturi, burse de merit).
3. Implicarea în diferite proiecte, unde studenții ar găsi locuri de muncă, un salariu decent și oportunități de dezvoltare pentru tinerii specialiști.
4. Realizarea unei cariere profesionale de succes după absolvire, aspirație pentru obținerea unor salarii mai mari.
5. Dorința de a găsi un alt mediu de stil de viață.

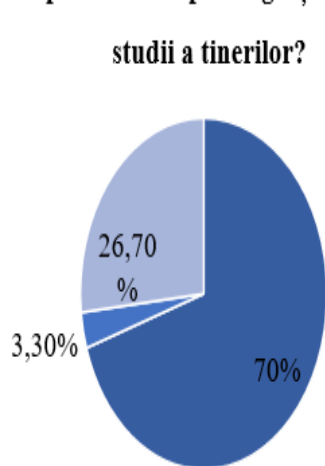
Prin urmare, este necesar de a implementa politici naționale de stimulare a reîntoarcerii tinerilor mobili. Statul are nevoie de politici publice care să încurajeze tineretul studios să-și profeseze meseria în țară în schimbul unor avantaje reale de ordin social și economic. În acest sens, statul trebuie să fie orientat spre preferințele tinerilor, trebuie să investească în tineri și să

le creeze aici condiții favorabile de muncă și salarii decente, ca atunci când ei vor obține o diplomă peste hotare să fie motivați să se întoarcă acasă și să implementeze în practică experiența acumulată în străinătate. Astfel, pentru a limita exodul tinerilor în străinătate, s-au propus următoarele soluții:

1. Schimbarea modului real de combatere a corupției;
2. Extinderea reformelor politice și economice;
3. Oferirea de oportunități ameliorate motivatorii pentru personalul muncitor calificat;
4. Atragerea investițiilor și capitalurilor străine;
5. Dezvoltarea întreprinderilor industriale;
6. Susținerea businessului mic și mijlociu;
7. Îmbunătățirea mecanismului de funcționare a legii;
8. Atragerea celor deja plecați din țară cu stimulente salariale mai mari și o economie liberă.

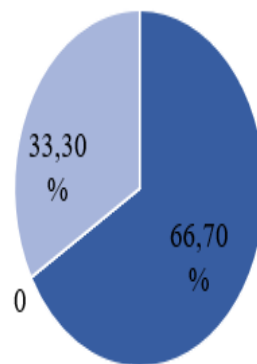
În ultimii ani tot mai mulți tineri moldoveni aleg să-și facă studiile peste hotare, însă după ce își iau diploma decid să nu se mai întoarcă acasă. Deci, ne-am propus realizarea unei cercetări pe bază de sondaj social, pe un eșantion de 30 studenți, cu diferite vârste, diferite nevoi și aspirații, cu scopul a vedea care este părerea acestora despre migrația pentru studii (Figura 1.2.).

Ce părere ai despre migrația pentru studii a tinerilor?

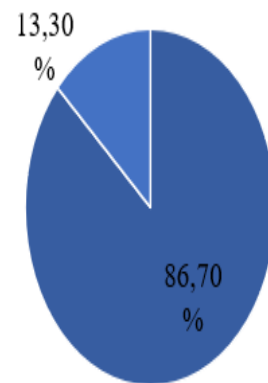
■ Pozitivă ■ Negativă ■ Neutră

Dorești să emigrezi în viitor?

■ Da ■ Nu ■ Nu știu

Te gândești să emigrezi:

■ Temporar ■ Permanent

Figura 1.2. Opinia tinerilor cu privire la migrația pentru studii

Sursa: sondaj realizat de autor în bază de chestionar *Migrația tinerilor*

În urma acestei cercetări s-a ajuns la concluzia că, din totalul celor chestionați, 70% au o părere pozitivă despre migrația pentru studii a tinerilor, 26,7% au o părere neutră și 3,3% negativă. De asemenea, 66,7% din studenți ar dori să emigreze în viitor, iar 33,3% nu știu dacă vor emigra în viitorul apropiat. Dintre cei 30 de tineri, 86,7% ar emigra temporar, iar 13,3% ar fi dispuși să părăsească țara permanent.

Tabelul 1.1. Destinația și motivele migrației tinerilor

În ce țară ai dori să emigrezi?	Care este cauza intenției de plecare?	Ce te-ar motiva să rămâi în țară?
Germania, Franța	Studii, schimb de experiență	Mai multe oportunități pentru tineri
Italia	Mai multe oportunități, un viitor mai bun	Salariu atractiv, serviciu stabil
SUA, Elveția, Spania, Finlanda	Salariu motivant	Condiții de trai mai bune
Belgia, Grecia, Irlanda, Japonia,	Familia	Familia
Marea Britanie, Norvegia, Olanda, România, Dubai	Descoperirea de locuri noi	Dezvoltarea social-economică a statului

Sursa: sondaj realizat de autor în bază de chestionar *Migrația tinerilor*

Potrivit Tabelului 1.1. se observă că tinerii intenționează să plece din Republica Moldova pentru a obține studii europene, schimb de experiență, mai multe oportunități și un viitor mai bun, salariu motivant, reîntregirea familiei și descoperirea de locuri noi. Studenții intervievați pe bază de chestionar ar dori să emigreze în Germani (5 studenți), Franța (5 studenți), Italia (3 studenți), SUA (2 studenți), Elveția (2 studenți), Spania (2 studenți), Finlanda (2 studenți), Belgia (1 student), Grecia (1 student), Irlanda (1 student), Japonia (1 student), Marea Britanie (1 student), Norvegia (1 student), Olanda (1 student), România (1 student) și Dubai (1 student), iar motivele pentru care ar rămâne în țară ar fi: mai multe oportunități pentru tineri, salariu atractiv și serviciu stabil, condiții mai bune de trai, familia și dezvoltarea social-economică a statului.

Deci, conform sondajului realizat pe bază de chestionar, putem concluziona că tot mai mulți tineri intenționează să plece din Republica Moldova și încearcă să-și găsească o speranță pentru o viață mai bună, cu oportunități mai multe și un viitor prosper în alte țări, dar în același timp oferă optimism numărul mare de tineri care ar dori să se întoarcă acasă și să contribuie la dezvoltarea țării.

CONCLUZII. În societatea de astăzi ne confruntăm cu un dezechilibru din ce în ce mai mare în ceea ce privește diferența dintre generații, deoarece generațiile tinere sunt mai adaptabile și mai libere datorită mediului în care au crescut, iar datorită acestor lucruri au așteptări și nevoi mai mari și mai importante decât cele pe care le au generațiile adulte. Tinerii sunt dornici să emigreze deoarece au văzut avantajele pe care le pot găsi în alte părți și pe care țara lor nu le oferă, fie că este vorba de bani, fie că este vorba de o educație mai bună, fie din curiozitate sau datorită șansei ridicate de a obține un loc de muncă, tinerii vor să emigreze deoarece își doresc să facă mai mult din propria viață. Migrația tineretului studios, care reprezintă cel mai important catalizator al economiei și dezvoltării unui stat, afectează sistemul educațional și creșterea economică prin reducerea numărului forței de muncă calificate. Migrarea unui număr foarte mare a tinerilor aduce cu sine o pierdere semnificativă a capitalului uman și cauzează consecințe pe termen lung asupra structurii societății pe vârste. Prin urmare, statul trebuie să fie orientat spre preferințele tinerilor, trebuie să investească în tineri și să le creeze aici condiții favorabile de muncă și salarii decente, ca atunci când ei vor obține o diplomă

peste hotare să fie motivați să se întoarcă acasă și să implementeze în practică experiența acumulată peste hotare.

BIBLIOGRAFIE:

1. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, Tinerii în Republica Moldova în anul 2020, [citat 06.02.2022] Disponibil: <https://statistica.gov.md/>;
2. Ecaterina GRIGORAȘ, FACTORII MIGRĂRII LA STUDII A STUDENȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA, [citat 02.02.2022] Disponibil: <http://dspace.ince.md/>;
3. Larisa-Loredana CIULPAN-DRAGOMIRESCU, Migrația internațională a Tinerilor, [citat 01.02.2022] Disponibil: https://csei.ase.md/wp/files/issue13/WP_Issue13-59-66_CIU.pdf;
4. Simion CIOCHINĂ, Migrația studenților moldoveni: șansa unei vieți mai bune în străinătate sau acasă?, [citat 10.02.2022] Disponibil: <https://www.dw.com/ro/>;
5. Veaceslav IONIȚĂ, Analize economice, [citat 02.02.2022] Disponibil: <https://ionita.md/2021/06/16/007-migratia>;
6. FIȘĂ DE ȚARĂ PRIVIND MIGRAȚIA ȘI COMPETENȚELE REPUBLICII MOLDOVA, [citat 10.02.2022] Disponibil: <https://www.etf.europa.eu/>.

Coordonatorul științific: HACHI Mihai, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: hachi.mihail.gheorghe@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.16>

CZU: 061.1EU:620.92(470+571)

RUSSIA AND THE EUROPEAN UNION: BETWEEN ENERGY DEPENDENCY AND INDEPENDENCE

RUSIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ: ÎNTRE DEPENDENȚA ENERGETICĂ ȘI INDEPENDENȚĂ

COICA Iulia, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: coica.iulia@ase.md

Abstract: *This work analyzes the EU energy policy since the outbreak of war in Ukraine. The aim of the project is to determine what other alternatives of energy supply for EU 's reserves are. The ECO energy resources were find as a solution of optimization EU addiction on Russian natural gas. The objective which should be achieved are: not so much independence as energy sovereignty: security of supply must be guaranteed, while leaving Europe in full control of its choices, particularly with regard to foreign policy.*

Key words: *energy independence, energy security, REPowerUe*

JEL CLASSIFICATION: F51, O13.

Introducere: În contextul geopolitic actual, extrem de instabil, dominarea energetică a devenit un instrument aprig de presiune din partea Rusiei asupra statelor europene, acestea, au fost forțate să adopte o serie de decizii complexe, în vederea căutării unor resurse alternative și implementării în acest sens a unui proiect ce ține de eliminarea gazului rusesc din mixtul energetic european, până la sfârșitul anului 2030.

Acest subiect este unul foarte actual, întrucât tensiunile dintre Rusia și Ucraina au adus în atenția tuturor, dependența energetică a Uniunii Europene și riscul unei întreruperi a aprovizionării cu hidrocarburi rusești. Prin urmare, stocarea, creșterea prețurilor la energie, diversificarea aprovizionării, dar și creșterea potențialului și accelerarea utilizării gazelor din surse regenerabile în mixtul energetic european, se numără printre principalele directive urmărite actualmente de guvernul european. Astfel, pentru cercetarea dată mi-am propus următoarele obiective:

- Evidențierea impactului unei întreruperi a aprovizionării cu gaze pentru Rusia și UE;
- Cercetarea prevederilor conținutului proiectului european „REPowerEU”;
- Analiza conductelor și coridoarelor de gaz alternative;
- Examinarea posibilității obținerii independenței energetice față de Rusia.

Conținutul De Bază. În primele zile ale lunii martie și în mare parte ca urmare a invaziei rusești din Ucraina, prețurile de pe piața de referință a pieței europene a gazelor, Dutch TTF, au înregistrat vârfuri de 230 EUR/MWh, față de o medie care până în septembrie 2021 a fost de aproximativ 20 €/MWh. Se poate înțelege bine șocul negativ pentru întreaga economie

europeană, pentru gospodăria și pentru structura industrială, un impact pe care Banca Centrală Europeană l-a măsurat deja în jur de 0,5 % din PIB, dar care este probabil să fie mai mare, având în vedere că aceste estimări au fost produse înainte de invazie și cu prețuri semnificativ mai mici la gaze. Nu este un secret faptul că, contrar convingerilor și așteptărilor anterioare, UE nu a reușit în mod substanțial să își rupă dependența de exporturile rusești de petrol și gaze. În prezent, Uniunea Europeană încă se bazează pe resursele importate din Rusia, aproximativ 45 % din necesarul său de gaze, unele țări ale UE – cum ar fi Italia – fiind mai vulnerabile decât altele. Cu toate acestea, războiul continuu forțează Bruxelles-ul să facă alegeri dificile.

Pe de o parte, UE și membrii săi dau dovadă de un grad ridicat de coeziune și de hotărâre în exprimarea solidarității cu Ucraina, subminând în același timp economia rusă prin sancțiuni semnificative. Pe de altă parte, sancțiunile suportă în mod clar costuri ridicate și pentru cei care le impun, în special într-un context în care există un nivel ridicat de interdependență, cum ar fi în relația energetică UE-Rusia. În acest sens, UE se străduiește să asigure o anumită proporționalitate pentru a nu-și pune în pericol propria economie, cu riscuri potențiale pentru stabilitatea internă a membrilor săi.

Drept răspuns, pe 8 martie, Uniunea Europeană și-a anunțat planul „REPowerEU”, cu scopul de a reduce substanțial gazul rusesc din mixtul energetic european înainte de 2030.

„REPowerEU” este un plan ambițios, care va necesita o coordonare strânsă între actorii din sector pentru realizarea sa: prin aceasta se intenționează reducerea importurilor de gaz rusesc de la 155 de miliarde de metri cubi la 55 de miliarde.

MĂSURI URGENTE PRIVIND PREȚURILE.

- Menținerea sub control a prețurilor cu amănuntul ale energiei prin confirmarea posibilității de reglementare a prețurilor pentru a contribui la protejarea consumatorilor și a economiei europene.
- Orientări asupra măsurilor fiscale temporare privind profiturile excepționale și utilizarea veniturilor din comercializarea certificatelor de emisii, astfel încât guvernele să poată reduce presiunea asupra consumatorilor casnici.
- Măsuri de ajutor din partea statului: consultarea cu statele membre cu privire la un potențial cadru temporar de acordare a ajutoarelor întreprinderilor care se confruntă cu costuri ridicate la energie.
- Acțiuni de piață în vederea evaluării opțiunilor de îmbunătățire a organizării pieței energiei electrice.

APROVIZIONAREA POMPELOR CU GAZE PENTRU IARNA 2023.

- Adoptarea unei propuneri legislative până în aprilie privind stocarea minimă a gazelor, astfel încât Europa să își controleze mai bine aprovizionarea, stabilind un obiectiv de umplere de 90 % până la 1 octombrie, desemnând stocarea gazelor ca infrastructură critică și permițând stimulente pentru reumplere.
  - Sprijin pentru operațiuni coordonate de reumplere a gazelor, de exemplu prin achiziții publice comune, colectarea comenzilor și aprovizionarea corespunzătoare.
  - Continuarea anchetei privind comportamentul operatorilor, în special de către Gazprom.
- „REPowerEU” ÎN VEDEREA REDUCERII DEPENDENȚEI DE GAZUL RUSESC.

- Mai multe panouri solare pe acoperiși, pompe de căldură și economii de energie pentru a reduce dependența de combustibilii fosili, făcând casele și clădirile mai eficiente din punct de vedere energetic.
- Accelerarea folosirii surselor regenerabile de energie care să permită reducerea la minimum a timpului de implementare a proiectelor din surse regenerabile și de îmbunătățire a infrastructurii rețelei.
- Diversificarea aprovizionării cu gaze și colaborarea cu partenerii internaționali pentru îndepărtarea de gazul rusesc și atragerea investițiilor în infrastructura necesară.
- Decarbonizarea industriei prin accelerarea trecerii la electrificare și hidrogen din surse regenerabile și prin consolidarea capacităților europene de producție cu emisii scăzute de dioxid de carbon.
- Dublarea ambiției UE ca biometanul să producă 35 mc pe an până în 2030, în special din deșeuri și reziduuri agricole.
- Un accelerator de hidrogen pentru a dezvolta infrastructura, instalațiile de stocare și porturile și pentru a înlocui cererea de gaz rusesc cu încă 10 tone de hidrogen regenerabil importat din diverse surse și încă 5 tone de hidrogen regenerabil intern.

„Mai mult ca atât, Pentru a reduce prețurile la gazele naturale, a crește autonomia strategică și a diversifica aprovizionarea, UE a sprijinit și a finanțat, de asemenea, construcția de conducte de gaz care leagă economiile din sudul Europei de Africa de Nord.

În prezent, UE este conectată la țărmul sudic al Mediteranei prin trei conducte principale care ajung în Italia (Green Stream, Trans-Med și Conducta Trans Adriatică) și două care ajung în Spania (Medgaz și conducta Maghreb-Europe). De asemenea, aceasta a optat pentru finanțarea altor coridoare principale care, odată finalizate, vor spori în mod semnificativ posibilitatea diversificării pentru multe țări UE.

Aceste coridoare sunt:

- „NSI West Gas”: noi conducte pentru creșterea schimbului de gaze pe ruta nord-sud în Europa de Vest, diversificarea în continuare a aprovizionării și creșterea capacității de furnizare a gazelor pe termen scurt.
- „NSI East Gas”: noi conducte între și prin Marea Baltică, Marea Adriatică, Marea Egee, Estul Mediteranei și Marea Neagră, cu scopul de a consolida securitatea energetică.
- Coridorul sudic al gazelor (SGC): pentru a transporta gaze din bazinul Mării Caspice, Asia Centrală, Orientul Mijlociu și Estul Mediteranei către UE.
- „BEMIP Gas”: o infrastructură menită să conecteze cele trei republici baltice și Finlanda la rețeaua de gaze a UE, punând astfel capăt dependenței acestora de un singur furnizor.” [5, pag.7]

Cu toate acestea, odată cu creșterea vertiginoasă a prețurilor la energie, a apărut scepticismul cu privire la fezabilitatea obținerii independenței energetice față de Rusia. În plus, temerile sunt larg răspândite cu privire la posibilele șocuri dramatice pe care le-ar putea avea asupra consumatorilor și industriilor europene. Acest lucru ridică întrebarea dacă UE se poate descurca cu adevărat fără gazul rusesc – cel puțin până la termenul din 2030.

Conform opiniilor analiștilor economici, UE se poate descurca fără gazul rusesc, deși va fi foarte dificil pe termen scurt. Ar fi necesar să se diversifice în continuare ambele surse de

gaze și să se sporească utilizarea surselor alternative de energie, inclusiv a surselor regenerabile de energie.

De asemenea, ar fi necesar să se sporească eficiența energetică, să se reducă consumul de gaze în încălzire și să se facă economii de energie la nivel global. Suspendarea va fi mai dificilă pentru acele state membre ale UE în care ponderea gazelor din Rusia este deosebit de ridicată, prin urmare este esențial să se asigure o bună coordonare, cooperare și solidaritate în interiorul UE. Există posibilitatea ca o penurie de gaze din Rusia să însemne, de asemenea, restricții privind accesul la gaze în iarna viitoare.

În plus, prețurile gazelor naturale iau deja în calcul riscul de întrerupere a aprovizionării din Rusia: pe 7 martie au atins un nivel istoric record de 345 euro/MWh, înainte de a scădea la 112 euro/KWh pe 15 martie, ceea ce este încă un preț ridicat și alarmant față de trecut.

Uniunea Europeană s-ar confrunta cu provocări enorme pentru a trece fără gaz rusesc în următorii câțiva ani. Dacă aprovizionarea cu gaze a Rusiei ar fi oprită, prețurile la energie – și prețurile multor bunuri de bază de pe piața UE – ar crește și mai mult, iar economia europeană ar suporta costuri majore. Pe termen scurt, în primăvara/vara anului 2022, ar fi posibil ca UE să își refacă stocarea gazelor cu gaz din afara Rusiei, dar la un preț considerabil mai mare decât în trecut.

Este puțin probabil ca sectorul privat să își asume aceste costuri și să riște pierderi grave dacă condițiile de piață se schimbă mai târziu în 2022.

Europei nu îi lipsește infrastructura pentru a importa gaze din surse non-rusești: există o mulțime de capacități neutilizate pentru a importa în special gaze naturale lichefiate suplimentare (GNL). Problema este că, în special din cauza condițiilor de piață stricte din ultimele luni și din lunile următoare, nu există prea mult gaz pe piață pentru ca UE să cumpere – cu siguranță nu este suficient pentru a înlocui importurile din Rusia, care au fost de 155 de miliarde de m³ în 2021. Cele mai multe GNL disponibile sunt legate prin contract de cumpărători din Asia și cele două Americi. Condițiile de pe piața globală – cererea ridicată post-Covid și oferta limitată – înseamnă că nu va exista prea mult GNL de rezervă pentru UE.

Cu toate acestea, în cazul în care fluxurile de gaze din Rusia către UE continuă în cadrul contractelor existente pe termen lung – scenariul cel mai probabil – UE nu se va confrunta cu deficite majore sau cu situații de urgență. Între timp, aceasta poate continua punerea în aplicare a Pactului verde, poate stimula producția de energie din surse regenerabile, eficiența energetică și economiile, astfel încât dependența de importurile de combustibili fosili să scadă mai rapid.

Concluzie. Europa se află în centrul unei furtuni economice și geopolitice. Actuala criză energetică europeană confirmă faptul că dependența istorică de câțiva furnizori străini de energie nu mai este sustenabilă pentru statele europene. Calea către decarbonizare și tranziția către o energie curată sunt esențiale pentru asigurarea și sprijinirea unei redresări economice europene pe termen lung după pandemie. Prin urmare, independența este cuvântul de ordine, astfel încât statele membre să poată depăși rapid și fără probleme actuala criză energetică și să reducă presiunile inflaționiste puternice. Investițiile comune, noile interconexiuni și accelerarea rapidă a tranziției verzi nu mai pot fi amânate. O tranziție care, dacă este realizată în mod corect, poate transforma în bine cursul energetic al continentului european și al economiei europene în ansamblu.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. *Articolul Comisiei Europene, privind implementarea planului REPowerUE*, EUROPA.EU
https://france.representation.ec.europa.eu/informations/repowereu-action-europeenne-conjointe-en-faveur-dune-energie-plus-abordable-plus-sure-et-plus-2022-03-08_fr
2. *Prevederile proiectului european REPowerUE*, EUROPA.EU
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_22_1513
3. *Valorile evoluției prețului GNL*, CME Group
<https://www.cmegroup.com/markets/energy/natural-gas/dutch-ttf-natural-gas-calendar-month.html>,
4. *Articolul publicat de Eleonora Tafuro Ambrosetti „Can the EU do without Russian gas?”*, 4p.
<https://www.ispionline.it/en/pubblicazione/can-eu-do-without-russian-gas-34122>
5. *Alessandro Gili, „La crisi europea: cosa ci aspetta?”*, 11p.
<https://www.ispionline.it/it/pubblicazione/la-crisi-europea-cosa-ci-aspetta-32865>

Coordonatorul științific: DODU-GUGEA Larisa, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md

SECȚIUNEA 2:
MANAGEMENTUL ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ A
AFACERILOR ÎN SEC. XXI

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.17>

CZU: [004.056.53+004.8]:334.7

THE INDUSTRIES OF THE FUTURE – BUSINESSES DURABILITY IN THE DIGITAL ERA

INDUSTRIILE VIITORULUI - DURABILITATEA AFACERILOR ÎN ERA DIGITALĂ

LIVĂDARI Kătălin, student, Specialitatea: BA

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: katalinlivadari1000@gmail.com

Abstract. *Digital products are the most successful on the market, because they can be accessed from any corner of the world, they can be ordered and downloaded from any corner of the world, and the delivery time is measured in seconds.*

The demand for digital products will always be active, and the companies that develop and maintain such products will operate for a very long time, until the demand is exhausted.

The digital products that will be developed must generate as much dopamine as possible for the user. The more actively will use digital products, the more data will be collected from the user in exchange for new strategies to keep the user active with the help of artificial intelligence. To protect the Big Data collected, we will call on cybersecurity to protect the servers where the data is stored.

The aim of the research is to bring to light new opportunities for sustainable business design in a world that is constantly changing and to highlight the role of artificial intelligence in the success of companies. The research methods used were observational research.

The most relevant results show that the demand for cybersecurity will increase by 2027 to a value of 346 billion US dollars. Digital products will continue to use artificial intelligence to process Big Data. Technology companies will operate for a long time, because humanity needs them.

Key words: *Business; Technology; Artificial Intelligence; The Industries Of The Future;*

JEL CLASSIFICATION: M2, M1, M10, M13.

INTRODUCERE. Era digitală este caracterizată printr-un val de inovații tehnologice, la care se alătură secvențierea genomică, inteligența artificială, tehnologia blockchain, tehnologia 5G și multe altele.

Ultima revoluție industrială a schimbat circuitul de dezvoltare ale noilor companii, astfel importanța acestei cercetări este de a identifica avantajele pe care le oferă industriile viitorului și cum aceste industrii pot menține activ zeci de ani activitățile companiilor. Astfel, cele mai multe companii tind să se dezvolte mai mult în sfera digitală, internetul fiind locul în care se procesează cea mai mare cantitate de informații.

Scopul cercetării este de a aduce la suprafață noi oportunități de concepere a afacerilor durabile într-o lume care se află în permanentă schimbare și de a evidenția rolul inteligenței artificiale în succesul companiilor.

CONȚINUTUL DE BAZĂ. Domeniul tehnologic a devenit în scurt timp unul dintre cele mai dezvoltate sectoare ale economiei moderne. Întrebarea ar fi De ce și Cum? Răspunsul la ambele întrebări este următorul: *Problemele “primitive” necesită soluții moderne.*

Inteligența artificială, big data și securitatea cibernetică.

Companiile care utilizează din plin tehnologia au obținut succesul datorită faptului că au dezvoltat și continuă să dezvolte soluții moderne pentru problemele cu care oamenii se confruntă în viața lor de zi cu zi.

Au fost studiate 4 istorii ale celor mai mari companii pentru a afla ce a stat la baza succesului lor, dar și la baza durabilității acestora.

În studiul istoriei companiei “Amazon.com Inc.” au fost punctate următoarele momente:

- 1) De la fondarea sa în 1994, a reușit să se extindă pe întreg globul.
- 2) La începutul perioadei de activitate, era specializată numai în vânzări de cărți, iar după 1 an, în 1995, a început să vândă cărțile din stoc prin intermediul internetului.
- 3) Succesul companiei se datorează diversificării gamelor de produse, astfel înainte de anii 2000, compania vindea o mulțime de produse prin intermediul internetului.
- 4) Astăzi, datorită succesului, compania se bucură de vânzări anuale de peste 250 de miliarde de dolari americani.

În prezent compania “Amazon.com Inc.” utilizează inteligența artificială pentru a procesa și a analiza căutările utilizatorilor pe platforma de comerț electronic www.amazon.com pentru a înțelege mai bine ce doresc ei și ce alte produse le poate recomanda platforma [3].

Google este un motor de căutare care aparține companiei “Google LLC”, ca un bibliotecar într-o bibliotecă, destinat pentru a răspunde la toate întrebările noastre de căutare. Conceput pentru prima dată în anul 1998 ca rezultat al muncii depuse de către Sergey Brin și Larry Page, Google a devenit rapid un instrument digital foarte important.

De ce Google a devenit atât de special în zilele noastre? După cum cunoaștem, Google este un motor de căutare. Pentru a găsi răspunsul la întrebările noastre, începem să căutăm mai întâi de toate pe Google pentru a vedea dacă acesta ne poate oferi careva detalii referitoare la căutările noastre, deoarece, Google eficientizează și reduce timpul de căutare prin intermediul inteligenței artificiale și prelucrarea informațiilor în timp record, ceea ce în mod obișnuit ar necesita săptămâni întregi.

Google utilizează inteligența artificială pentru a prelucra informațiile colectate. Este un produs gratuit, iar unde un produs este gratuit – noi defapt suntem produsul. Cam greu de înțeles, dar să explicăm mai în detalii. Din punct de vedere tehnologic, motorul de căutare Google va utiliza inteligența artificială pentru a afla totul despre noi. Unde am fost? Ce magazine am vizitat? Pe care website-uri am navigat? Cât timp petrecem pe internet? De pe care magazine online am efectuat achiziții? Ce achiziții am efectuat? Totul. Va utiliza aceste informații colectate despre noi, pentru ca ulterior, din punct de vedere comercial, să ne furnizeze reclamele plătite de către companii, bazate pe preferințele noastre. Preferințele fiind constructive și realizate din informațiile colectate.

„Google LLC” utilizează următorul model de afaceri:

- 1) Lansarea produsului digital “Google” - www.google.com
- 2) Colectarea datelor utilizatorilor sub formă de Big Data.

3) Prelucrarea acestor date cu ajutorul inteligenței artificiale pentru a putea livra reclame către un public țintă.

4) Apărarea bazelor de date și algoritmilor împotriva atacurilor cibernetice.

5) Continuarea ciclului de afaceri până când nu va apărea o alternativă eficientă pe piață.

Putem afirma faptul că compania „Meta Platforms Inc.” poate fi un răspuns la întrebarea noastră: Creăm ca să rezolvăm probleme, ci nu pentru a produce bani, iar rezultatul generat în urma rezolvării problemelor va completa bugetul care este destinat pentru crearea noilor soluții.

Revenind la compania „Meta Platforms Inc.”, și produsul lor final gratuit, www.facebook.com. Deci, reamintim, unde un produs este gratuit, noi defapt suntem produsul (Considerăm că aceasta ar trebui să fie legea numărul unu al afacerilor din era digitală).

Rețeaua globală de socializare a apărut în 2004, ca o metodă excelentă de a conecta lumea întreagă prin intermediul internetului. La fel, compania „Meta Platforms Inc.” pentru a supraviețui, publică pe platforma de socializare, reclame plătite de către comercianți. Dar asta nu e tot, pentru că, la rândul său, compania „Meta Platforms Inc.” pentru a eficientiza procesul de convertirea a potențialilor clienți în clienți reali, utilizează inteligența artificială pentru a prelucra informațiile utilizatorilor, cum ar fi localizarea geografică, vârsta, preferințele și multe alte date, care la rândul lor sunt destinate pentru a ținti perfect consumatorul final al reclamei publicitare.

În perioada sa de dezvoltare, cei de la conducerea companiei americane „Meta Platforms Inc.” au reușit să acționeze într-un mod bine gândit pentru a garanta succesul în era digitală. Au învățat că reorientarea către un public țintă mai larg poate genera noi oportunități imense.

Considerăm că acestea sunt unele dintre momentele-cheie care au condus spre succesul companiei „Meta Platforms Inc.”:

1) Au creat produsul. Inițial fiind destinat doar pentru universități.

Fiecare student putea comunica cu ceilalți studenți din cadrul universității, și recunoaștem, până în prezent, acest lucru a fost genial, să conectați studenții prin intermediul online.

2) Au schimbat destinația spre consumul global, pentru a crește nivelul de interacțiuni pe platformă.

Nu s-au limitat doar la universități, iar la scurt timp, publicul larg a primit accesul pe platforma de socializare – Facebook. Fondatorii urmărind scopul de a conecta întreaga lume printr-o singură platformă online.

3) Au atras investiții pentru a se putea extinde.

Din start au înțeles că, pentru extinderea platformei sunt necesare fonduri mari pentru achiziționarea de servere, calculatoare, întreținerea personalului etc.

4) Au început să furnizeze publicitate cu plată.

O acțiune bine gândită, datorită faptului că platforma deținea și deține un număr mare de utilizatori și respectiv era și este gratuită pentru utilizare, astfel au decis că acești utilizatori în mod indirect vor participa la dezvoltarea și prosperarea companiei „Meta Platforms Inc.” prin vizualizarea reclamelor afișate pe platforma de socializare.

5) „Au spionat și continuă să spioneze” fiecare utilizator al platformei sale în scopul de a colecta și a prelucra datele.

Deseori, întrebându-ne: De ce după ce ieșim din magazinul „Metro”, pe platforma de socializare apar instant reclame ce includ promovarea mărcii „Metro” sau al diferitelor produse

promovate de către Societatea cu Răspundere Limitată „METRO CASH & CARRY MOLDOVA”? Oare ne colectează datele despre poziția noastră geografică sau începem să delirăm? Și sunt multe alte cazuri, în care compania “Meta Platforms Inc.” utilizează inteligența artificială pentru a prelucra datele colectate, cum ar fi sunetele audio, imagini, clipuri video, locații etc.

Modelul de afaceri al companiei „Meta Platforms Inc.” este bazat pe oferirea produselor digitale gratuite și colectarea de date sub formă de Big Data, prelucrarea lor cu ajutorul inteligenței artificiale și livrarea reclamelor publicului țintă. Rezultatele obținute din datele prelucrate vor fi utilizate la lansarea unui alt produs care are deasemenea menirea de a colecta câte mai multe date despre utilizator. O afacere durabilă, necesită generarea de noi idei.

„Fortinet Inc.” a fost fondată în anul 2000 și oferă soluții de securitate cibernetică întreprinderilor, furnizorilor de telecomunicații și firmelor mici. “Fortinet Inc.” operează prin următoarele segmente: securitatea rețelei, securitatea infrastructurii, securitatea în cloud și protecția punctelor terminale, Internet of Things și tehnologia operațională.

Această companie este un model de afacere durabilă, cu venituri anuale în creștere. Se prognozează că „piața securității cibernetice va ajunge la 346 de miliarde de dolari americani până în anul 2027” [5]. Ce influențează creșterea pieței securității cibernetice? Un răspuns scurt și simplu ar fi: **Există lumea virtuală și lumea reală. În lumea reală ne pot fi furăți banii, mapa cu documente, buletinul care conține datele personale etc., iar în lumea virtuală e la fel – numai că suntem jefuiți electronic.**

Dacă pe teritoriul Republicii Moldova, ești protejat fizic contra plată de compania „Bercut-Grup SRL”, atunci în mediul virtual cine te protejează? Cine îți protejează telefonul și computerul de atacurile cibernetice la comandă din orice colț al lumii?

Ne aflăm în era digitală, îndreptându-ne spre cea de a 5-a revoluție industrială și pe tot acest parcurs va fi necesar protecția digitală a fiecărei persoane, fiindcă fără aceasta ea devine vulnerabilă. Acest model de afacere bazat pe protejarea oamenilor în mediul virtual este și va fi actual, la fel cum a fost și va fi actual protecția fizică a persoanelor contra răufăcătorilor.

În baza cercetărilor efectuate și rezultatelor obținute din analizarea informațiilor a fost dedus faptul că aceste mari companii s-au dezvoltat foarte rapid, datorită faptului că au sosit pe piață cu un nou produs gratuit care a inovat lumea digitală, și odată cu acest produs au apărut derivatele acestora, iar oamenii au devenit muncitorii indirecti al acestor companii care au menirea de a genera sume mari de bani și toate astea datorându-se faptului că companiile respective colectează informații de tip Big Data, le prelucrează, le analizează, și mai apoi utilizează inteligența artificială pentru a interacționa cu clientul final și respectiv pentru a genera și lansa noi produse pe piață.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI. Din punctul nostru de vedere, companiile care operează în era digitală, ar trebui să conștientizeze că inteligența artificială poate fi vitală în obținerea succesului pe piață, iar aceasta este dovedită de către compania ”Meta Platforms Inc.” și nu numai, care utilizează inteligența artificială pentru orice acțiune, generând rezultate nemaipomenite.

Colectați date de tip Big Data, protejați-le de atacurile cibernetice [4], utilizați inteligența artificială pentru a le prelucra și analiza, și în cele din urmă lansați produse noi pe piață, orientate spre interacțiunea client-lumea digitală.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE:

1. ALEC ROSS *Industria viitorului: omul și evoluția economiei în era digitală*. București: Ed. Corint, 2020, 368 p.
2. Folosirea inteligenței artificiale în social media poate afecta deciziile de marketing? [accesat 16 martie 2022]. Disponibil: <https://socialmedia.ro/folosirea-inteligenței-artificiale-social-media/>
3. How Amazon Is Using AI To Better Understand Customer Search Queries [accesat 17 martie 2022]. Disponibil: <https://analyticsindiamag.com/how-amazon-is-using-ai-to-better-understand-customer-search-queries/>
4. CHALLENGES OF BIG DATA IN CYBERSECURITY [accesat 17 martie 2022]. Disponibil: <https://bigdataidn.com/intelligence/challenges-of-big-data-in-cybersecurity/>
5. Cybersecurity market to reach \$346 billion by 2027 [accesat 18 martie 2022]. Disponibil: <https://www.helpnetsecurity.com/2022/01/21/cybersecurity-market-2027/>

Coordonator științific: CĂLUGĂREANU Irina, dr., conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 37379424744
e-mail: irinapoloz@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.18>

CZU: 005.35(4)

TENDANCES DANS LE DOMAINE DE L'ENTREPRENEURIAT SOCIAL EN EUROPE

TENDINȚE ÎN DOMENIUL ANTREPRENORIATULUI SOCIAL ÎN EUROPA

CHIRILOV IONELA, student, Specialitatea: BA

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor:: chirilov.oana@mail.ru

Résumé. *Étant à l'ère des développements continus dans tous les domaines, nous arrivons au fait que nous vivons dans une modernisation qui a conquis tout l'univers. L'idée d'entrepreneuriat social a une connotation extrêmement généreuse et semble très actuelle à notre époque. Elle allie la passion d'une mission sociale à l'image d'une discipline orientée vers le profit, ainsi qu'à l'innovation et à la détermination habituellement associées aux pionniers des hautes technologies. Selon les statistiques rendues publiques au niveau de l'UE, plus de 11 millions d'Européens travaillent dans l'économie sociale, un secteur qui inclut les entreprises sociales, et environ 10% de la communauté des affaires européenne est dédiée aux entreprises sociales, celles-ci intégrant plus de 11 millions de salariés. Face aux changements sociétaux mondiaux, de la révolution numérique aux émeutes environnementales, les nouvelles des solutions et des innovations ont vu le jour ces dernières années en Europe et dans le monde. lacunes, tiers-lieux et revalorisation des espaces ouverts, économie circulaire, toujours techniques, inclusion et insertion sociale, mode éthique et responsable, réduction et recyclage des déchets... L'expérience de l'Union européenne en matière de soutien à l'entrepreneuriat social montre cette amplitude.*

Mots-clés: *l'entrepreneuriat social, entreprise sociale incorporée, entreprise sociale intégrée, entreprise sociale distincte*

JEL CLASSIFICATION: L26, L31

INTRODUCERE

Ideea antreprenoriatului social are o conotație extrem de generoasă și pare foarte actuală în vremurile noastre. Combinând pasiunea unei misiuni sociale cu imaginea unei discipline orientate spre profit, precum și cu inovația și determinarea asociate de obicei cu pionierii tehnologiilor de vârf, antreprenoriatul social vine cu soluții privind viitorul educației, locurilor de muncă, ordinii sociale, relațiilor dintre cetățeni și stat, schimbărilor demografice și schimbării climei, asigurării egalității și justiției sociale.

Scopul cercetării: Determinarea tendințelor de ultimă oră care se produc în cazul antreprenoriatului social din Europa și companiile care aplică aceste modele inovatoare.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Antreprenoriatul social este o formă de antreprenorat care nu este orientată neapărat spre profit, ci acordă toată importanța valorii sociale și/sau ecologice a unei activități economice. Este acea activitate antreprenorială care pornește de la identificarea unei probleme sociale cu

privire la educație, sănătate, dar și cu privire la alte aspecte sociale importante pentru o comunitate (agricultură biologică, reciclarea deșeurilor etc.) și pornește la rezolvarea acestei probleme sociale prin metode tipic antreprenoriale.

Caracteristicile de bază ale întreprinderii sociale sunt [2]:

- predomină obiective sociale,
- limitarea distribuției profitului,
- profitul se reinvestește în întreprindere sau în comunitate,
- nu se urmărește maximizarea profitului pentru proprietari și acționari,
- grad ridicat de autonomie,
- creșterea calitativă a proceselor de control democratic,
- orientare antreprenorială în identificarea și folosirea oportunităților,
- concentrarea pe client și nevoile acestora,
- inovarea și asumarea riscului.

În funcție de modul de integrare a activității economice cu activitatea socială există 3 tipuri de modele de întreprinderi sociale [2]:

– *Întreprindere socială incorporată* – motivul creării acestei întreprinderi este promovarea misiunii acesteia, utilizând un model de auto-finanțare. Programele sociale sunt auto-finanțate, beneficiile economice și sociale se obțin concomitent. Exemple de întreprinderi sociale incorporate constituie organizațiile care angajează persoane cu dezabilități și instituțiile de micro-finanțare. Acest tip de întreprinderi este răspândit, în special, pe continentul Americii.

– *Întreprindere socială integrată* – solidară misiunii organizației sau serviciului social de bază, se bazează pe calități sinergice, creând valoarea socială pentru programe și generând valoare economică pentru a susține financiar programele sociale și cheltuielile operaționale. Acest model este prezent frecvent în țările Uniunii Europene.

– *Întreprindere socială separată* – activitățile economice sunt externe, nu sunt legate de misiunea organizației sau încurajează altă misiune decât aceea de a genera venituri pentru programele lor sociale și costurile de operare, astfel se creează un mecanism de finanțare a programelor sociale. Modelul respectiv este aplicat de întreprinderile care sunt create în scopul dezvoltării și susținerii unor inițiative sociale desfășurate de alte organizații. Drept exemplu sunt fundațiile internaționale care au investit milioane de dolari în abilitarea antreprenorilor sociali și realizarea proiectelor sociale din întreaga lume.

Actualmente, la nivelul politicilor Uniunii Europene, se constată o preocupare sporită pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor sociale în paralel cu o acceptare progresivă a economiei sociale la nivel comunitar. Antreprenoriatul social la nivel european s-a dezvoltat, în ultimii 20 de ani, manifestându-se ca efectul unei acțiuni de jos în sus, unde diverse întreprinderi sociale s-au impus la diverse niveluri comunitare. Răspunzând unor nevoi, precum incluziunea pe piața muncii a persoanelor defavorizate și cu dizabilități, unde impactul este considerat semnificativ.

Conform statisticilor făcute publice la nivelul UE, se constată că peste 11 milioane de europeni lucrează în economia socială, sector care include întreprinderile sociale, iar aproximativ 10% din mediul de afaceri european este destinat activității întreprinderilor sociale,

acestea integrând peste 11 milioane de angajați (6% din populația activă), sub diferite forme de organizare:

- 70% dintre acești angajați în organizații nonprofit,
- 26% sunt incluși în cooperative, iar
- 3% în case de ajutor. [7]

Cercetările realizate la nivelul UE, denotă că, în funcție de modul în care statele membre prezintă un grad de preocupare față de antreprenoriatul social și de locul pe care îl atribuie acestuia în cadrul politicilor publice naționale, pot fi delimitate trei categorii:

1. Categoria statelor membre, care au o preocupare ridicată pentru dezvoltarea antreprenoriatului social, iar conceptul de economie socială beneficiază de o recunoaștere maximă din partea autorităților publice: Spania, Franța, Portugalia, Belgia, Irlanda și Grecia.

2. În categoria statelor membre, care au un grad mediu de acceptare a economiei sociale și prezintă dovada unei preocupări medii pentru dezvoltarea antreprenoriatului social, se pot atribui: Italia, Cipru, Danemarca, Finlanda, Luxemburg, Suedia, Letonia, Malta, Polonia, Marea Britanie, Bulgaria și Islanda.

3. Categoria statelor membre, pentru care economia socială și fenomenul antreprenoriatului social este în stadiu incipient, este reprezentată de către: Austria, Cehia, Estonia, Germania, Ungaria, Lituania, Olanda, Slovacia, România, Croația și Slovacia

Referitor la legislația privind antreprenoriatul social, se constată că o politică de stat modernă privind antreprenoriatul social dețin doar 8 țări europene: Suedia, Marea Britanie, Luxemburg, Franța, Italia, Malta, Bulgaria și Grecia. Alte 7 state se află în procesul de definitivare a bazei normative (Irlanda, Lituania, Polonia, România, Croația) [3].

Confruntate cu schimbările societale globale, de la revoluția digitală la revoltele ecologice, noi soluții și inovații sociale au apărut în ultimii ani în Europa și în întreaga lume. Astfel, am selectat **7 tendințe majore în antreprenoriatul social** [4]:

1. Alimentare durabilă și scurtcircuite. Această tendință ține de agricultura urbană, coșuri organice și locale, supermarketuri cooperative, magazine alimentare vrac. Drept exemplu sunt **Kelbongoo** care are ca scop democratizarea accesului la alimente sănătoase și de calitate și remunerarea micilor producători în mod echitabil sau de exemplu **Paysan Urbain**, o asociație de integrare care dezvoltă ferme urbane, agro-ecologice și educaționale. La rândul ei, compania **Jean Bouteille** oferă magazinelor o soluție zero deșeuri datorită combinației de sticle returnabile vrac și reutilizabile

2. Locuri terțe și reevaluarea spațiilor libere. Spațiile libere, de cele mai multe ori situate în zone urbane defavorizate și în deșerturi industriale, reprezintă o adevărată provocare societală, economică și de mediu, precum și o oportunitate reală pentru antreprenori. Este cazul organizației **Les Grands Voisins**, care a reușit să transforme un fost spital într-un loc de sprijin, inovator și incluziv, care primește oameni în reintegrare, companii tinere și artiști la Paris. Sau cazul **La Recyclerie**, situat într-o fostă gară, care își propune să sensibilizeze publicul cu privire la valorile eco-responsabile într-un mod distractiv și pozitiv. De asemenea, **Le Garage Moderne**, un garaj de mecanică auto asociativ, social și participativ care este în același timp și un loc de artă, cultură și întâlniri în Bordeaux.

3. Economia circulară. Proiectarea durabilă, consumul diferit, readucerea la viață a bunurilor; economia circulară sugerează regândirea metodelor de producție și consum pentru a

limita risipa de resurse naturale. Menținerea resurselor în circuit cât mai mult timp posibil, model aplicat de “**Cartipillar**” companie producătoare de mașini și utilaje. Economia circulară nu se limitează la anumite materiale sau sectoare, ci reprezintă o schimbare sistemică, asupra tuturor produselor și serviciilor, prin intermediul multitudinii de modele practicate [5].

4. Tehnici pentru totdeauna. Astăzi, digitalul reprezintă un pilon important al inovației sociale. Fie în domeniul sănătății, al mediului, al dizabilității, al educației, al crowdfunding-ului sau al medierii, oportunitățile oferite de digital sunt numeroase. Un exemplu de mare succes în domeniul mediului este aplicația **Too Good To Go** ceea ce face posibilă cumpărarea articolelor nevândute de la vânzătorii locali la un preț mai mic la sfârșitul zilei.

5. Incluziunea și integrarea socială. Promovarea revenirii la locul de muncă a persoanelor care suferă de dificultăți sociale și/sau profesionale, oferirea unei oferte de costuri mai mici pentru persoanele cu venituri mici sunt câteva exemple pe care se bazează întreprinderile sociale pentru a contribui la incluziune și coeziune socială (**Le Reflet**, un așazis restaurant „extraordinar” care angajează persoane cu sindrom Down și **Les Cuistots Migrateurs**, care joacă pe cartea incluziunii persoanelor refugiate).

6. Moda etică și responsabilă. Știați că moda este a doua cea mai poluantă industrie din lume? Upcycling, reutilizare, second-hand, închiriere în loc de cumpărare și întoarcerea la îmbrăcăminte locală, sunt doar câteva aspecte importante pentru a depăși fast fashion. Cunoscutul designer britanic Vivienne Westwood este unul dintre primii creatori de modă care s-au alăturat The Ethical Fashion, dezvoltând colecția „Handmade with love”, care conține genți pentru bărbați și pentru femei realizate din resturi de piele, banere reutilizate, țesături reciclate etc. Totul este produs în mahalaua Kibera, cel mai mare cartier sărac din Nairobi, fiind inspirat de realitatea dură de acolo. [6]

7. Reducerea și reciclarea deșeurilor. Protejarea mediului este o problemă prioritară astăzi. Aceasta este, de asemenea, una dintre preocupările companiilor tradiționale preocupate de responsabilitate socială corporativă. Compania daneză Genan, reciclează 80% din toate anvelopele daneze. În 2003, Genan a construit în Germania cea mai mare instalație și fabrică de reciclare din lume. Compania a dezvoltat un produs nou bazat pe pulbere de cauciuc și granule care pot fi utilizate ca suprafață în terenuri atletice sau ca iarbă artificială în câmpuri de fotbal. Poate fi folosit și în vopsea de podele, reproducerea anvelopelor noi sau chiar ca componentă de reducere a sunetului în asfaltul nou. Reciclarea materialelor prin metoda Genan, în comparație cu alte metode de eliminare, economisește 1-2 tone de CO₂ pe tona de resturi de anvelope. Fiind una dintre pionierii în a piața nouă, a permis companiei să crească și să devină una dintre cele mai mari fabrici de reciclare a anvelopelor auto folosite în lume, în doar câțiva ani. [4]

În ce privește dezvoltarea antreprenoriatului social în Republica Moldova acesta se afla la etapa incipientă, iar primele care au desfășurat activități de antreprenoriat social au fost organizațiile necomerciale ce au beneficiat de suport financiar din partea unor proiecte și organizații internaționale [2].

CONCLUZII

În contextual analizei efectuate, remarcăm o varietate de tendințe aplicate în cadrul antreprenoriatului social în Europa care se află într-o accelerare rapidă în concordanță cu

tehnologiile de ultimă oră. Experiența Uniunii Europene privind susținerea antreprenoriatului social denotă faptul că fenomenul antreprenoriatului social a luat o mare amploare.

Direcțiile principale de acțiuni, pe care le evidențiem din contextul experienței europene privind susținerea dezvoltării antreprenoriatului social și care pot fi implementate și în Republica Moldova, sunt: *intensificarea educației și formării privind antreprenoriatul social; facilitarea accesului la finanțare a întreprinderilor sociale; creșterea nivelului de vizibilitate a antreprenoriatului social la nivel național prin intensificarea schimbul de informații și difuzarea bunelor practici; îmbunătățirea cadrului juridic privind antreprenoriatul social și întreprinderile sociale* [3].

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Economie socială și antreprenoriat social. Conferința națională pentru antreprenoriat social, ediția II-a, Chișinău 2016 [accesat 20 martie 2022] Disponibil: https://antreprenoriatsocial.md/media/files/Brosura_conferinta_AS_2016_RO.pdf
2. Solcan A., Întreprinderea socială și antreprenoriatul social: aspecte conceptuale [accesat 20 martie 2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/P_-231-235.pdf
3. Sandulachi V., Practica Uniunii Europene privind antreprenoriatul social [accesat 22 martie 2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/223-227_0.pdf?fbclid=IwAR3xRMc4itH4Uha2npZDXCL94Rz5SI-iSo-ckg7qmM8VvuN_in8Kz_bWaco
4. 7 Tendances en Entrepreneuriat social a suivre [accesat 22 martie 2022] Disponibil: <https://meetanentrepreneur.lu/7-tendances-en-entrepreneuriat-social-a-suivre/>
5. Diaconu C.” Modele de afaceri în economia circulară. Exemple de bune practici [accesat 20 martie 2022] Disponibil: <http://cris.utm.md/bitstream/5014/799/1/p-130-133.pdf>
6. “Moda responsabilă: pionierii industriei eco-fashion și slow fashion” [accesat 23 martie 2022] Disponibil: https://adevarul.ro/life-style/moda/modaresponsabila-pionierii-modei-eco-fashion-slow-fashion-foto-1_591891155ab6550cb81922c0/index.html
7. “Propunerile CNIPMMR de modificare a legii privind întreprinderea socială”, București Sediul Central CNIPMMR [accesat 23 martie 2022] Disponibil: <http://cniipmmr.ro/2015/02/17/dezvoltarea-economiei-sociale/>

Coordonatorul științific: HĂBĂȘESCU MARIANA, lect. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 69378785
e-mail: habasescu.mariana.mihail@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.19>

CZU: 005.21:351.712.2.025(1-21)

INTEGRAREA CONCEPTULUI DE MANAGEMENT AL ORAȘELOR SMART ÎN OBIECTIVUL NR.11 DIN ODD ALE NAȚIUNILOR UNITE

INTEGRATING THE CONCEPT OF SMART CITIES MANAGEMENT IN OBJECTIVE NO. 11 OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

BÎRGĂU Victoria, student, Specialization: EMREI

Institution: Academy of Economic Studies of Moldova

Adress: Str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 61, Chișinău, www.ase.md

E-mail author: birgau.victoria@ase.md

Abstract. *Astăzi, mai mult ca niciodată, orașele trebuie să dezvolte procese de planificare strategică care să întâlnească nevoile locuitorilor. Până în anul 2030, Organizația Națiunilor Unite (ONU - ODD) estimează că șase din zece persoane vor fi locuitori urbani, iar cel mai accentuat ritm de urbanizare va fi resimțit în țările în curs de dezvoltare.*

Termenul de oraș inteligent caracterizează așezarea umană în care rețelele și serviciile tradiționale sunt eficientizate prin utilizarea tehnologiilor digitale și de telecomunicații în beneficiul locuitorilor și al afacerilor. Până de curând, tehnologiile inteligente au fost percepute ca instrumente perturbatoare. Obiectivele cercetării de față sunt abordarea cuprinzătoare a elementelor unui oraș inteligent cât și determinarea rolului și al locului managementului în cadrul Obiectivului cu nr. 11 din ODD. La baza cercetării au fost utilizate metode calitative, inducția și deducția, având ca suport științific rapoartele organismelor internaționale și a literaturii academice de resort.

Aprecierea plusvalorii pe care tehnologiile moderne sunt capabile să o furnizeze fiecăruia dintre părțile interesate crește rolul gestionării eficiente a structurilor urbane.

Keywords: *Smart City Management, sustainable development, SDG, remote work*

JEL CLASSIFICATION: B27, D51, D58, E21, F64

INTRODUCTION - The presence of high-density human settlements is a representative trend in recent decades. Certainly, the role of urban economies is undeniable, generating almost 80% of the global Gross Domestic Product. Occupying only three percent of the Earth's surface, urban settlements have a monopoly on energy consumption and are responsible for about 70% of carbon emissions. In addition to economic functions, cities perform countless other functions: health, education, culture, leisure, etc., they are also home to billions of people. The relevance of the subject is justified through the data provided by international bodies, which attest the fact that more than half of the world's population lives in cities (4.2 billion in 2018). At the same time, the United Nations estimate that by 2030 six out of ten people will be urban dwellers. In this order of ideas, this paper aims to explain how Smart City Management can improve the living conditions of subjects.

FINDINGS AND DISCUSSIONS - Smart City Management refers to the Sustainable Urban Planning (SUP), including its particular goals, strategies, and life quality standards

focused on the sustainable development; Infrastructure for the implementation of the SUP, and the Evaluation Tools for measuring the effectiveness and the efficiency of a Smart City functioning.

It is important to note that in the coming decades, 90% of urban expansion will take place in developing countries. From this point of view, the problems faced by third world countries affect not only the functionality of local economies, but also the way of life of tens of millions of people, reflected by living conditions, accessibility to medical services and level of education.

Moreover, to date, hundreds of millions of people continue to live in informal, suburban housing, where there are no sanitation services, a high crime rate persists, and social disparities are pronounced. These places often become hotbeds of infections and the spread of epidemics, making people's lives difficult. For this reason, establishing a paradigm for the development of urban economies focused on sustainability is ultimately imperative.

The 2030 United Nations Agenda comprises seventeen integrated and indivisible goals corresponding to the three dimensions of sustainable development - environmental, social and economic, involving both highly developed and developing countries alike. Of the seventeen SDGs, the 11th goal, "Sustainable Cities and Communities", aims to promote inclusive, safe and sustainable cities and human settlements around the globe.⁸ This objective sets out the indicators and tools needed to strengthen inclusive and sustainable urbanization, with the aim of significantly increasing the number of human settlements that adopt and implement integrated policies and plans on resource efficiency, climate change mitigation and adaptation, and natural disaster risk reduction. Particular emphasis is placed on welfare and social security, transposed through green infrastructure projects, which aim at greening economic activities; implementation of IoT (*Internet of Things*) technologies to ensure the security of citizens and optimize the transportation system; construction of durable and resilient buildings using local materials; ensuring universal access to green spaces.

The term *smart city* characterizes the human settlement in which traditional networks and services are streamlined through the use of digital and telecommunications technologies for the benefit of residents and businesses. As cities become smarter, they become more livable and responsive - and today we only see a preview of what technology could eventually do in urban areas. Municipal administrations committed to promoting sustainable urban infrastructure aim to design smarter urban transport networks, modernize water supply and waste disposal facilities, and implement efficient lighting and heating of buildings.⁹ Also, a priority for them is to meet the needs of an aging population. According to data provided by the World Bank, the number of people in urban areas using the safely managed sanitation service has increased significantly in the last ten years.

---

⁸ United Nations publication issued by the Department of Economic and Social Affairs. *The Sustainable Development Goals Report*. United Nations Publications, 300 East 42nd Street, New York, NY, 10017, United States of America; 2021, p.44. ISSN: 2518-3958.

⁹ OECD, Ministry of Land, Infrastructure and Transport, Korea. *Smart cities and inclusive growth. Building on the outcomes of the 1st OECD Roundtable on Smart Cities and Inclusive Growth*. OECD 2020; p.8; p.32; p.35; p.44. <http://www.linkedin.com/groups/OECD-Publications-4645871>

Thus, if in 2015 this indicator comprised 37% of the total urban population globally, by 2015 it had increased by 8.4 percentage points. Despite the progress, we find that only half of the urban population benefits from sanitation services.¹⁰ Until recently, smart technologies were perceived as tools behind the scenes. The situation is changing dramatically lately, as more and more decision-makers and stakeholders become aware of the added value that modern technologies are able to provide to every individual through personal portable smartphones, which supply millions of people with real-time information on traffic, health services, safety alerts and community news. Contrary to popular belief, the implementation of sustainable infrastructure in urban economies starts with smart-city strategies. In other words, "smartness" is not just about installing digital interfaces in traditional infrastructure or streamlining the city's operations. It is also about using technology and data intentionally to make the right decisions and to provide a better quality of life.¹¹

Three elements combine synergistically to form a smart city. *First* and foremost is the technology base, which includes a critical mass of smartphones and sensors connected via high-speed communications networks. *The second element* consists of specific applications. Translating raw data into alerts, information, and actions requires the right tools, and that's where technology providers and application developers come in. *The third element* is the use by cities, companies and the public. Many applications only succeed if they are widely adopted. They encourage people to use transit during business hours, change routes, use less energy and water and do so at different times of the day, and reduce stress on the health care system through preventive self-care.

Applications are capable of streamlining traffic. Tens of millions of people in cities around the world start and end every day working in traffic or on overcrowded buses and trains. Improving your daily commute is critical to your quality of life. Using digital signals or mobile applications to provide real-time information about delays allows drivers to adjust routes. Smart-parking apps direct them directly to available places, eliminating wasted time around city blocks. Also, installing IoT sensors on existing physical infrastructure can help crews troubleshoot issues before they turn into malfunctions and delays. By 2025, cities implementing smart mobility applications have the potential to reduce commuting time by an average of 15–20%. The potential associated with each application is highly variable, depending on the density of each city, the existing transit infrastructure and shuttle models. In a dense city with extensive traffic, smart technologies could reduce the commuter's average by 15 minutes a day. In a developing city with more strenuous commutes, the improvement could be half an hour every day.

Apps can also help cities fight crime and improve other aspects of public safety.

Implementing a range of applications could reduce deaths (homicides, accidents and fires) by up to 10% and burglary and theft incidents by as much as 40%. In addition to these values are the incalculable benefits of providing residents with freedom of movement and peace of mind.

---

¹⁰ United Nations Department of Economic and Social Affairs. *Sustainable Development. Goal No. 11: Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable*. <https://sdgs.un.org/goals/goal11>

¹¹ HACHI, Mihai, *Spații creative și dezvoltarea urbană în orașul Chișinău*. Conferința Științifică Internațională „Competitivitate și Inovare în economia cunoașterii”, Ediția a XXII-a, 25-26 septembrie 2020, Chișinău. e-ISBN 978-9975-75-985-4; p.335-336.

When lives are at stake, every second counts, which makes the speed of the response critical.

Intelligent systems can optimize call centers and field operations, while preemption of the traffic signal gives emergency vehicles a clear path to drive.

These types of applications could reduce the emergency response time by up to 35%.

Another aspect of the smart infrastructure included in this paper and which is able to reduce the pressure on the urban environment is the implementation of hybrid models in the workplace. The potential for work that does not require presence and physical interaction was analyzed in a McKinsey study conducted in nine countries, six of which are states with a highly developed economy. The analysis shows that in the coming years, more than 20% of the workforce could work remotely from three to five days a week as efficiently as they could from an office.¹² If the results are true, that would mean three to four times more people working from home than the situation before the pandemic and would have a profound impact on urban economies. Research has also confirmed that higher-paying jobs that require increased cognitive effort and data analysis have a high potential to become distance jobs. Remote labor productivity varies from country to country, reflecting the sector, occupation and mix of activities, which is higher in advanced economies.

On the other hand, in developing economies, the labor force is predominantly employed and requires labor and manual labor in sectors such as agriculture and manufacturing. In India, for example, the workforce could spend only 12% of its time working remotely without losing its effectiveness.

Remote work not only benefits employees by eliminating daily commutes, but also increases productivity and encourages a healthier lifestyle. Part of the time normally spent on road traffic offset the time spent on professional and personal activities. Thus, some of this regained time was spent building healthier habits. The average commute of an American takes almost half an hour. So much time on the road means that workers spend more money on fuel, maintenance costs and vehicle-induced repairs. Finally, it was found that remote employees work 1.4 days a month longer than their office counterparts, resulting in more than three additional weeks of work per year. Some distance-adjusted professions are likely to persist long after the pandemic crisis is over.

Starting from this idea, we notice the need to stimulate investments in digital infrastructure, reduce the space allocated to offices and the structural transformation of cities.

CONCLUSION - Today, more than ever, cities need to develop strategic planning processes that meet the needs of residents. Smart cities generate many business opportunities and opportunities for collaboration between the public and private sectors. Because all stakeholders can contribute, it is necessary to develop an ecosystem network involving members of the public, organizations, institutions, governments, universities, companies, experts, research centers and non-profit organizations.

---

¹² McKinsey & Company, *The future of work after COVID-19 Report*. [18.02.2021]:
<https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/the-future-of-work-after-covid-19>

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES:

1. United Nations publication issued by the Department of Economic and Social Affairs. *The Sustainable Development Goals Report*. United Nations Publications, 300 East 42nd Street, New York, NY, 10017, United States of America; 2021, p.44. ISSN: 2518-3958.
2. OECD, Ministry of Land, Infrastructure and Transport, Korea. *Smart cities and inclusive growth. Building on the outcomes of the 1st OECD Roundtable on Smart Cities and Inclusive Growth*. OECD 2020; p.8; p.32; p.35; p.44. <http://www.linkedin.com/groups/OECD-Publications-4645871>.
3. United Nations Department of Economic and Social Affairs. *Sustainable Development. Goal No. 11: Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable*. <https://sdgs.un.org/goals/goal11>.
4. HACHI, Mihai, *Spații creative și dezvoltarea urbană în orașul Chișinău*. Conferința Științifică Internațională „Competitivitate și Inovare în economia cunoașterii”, Ediția a XXII-a, 25-26 septembrie 2020, Chișinău. e-ISBN 978-9975-75-985-4; p.335-336.
5. McKinsey & Company, *The future of work after COVID-19 Report*. [18.02.2021]: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/the-future-of-work-after-covid-19>

Scientific advisor: ȘIȘCAN Zorina Prof. univ. Dr. Hab

Institution: Academy of Economic Studies of Moldova

Adress: Str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 61, Chișinău, www.ase.md

E-mail: zorina_2005@yahoo.com

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.20>

CZU: 005.334:640.4(478)

EXTERNAL MANAGEMENT RISKS OF THE COMPANY

ВНЕШНИЕ РИСКИ МЕНЕДЖМЕНТА ПРЕДПРИЯТИЯ

PODARILOVA Anastasia, student, Specialitatea: BA

Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon:+37368115892, e-mail autor:podarilova.anastasia@ase.md

Abstract. *In this paper, we would like to investigate such an issue, as external management risks of the company. The examined enterprise is the restaurant, called «Gastrobar» and the purpose of this work is to analyze it, to anticipate possible risks and to recommend some methods of their minimization. Thereby analyzing one restaurant, we are going to understand, what kind of risks representatives of HORECA can face with. Moreover, there will be identified the consequences of the pandemic of the COVID-19, risks related to it and to the military conflict in the Ukraine. The basic methods for the examination of the company were SWOT-analysis and the risk matrix. The first one helped to detect strengths, weaknesses, opportunities and threats of the company and on its base we revealed which risks the enterprise may deal with. The risk matrix helped us to understand the potential impact of the risks, which of them are acceptable, unacceptable and catastrophic for the business. The results demonstrated us appearance of which risks are very possible and which of them are the most dangerous for the business. During the research we find out that companies of HORECA should look for the opportunities of only local products, because the imported ones will be or very expensive or won't be imported in Republic of Moldova at all. Furthermore, were discussed some ways of the risk minimization, which are the more suitable for representatives of HORECA and can be applied by them.*

Keywords: risk, restaurant, company, risk minimization, customer.

JEL CLASSIFICATION: M19

Введение

В ходе данной работы будет рассмотрен вопрос внешних рисков предприятия на примере одной конкретной компании из сегмента HORECA (Hotel, Restaurant, Café). Основной задачей исследования является анализ предприятия, его возможные внешние риски и методы их минимизации. Вопрос внешних рисков компании, а тем более компании из сферы общественного питания стоит в нынешнее время особенно остро, так как появились такие факторы внешнего воздействия, как пандемия COVID-19 и военный конфликт в соседней по отношению к Республике Молдова стране-Украине.

Внешние риски представляют собой вид рисков, возникающих в результате событий вне компании. Данные риски находятся вне влияния и контроля предприятия, а, следовательно, компания не может предотвратить возникновение таких событий. Таким образом, руководству следует следить за изменчивостью внешней среды и вовремя идентифицировать возможную угрозу и смягчить ее воздействие на предприятие, то есть минимизировать риски. Внешние риски бывают следующими:

политические, экономические, природно- климатические, информационные, рыночные (отраслевые) и нормативно-правовые.

Объектом исследования является организация SC «Venusia Prim» SRL, которая представляет собой компанию из сегмента общественного питания (HORECA), а именно ресторан под названием «Gastrobar». «Gastrobar»- ресторан, открывший свои двери для гостей в 2014 году в городе Кишинев. Заведение славится уникальной концепцией приготовления блюд средиземноморского бассейна на керамическом гриле Big Green Egg.

Главными принципами данного заведения являются:

- «Gastrobar»- кухня открытого огня
- Делай свою работу с гордостью или не делай вообще!
- Взаимное уважение и доверие
- Мы не обслуживаем-мы заботимся!

В 2016 году в г. Одесса и в 2017 году в г. Москва были открыты франшизы «Gastrobar». Помимо этого в 2020 году было открыто заведение «GastroVeranda» в Кишиневе, а в 2021 году – «GastroFerma», которое расположено в Дубоссарском районе.

Анализ предприятия. Для определения особенностей деятельности компании, нами был разработан SWOT-анализ, представленный в таблицах 1 и 2.

Таблица 1. Сильные и слабые стороны SC «Venusia Prim» SRL (выполнено автором по результатам исследования)

Сильные стороны	Слабые стороны
• Известность бренда • Большая клиентская база • Удобное месторасположение (2 заведения в центре города) • Дружный и сформированный коллектив в «Gastrobar» • Благодаря известности бренда за границей, например в Одессе, где есть франшиза, «Gastrobar» стал популярным местом для приезжих в Кишинев, в связи с военными действиями на Украине, людей • Востребованность кейтеринга • Хорошее техническое оснащение заведений • Высокое качество обслуживания и продукции • Наличие летних террас • Широкий ассортимент вина • Налаженные связи поставок • Грамотный менеджмент • Проведение интересных и тематических мероприятий • В каждом заведении свое меню и своя концепция • Адаптивность к условиям локдауна • Наличие внешних инвестиций • Участие в программе лояльности для гостей-UDS	• «GastroVeranda» и «GastroFerma» являются сезонными заведениями, следовательно, продолжительность их работы зависит от погодных условий • Высокие цены, а как следствие, ограниченный контингент гостей • Использование некоторого числа импортного сырья • Неактивное ведение социальных сетей • Отсутствие детской комнаты и детского меню • Отсутствие парковки

Таблица 2. Возможности и угрозы SC «Venusia Prim» SRL (выполнено автором по результатам исследования)

Возможности	Угрозы
• Получение внешних инвестиций • Открытие новых заведений • Переход на использование местного сырья • Продвижение в социальных сетях • Изменение графика работы и внесение раздела «завтраков» в меню, поскольку есть на это спрос • Введение сезонных позиций в меню	• Высокая конкуренция на рынке общественного питания • Риск потери или порчи имущества при вторжении войск в Молдову • Прекращение экспорта необходимых продуктов в Молдову • Падение покупательской способности клиентов • Временное прекращение работы ресторана, в случае карантина или военного положения • Подорожание сырья и коммунальных услуг • Возможное ухудшение качества готовой продукции из-за несоответствующего сырья

На основе проведенного анализа, **были выделены внешние риски**

предприятия:

- 1) **Политический риск**- введение ограничений на ввоз сырья из-за рубежа в ходе конфликтов между странами, что приведет к разрыву контрактов с существующими поставщиками
- 2) **Политический риск**- вероятность потери или порчи имущества, в случае начала военных действий и в РМ
- 3) **Инвестиционный риск упущенной выгоды** - возможность прекращения финансовой поддержки зарубежными инвесторами
- 4) **Отраслевой риск**-риск появления новых конкурентов или же укрепления позиций уже существующих
- 5) **Экономический риск**-падение покупательской способности, следовательно, уменьшение спроса на продукцию
- 6) **Производственный риск**-риск увеличения цен на сырье и коммунальные услуги, что приведет к увеличению себестоимости блюд и подорожанию обслуживания самих заведений
- 7) **Риск приостановления работы HORECA** из-за новой вспышки COVID-19
- 8) **Риск приостановления работы HORECA**, в случае военного положения в стране
- 9) **Валютный риск**- возможное увеличение стоимости импортного сырья, в случае значительного изменения курса валют
- 10) **Транспортный риск**-несвоевременная поставка продуктов
- 11) **Риск снабжения** - отсутствие необходимого товара у поставщиков
- 12) **Поставка некачественного сырья**, в ходе чего может быть снижено качество готовой продукции

Рисунок 1. Матрица рисков для SC «Venusia Prim» SRL (выполнено автором по результатам исследования)

Методы минимизации рисков

Учитывая результаты теоретического и практического исследований, разработаем рекомендуемые методы минимизации рисков:

1) **Сегрегация рисков**-разделение рисков, путем разделения активов фирмы, например, по членам семьи.

2) **Комбинация рисков**-данный метод, по нашему мнению, не является безопасным в настоящее время, поскольку подразумевает приобретение новых активов, которые могут пострадать в том случае, если начнутся военные действия в РМ, однако анализируемое предприятие применяет этот метод путем внутреннего роста, так как в мае 2022 года планируется запуск нового заведения.

3) **Диверсификация рисков**- метод, применяемый «Gastrobar» SRL для минимизации рисков, а именно осуществляется горизонтальная диверсификация с ориентацией на концентрическую, что проявляется в открытии новых заведений. Помимо этого, используется концентрическо-родственная диверсификация-работа не только в зале ресторана, но и приготовление еды на доставку на дом и на кейтеринги.

4) **Передача риска**, посредством страхования имущества, что на наш взгляд является обязательным методом, в случае изучаемого предприятия, так как оно располагает и недвижимым имуществом, и транспортным средством и большим количеством технического оборудования.

Заключение

Целью данной работы был анализ компании, учет ее сильных и слабых сторон, возможностей и угроз и на основе этого выявить возможные риски данного предприятия, для которых мы предложили некоторые уместные виды их минимизации. Наиболее опасными рисками являются возможная порча и потеря имущества, в случае военного конфликта, где предприятия рискуют потерять большую часть своих активов. Наиболее реальными рисками данного сегмента являются возможные проблемы с поставками продуктов, либо же их значительное подорожание, как и увеличение цен на коммунальные услуги. Этот риск приведет к тому, что увеличится себестоимость

готовой продукции, то есть блюд, что приведет за собой увеличение их цен, а как следствие возможна потеря большого числа клиентов. В процессе анализа организации было сделано заключение, что оно является успешным проектом, поскольку является популярным, пользуется спросом, как среди местного населения, так и среди приезжих. Еще одним фактором, доказывающим его успех является факт продажи франшиз и расширение на территории Молдовы, что является также и положительным методом минимизации рисков.

БИБЛИОГРАФИЯ:

- 1) *Стандарты работы «Gastrobar»*, 2014
- 2) Методы управления рисками/ 2020 [Электронный ресурс] // URL:
<https://bbooster.online/stati/metody-upravleniya-riskami.html>
- 3) Г. А. Маховикова, Т. Г. Касьяненко, *Анализ и оценка рисков в бизнесе*, 2015

Coordonatorul științific: DOROGAIA Irina, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon:+37369149353, e-mail:dorogaia.irina.ion@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.21>

CZU: 347.72.04:005.591.452(478)

THE ADVANTAGES OF REORGANIZATION LEGAL ENTITIES BY MERGING

AVANTAJELE REORGANIZĂRII PERSOANELOR JURIDICE PRIN FUZIUNE

ILOVAN (CATARĂU) Ana, student, specialitatea: Drept

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor : ilovanana8@gmail.com

***Abstract.** Reorganization is a complex legal operation of transferring rights and obligations by succession from an existing legal entity to a successor legal entity that exists or was born through reorganization. the merger entails the dissolution, without the liquidation of the legal person that disappears with the universal transmission of its patrimony to the beneficiary legal entities.*

***Key words:** reorganization, legal entity, merger, patrimony, trading company.*

JEL CLASSIFICATION: K2

INTRODUCERE

În contextual actual situații economice se anticipează ca o parte a agenților economici să întâmpine dificultăți în desfășurarea activității și chiar să ajungă în situația de a lua o decizie cu privire la reorganizarea persoanei juridice sau lichidarea acesteia. În continuare sunt prezentate avantajele reorganizării persoanei juridice prin fuziune ca măsură de redresare a activității economice a societății aflate în impas sau într-o stare iminentă de insolvență. Reorganizarea unei persoane juridice prin fuziune reprezintă crearea simultană a uneia sau multor entități noi și / sau încetarea existenței simultane a uneia sau multor persoane juridice reorganizate, inclusiv în scopul schimbării proprietarilor sau structurii de conducere, optimizării activității entității, a activelor și pasivelor acesteia. [9] Reorganizarea cuprinde, cel puțin, două persoane juridice și produce efecte createoare, modificatoare ori de încetare a lor. [2]

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

Atâta timp cât o societate comercială exprimă voința celor care s-au asociat, și reorganizarea societății comerciale care se concretizează, practic, în modificarea actului constitutiv presupune acordul de voință al fondatorilor. Reorganizarea societății comerciale poate interveni ori de câte ori în viață apar noi cerințe sau evenimente deosebite, precum majorarea sau reducerea capitalului social, prelungirea duratei de funcționare, excluderea unui asociat, schimbarea obiectului de activitate, schimbarea sediului. Asemenea schimbări se pot produce în condiții normale de funcționare și unanimitate a asociaților. [4]

Procedura de reorganizare în Republica Moldova este reglementată de mai multe acte normative, precum: Codul civil (art.204-226); [1] Legea cu privire la antreprenoriat și

întreprinderi nr.845/1992 (art.32,33); [2] Legea cu privire la societățile pe acțiuni nr.1134/1997 (art.93-97); [3] Legea privind societățile cu răspundere limitată nr.135/2007 (art.80, 81); [4] Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali nr.220/2007 (art.20-22). [5]

Operațiunea de restructurare sau de concentrare a societăților este motivată, în principal, de necesitatea de a-și consolida o anumită poziție pe piață și, mai cu seamă, de a obține avantaje din punct de vedere fiscal. [6]. Fuziunea (unificarea) este o modalitate de reorganizare a persoanelor juridice ce constă într-o operațiune prin care se realizează o concentrare a societăților comerciale. Acest proces reprezintă acea formă a comasării prin care două sau mai multe persoane juridice se unesc (contopesc) pentru a forma o nouă persoană juridică. Reorganizarea întreprinderii se efectuează doar la decizia fondatorilor (asociaților). [2]

Fuziunea se realizează sub două forme:

- Contopirea constă în reunirea a două sau mai multe întreprinderi, care își încetează existența pentru constituirea unei întreprinderi.;
- Absorbția este o operațiune juridică prin care o întreprindere înglobează una sau mai multe întreprinderi, având ca efect încetarea existenței întreprinderilor înglobate. [6] [1]

În urma studiului realizat am reușit să indentific următoarele avantaje ale deschiderii unei astfel de proceduri de către societatea aflată în impas printre care se numără:

- permite reducerea și simplificarea semnificativă a procedurii de lichidare a persoanei juridice;
- permite transferarea unui anumit activ unei alte persoane juridice fără obligații fiscale;
- permite modificarea structurii capitalului social al societății pe acțiuni în favoarea acționarului majoritar, în absența dreptului deținătorului minoritar de a-și menține mărimea cotei din capitalul social;
- posibilitatea de redresare a societății care trece printr-o perioadă de dificultate financiară, urmând astfel salvarea întreprinderii; [8]
- persoanei juridice nou-create i se atribuie un nou număr de înregistrare;
- persoanele juridice implicate în fiecare din cele două forme de fuziune și care dispar în urma comasării de patrimonii, se dizolvă fără lichidare, patrimoniul lor fiind preluat în întregime fie de către persoana juridică absorbantă, fie de către noua persoană juridică ce apare din contopire;
- posibilitatea încheierii unor înțelegeri sau convenții privind eșalonarea datoriilor;
- societatea are costuri fixe (utilități, salarii, pază, asigurări, bunuri din patrimoniu, impozite, taxe locale, etc.) semnificative, cheltuieli care nu pot fi amortizate decât prin continuarea activității de bază, precum și din obținerea de venituri din închirieri și valorificări ale bunurilor dispensabile activităților pe care societatea urmează a le desfășura;
- persoanele juridice care își încetează activitatea în urma fuzionării se radiază din Registrul de Stat;
- suspendarea tuturor activitatilor judiciare si extrajudiciare pentru realizarea creanțelor indreptate impotriva debitorului si a bunurilor acestuia;
- de la data deschiderii procedurii insolvenței nu se mai calculează dobânzi, majorări și penalități la creanțele existente (cu câteva excepții expres prevăzute de lege);
- posibilitatea reeșalonării plății creanțelor către creditori. [2]

CONCLUZII/RECOMANDĂRI. Indiferent de așteptările societăților comerciale care recurg la fuziune, acest procedeu de fiecare dată constituie o asociere generată de schimbări esențiale pe segmentele de ordin juridic, financiar și, desigur, economic. Deci, ca formă de reorganizare a societăților comerciale, fuziunea prin absorbție reprezintă un interes deosebit atât în plan economic și financiar, cât și juridic, deoarece presupune monitorizarea respectării drepturilor salariaților, creditorilor și acționarilor - din cadrul societăților participante la reorganizarea prin fuziune, dar, în special, a societății (societăților) absorbite. Prin absorbția unei persoane juridice cu datorii de către o altă persoană juridică, care dispune de surse financiare, fuziunea poate fi o soluție de ieșire din criză pentru persoanele juridice aflate în incapacitate de plată.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. **Codul Civil** al RM nr. 1107 din 06.06.2002, publicat la 22.06.2002 în Monitorul Oficial nr. 82-86, art. 661.
2. **Legea** cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr.845 din 03.01.1992, publicat la 28.02.1994, în Monitorul Oficial Nr. 2, art. 33.
3. **Legea** privind societățile pe acțiuni nr.1134 din 02.04.1997, publicat la 12.06.1997 în Monitorul nr. 38-39, art. 332.
4. **Legea** privind societățile cu răspundere limitată nr.135 din 14.06.2007, publicat la 17.08.2007 în Monitorul Oficial nr. 127-130, nr. 548.
5. **Legea** privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali nr.220 din 19.10.2007, publicat la 30.11.2007 în Monitorul Oficial nr. 184-187, art. 711.
6. **CIOBANU N.**, *Dreptul afacerilor. Curs universitar*. Chișinău: Departamentul Editorial Poligrafic al USM, 2013, 385 p.
7. **RUSU V., FOCȘA G.**, *Curs de drept comercial, Curs universitar*, Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2006, 217 p., disponibil pe: <http://www.lib.ase.md/wp>
8. **MIHALACHE I.**, *Reflecții cu privire la reorganizarea persoanelor juridice*, Revista Națională de Drept, Nr. 6, 2014, disponibil pe:
9. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Reflectii%20cu%20privire%20la%20reorganizarea%20persoanelor%20juridice.pdf
10. <https://ro.scribd.com/document/56910128/Reorganizarea-Si-Lichidarea-Persoanelor-Juridice-Cu-Scop-Lucrativ>

Coordonatorul științific: TIGHINEANU Alexandra, dr., conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail : tighineanu.alexandra.grigore@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.22>

CZU: [005.322:316.46]:316.477

SUCCESS FACTORS IN MANAGERIAL CAREER

FACTORI DE SUCCES ÎN CARIERA MANAGERIALĂ

CATARAGA ALIONA, student, Specialitatea: BA

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: cataragaaliona@gmail.com

Abstract. *Success factors are a collection of skills that help define how effective performance looks. They define "how" someone does their job successfully. Success factors are useful for a variety of activities, including evaluating, training, interviewing, and managing one's career. Professional behavior delimits the coordinates within which a specific conduct of a profession is manifested. Thus, the successful exercise of a profession presupposes both an aptitude level and the development and expression at work of some personality traits.*

Key words: *management, success factors, career, skills*

JEL CLASSIFICATION: M1, M12, M10

INTRODUCERE

Atât pe plan intern, cât și pe plan internațional succesul în cariera managerială necesită competență profesională, respectiv demonstrarea anumitor cunoștințe și aptitudini tehnice sau manageriale necesare pentru îndeplinirea obiectivelor și sarcinilor încredințate. Formarea și dezvoltarea competențelor și aptitudinilor, în domeniul managerial, stabilește un proces derulat pe întreaga durată a carierei și presupune o formare specializată, realizată atât în cadrul organizației cât și în ansamblul mediului profesional și social.

Scopul lucrării este de a identifica factorii care contribuie la succesul în cariera managerială, dar și la dezvoltarea acesteia pe termen lung.

Pentru efectuarea cercetării științifice, metoda de cercetare utilizată a fost cea descriptivă, datorită căreia au fost determinate informațiile observate, pentru elaborarea unei analize ample, și formularea unor concluzii. Drept surse de informații au servit interviuri cu specialiști din domeniu, publicații ale acestora, istorii de succes (Donald E. Super, E. H. Schein), dar și surse cu informații și date actuale privind factorii care stau la baza succesului în cariera managerială.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Donald E. Super, începând cu lucrările publicate în perioada anilor 1950, conturează o perspectivă interesantă de definire a carierei: „O carieră este o succesiune de profesii, îndeletniciri și poziții pe care le are o persoană în decursul unei perioade active a vieții,.. [1]

Extinderea carierei și dincolo de limitele vieții active a individului țintește spre corelarea carierei profesionale cu alte activități ale individului, cu însăși viața lui. Faptul apare cu o mai

mare transparență din titlul unuia dintre articolele publicate de D. Super în anul 1980, A Life Span, Life Space Approach to Career Development.[1]

Managementul cariere[2] este, fără îndoială, un proces continuu, de aceea factorii de succes sunt o colecție de abilități, competențe și comportamente care definesc o performanță eficientă. Un manager, trebuie să prevadă, să organizeze, antreneze, coordoneze și evalueze oamenii din subordine și acțiunile ce trebuie îndeplinite pentru eficientizarea firmei. Una dintre funcțiile manageriale cele mai considerabile este previziunea. Ea include decizii și acțiuni prin care se determină obiectivele firmei și componentelor sale procesuale și structurale, se identifică modalitățile de realizare și se precizează termenele intermediare și finale de efectuarea obiectivelor.

Cariera este influențată de o multitudine de factori[6] obiectivi și subiectivi, dintre care unii depind de individ, alții de organizație sau de mediul social și economic.

Factorii subiectivi, pot influența cariera unui individ și țin de personalitatea lui, de interesele pe care le are, cât și de modul în care reușește să se cunoască și să se autoevalueze. Potrivit opiniei unui teoretician în domeniul carierei, E. H. Schein, cariera reprezintă o multitudine de aptitudini, talente, valori personale, nevoi și motivații care îi direcționează și modelează dinamica traseului pe tot parcursul vieții individului.[3]

Factorii obiectivi, înglobează o multitudine de elemente care țin de contextul în care trăiește și lucrează fiecare individ și de felul în care reușește să înțeleagă mediul respectiv.[3]

Abordând problema „succesului” în carieră, literatura de specialitate are în vedere și cazul particular al managerilor care se transferă de la o societate la alta, pe diferite perioade de timp pentru a îndeplini obiectivele la termenele stabilite.

Conform unei publicații elaborate de „University of Minnesota,, din SUA, factorii individuali[7] pot fi grupați astfel: competența profesională, atitudinile sociale, și trăsăturile de personalitate;stadiul vieții și situația familială a individului, motivația.

Factorii cei mai importanți[7] care trebuie luați în considerare vizează:

- *Dorința de dezvoltare* - aspectul cel mai important este intensitatea cu care fiecare individ își dorește sau își propune să se dezvolte pe plan profesional. De intensitatea acestei dorințe depinde energia cu care se va trece la acțiune.
- *Capacitatea de a acționa* - prin cunoașterea propriilor limite se pot stabili obiective realiste, care pot duce la succes.
- *Posibilitatea de a face* - demersul depinde nu numai de factorii interni, ci și de cei externi, cum sunt familia, mediul social și cel economic.
- *Abilități de comunicare eficiente* - managerii trebuie să fie vizibili și accesibili. Mai mult decât orice, ei trebuie să fie comunicatori competenți și să fie la fel de buni ca să asculte, precum și să se exprime.
- *Delegare efectivă* - pentru ca managerii să aibă succes, ei trebuie să delege în mod eficient sarcini persoanelor potrivite. Delegarea muncii poate ridica moralul, deoarece îi face pe angajați să se simtă valoroși și le permite să-și dezvolte și să-și dezvolte abilitățile.

De asemenea, în baza unei publicații a Universității din New York „Buffalo State College,,[8] este necesar un comportament adecvat în mediul de muncă și viață, comportament condiționat, prioritar; atât de aptitudini sociale, cât și de trăsăturile de personalitate. Aptitudinile sociale și trăsăturile de personalitate reliefează importanța factorilor relaționali (a aptitudinilor

sociale) și a trăsăturilor de personalitate pentru succesul în carieră. Aptitudinile se referă la: aptitudini de comunicare, cele de stabilire și dezvoltare de relații interpersonale; entuziasm; extrovertire în comunicare; ascultare eficace; aptitudini diplomatice; orientarea spre învățare; curiozitatea; dorința de aventură; curajul, asumarea de riscuri, perseverența, tenacitatea, răbdarea, independența, autonomia personală, maturitatea și stabilitatea emoțională, capacitatea de a face față stresului.

Prin aptitudini se creează un comportament profesional adecvat. Comportamentul profesional este modul de a acționa în anumite circumstanțe sau situații, conduită, purtare, ipostaze care țin de o profesie.

În literatura de specialitate[5] o serie de psihologi au identificat mai mulți factori legați de personalitate, abilități, interese, valori care, dacă sunt luați în considerare într-un mod coerent, pot fi relevanți pentru direcționarea persoanelor spre cele mai potrivite domenii de activitate sau profesii. Teoria tipurilor de carieră a lui Arnold J. face parte dintre cele mai cunoscute și acceptate abordări științifice ale orientării profesionale.

În baza unui interviu realizat cu unul dintre managerii companiei Orange, factorii care au asigurat succesul acestuia în cadrul companiei sunt:

- orientarea către acțiune;
- îmbunătățirea productivității angajaților;
- autonomia operațională și încurajarea întreprinzătorilor ;
- orientarea spre afaceri cheie și orientarea cu valoare mare;
- direcționarea fiecărui salariat către ceea ce știe să facă mai bine;
- utilizarea unui sistem riguros de control.

S-a constatat că managerul companiei are o influență hotărâtoare asupra rezultatelor obținute la activitatea acesteia.

CONCLUZII

Cheia succesului în afaceri este concentrarea pe producerea de rezultate și performanțe mai mari din aceleași activități, același capital și aceiași oameni. Este vorba despre identificarea, îmbunătățirea și profitul din plin de toate oportunitățile trecute cu vederea, ascunse și slabe care există acum în management

Managementul carierei este un proces de-a lungul vieții de investire a resurselor pentru a-ți îndeplini obiectivele viitoare de carieră. Este un proces continuu care permite adaptarea la cerințele în schimbare ale economiei noastre dinamice. Factorii de succes ai carierei manageriale îmbrățișează diverse concepte: conștientizarea de sine, planificarea dezvoltării carierei/explorarea carierei, învățarea pe tot parcursul vieții și crearea de relații.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. D. Super A Life Span, *Life Space Approach to Career Development*. (1990)
2. PRODAN, A., *Managementul firmei*, Editura Condor, Iași (1994)
3. *Career Anchors, 4th Edition* with J. VanMaanen (2013)
4. TEMPLAR, R., *Cele 10 reguli de aur ale carierei de succes*, Editura Rentrop&Stratin, București (2006)
5. ARNOLD, J., *The Psychology of Careers in Organizations*, John Wiley&Sons, Ltd, New York (2001)
6. Effective managers [accesat 23 martie 2022]. Disponibil: <https://effectivemanagers.com/dwight-mihalicz/are-your-managers-performing-here-are-the-critical-success-factors/>

7. „University of Minnesota,, din SUA [accesat 24 martie 2022]. Disponibil:
<https://www.sph.umn.edu/news/7-factors-of-career-success/>
8. Buffalo State College, New York[https](https://hr.buffalostate.edu/manager-success-factors) [accesat 25 martie 2022]. Disponibil:
[://hr.buffalostate.edu/manager-success-factors](https://hr.buffalostate.edu/manager-success-factors)
9. Skills of an Effective Administrator By Robert Katz [accesat 24 martie 2022]. Disponibil:
<https://www.f5fp.com/wp-content/uploads/2015/01/HBR-Classic-Skills-of-an-Effective-Administrator-Katz.pdf>

Conducător științific: HĂBĂȘESCU Mariana, lect. Univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 69378785
e-mail: habasescu.mariana.mihail@ase.md

SECȚIUNEA 3:

**PERSPECTIVE ȘI DEZVOLTAREA ÎN SFERA
SERVICIILOR: COMERȚ, TURISM, ALIMENTAȚIE
PUBLICĂ**

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.23>

CZU: 638.162:339.372(478-25)

ORGANOLEPTIC, QUANTITATIVE AND INFORMATIONAL EXPERTISE OF BEE HONEY TRADED IN CHIȘINĂU STORES

EXPERTIZA ORGANOLEPTICĂ, CANTITATIVĂ ȘI INFORMAȚIONALĂ A MIERII DE ALBINI COMERCEALIZATE ÎN OR.CHIȘINĂU

Popa Maria, studentă, Specialitatea: MERC

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

tel. (+373) 79722263

e-mail autor: mariutapopa99@gmail.com

Abstract. *Honey is the sweetest product of nature appreciated for its high nutritional value and its special dietary and therapeutic properties. Being a dietary and therapeutic product, it contains many biologically active substances and possesses nutritional, bactericidal and curative properties, so it must be in accordance with Government Decision no. 661 which establishes the quality requirements. This paper contains the results of organoleptic research, but also methods of expression. The research was conducted on the basis of sensory methods accepted in commodity science. In addition, we checked the correctness of the mandatory information on the product labels.*

Keywords: *honey, quality, sensory analysis, flower honey, manna honey*

JEL Classification: I 119; Q18

Introducere

Mierea reprezintă un produs siropos sau cristalizat cu consistență variată și dimensiuni diferite ale cristalelor, cu o gamă diversă de culori (de la galben-pal, aproape alb, până la brun-închis). Este un produs natural complex, dulce, cu aromă plăcută, preparat de albine. Valoarea energetică a mierii este înaltă și constituie aproximativ 320 kcal/100 g [3]. Este un produs dietetic și terapeutic, conține multe substanțe biologice active și posedă proprietăți nutritive, curative, bactericide. De aceea este recomandată în prevenirea și combaterea unor boli (pulmonare, cardiace, neurologice). Totodată, mierea se întrebuițează în industria alimentară pentru obținerea multor produse de cofetărie (bomboane, turte dulci, biscuiți, umpluturi, dulciuri orientale) [3].

Cu regret, în Republica Moldova nu există o cultură de consum a mierii de albine, precum există în țările europene. Acolo mierea se regăsește obligatoriu la micul dejun luat în stațiunile turistice și nu doar, pe când în Republica Moldova există persoane care nu au gustat niciodată miere până la o anumită vârstă. Existența unei astfel de culturi alimentare cum este în țările europene ar crea o mai mare cerere de miere și pe piața internă. Potrivit Biroului Național de

Statistică, consumul mediu anual de miere pentru o persoană este de 0,7 kg, comparativ cu 2,5 kg în țările europene [4],

Conform *Reglementării Tehnice "Miere naturală"* aprobată de Hotărârea Guvernului din 13.06.2007, mierea de albi se clasifică:

- *Miere de flori* - provine din nectarul dulce al plantelor melifere, colectat de albine din flori;
- *Miere de mană* - provine, în cea mai mare parte, din sucurile dulci ale altor părți ale plantelor decât florile (frunze, tulpini), câteodată, în amestec cu nectarul florilor de pădure; [2]

Scopul lucrării a fost efectuarea expertizei organoleptice, cantitative și informaționale a mierii de albi comercializate în magazinele or. Chișinău.

Determinarea calității mierii s-a efectuat după metodele de cunoaștere științifică recunoscute în știința mărfurilor și anume: analiza organoleptică și analiza expres a decelării posibililor falsificări ale mierii. Indicii de calitate s-au determinat atât prin metode standardizate cât și metode calitative nestandardizate.

În afară de aceasta s-a verificat și corectitudinea informațiilor înscrise pe etichetă conform Legii Republicii Moldova nr.279 [1].

Ca obiect de studiu în cercetările noastre au servit trei tipuri de miere comercializate în magazinul Kaufland dintre care două de producție autohtonă și una de import din România.

Rezultatele cercetărilor sunt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Rezultatele examinării etichetei probelor de miere

Nr d/o	Denumirea produsului	Masa netă prescrisă	Țara de origine/producător	Condiții de păstrare
1.	Miere de salcâm	380g	Republica Moldova „Regina Naturii” SRL	A se păstra la loc uscat, la t camerei.
2.	Miere de salcâm	500g	Republica Moldova „Apifera” SRL	A se păstra la loc uscat, la t camerei.
3.	Miere de salcâm	275g	România „Apicola Costache” SRL	A se păstra la loc uscat, la t camerei.

Verificarea informațiilor de pe etichete demonstrează că din toate mențiunile obligatorii doar la unul din cele trei produse și anume la mierea de salcâm produsă de SRL Apifera (R.Moldova) nu este specificat numărul lotului. Numerele loturilor de mărfuri sunt necesare pentru identificarea, evidența și monitorizarea mărfurilor.

- Masa netă corespunde la toate trei tipuri de miere.

Tabelul 2. Rezultatele expertizei organoleptice

Denumirea indicilor	Caracteristica prescrisă	De facto		
		*Proba1 „Apifera”,	Proba2 „Moș Costache”,	Proba 3 „Regina Naturii”
Aspect	Se apreciază după gradul de transparență pe care îl prezintă mierea introdusă într-o eprubetă din sticlă incoloră	Corespunde	Corespunde	Corespunde
Consistența	Se apreciază după modul de curgere al mierii pe o baghetă de sticlă precizându-se starea respectivă: apoasă, fluidă-subțire, fluidă-vâscoasă, cleioasă, omogenă	Corespunde	Corespunde	Corespunde
Culoarea	Se apreciază prin examinarea vizuală, direct la lumina zilei, pe fond alb, a mierii introduse într-o eprubetă din sticlă incoloră, culoarea variază în funcție de proveniență într-o măsură care aproape permite identificarea naturii mierii.	Corespunde	Corespunde	Corespunde
Mirosul și gustul	Se apreciază intensitatea gustului dulce(pronunțată, bine evidențiată, moderată) și eventualele nuanțe secundare(acrișor, amărui, astringent, fad). Prezintă particularități în funcție de proveniență și trebuie să fie bine pronunțate și individualizate.	Corespunde	Corespunde	Corespunde

Pentru a verifica naturalețea mierii am cercetat prezența posibilă a unor substanțe străine mierii, de exemplu amidonul, care este decelat în cazul falsificării cu făină de cereale sau amidon pentru ai oferi o consistență mai densă, atunci când mierea este diluată *prin adaos de apă*.

✓ Metoda este bazată pe reacția amidonului cu soluția Lugoul (10 g de miere se diluează cu trei părți de apă și se încălzește până la fierbere pentru inactivarea amilazei. După răcire se adaugă 2-3 picături soluție de iod în iodură de potasiu. Prezența amidonului este atestată cu apariția culorii albastre.

CONCLUZII:

1. În urma expertizei organoleptice și cantitative s-a constatat că toate cele trei probe de miere examinate corespund cerințelor Documentelor Normative în vigoare.
2. Expertiza informațională a probelor analizate a atestat corespunderea parțială a unei probe și anume de SRL „Apifera” (Republica Moldova). La celelalte două probe informația este indicată complet și corect.
3. Decelarea falsificării mierii cu amidon sau făină de cereale a dat rezultate negative, iar cantitatea indicată pe etichetă corespunde cu probele reale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Legea Republicii Moldova nr. 279 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare din 15.12.2017.;
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.661 cu privire la aprobarea Reglementării Tehnice „Miere naturală” din 13.06.2007;
3. CALMĂȘ, Valentina, FEDORCIUCOVA, Svetlana, HANDRABURA Alina „Merceologia produselor gustative și de cofetărie; Editura ASEM, Chișinău, 2017, 330 pag, ISBN 978-9975-75-617-4
4. https://www.springfarma.com/blog/694_Mierea--Tipuri-de-miere--beneficii-pentru-imunitate--contraindicatii.html ;

Coordonator științific: CALMĂȘ Valentina, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
tel. (+373)022402970
e-mail: calmas.valentina@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.24>

CZU: 631.842:635.07(478-25)

RESEARCH ON METHODS OF PROCESSING RAW MATERIALS OF PLANT ORIGIN WITH A VIEW TO REDUCING NITRATE SUBSTANCES

CERCETĂRI PRIVIND METODELE DE PROCESARE A MATERIILOR PRIME DE ORIGINE VEGETALĂ ÎN VEDEREA REDUCERII CONȚINUTULUI DE NITRAȚI

FRUNZA Gabriel, student, Specialitatea: TAP

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Telefon: +373069340005

E-mail autor: frunza.gabriel.moon@gmail.com

Abstract: *Recently, in the agricultural industry, in order to increase the amount of harvest, organic and inorganic fertilizers are used, due to which in the plant food products they are contaminated with high concentrations of nitrates, which can bring them to simple limbs of the limbs and face. until the onset of cancer. This research was created to determine the concentration of nitrates in certain fruits and vegetables and to find out some methods to reduce the concentration of nitrates in foods and which methods are more effective in lowering the concentration of nitrates. Following the research, 3 processes were performed to reduce the nitrate concentration. The methods given were 1 storage in the refrigerated state of 2 fruits and 2 vegetables in the results of which a decrease in the concentration of nitrates was obtained from 8% to 31% depending on the product and 2 methods of processing products such as washing with water. within 2 hours for which as object of study were 8 products the most representative results being the decrease by 46.62% for tomatoes and 48.78% for grapes. The other methods are heat treatment and more precisely the boiling and frying of 2 products (potato and carrot), the results of which are presented as the increase of nitrates in boiling products which is due to the displacement of nitrates inside the product to the boiling and frying. nitrates up to 82.56% for carrots and 62.15% for potatoes.*

Key Worlds: *nitrates, processing, heat treatment, softening, nitrites*

JEL CLASSIFICATION: I 119; Q18.

Nitrații sunt substanțe potențial toxice prezente în fructe și legume în urma tratării recoltei cu fertilizanți minerali sau organici pe bază de azot, pentru a crește cantitatea de recoltă . Aceste substanțe au început să fie utilizate la mijlocul secolului XX deoarece a început o creștere rapidă a populației ,ceea ce neceșita o cantitate mai mare de recoltă. Nitrații ajungând în alimentele noastre cu timpul se transformă în nitriți (substanțe cu potential mai toxic), care pot provoca intoxicații grave mai ales la copii, cu simptome caracteristice tuturor intoxicațiilor alimentare, plus cianoza membrelor și a feței, precum și declanșarea cancerului și mutațiilor teragene. Pentru ca alimentele de origine vegetală să fie mai sigure și inofensive , acestea se supun unor metode de procesare pentru diminuarea substanțelor potential toxice, așa ca: depozitarea la rece, spălarea abundentă cu apă sau / și înmuerea pe o perioadă de timp în apă rece, tratarea termică și/sau blanșarea cu aruncarea apei .

Scopul lucrării noastre a fost: cercetarea metodelor de procesare a fructelor și legumelor în vederea scăderii concentrației de nitrați.

Ca obiect de studiu au servit trei tipuri de fructe (mere, struguri, mandarine) și patru tipuri de legume (castraveți, roșii, morcovi, cartofi). Toate produsele examinate, cu excepția mandarinelor, au fost de origine autohtonă și procurate în magazinele din or. Chișinău .

Determinarea concentrației de nitrați a fost realizată cu ajutorul nitrometrului de marca „SOEKS”(producător Rusia).

Metodele de cercetare utilizate au fost următoarele :

- *Depozitarea produselor alimentare.* Fructele și legumele s-au păstrat în frigider la temperatura constantă de plus 5 grade Celsius, măsurătorile fiind efectuate după 24 și 48 de ore.
- *Spălarea în apă sau înmuerea în apă.* Fructele și legumele utilizate au fost introduse în apă rece și păstrate timp de 2 ore în total, iar măsurătorile s-au realizat înainte de introducerea în apă și apoi la anumite intervale de timp și anume: după 5 minute, 15 minute, 45 minute, 90 minute și 120 de minute.
- *Tratarea termică.* Tratării termice au fost supuse doar legumele. Acestea au fost prelucrate până la gata prin două metode: prin fierbere și prin prăjire. Măsurătorile au fost efectuate în legumele proaspete pregătite până la tratarea termică și după tratarea termică respectivă.

Rezultate cercetărilor:

Mandarinele, merele, castraveții și roșiile, atât în condiții casnice, cât și în unitățile de alimentație publică se consumă preponderent în stare proaspătă, de aceea am cercetat posibilitatea de diminuare a conținutului de nitrați prin depozitarea la rece și prin menținerea acestora o perioadă oarecare în apă. În tabelul 1 sunt prezentate rezultatele cercetărilor cu privire la modificarea conținutului de nitrați în aceste fructe și legume timp de 24 și 48 de ore.

Tabelul 1. Dinamica modificării cantității de nitrați în timpul depozitării în frigider

Denumirea produsului	Ore de păstrare				
	Conținutul de nitrați inițial	24 ore	Cantitatea rămasă de nitrați, %	48 ore	Cantitatea rămasă de nitrați, %
Mandarine	60 mg/kg	58 mg/kg	96,66	55 mg/kg	91,66
Roșii	114 mg/kg	110 mg/kg	96,41	92,3 mg/kg	80,96
Castraveți	85 mg/kg	82 mg/kg	94,47	77 mg/kg	90,59
Mere	35 mg/kg	30 mg/kg	85,71	24 mg/kg	68,57

Tabelul 2. Dinamica modificării cantității de nitrați în timpul înmuierii în apă a produselor

	Denumirea produsului	Timpul de înmuere în apă ,min Conținutului de nitrați, mg/kg							
		Concentrația max. admisă mg/kg	conținutul inițial de nitrați, mg/kg	5 min.	15 min.	45 min.	90 min.	120 min.	%, față de Initial
1	Roșii	300	163	168	169	230	96	76	-53
2	Castraveți	400	104	114	144	234	53	81	-22
3	Struguri	60	94	66	85	176	57	46	-51
4	Mere	60	23	30	39	43	20	15	-36
5	Cartofi	250	163	191	248	138	145	104	-36
6	Morcovi	250	83	103	109	67	61	59	-28
7	Varza de bruxelles.	500	61	65	81	58	61	46	-25

Tabelul 3. Dinamica modificării cantității de nitrați în timpul tratării termice

Nr. d/o	Denumirea produsului	Conținutul inițial de nitrați, mg/kg	Tratament termic prin :			
			Fierbere		Prăjire	
			Conc. de nitrați la sfârșitul tratării, mg/kg	Conc. de nitrați, în % față de inițial	Conc. de nitrați la sfârșitul tratării, mg/kg	Conc. de nitrați, în % față de inițial
1	Morcovi	82	101,3	+23,54	14,3	-82,56
2	Cartofi	163	196,0	+20,25	61,7	-62,15

CONCLUZII/RECOMANDĂRI:

În urma cercetărilor de laborator realizate în cadrul Departamentului „Comerț, Turism și Alimentație Publică” am constatat următoarele :

1. Din cele opt probe de fructe și legume analizate cu privire la conținutul de nitrați, procurate de la magazinul VELMART, șapte probe au fost în limitele normei, iar strugurii au avut un conținut de nitrați care depășea norma de 1,56 ori.
2. La păstrarea în condiții frigorifice la temperatura constantă de 5 grade Celsius s-a constatat că conținutul de nitrați a scăzut după 24 de ore nesemnificativ (3-5%), iar după 48 de ore la roșii cu 19%, la castraveți cu 9,41%, la mere cu 31,43% și la mandarine cu 8,34%.
3. În cazul păstrării probelor în apă s-a observat în prima etapă de păstrare de la 5 minute până la 45 minute o sporire a conținutului de nitrați în fructe și legume, iar după o păstrare de 90 și 120 min conținutul de nitrați s-a micșorat față de inițial cu 36 % la mere, cu 53% la roșii, cu 22% la castraveți, cu 51% la struguri, cu 36% la cartofi, cu 28% la morcovi și cu 25% la varza de bruxelles.

4. În cazul tratamentelor termice am constatat că la fierberea în apă până la gata, timp de 15 minute, conținutul de nitrați în morcovi a crescut cu 23,54%, iar în cartofi s-a mărit cu 20,25 %. La tratarea termică tot a acestor legume prin metoda de prăjire conținutul de nitrați în ambele legume s-a micșorat aproximativ de patru ori.
5. În concluzie finală , putem menționa faptul, că pentru a explica fenomenele de sporire și de micșorare a conținutului de nitrați e necesar de repetat experimentele pe un eșantion mai mare de fructe și legume .

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. HOTĂRÂREA Guvernului Republicii Moldova Nr. 567 din 16-07-2014 cu Privire la aprobarea Programului național de monitorizare a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați în produsele alimentare de origine vegetală.
2. Calmăș V., *Fundamentele nutriției umane*, Note de curs, Editura ASEM. Chișinău, 2020, 263 pag., ISBN 978-9975-75-980-9.
3. Calmăș V., *Sanităria și igiena mărfurilor*, Note de curs, Editura ASEM, Chișinău, 2017,153 pag.,ISBN 978-9975-75-504-7.
4. <https://agrobiznes.md/48-realitatea-despre-nitratii-no3-si-nitritii-no2-din-fructe-si-legume.html>

Coordonator științific: CALMĂȘ Valentina, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
tel. (+373)022402970
e-mail: calmas.valentina@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.25>

CZU: 664.681:339.372(478-25)

THE ASSORTMENT AND QUALITY OF BISCUITS SOLD IN CHISINAU

SORTIMENTUL ȘI CALITATEA BISCUIȚILOR COMERCIALIZAȚI ÎN ORAȘUL CHIȘINĂU

COROSTELIOVA Iulia, student, Specialitatea: MERC

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: ykiuliaiulia123@gmail.com

Abstract. Biscuits are obtained by baking dough prepared from flour, sugar, fat, honey, glucose, milk, flavors, chemical or biochemical apanators, etc. as a food product, biscuits have special qualities in terms of taste and nutritional value. The range of biscuit assortments is very rich due to the numerous raw and auxiliary materials that are used, the different proportions of raw materials and the applied technological processes. In my work, 2 types of biscuits will be analyzed: gluten biscuits, chemically apanati, shaped by punching and drawing, where the sugar content represents a maximum of 20 and the fat content is a maximum of 12; sugar biscuits, chemically apanat, shaped by rotating shapes and by drawing, for which the sugar content is at least 20 and the fat content is at least 12.

The theme of the given work is very important, because biscuits are one of the most important groups of flour products. Biscuits-the bakery specialty with the highest consumption rate. The biscuit is the affordable product, easy to purchase and store, appreciated worldwide by all categories of consumers, for its satiety and discreet flavor. Biscuits can be a luxury product. Here is a solution by which premium biscuits, prepared for the purpose of being given at different occasions, such as Christmas, Valentine's day or other events, generate new sales vectors internationally. The object of the research is 6 types of biscuits in the consumer market of Chisinau municipality. Research Methodology: the samples under investigation were taken according to the requirements of the normative acts in force. The determination of biscuits quality was performed according to standardized organoleptic and physico-chemical indices. Out of 6 samples analyzed only 1 corresponds to all requirements. Other samples have deviations from the marking rules and one also has the value, which is not admissible at the indication alkalinity.

Key Words: biscuits, gluten, sugar, flour, rate.

JEL CLASSIFICATION: L66

INTRODUCERE

Un biscuit poate îmbogăți micul dejun, împreună cu o ceașcă de cafea, lapte sau ceai, poate fi gustarea rapidă dintre mese sau chiar o recompensă după o zi grea.

Piața biscuiților este extrem de dinamică, suprapopulată și foarte fragmentată.

Prognozele arată că piața globală a biscuiților va avea o evoluție pozitivă, iar acest trend este dictat de mai mulți factori așa ca :

- creșterea veniturilor consumatorilor, urbanizarea și îmbunătățirea nivelului de trai în rândul populației clasei de mijloc;

- intensificarea gradului de conștientizare a consumatorilor cu privire la ingrediente și beneficiile lor pentru sănătate, ceea ce determină accentuarea interesului pentru gamele de biscuiți cu semințe, făinuri integrale;
- interesul acordat produselor alimentare inovative ca aromă, formă și gust, mai ales din partea tinerilor.

Biscuiții –sunt specialitatea de panificație cu cea mai ridicată rată de consum. La nivel global, piața biscuiților a fost evaluată la aproximativ 100 de miliarde de dolari în anul 2018, cu o valoare ușor mai ridicată față de anul anterior, și este proiectată să crească cu un ritm mediu anual de 5%, astfel încât să ajungă la 135 de miliarde de dolari până în anul 2023, conform Insight Survey Mk. Research.

Actualitatea temei se explică prin interesul consumatorilor față de aceste produse, deoarece biscuiții sunt unul dintre cele mai importante grupuri derivate din făină. Este bine ca populația noastră să cunoască despre beneficiile și neajunsurile unor ingrediente din compoziția biscuiților, luând în considerare faptul că nu numai adulții preferă acest produs, ci și copiii.

Scopul lucrării a fost studierea caracteristicilor merceologice, sortimentului, calității și valorii alimentare a biscuiților care se comercializează pe piața de consum a Republicii Moldova.

Obiectul de cercetare a fost reprezentat de șase probe de biscuiți (două de tip zaharoși și patru de tip glutenoși) și anume: a). Petit Beurre, biscuiți cu aroma de vanilie, producător Nefis, R. Moldova; b). Bianco, Spieta, biscuiți cu vanilie, producător Spicul Etap, România ; c). RoStar, Petit Beurre, biscuiți extra, Ro Star, România 100g e; d). Spieta, Petit Beurre, Spicul Etap, România 100g e; e). Țărăncuța, cu lapte, Bucuria, Moldova 500 g; f). Magie Plus, cu lapte condensat, Bucuria, R. Moldova, 250 g e. (figura 1). Biscuiții reprezentați în figura 1. punctele a,b,c,d – fac parte din cei glutenoși, iar biscuiții reprezentați în punctele e. și f. – din cei zaharoși.

Figura 1. Obiectul de cercetare: a – Nefis Petit Beurre, b – Bianco, Spieta, c – RoStar, Petit Beurre, d – Spieta, Petit Beurre, e – Țărăncuța, f – Magie Plus

CONȚINUTUL DE BAZĂ. Biscuiții produși sau comercializați în magazinele noastre trebuie să corespundă cerințelor documentului normativ în vigoare în Republica Moldova - GOST 24901-2014.

În laboratorul de ”Expertiză a produselor de origine vegetală” a Departamentului „Comerț, Turism și Alimentație Publică” au fost examinați indicii de calitate standardizați și

anume indicii organoleptici ai biscuiților așa ca: aspectul exterior, forma și suprafața, aspectul în secțiune, gustul, mirosul, consistența, prezența sunetului crocant, precum și indicii fizico-chimici: umiditatea, aciditatea, alcalinitatea și gradul de absorbție al apei. De asemenea s-a verificat și corectitudinea marcării, etichetării și masa netă a produselor.

Cercetările merceologice au fost realizate prin metode clasice conform actelor normative. În urma examenului organoleptic s-a constatat că primele cinci probe de biscuiți s-au încadrat în limitele prescrise de standardul în vigoare, iar în proba nr.6 s-a simțit un gust puțin amarui.

În tabelul 1. sunt prezentate rezultatele cercetărilor noastre cu privire la corectitudinea marcării și etichetării, iar corespunderea indicilor fizico-chimici analizați este indicată în tabelul 2.

Marcarea ambalajului s-a studiat conform cerințelor Legii Republicii Moldova nr. 279 „Privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare”.

Tabelul 1. Rezultatele analizei marcării și etichetării biscuiților

Caracteristica prescrisă	Caracteristica reală					
	Proba 1	Proba 2	Proba 3	Proba 4	Proba 5	Proba 6
Denumirea produsului	+	+	+	+	+	+
Denumirea și adresa producătorului, ambalatorului, exportatorului, importatorului	+	+	+	+	+	+
Țara de origine sau locul de proveniență	+	+	+	+	+	+
Marca de produs	+	+	+	+	+	+
Masa netă a produsului	+	+	+	+	+	+
Ingrediente	+	+	+	+	+	+
Conservanți și alți aditivi alimentari	+	+	+	+	+	+
Valoarea nutritivă	+	+	+	+	+	+
Informații privind siguranța / condițiile de calitate	+	+	+	+	+	+
Informația privind identificarea lotului	+	-	-	-	-	-
Codul cu bare	+	+	+	+	+	+
Condițiile de păstrare și/sau de utilizare	+	+	+	+	+	+
Termenul de valabilitate	+	+	+	+	+	+

Tabelul 2. Rezultatele examenului fizico-chimic al biscuiților

Nr. d/o	Denumirea indicilor, unitățile de măsură	Caracteristica						
		Prescrisă	Reală					
			Proba 1	Proba 2	Proba 3	Proba 4	Proba 5	Proba 6
1	Umiditatea, %	<=9-10	6,4	5,85	4,95	7,9	6,45	5,0
2	Aciditatea, grade	<=2,5-3,0	0,06	0,26	0,11	0,08	0,13	0,29
3	Alcalinitatea, grade	<=2,0	0,8	1,4	1,0	0,8	1,5	4,0
4	Gradul de absorbție al apei, %	>=180	346,58	276,60	395,47	313,80	161,84	126,59

CONCLUZII

1. În urma cercetărilor efectuate cu privire la marcarea produselor s-a constatat, că din cele șase probe de biscuiți analizați numai proba nr. 1 (Petit Beurre, biscuiți cu aroma de vanilie, producător "Nefis" (R. Moldova) corespunde cerințelor Legii Republicii Moldova nr. 279" Privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare". Restul 5 probe nu corespund, din cauza lipsei informației privind identificarea lotului.

2. Analiza indicilor organoleptici a demonstrat corespunderea primelor cinci probe de biscuiți cerințelor Documentului normativ în vigoare. La biscuiții din proba nr.6 s-a simțit un gust puțin amarui, presupunem că este din cauza depășirii normei de utilizare a sărurilor de afânare.

3. Indicii fizico-chimici analizați în cercetarea noastră corespund totalmente standardului doar la primele patru probe. La proba nr.5 nu corespunde gradul de absorbție al apei, iar la proba nr.6 nu corespund doi indici: gradul de absorbție al apei și alcalinitatea. Depășirea alcalinității se datorează prezenței în exces a substanțelor cu rol de afânare așa ca: bicarbonatul de sodiu sau carbonatul de amoniu. Aceste substanțe pot influența negativ atât gustul produsului, cât și sănătatea consumatorului.

4. În concluzie finală putem menționa, că din cele șase probe de biscuiți analizați, doar biscuiții din proba nr.1 și anume: Petit Beurre, cu aroma de vanilie, producător "Nefis" din Republica Moldova, corespund tuturor indicilor verificați în cercetarea noastră.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

ACTE LEGISLATIVE:

1. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120963&lang=ro – site-ul, care prezintă LEGEA Nr. 279 din 15-12-2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare
2. <https://docs.cntd.ru/document/1200114736> – site-ul, care prezintă ГОСТ 24901-2014 МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ" ПЕЧЕНЬЕ" Общие технические условия Biscuits. General specifications MANUALE, LUCRĂRI DIDACTICE:

1. Calmăș V., Fedorciucova S., Handrabura A. *Merceologia produselor gustative și de cofetărie*, Note de curs, Chișinău, Editura ASEM, 2017, 330 pag., ISBN 978-9975-75-867-3.
2. Calmăș V., Handrabura A., *Îndrumar metodic pentru lucrări practice și de laborator la disciplina «Merceologie alimentară I (produse gustative și de cofetărie)»*, Chișinău, Editura ASEM, 2013, 123 pag., ISBN 978-9975-75-660-0.

Coordonator științific: CALMĂȘ Valentina, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
tel. (+373)022402970
e-mail: calmas.valentina@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.26>

CZU: 634.73:620.2(478)

MERCEOLOGICAL CHARACTERISTIC OF BLUEBERRIES

CARACTERISTICA MERCEOLOGICĂ A AFINELOR

RIPLEANSCAIA Victoria, student, Specialitatea: BA

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: victoria.ripleanscaia@gmail.com

Abstract. *The topicality of the topic is explained by the importance of fruits, namely blueberries for the health of human society, being an important segment of the food industry. The importance of blueberries in human nutrition and for the food industry remains indisputable due to their consumer properties. Nutritionists recommend the implementation of these products in the daily ration without restrictions in order to constantly benefit from its many health benefits.*

The aim is to study the product characteristics of blueberries, their consumption properties and the quality of blueberries.

In order to carry out the planned research, the normative acts in force were consulted, namely, ГОСТ 34219-2017, ЧЕРНИКА И ГОЛУБИКА СВЕЖИЕ. Технические условия/ UNECE STANDARD FFV-57:2010.

The evaluation of the quality of blueberries is performed by determining the organoleptic and physico-chemical indices established in the respective reference documents (standards or other normative acts) and the specialized literature.

The data obtained from organoleptic research demonstrate the full compliance of the real indices with the prescribed requirements, so all three types of blueberries correspond to regulations. The research results fully comply with the prescribed requirements

Key Word: blueberries, quality, labeling, consumer properties.

JEL CLASSIFICATION: L66

INTRODUCERE

Prima plantație de afine din Republica Moldova a fost înființată în anul 2016 datorită posibilității de a aduce pământ din Belarus. Solul moldovenesc s-a adeverit a fi prea puțin acid pentru aceste pomușoare, care cresc în mod natural prin pădurile din țări precum Rusia, Belarus sau Ucraina. Actualmente se cunosc peste 100 de soiuri de afîn cu tufa înalta care se diferențiază între ele prin dimensiunea coronamentului, forma, mărimea, gustul, culoarea și perioada de coacerea fructului [1]. Conform informațiilor din Catalogul soiurilor de plante [2] pentru anul 2022 în RM se cultivă 4 soiuri de afine care potrivesc condițiilor climatice acestei zone geografice.

Importanța afinelor în alimentația umană este indiscutabilă. Ele conțin în proporție de 80% apă, iar restul - zaharuri, acizi, proteine, vitaminele A, B1, B2, B3, C și E, dar și uleiuri eterice și săruri minerale. Frunzele acestui arbust și fructele sunt unele dintre cele mai utilizate produse în medicina naturistă.

Beneficiile afinelor sunt următoarele: consumul de afine oferă o bună protecție pentru inimă persoanelor care suferă de sindrom metabolic; afinele au rolul de a proteja creierul de stresul oxidativ și reduc afecțiunile apărute cu înaintarea în vârstă (Alzheimer sau demență

senilă); îmbunătățesc vederea; au acțiune anti-inflamatoare; regenerează ficatul; combat oboseala ș.a. [3].

Actualitatea temei se explică prin importanța afinelor pentru sănătatea omului, fiind un segment important al industriei alimentare și farmaceutice. Importanța afinelor în alimentația umană și pentru industria alimentară rămâne indiscutabilă datorită proprietăților de consum pe care le au. Specialiștii în domeniul nutriției recomandă implementarea acestor produse în rațiunea zilnică fără restricții pentru a beneficia în mod constant de numeroasele sale beneficii pentru sănătate.

Scopul lucrării reprezintă studierea caracteristicii merceologice, proprietăților de consum și calității afinelor care se comercializează pe piața de consum a Republicii Moldova.

Obiectul de cercetare reprezintă 3 probe de afine, dintre care una - de la producător autohton Lolly Berry, soiul Duke și două probe sunt de la producători străini, "Afinele de cultură", soiul Chandler, țara de origine Peru și "Bluerrey", soiul Bluecrop, țara de origine România (figura 1).

Toate aceste produse se comercializează pe piața de consum a Republicii Moldova.

a) Afine de cultură, soiul Chandler   b) Bluerrey, soiul Bluecrop   c) LollyBerry, soiul DUKE

Figura 1. Sortimentul de afine - obiectul de cercetare

REZULTATELE CERCETĂRILOR

Conform cerințelor ГОСТ 34219-2017/ UNECE STANDARD FFV-57:2010, ЧЕРНИКА И ГОЛУБИКА СВЕЖИЕ. Технические условия, afinel trebuie să respecte cerințele prezentului standard și să fie pregătite și ambalate în ambalaje pentru consumatori conform instrucțiunilor tehnologice, în conformitate cu cerințele stabilite de actele juridice de reglementare ale statului care a adoptat acest standard.

Afinel trebuie lipsite de conglomerări lipicioase și să fie practic acoperite de floarea lor ținând cont de caracteristicile soiului.

Rezultatele studierii proprietăților de consum a afinelor, totodată și determinării indicilor calității produselor analizate derivă din informațiile obținute în urma investigațiilor organoleptice și fizico-chimice a indicatorilor standard conform cerințelor documentelor normative în vigoare.

Calitatea afinelor se studiază conform indicilor organoleptici și fizico-chimici.

Metodologia cercetărilor calității afinelor. Determinarea calității afinelor s-a efectuat după metode de cunoaștere științifică recunoscute în știința mărfurilor: analiza organoleptică și fizico-chimică.

Indicii organoleptici standardizați sunt: forma; suprafața; culoarea; gustul; mirosul.

Indicatorii fizico-chimici ai afinelor sunt: fracție masică de fructe de pădure care îndeplinesc cerințele unei clase inferioare,%; prezența unei impurități de origine vegetală și a impurităților străine,%; prezența fructelor de pădure putrezite, stricate,%; prezența dăunătorilor agricoli,%.

Pe lângă indicii standardizați am determinat și 2 indicatori nestandardizați, din literatura de specialitate [4] - umiditatea și aciditatea afinelor deoarece aceștia determină unele proprietăți tehnologice și de consum.

Rezultatele cercetărilor organoleptice și fizico-chimice sunt prezentate în tabelele 1 și 2.

Informațiile din tabelul 1 denotă că toate 3 sortimente de afine (*Chandler*, *Bluecrop*, *Duke*) corespund cerințelor actelor normative privind forma, suprafața, culoarea, gustul și mirosul. Abaterile nu au fost identificate.

Tabelul 1. Analiza indicatorilor organoleptici a afinelor

Nr. d/o	Denumirea indicilor	Caracteristica			
		Prescrisă	Reală		
			„Chandler”	„Bluecrop”	„Duke”
1.	Forma	Corespunzătoare sortului afinelor respective, corespunzătoare denumirii produsului. Boabele sunt proaspete, sănătoase, colorate uniform, nu sunt încrețite, curate, fără umiditate externă excesivă.	Corespunzătoare denumirii produsului, fără deformări, încrețiri, curate, fără umiditate.	Fără deformări, încrețiri, curate, fără umiditate.	Corespunzătoare denumirii produsului, fără deformări, încrețiri, curate, fără umiditate.
2.	Suprafața	Sunt permise defecte ușoare de suprafață, cu condiția ca acestea să nu afecteze aspectul general al produsului, calitatea păstrării și prezentarea în ambalaj.	Fără defecte	Fără defecte	Fără defecte
3.	Culoarea	Culoare uniformă, corespunzătoare calității afinelor.	Uniformă, corespunzătoare calității afinelor de soiul Chandler, albastru deschis	Uniformă, corespunzătoare calității afinelor de soiul Bluecrop, albastru deschis	Uniformă, corespunzătoare calității afinelor de soiul Duke, albastru deschis
4.	Gust	Caracteristic tipului de produs, fără gust străin.	Specific afinelor, fără nuanțe de gust străin și neplăcut.	Specific, fără nuanțe de gust străin și neplăcut.	Specific, fără nuanțe de gust străin și neplăcut.
5.	Miros	Caracteristic tipului dat de produs, fără miros străin.	Specific afinelor, fără nuanțe de miros străin.	Specific afinelor, fără nuanțe de miros străin.	Specific, fără nuanțe de miros străin.

Sursă: elaborată de autor

Rezultatele cercetărilor fizico-chimice sunt prezentate în tabelul 2.

Analiza datelor prezentate în tabelul 2 arată că toți indicatorii fizico-chimici se încadrează în limitele valorilor standard.

Umiditatea la toate 3 sortimente este în limita de 90 – 91% și corespunde datelor din literatura de specialitate – 87-91% [4].

Aciditatea afinelor cercetate este diferită în funcție de soi și reprezintă următoarele valori: Chendler – 0,6%, Bluecrop – 1,1% și Duke – 1,0%. Toate aceste valori nu depășesc datele din literatura de specialitate 0,4-1,2%, [4].

Un alt indicator important este – conținutul părților necomestibile ale afinelor care, conform informațiilor din literatura de specialitate trebuie să fie maximum 2% [5]. Acest indicator determină unele proprietăți tehnologice și de consum ale afinelor. În cazul probelor cercetate, toate trei sortimente de afine sunt în limita valorilor prescrise, (tabelul 2).

Împreună cu aceasta menționăm că alți indicatori ai calității afinelor (fracție masică de fructe de pădure care îndeplinesc cerințele unei clase inferioare,%; prezența unei impurități de origine vegetală și a impurităților străine,%; prezența fructelor de pădure putrezite, stricate,%; prezența dăunătorilor agricoli,%) nu au înregistrat abateri de la norma (tabelul 2).

În contextul protecției drepturilor consumatorilor și siguranței alimentelor am verificat marcajul de pe etichetele produselor.

Tabelul 2. Analiza indicatorilor fizico-chimici a afinelor

Nr. d/o	Denumirea indicilor	Caracteristica			
		Prescrisă	Reală		
			„Chendler”	„Bluecrop”	„Duke”
1.	Umiditatea, %	87-91	90	89	91
2.	Aciditatea, %	0,4-1,2	0,6	1,1	1,0
3.	Conținutul părților necomestibile, %	Max 2	1,8	1,6	2,0
4.	Fracție masică de fructe de pădure care îndeplinesc cerințele unei clase inferioare,%	Max 10,0	1,5	1,7	1,5
5.	Prezența unei impurități de origine vegetală și a impurităților străine,%	Nu se admite	Nu s-au depistat	Nu s-au depistat	Nu s-au depistat
6.	Prezența fructelor de pădure putrezite, stricate,%	Nu se admite	Nu s-au depistat	Nu s-au depistat	Nu s-au depistat
7.	Prezența dăunătorilor agricoli,%	Nu se admite	Nu s-au depistat	Nu s-au depistat	Nu s-au depistat

Sursă: elaborată de autor

Marcarea ambalajului la toate 3 sortimente corespunde în totalitate cu cerințele Legii 279 Privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare și conține următoarele mențiuni obligatorii, conform articolului 8 prezentei Legi:

- denumirea produsului alimentar;
- lista ingredientelor;
- cantitatea netă de produs alimentar;
- informații privind valabilitatea produsului alimentar;
- condițiile speciale de păstrare și/sau condițiile de utilizare;
- numele sau denumirea comercială și adresa operatorului din domeniul alimentar;

- țara de origine sau locul de proveniență;
- declarația nutrițională;
- o mențiune privind identificarea lotului.

CONCLUZII

- Au fost realizate cercetările merceologice privind conformitatea afinelor comercializate pe piața de consum a Republicii Moldova cerințelor actuale ale actelor normative și legislative (ГОСТ 34219-2017/ UNECE STANDARD FFV-57:2010, ЧЕРНИКА И ГОЛУБИКА СВЕЖИЕ; Lege 279 *privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare*).

- Analiza datelor obținute în urma cercetărilor științifice demonstrează că toate 3 probe de afine studiate corespund totalmente cerințelor actelor normative și legislative.

- În urma analizei organoleptice și fizico-chimice constatăm, că toate 3 probe de afine (afine de cultură, soiul Chandler, Bluerrey, soiul Bluecrop și LollyBerry, soiul DUKE) corespund categoriei extra conform ГОСТ 34219-2017/ UNECE STANDARD FFV-57:2010, ЧЕРНИКА И ГОЛУБИКА СВЕЖИЕ

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. <https://cstsp.md/uploads/files/Catalogul%20Soiurilor%20de%20Plante%202022.pdf>
2. <https://cstsp.md/uploads/files/Catalogul%20Soiurilor%20de%20Plante%202022.pdf>
3. <https://www.timpul.md/articol/afinele-si-sanatatea-15003.html>
4. <https://atago-russia.com/primenenie/izmereniya-kislotnosti-chernik>
5. <https://www.twirpx.com/file/2015722/>

Coordonatorul științific: FEDORCIUCOVA Svetlana, dr., conf.univ.,

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: fedorciucova.svetlana.constantin@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.27>

CZU: [659.154:366.48] (478:498)

RESEARCH ON THE CONFORMITY OF LABELS OF FOODS MARKETED IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

CERCETĂRI PRIVIND CONFORMITATEA ETICHETELOR PRODUSELOR ALIMENTARE COMERCIALIZATE PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

COJOCARU Mariana, studentă, Specialitatea: TAP

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: cojocaru.m1999@gmail.com

Abstract. *L'actualité du sujet de recherche tient à l'intérêt croissant de la population pour les informations portées sur l'étiquette des produits et à leur désir de consommer des aliments le plus naturel possible sans ingrédients génétiquement modifiés. Certains d'entre eux font également attention à la déclaration nutritionnelle, cela se produit s'ils ont certaines maladies et que des restrictions leur sont imposées, notamment des calories ou une faible consommation de glucides, de graisses, etc. L'objectif de la recherche est d'analyser le contenu informationnel des étiquettes nutritionnelles des produits alimentaires locaux et de réaliser une analyse comparative de leur contenu avec les étiquettes nutritionnelles des produits fabriqués en Roumanie. Les méthodes de recherche étaient basées sur l'étude des produits alimentaires des réseaux de commercialisation à la fois en République de Moldavie et en Roumanie. Suite à la recherche, certaines étiquettes nutritionnelles ont été identifiées qui ne se trouvent pas dans notre pays.*

Mots-clés: *Étiquetage nutritionnel, aliment, République de Moldova, valeur énergétique, étiquettes internationales, Roumanie, nutriments.*

JEL CLASSIFICATION: Q 63, L15

INTRODUCERE. Scopul etichetării, în conformitate cu legea nr. LP 279/2017, *privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare* [2], este de a furniza informații referitoare la produsele alimentare, pentru asigurarea unui nivel sporit de protecție a sănătății și intereselor consumatorilor, oferind consumatorilor finali o bază pentru a face o alegere în cunoștință de cauză și pentru a utiliza în mod sigur produsele alimentare. În această lege sunt expuse toate cerințele obligatorii care trebuie să fie pe eticheta unui produs alimentar, comercializat pe teritoriul Republicii Moldova: denumirea produsului; lista ingredientelor; indicarea ingredientilor care provoacă alergii sau intoleranțe; masa netă; termenul de valabilitate; condiții speciale de păstrare; condiții de utilizare (dacă este cazul); țara de origine sau locul de proveniență; concentrația alcoolică - pentru băuturile ce conțin mai mult de 1,2% alcool; declarația nutrițională - valoarea energetică, conținutul de grăsimi, acizi grași saturați, glucide, zaharuri, proteine, sare și mențiuni privind identificarea lotului. Iar conținutul de acizi grași mononesaturați /polinesaturați, polioli, amidon, fibre, vitamine și minerale autorizate prin lege, pot fi indicați în mod voluntar în declarația nutrițională. [1,2] Deasemenea sunt specificate mențiunile suplimentare obligatorii și mențiunile voluntare. Informațiile de pe etichetă trebuie să fie verificabile și ușor de comparat, astfel încât să permită consumatorilor să aleagă acel

produs care corespunde exigențelor lor din punct de vedere al nevoilor, precum și de a cunoaște a eventualelor riscuri la care ar putea fi supuși.

Scopul cercetării este de a analiza conținutul informațional al etichetelor nutriționale ale produselor alimentare locale și de a efectua o analiză comparativă a conținutului acestora cu etichetele nutriționale ale produselor produse în România.

Drept obiect de studiu au servit 36 de etichete ale produselor alimentare, dintre care 18 etichete ale produselor alimentare autohtone și 18 ale produselor fabricate în România.

CONȚINUTUL DE BAZĂ. Analizând legislația europeană privind etichetarea produselor alimentare, care se comercializează în țările europene, constatăm că acestea trebuie să fie în conformitate cu regulamentul UE nr. 1169/2011 din 25 octombrie 2011 al Parlamentului European și al Consiliului, *privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare.*

Comparând cerințele expuse în documentele normative ale Republicii Moldova și UE, în ce privește etichetarea produselor alimentare, se poate menționa că cerințele față de informația indicată pe etichetă precum, că aceasta trebuie să fie exactă, vizibilă și ușor de înțeles, să nu inducă în eroare consumatorul și să nu poată fi ștearsă sunt identice. La fel corespund cerințele către declarația nutrițională de pe produsele preambalate, care trebuie să ofere consumatorilor informații cu privire la valoarea energetică și la conținutul de nutrienți. Valoarea energetică trebuie indicată în kcal, cât și în kJ. Proteinele, grăsimile, carbohidrații, mineralele și vitaminele sunt indicate în grame la 100g/100ml.

Începutul elaborării etichetelor nutriționale pe partea frontală a ambalajului au apărut în contextul strategiilor de prevenire a obezității și a altor boli netransmisibile legate de regimul alimentar. La începutul secolului XXI, concomitent cu epidemia de obezitate la nivel mondial și cu abundența tot mai mare de produse alimentare procesate pe piață, numărul inițiativelor de etichetare a crescut constant. Astfel a fost pusă în aplicare în diferite feluri, iar în prezent fiecare țară utilizează diferite formate. Actualmente, există diferite tipologii pentru a clasifica aceste formate pe categorii, în funcție de caracteristicile lor principale.

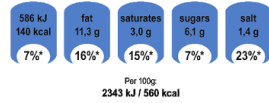
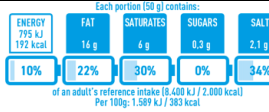
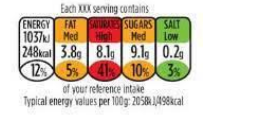
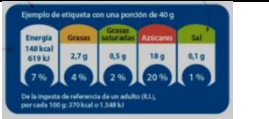

Orientările Codex Alimentarius privind etichetarea cu indicarea valorii nutriționale [4] oferă indicații limitate privind etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului, reprezentând doar „informații nutriționale suplimentare”. Acestea stipulează faptul că acest tip de informații nutriționale ar trebui să vizeze creșterea înțelegerii de către consumator a valorii nutriționale a alimentelor și să sprijine consumatorii în ceea ce privește interpretarea declarației nutriționale.

La nivel internațional, nu există orientări specifice privind cele mai bune practici pentru etichetele nutriționale pentru partea frontală a ambalajului, astfel pe produse se pot întâlni diverse etichete nutriționale, atât după conținutul informațional, cât și după designul acestora. Deoarece proliferarea etichetelor ar putea crea probleme pentru comerțul internațional, Comitetul Codex pentru etichetarea produselor alimentare a convenit, în octombrie 2017, să inițieze noi activități de elaborare a orientărilor privind sistemele de etichetare pentru partea frontală a ambalajului pentru guvernele care doresc să pună în aplicare acest tip de etichetare, ceea ce ar contribui la armonizarea sistemelor de etichetare pe partea frontală a ambalajului și, astfel, ar facilita comerțul internațional.[5] Dar, până la momentul actual, aceste activități sunt în desfășurare. [6]

REZULTATE OBTINUTE

1. Au fost selectate, structurate și prezentate în tabelul 1 tipologiile și formatele sistemelor de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului (specifice nutrienților și sistemelor bazate pe indicatori rezumativi) puse în aplicare de statele europene și de Regatul Unit.

Tabelul 1. Tipologiile și formatele sistemelor de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului puse în aplicare/propuse/anunțate la nivel de state membre europene și în Regatul Unit

Taxonomia în literatura de specialitate				Exemple de sisteme de etichetare pe partea frontală a ambalajului	Dezvoltator	Statul membru UE	
Etichete specifice nutrienților	Numerice	Fără caracter directiv	Reductive	Eticheta privind consumul de referință		Privat	În întreaga UE
				NutrInform Battery		Public	Italia
	Codificate prin culoare	Cu caracter semi-directiv	Evaluative	Etichetă din Regatul Unit pentru partea frontală a ambalajului		Public	Regatul Unit
				Alte etichete de tip „semafor”		Privat (comerț cu amănuntul)	Portugalia, Spania
Etichete rezumative	Sigle cu mesaj pozitiv, de promovare	Fără caracter directiv	Evaluative	Keyhole		Public	Suedia, Danemarca, Lituania
				Sigle referitoare la inimă/sănătate		ONG Public	Finlanda, Slovenia Croatia
				O alegere sănătoasă		Privat	Cehia, Polonia, eliminată treptat în Jările de Jos
	Indicatori gradați			Nutri-score		Public	Franța, Belgia, Spania, Olanda, Germania, Luxemburg

Sursa: elaborat de autor în baza sursei [3]

2. În rezultatul examinării a 36 de etichete, 18 etichete de produse alimentare din grupa merceologică „lapte și produse de prelucrare” și 18 etichete din grupa „cerealiere și produse rezultate”, produse în Republica Moldova și România și comercializate în rețeaua de comerț din țară, constatăm că 7 etichete nutriționale ale produselor fabricate în Republica Moldova, și anume: lapte, chefir, covrigi, cașcaval, paste făinoase, crupe de hrișcă nu corespund cerințelor normative. Neconformitățile constatate sunt următoarele:

- nu sunt indicați nutrienții, precum: acizi grași saturați, zaharuri, sare;
- informația de pe etichete nu este vizibilă, deoarece sunt imprimate cu un șrift foarte mic.

CONCLUZII

În rezultatul cercetării a 36 de etichete nutriționale de pe produsele alimentare, comercializate în rețeaua de comerț din Republica Moldova, dintre care 18 produse autohtone și 18 importate din România s-a constatat că 7 etichete nutriționale nu corespund cu normele legislative, neconformitățile fiind următoarele:

- nu sunt indicați nutrienții, precum: acizi grași saturați, zaharuri, sare;
- informația de pe etichete nu este vizibilă, deoarece sunt imprimate cu un șrift foarte mic.

RECOMANDĂRI

• deoarece majoritatea consumatorilor nu înțeleg toată informația declarată pe eticheta nutrițională, considerăm că este necesar ca ele să fie elaborate astfel încât să nu necesite cunoștințe avansate de nutriție și nici efort cognitiv pentru interpretare din partea consumatorului;

• dacă în republica Moldova s-ar utiliza etichetele nutriționale similare cu cele din UE, acest lucru ar aduce beneficii nu numai consumatorilor, dar și producătorilor de alimente și comercianților cu amănuntul. Aceștia vor fi mai interesați de aplicarea acestor sisteme, deoarece, în timp, s-a observat o creștere a vânzărilor pentru produsele pe care eticheta le indică drept „alegerea sănătoasă”.

Considerăm că o etichetă nutrițională cu un format standardizat, a cărei utilizare să devină treptat și obligatorie, dincolo de faptul că reprezintă un ajutor important pentru consumatori la punctul de vânzare, îi poate stimula și pe producători să îmbunătățească profilul nutrițional al alimentelor pe care le realizează, astfel încât acestea să răspundă mai bine recomandărilor actuale, fapt care se va concretiza într-un important beneficiu pentru sănătatea și calitatea vieții consumatorilor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/food-labelling/general-rules/index_ro.htm
2. Legea nr. LP279/2017 din 15.12.2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare LP134 din 16.07.20, MO199-204/07.08.20 art.408; în vigoare 07.09.20
3. RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU privind utilizarea formelor de exprimare și de prezentare suplimentare ale declarației nutriționale
4. Grunert, K. G. and Wills, J. M. (2007). A review of European research on consumer response to nutrition information on food labels. *Journal of Public Health*, 15(5), 385–399.
5. Grunert, K. G., Fernández-Celemín, L., Wills, J. M., Storcksdieck genannt Bonsmann, S., & Nureeva, L. (2010). Use and understanding of nutrition information on food labels in six European countries. *Z Gesundh Wiss*, 18(3), 261–277. <https://doi.org/10.1007/s10389-009-0307-0>
6. Hamlin, R. (2015). Front of Pack Nutrition Labelling, Nutrition, Quality and Consumer Choices. (2015) *Current Nutrition Reports*, 4:323–329. DOI 10.1007/s13668-015-0147-1
7. Regulamentul UE nr. 1169/2011 al parlamentului European și al Consiliului

Coordonator științific: Tabușciuc Olga, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
tel. +37369224422, e - mail: tabunscic.olga@ase.md;

NUTRITION OF PRESCHOOL CHILDREN WITH FOOD INTOLERANCES AND ALLERGIES

ALIMENTAȚIA COPILOR CU VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ CU INTOLERANȚE ȘI ALERGII ALIMENTARE

DRĂGUȘ Iraida, student, Specialitatea: TAP

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: dragus.iraida@ase.md

***Abstract:** This research focuses on the analysis of the causes, symptoms and negative impact of food allergies and intolerances on the health of school children. Children identified with such a problem have a special diet that involves abstaining from products that harm the whole body. According to international research, almost 5% of preschoolers have food allergies. From 1997 to 2007, the prevalence of reported food allergies increased by 18% among children worldwide. The research methods were based on bibliographic sources as well as a study conducted by the authors of this research, in the Republic of Moldova. At the national level, it is not a clear statistic on preschoolers with food intolerances and allergies, but it has been found that the menus in kindergartens are adapted to the needs of children who show these symptoms.*

Key words: children`s helth, diet, investigation, preschoolers, food allergy and intolerance

JEL CLASSIFICATION: Q18, I119

INTRODUCERE

Diverse aspecte ale bolilor alergice, inclusiv reacțiile anormale la alimente, au fost remarcate și menționate încă din antichitate. Hippocrate menționa faptul că anumite alimente, deși sănătoase și hrănitoare pentru majoritatea oamenilor, pot provoca îmbolnăviri la un număr mic de persoane. La începutul sec. XX, Hamburger a constatat pericolul sensibilizării la lapte de vaci, iar Finkelstein în a.1905 a publicat primul caz de sensibilizare la un copil și a descris posibilitatea morții subite în legătură cu folosirea laptelui de vaci. [2]

Importanța lucrării raportate este analizarea alimentației preșcolarilor cu intoleranțe și alergii alimentare pe plan național și internațional

Obiectivele acestei cercetări constau în analiza factorilor declanșatori asupra dezvoltării intoleranței și alergiei alimentare preșcolarilor; analiza alimentației preșcolarilor și metodelor aplicate în cazul manifestării intoleranțelor sau alergiilor alimentare; identificarea factorilor, cauzelor și statistica pe plan național și internațional.

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

Alergia alimentară este o problemă importantă de sănătate publică care afectează atât copiii, cât și adulții, prevalența alergiilor și intoleranțelor alimentare fiind în creștere în toată lumea.

Simptomele pot varia de la forme ușoare până la severe, inclusiv anafilaxie care pune în pericol viața. În ciuda acestor riscuri, până în prezent nu există metode efective pentru prevenirea și

tratamentul alergiei alimentare. Singura opțiune pentru profilaxie și tratament este de a evita alergenii alimentari.

În lume, se estimează că aproape 5% dintre copiii cu vârsta preșcolară au alergii alimentare. Din 1997 până în 2007, prevalența alergiei alimentare raportate a crescut cu 18% în rândul copiilor. Deși majoritatea copiilor își „depășesc” alergiile în adolescență, alergia la alune, nuci, pește și crustacee poate dura toată viața. [3]

În topul alimentelor care provoacă alergii la preșcolari se regăsesc: laptele de vaci, ouăle, nucile, fructele de mare, ovăzul, soia, iar alimente cu grad scăzut de alergicitate sunt – perele, merele, morcovul. [1]

Sistemul imunitar are nevoie de minimum două contacte sensibilizante, astfel încât doar, de la al treilea sau de la oricare următor contact, organismul să depisteze că acea proteină este un „inamic” și să fabrice anticorpi sau celule cu memorie împotriva ei.

Obiect de studiu: în calitate de obiect de studiu în cercetările noastre, au servit meniurile aplicate copiilor cu intoleranțe și alergii alimentare, în 10 creșe și grădinițe din Republica Moldova

În rezultatul studiului realizat în America de Organizația internațională NHANES, în perioada anilor 2007-2010, s-a constatat că, 6,5% copii au manifestat una sau mai multe alergii alimentare, ceea ce reprezintă 5 milioane de copii.

O altă organizație (Northwestern University), oferă actualizări, cu privire la numărul în creștere a copiilor care se confruntă cu alergii alimentare. Studiul efectuat în anul 2014 – demonstrează că acest număr a crescut până la 7,6 % față de anul 2010. [3]

Alergia la arahide este una din cea mai periculoasă alergii din punct de vedere a evoluției, conform unui studiu realizat în Statele Unite ale Americii, în perioada 1997 – 2008, se afirmă că numărul a crescut de la 0,5 la 1,4 % iar în 2018 această cifră a ajuns la 2,2% - la copiii preșcolari. [3]

Cele mai frecvente alergii alimentare la copiii preșcolari predomină în următoarele țări: Australia, Finlanda, Canada, iar Mozambic, Tanzania (Țară din estul Africii) și Islanda bat recordul alergiilor alimentare pentru copii de până la 5 ani. [3]

Conform unor studii realizate de Centrul de Monitorizare și Profilaxie a Bolilor în Statele Unite ale Americii, în perioada 1997 - 1999, alergii alimentare manifestau circa 3,4%, copii, iar în perioada anilor 2009-2011 cifra a crescut până la 8,9 %. În China se estimează o creștere a alergiilor alimentare la copii de la 3,5% până la 7,7%, studii efectuate în perioada anilor 1999 – 2009. [3]

Se susține ideea că, rasa și etnia joacă un rol foarte important în dezvoltarea anumitor alergii alimentare. În 2016, s-a realizat un experiment alimentar pe un eșantion de 817 copii, din Chicago și Ohio care, în mare parte au manifestat astm și eczeme. La copiii afro-americani s-a înregistrat un grad mai înalt decât la latino-americani și copiii de rasă albă. Pe când copiii afro-americani au înregistrat risc crescut de alergii alimentare la următoarele alimente: grâu, porumb, soia, pește și fructe de mare [3]

În Republica Moldova, la sfârșitul anului 2020, numărul copiilor înscriși în instituțiile de educație timpurie a fost de 134,2 mii persoane - ceea ce reprezintă 92,2% din totalul copiilor de vârsta respectivă. [5]

În prezenta cercetare ne-am propus să analizăm situația alimentară în legătură cu preșcolarii care manifestă intoleranțe și/sau alergii alimentare, astfel am analizat meniurile instituțiilor preșcolare. Conform ordinului 638, cu privire la implementarea Recomandărilor pentru un regim alimentar sănătos și activitate fizică adecvată în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, la momentul actual, preșcolarii și elevii beneficiază de o alimentație sănătoasă și echilibrată – prin meniul unic (iarnă/vară) implementat în aceste instituții, din 01 februarie, 2021. În rația copiilor cu maladii alergice

se limitează sau se exclud în totalitate folosirea ouălor, peștelui, citricelor, bulionului de carne, deoarece aceste produse conduc la apariția alergiilor. [6]

În grădinițe, alimentele care provoacă alergii sunt înlocuite cu alte produse hipoalergice, fiind prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 1. Produse hipoalergice recomandate pentru copii prezenți în instituțiile preșcolare, cu alergii alimentare

Produse alimentare permise	Produse alimentare nerecomandate
Formule lactate acidulate (fermentate), unt	Lapte integru da vacă și alte specii, lapte acru
Crupe: orez, hrișcă, ovăs, meiul	Crupe de griș, porumb, cereale
Legume: cartofi, varză, dovlecel, morcov (fiert), castraveți	Legume: bostan, sveclă, tomate, vinete, mazăre, fasole, ridiche, mărar, pătrunjel, salată
Fruite: mere, pere, prune proaspete și uscate, cireșe albe; la copil mare vișine, coacăză.	Fruite: exotice, căpșune, zmeură, persic, abricos, zămos, ananas, mango, citrusuri. Sucuri conservate, compoturi
Carne: doar fiartă bine (în 2 ape) de curcan, iepure, vită; individual gălbenuș fiert	Carne găină, vițel, rață, gîscă, subproduse, bulion, nuci, halva, ciupercci, miere, cvas

Sursa: [5]

Așadar, în acest context am investigat meniurile din 10 grădinițe – 5 private și 5 publice (de stat), penru a identifica metodele aplicate în cazul preșcolarilor care manifestă intoleranțe sau alergii alimentare, iar rezultatele sunt următoarele:

1) Grădinițele private vizate: Star Kids Education & Sport; Mickey Mouse; **Erudio; Umnitsa - întocmesc meniuri separate pentru copiii cu o anumită alergie sau intoleranță alimentară sau tehnologia de preparare este una diferită, conform necesităților individuale. În unele cazuri, rațiile zilnice sunt elaborate în colaborare cu nutriționistul.**

2) Grădinițele publice vizate: „Porumbeii”, r-nul Telenești s. Ciulucani; „Guguță”, r-nul Telenești; grădinița nr 197 „Făguraș” or. Chișinău , grădinița nr 211, or. Chișinău - dacă copilul este alergic, părintele informează instituțiile preșcolare care sunt produsele alimentare contraindicate. Acestea sunt cazuri concrete de care se ține cont. Este obligația părintelui de a anunța educatorul despre starea de sănătate a copilului, necesitățile alimentare ale copilului stabilite de medic iar mâncarea se înlocuiește cu alt aliment sau se gătește separat.

În Republica Moldova nu există o statistică cu referire la preșcolarii care manifestă intoleranțe și/sau alergii alimentare, probabil din motiv că sunt cazuri rar întâlnite în țara noastră comparativ cu alte state ale lumii dar conform analizei, fiecare instituție preșcolară publică sau privată este implicată și interesată de sănătatea fiecărui copil, astfel contribuind la evitarea sau înlocuirea alergenilor în caz de necesitate.

CONCLUZII/ RECOMANDĂRI:

1. Intoleranțele și alergiile alimentare la preșcolari, sunt într-o continuă creștere în toate statele lumii, iar factorii fiind multipli: genetica, genul, rasa, etnia și starea fiziologică a copilului iar singura metodă de profilaxie fiind evitarea acestor alergeni.

2. În topul produselor care provoacă alergii sunt: produsele lactate, ouăle, arahidele, soia, peștele și fructele de mare; alimente cu potențial alergen scăzut sunt: merele, perele, caisele, morcovul.

3. În rezultatul analizei meniurilor din 10 instituții preșcolare din Republica Moldova 5 de stat și 5 private, amplasate în orașul Chișinău, s-a constatat că în instituțiile preșcolare private pentru copiii care atestă intoleranțe sau alergii alimentare, se implimentează meniuri individuale conform necesităților copilului, iar în cele 5 instituții publice amplasate în r-nul Telenești: „**Porumbeii**”, „**Guguță**”, „**Andrieș**” și **două grădinițe din orașul Chișinău: nr 197 „Făguraș”, grădinița nr 211**, s-a constatat că există un singur meniu unic (vară/iarnă), iar în cazul în care copilul manifestă intoleranță sau alergii alimentare, produsul potențial alergen – se exclude și se înlocuiește cu altul sau se modifică tehnologia de preparare.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Dr. Kelly, *Boli de nutriție ale copilului*. New York 2011, pag 288-289.
2. Valentina, Calmăș. *Fundamentele nutriției umane. Note de curs*. Editura ASEM, Chișinău, 2020, pag.143-150
3. Надё Кари *У меня на это аллергия*. Editura Эксмо, Moscova:2021,pag 35-42
4. Ordinului Ministerului Sănătății nr.638 din 12.08.2016, accesat 24.05.2022
5. <https://statistica.gov.md/>, accesat 24.03.2022

**Conducători științifici: CALMĂȘ Valentina, dr.,conf. univ.,
TABUNȘCIC Olga, dr., conf. univ.,**
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
**tel. +37379241751, e-mail: calmas.valentina@ase.md
tabunscic.olga@ase.md**

CONFORMITY ANALYSIS OF FERMENTED CREAM

ANALIZA CONFORMITĂȚII SMÂNTÂNII FERMENTATE

NAGUEVSCHI Ana-Maria, student, Specialitatea: MERC

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

E-mail autor: anisoaramery@gmail.com

Abstract. Dairy products are of particular importance for human nutrition. They provide about 100 nutrients (26 fatty acids, 45 minerals and 25 vitamins). Especially, fermented cream is among the most important dairy product that has a major demand on the consumer market, being purchased daily by consumers. Cream is high in fat. Cream fats are easily assimilated by the human body.

The purpose of this paper is to determine the conformity of fermented cream and the study of standardized indices. The following research methods were included: method of analysis, methods of scientific knowledge and expertise. The paper contains the results of organoleptic, physico-chemical and sensory research on the quality of local and imported cream products. The results of the research show that no product fully met the prescribed requirements.

We also studied consumer preferences by sensory analysis of fermented cream (20 points). The highest score was 18.4 points, accumulated by the "President" cream. In addition, we checked the correctness of the mandatory information on the product labels. In this sense, out of all the 6 products analyzed, only one product meets the requirements of Law 279 on consumer information on food. The other products are missing one or two pieces of information related to the batch number, product safety information and the label with the translation into the state language.

Keywords: fermented cream, quality, sensory analysis, information on the label

JEL CLASSIFICATION: L66

INTRODUCERE

Produsele lactate au o importanță deosebit de mare pentru alimentația umană. Ele sunt cele mai populare produse pe piața de consum. Acestea asigură aproximativ 100 de substanțe nutritive (26 acizi grași, 45 de elemente minerale și 25 vitamine). În special ce ține de smântâna fermentată, ea de asemenea ca celelalte lactate deține una dintre cele mai valoroase surse de proteine de origine animală cu o valoare biologică ridicată.

Smântâna se obține din frișcă pasteurizată pe calea fermentării simple, cu folosirea *culturilor pure de bacterii acido-lactice sau aromatizatoare*. Valoarea nutritivă a smântânii reprezintă următoarele componente: grăsimi (8 - 40%) care se asimilează ușor în organismul uman, proteine (2,4 - 2,8%), glucide (2,6 - 3,2%), apă (54,2 - 82,7%), vitaminele A, E, B₁, B₂, C, PP. Valoarea energetică a 100g - 116-382 kcal.

Smântâna fermentată se numără printre cel mai important produs lactat care are o cerere majoră pe piața de consum, fiind zilnic procurat de consumatori. Smântâna este bogată în grăsimi. Grăsimile smântânii se asimilează ușor de către organismul uman. [4,5]

Scopul lucrării a fost: Determinarea conformității smântânii fermentate Hotărârii Guvernului Nr.158, cu privire la aprobarea Cerințelor de calitate pentru lapte și produse lactate.

Materiale și metode ce cercetare

Pentru lucrarea dată au fost utilizate informații din literatura de specialitate, documentele normative și legislative privind laptele și produsele lactate, care atestă cu certitudine calitatea lor.

Ca metode de cercetare au fost incluse următoarele: metoda de analiză, metode de cunoaștere științifică și de expertiză. Toate investigațiile sunt realizate conform indicilor standard [4].

Rezultatele obținute

Conform Hotărârii Guvernului a Republicii Moldova nr. 158 cu privire la aprobarea *Cerințelor de calitate pentru lapte și produsele lactate* din 07.03.2019, *smântâna* – produs obținut prin fermentarea smântânii dulci, smântânii dulci reconstituite sau recombinate, prin acțiunea microorganismelor specifice, care determină reducerea pH-ului cu sau fără coagulare.

Obiectul de cercetare a constituit: 6 probe de smântână fermentată de 20%, comercializată la Supermaketul Nr.1 din or. Chișinău. Din aceste sortimente 4 - de la producători autohtoni, iar 2-de la producători străini:

- Smântâna „President”-20% grăsime, IM Fabrica de brânzeturi din Soroca S.A, RM;
- Smântâna „Галичина”-20% grăsime, Molocinaya Kompanya, Ucraina;
- Smântâna „JLC”-20% grăsime, JLC S.A Mun.Chișinău;
- Smântâna „SANA”- 20% grăsime, Fabrica Oloi Pak SRL, R.M., Mun. Chișinău;
- Smântâna „Брест литовск”-20% grăsime,SDA Savușkin product, or. Brest, Republica Belarus;
- Smântâna „Nr.1”-20% grăsime, S.A Lactis Republica Moldova, or. Râșcani.

Metodologia cercetărilor calității smântânii fermentate. Determinarea calității smântânii fermentate s-a efectuat după metodele de cunoaștere științifică recunoscute în știința mărfurilor: analiza organoleptică și fizico-chimică.

Astfel am analizat următoarele caracteristici: indicii organoleptici - aspect și consistență, culoare, miros și gust; indicii fizico-chimici – aciditate. În afară de această am realizat analiza senzorială prin metoda de punctaj (20 puncte) și am verificat corectitudinea informațiilor de pe etichete. Verificarea informațiilor s-a realizat prin compararea datelor real prezentate pe etichetele smântânii cu cele prescrise în conformitate cu Legea nr.279 [1].

Rezultatele cercetărilor

Verificarea informațiilor de pe etichete demonstrează că din toate mențiunile obligatorii (conform Lege 279) la 5 produse din 6 nu sunt specificate următoarele mențiuni obligatorii: *lotul, informații privind siguranța produsului și traducere în limba de română*. Numerele loturilor de mărfuri sunt necesare pentru identificarea, evidența și monitorizarea mărfurilor, la fel cum este și informații privind siguranța produsului și cerințele lingvistice.

Produse la care lipsește **numărul lotului** sunt:

- Smântâna „President”-20% grăsime, IM Fabrica de brânzeturi din Soroca S.A, RM;
- Smântâna „SANA”-20% grăsime, Fabrica Oloi Pak SRL,R.M., Mun. Chișinău;

Produsele care lipsesc **informații privind siguranța produsului** sunt:

- Smântâna „President”-20% grăsime, IM Fabrica de brânzeturi din Soroca S.A, RM;
- Smântâna „Голичина”-20% grăsime, Molocinaya Kompanya, Ucraina;
- Smântâna „Nr.1”-20% grăsime, S.A Lactis Republica Moldova, or.Râșcani.

Produsul la care lipsește *cerințele lingvistice* este:

- Smântâna „Голичина”-20% grăsime, Molocinaya Kompanya, Ucraina;

Doar smântâna JLC corespunde tuturor cerințelor de marcare și etichetare, conform Legii nr.279.

Analiza organoleptică a smântânii fermentate analizată este prezentată în tabelul 1. Conform datelor din acest tabel concluzionăm că 4 probe din 6 corespund cerințelor HG 158. Proba nr.3 și nr.4 are abateri privind 2 indicatori: aspect și consistență; miros și gust.

Tabelul 1. Caracteristicile organoleptice a smântânii fermentate (conform HG 158)

Denumirea indicilor	Caracteristica prescrisă	De facto					
		Proba1	Proba2	Proba 3	Proba 4	Proba 5	Proba 6
Aspect și consistență	M. Vâscoasă, omogenă, fără impurități. Suprafață lucioasă. Pentru smântâna fermentată cu cant. De 10 și 20 % se admite ușor fluidă, cu rare aglomerări de substanțe proteice.	+	+	Consistența lichidă, prezența zerului la suprafață (smântână cu zer eliberat) -	Consistent a nu este destul de groasă, fără impurități, cu rare aglomerări de subs. Proteice. -	+	+
Culoare	Albă până la albă gălbuie, uniformă.	+	+	+	+	+	+
Miros și gust	Plăcut, acrișor, aromat, specific de smântână fermentată, fără gust și miros străin.	+	+	Gust ușor străin(amar), gust pronunțat de lapte acru, Miros acru ușor pronunțat -	Gust moderat ranced, gust nepronunțat de lapte acru. Miros acru ușor pronunțat.	+	+

*Proba 1. Smântâna “President”-20% grăsime, IM Fabrica de brânzeturi din Soroca S.A, RM;

Proba 2. Smântâna “Таличина”-20% grăsime, Molocinaya Kompanya, Ucraina;

Proba 3. Smântâna „JLC”-20% grăsime, JLC S.A Mun.Chișinău;

Proba 4. Smântâna „SANA”-20% grăsime, Fabrica Oloi Pak SRL,R.M., Mun. Chișinău;

Proba 5. Smântâna „Брест литовск”-20% grăsime,SDA Savușkin product, or.Brest, Republica Belarus;

Proba 6. Smântâna “Nr.1”-20% grăsime, S.A Lactis Republica Moldova, or.Râșcani.

Analiza senzorială s-a realizat în scopul studierii proprietăților de consum a smântânii și preferințelor consumatorilor față de acest produs. La acest sondaj au participat 7 persoane. Aceasta analiza prevede următoarele caracteristici : gust, miros, consistență și culoare. Total - 20 puncte.

Interpretarea rezultatelor:

- Produsele care au obținut 20-19 puncte sunt de o calitate excelentă;
- Produsele care au obținut 18-17 puncte sunt de o calitate bună;
- Produsele care au obținut 16-15 puncte sunt de o calitate satisfăcătoare;
- Produsele care au obținut < 15 puncte sunt de o calitate nesatisfăcătoare.

Rezultatele analizei senzoriale :

20 de puncte – nota maximă nu a fost înregistrată.

18,4 puncte- Smântâna “President”-20% grăsime, IM Fabrica de brânzeturi din Soroca S.A, RM;

17,14 puncte- Smântâna “Галичина”-20% grăsime, Molocinaya Kompanya, Ucraina;

16,85 puncte- Smântâna “Nr.1”-20% grăsime, S.A Lactis Republica Moldova, or.Râșcani.

16,71 puncte- Smântâna „Брест литовск”-20% grăsime, SDA Savușkin product, or.Brest, Republica Belarus;

12,28 puncte- Smântâna „SANA”-20% grăsime, Fabrica Oloi Pak SRL, R.M., Mun. Chișinău;

12,14 puncte- Smântâna „JLC”-20% grăsime, JLC S.A Mun. Chișinău;

Conform acestui sondaj, Smântâna “President” și Smântâna “Галичина” sunt de o **calitate bună**. Smântâna “Nr.1” și Smântâna „Брест литовск” sunt de o **calitate satisfăcătoare**. Dar cu părere de rău Smântâna „SANA” și cu Smântâna „JLC” au înregistrat cele mai rele rezultate , obținând 12 puncte sub limita admisibilă, ceea ce denotă faptul , că aceste două probe sunt de o **calitate nesatisfăcătoare**.

Din indicatorii fizico-chimici am analizat aciditatea. Indicele de aciditate arată gradul de prospețime a smântânii. Aceasta nu trebuie să depășească limita max de 90°Thorner.

Rezultatele analizei indicatorilor fizico-chimici standardizați sunt prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2. Caracteristicile fizico-chimice a smântânii fermentate (conform HG 158)

Denumirea indicatorului	Conform HG 158	De facto					
		*proba1	proba 2	proba 3	proba 4	proba 5	proba 6
aciditate	60-90°T	66,8°T	74,4°T	74,2°T	75,6°T	77,9°T	76°T

* Proba 1. Smântâna “President”-20% grăsime, IM Fabrica de brânzeturi din Soroca S.A, RM;

Proba 2. Smântâna “Галичина”-20% grăsime, Molocinaya Kompanya, Ucraina;

Proba 3. Smântâna „JLC”-20% grăsime, JLC S.A Mun. Chișinău;

Proba 4. Smântâna „SANA”-20% grăsime, Fabrica Oloi Pak SRL, R.M., Mun. Chișinău;

Proba 5. Smântâna „Брест литовск”-20% grăsime, SDA Savușkin product, or.Brest, Republica Belarus;

Proba 6. Smântâna “Nr.1”-20% grăsime, S.A Lactis Republica Moldova, or.Râșcani.

Conform datelor din tabelul 2, toate probele corespund cerințelor HG nr.158.[2]

CONCLUZII:

- Produsele lactate, inclusiv, smântâna sunt de o importanță indiscutabilă datorită substanțelor pe care le conține..

- Smântâna fermentată, este unul dintre cele mai populare produse lactate care are o cerere majoră pe piața de consum.

- Au fost realizate cercetările merceologice privind conformitatea smântânii fermentate cerințelor actuale ale actelor normative și legislative în Republica Moldova (Hotărâre Guvernului RM nr. 158 cu privire la aprobarea *Cerințelor de calitate pentru lapte și produsele lactate* din 07.03.2019; *Lege 279 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare* din 15.12.17.).

- Analiza datelor obținute în urma cercetărilor merceologice demonstrează că din 6 produse studiate, nici un produs nu corespunde cerințelor actelor normative și legislative studiate. La fiecare produs a fost depistată cel puțin o neconformitate. Aceste neconformități se referă la indicii organoleptici și corectitudinea informațiilor prezentate. Împreună cu aceasta menționăm că indicele de aciditate a celor 6 probe de smântână este conform cerințelor HG nr.158.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. *Lege 279 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare* din 15.12.17.
2. Hotărâre Guvernului RM nr. 158 cu privire la aprobarea *Cerințelor de calitate pentru lapte și produsele lactate* din 07.03.2019.
3. Fedorciucova S. Merceologia produselor lactate și grăsimilor alimentare. – Chișinău: ASEM, 2018., p.65
4. Fedorciucova S. Îndrumar metodic pentru lucrări practice și de laborator privind verificarea calității produselor alimentare de origine animală și grăsimilor vegetale.–Chișinău:ASEM, 2021
5. <https://www.scritub.com/medicina/alimentatie-nutritie/LAPTELE-SI-PRODUSELE-LACTATE93837.php>.

Coordonator științific: FEDORCIUCOVA Svetlana, Dr., conf., univ.

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

E-mail: fedorciucova.svetlana.constantin@ase.md

SECȚIUNEA 4:
CONTABILITATE, AUDIT ȘI ANALIZĂ ECONOMICĂ

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.30>

CZU: 657.471.11(478)

MATERIAL COST ACCOUNTING ISSUES

ASPECTE PRIVIND CONTABILITATEA COSTURILOR CU MATERIALE

GHEDEA Daniela, studentă, Specialitatea: CON

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: d.ghdea2019@gmail.com

Abstract. *This paper deepens the approaches to the accounting regulatory framework applicable to entities registered in the Republic of Moldova, with reference to material cost accounting. Gathering and processing information on material costs, as well as their use in the decision-making process requires knowledge of how to conduct production in time and space. In terms of time, production offers management the concept of management periods. Material costs are one of the most important cost categories that most influence the formation of the final price of the product obtained, so it is important to carefully analyze this cost category, choose the relevant method of evaluation and calculation and correct accounting.*

Key words: *production process, recognition and evaluation, direct material costs, distributable material costs, decision-making process.*

JEL CLASSIFICATION: M41

INTRODUCERE

Realizarea obiectivelor fixate de entitate necesită atât cunoașterea și urmărirea poziției și a performanței financiare - ca sinteză a activității proprii desfășurate și a relațiilor lor externe cu alte entități, cât și cunoașterea, controlul și analiza costurilor, inclusiv costurile cu materiale.

Cunoașterea costurilor reprezintă un factor decisiv în vederea luării unor decizii sau planificării activităților viitoare. Astfel, entitățile care desfășoară activități de producție și/sau de prestări servicii au obligația să țină contabilitatea costurilor de producție și să calculeze costul produselor fabricate și serviciilor prestate. În acest context, definirea, recunoașterea, evaluarea și contabilizarea costurilor cu materiale sunt reglementate de prevederile SNC-ului „Stocuri” și Indicațiilor netodice privind contabilitatea costurilor de producție și calculația costului produselor și serviciilor.

Pentru studiul costurilor cu materiale, este importantă analizarea semnificației conținutului termenilor: „costuri cu materiale” și „cheltuieli materiale”. Distanța dintre acești doi termeni constă în modalitățile de definire a lor, iar distingerea corectă a acestora, asigură corectitudinea și obiectivitatea contabilității costurilor, deoarece adesea termenii sunt utilizați ca sinonime, deși au o semnificație diferită [1, p. 40]. Diferențierea costurilor cu materiale de cheltuieli materiale, prezintă importanță pentru manageri, deoarece costurile cu materiale stau la baza formării costului de producție și ulterior al bunurilor vândute și serviciilor prestate (costul vânzării), în timp ce cheltuielile materiale se acoperă din venit. Acest moment are rol major în procesul decizional pentru a cunoaște elementele, care diminuează rezultatele financiare în perioada de gestiune curentă.

Unul dintre aspectele sensibile, în plan metodologic și practic al contabilității costurilor cu materiale se referă la recunoașterea și evaluarea lor. Exigența recunoașterii și evaluării costurilor cu

materiale derivă din faptul că acestea furnizează un important volum de informații utilizate de conducerea entității în procesul decizional. În mod normal, recunoașterea și evaluarea costurilor cu materiale nu ridică probleme dar, pot apărea anumite situații mai neobișnuite, care necesită apelarea la principiile contabile aferente.

Scopul acestei cercetări constă în prezentarea celor mai relevante prevederi în legislația națională cu referire la costurile cu materiale, dar și de a releva impactul acestora asupra informațiilor aferente costului de producție.

Ca obiective, ce urmează a fi realizate pe parcursul cercetării, au fost formulate următoarele: investigarea prevederilor aferente componenței și structurii costurilor cu materiale și influența lor asupra costului de producție, recunoașterea și evaluarea, precum și aspectele aferente repartizării și contabilizării.

Cu ajutorul metodelor de analiză și sinteză, precum și cu aplicarea elementelor de comparație, inducție și deducție a fost posibilă înregistrarea și evidențierea principalelor informații ce țin de domeniul de cercetare. Investigațiile au fost efectuate în baza prevederilor SNC-ului „Stocuri” și Indicațiilor metodice privind contabilitatea costurilor de producție și calculația costului produselor și serviciilor (în continuare, Indicații metodice), precum și surselor bibliografice de specialitate.

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

În literatura de specialitate, în domeniul contabilității de gestiune, o atenție deosebită i se acordă contabilității costurilor, care plasează în prim-plan problemele contabilității costurilor. În conformitate cu prevederile Indicațiilor metodice, valoarea contabilă a stocurilor sau altor resurse materiale utilizate nemijlocit la fabricația produselor/prestarea serviciilor sunt denumite *costuri cu materiale*. Costurile materiale reprezintă unul din elementele care formează costul efectiv al producției și, de regulă, deține ponderea cea mai mare în componența acestuia. Din acest motiv, este necesară o evidență corectă și un control riguros a unor astfel de elemente, care să asigure determinarea unui cost al producției real și să favorizeze reducerea acestuia.

Primul aspect la care este necesar de ținut cont este perfectarea documentară. O evidență corectă și amplă a costurilor cu materiale se ține prin intermediul anumitor documente primare, exigență ce rezidă din prevederile legislației, precum că „faptele economice se contabilizează în temeiul documentelor primare” [4, art. 11], respectiv în cazul consumului de materiale: *Fișa-limită de consum, Bonul de comandă pentru înlocuire, Dispoziție de livrare a materialelor, Comandă, Bon de eliberare, Act de consum etc.*[1, p. 67], [2, p.603].

Analiza prevederilor contabile ne-a permis să constatăm unele aspecte privind recunoașterea, evaluare, clasificare și contabilizarea costurilor cu materiale.

Tabelul 1. Aspecte generale privind contabilizarea costurilor cu materiale

Principii/Clasificare/Contabilizare	Descriere
Recunoașterea costurilor cu materiale	<i>în baza contabilității de angajamente în perioada în care acestea au fost efectiv suportate (pct. 7 din Indicații metodice)</i>
Evaluarea costurilor cu materiale	<i>la valoarea contabilă (pct. 8 din Indicații metodice) prin aplicarea metodelor de evaluare curentă (pct. 33-38 din SNC „Stocuri”)</i>

Contabilizarea costurilor cu materiale	<i>se ține separat pe activitățile de bază și auxiliare (pct. 10 din Indicații metodice)</i>	
Clasificarea în funcție de modul de includere în costul produselor fabricate/serviciilor prestate	<i>costuri materiale directe (pct. 19 din Indicații metodice)</i>	<i>costuri materiale repartizabile (pct. 19 din Indicații metodice)</i>
Semnificația costurilor cu materiale în funcție de modul de includere în cost	<i>sunt legate de fabricația unui tip de produs sau de prestarea unui tip de serviciu și pot fi identificate ușor și exact pe obiecte de evidență a costurilor și de calculație nemijlocit prin observare și măsurare</i>	<i>sunt legate de fabricația produselor cuplate și pot fi atribuite obiectelor de calculație prin repartizare</i>

Sursa: elaborat de autori conform Indicațiilor metodice [3]

Din cele prezentate în tabel, rezultă că conducerea va lua în considerare cerințele și recomandările din SNC-uri și Indicații metodice cu referire la aspectele costurilor cu materiale, precum definițiile, criteriile de recunoaștere și evaluare, metodele de repartizare, inclusiv a costurilor materiale la fabricarea produselor cuplate, a valorii juste a deșeurilor recuperabile etc.

Astfel, un alt aspect se referă la obligativitatea de a stabili de sine stătător și de reflectare în politicile contabile a metodei de evaluare curentă a stocurilor. În acest caz, se va ține cont de particularitățile activității entității, cererea de stocuri pe piață, nivelul inflației, gradul de influență a metodei acceptate de evaluare asupra rezultatului financiar. Ca rezultat, valoarea contabilă a costurilor cu materiale se va determina prin aplicarea uneia din următoarele metode de evaluare curentă, prevăzute de SNC „Stocuri”: metoda identificării specifice, metoda FIFO (primul intrat - primul ieșit), metoda costului mediu ponderat (CMP), metoda LIFO (ultimul intrat - primul ieșit) [5].

Metoda de evaluare curentă a stocurilor trebuie aplicată cu consecvența, pentru elemente similare de la o perioadă de gestiune la alta. Dacă în situații excepționale entitatea decide să modifice metoda de evaluare pentru un anumit element de stocuri, în nota explicativă este necesar de prezentat motivul modificării metodei și efectele acesteia asupra rezultatului financiar. Modificarea metodelor de evaluare curentă a stocurilor se efectuează în conformitate cu SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare”.

Următorul aspect privind costurile materiale directe, cât și repartizabile constă în contabilizarea separată a costurilor aferente activităților de bază și activităților auxiliare pe obiecte de evidență și de calculație [3, pct. 10]. În acest context, recunoașterea se va face în perioada utilizării efective a stocurilor de materiale în procesul de fabricație a produselor și/sau de prestare a serviciilor și se vor înregistra ca majorare a costurilor activităților de bază și/sau activităților auxiliare și diminuarea stocurilor.

Costurile materiale directe sunt legate de fabricarea unui tip de produs sau de prestarea unui tip de serviciu și pot fi identificate ușor și exact pe obiecte de evidență a costurilor și de calculație nemijlocit prin observare și măsurare.

Investigarea prevederilor naționale de contabilitate ne-a permis să relevăm componența costurilor directe cu materiale aferente fabricării produselor și prestării serviciilor.

Tabelul 2. Componența costurilor cu materiale conform prevederilor naționale contabile

Costuri materiale directe aferente fabricării produselor	Costuri materiale directe aferente prestării serviciilor
Materiile prime și materialele, care constituie baza produselor sau o componentă indispensabilă la fabricarea acestora (<i>metalul la producerea utilajelor sau mașinilor; strugurii la fabricarea vinului brut, etc.</i>)	Materialele, care constituie o componentă indispensabilă la prestarea serviciilor (<i>motorina, benzina în cazul serviciilor de transport</i>)
Articolele accesorii și semifabricatele supuse asamblării sau prelucrării suplimentare la entitatea respectivă (<i>motoare la asamblarea tractoarelor, etc.</i>)	Piese de schimb consumate în scopuri tehnologice
Combustibilul de toate tipurile, consumat în scopuri tehnologice (<i>lemn, cărbune, motorină</i>)	Combustibilul de toate tipurile, carburanții și lubrifianții consumați în scopuri tehnologice (<i>cărbune, motorină, uleiuri</i>)
Ambalajul și materialele de ambalat consumate în subdiviziunile de producție (<i>în producerea laptelui, smântânei, pâinii, apei, berii, bomboanelor etc.</i>)	
Serviciile cu caracter de producție prestate de terți, de exemplu, privind executarea unor operații distincte pentru fabricația produselor/ prestarea serviciilor, prelucrarea materiilor prime și materialelor <i>(servicii de interconectare în cazul serviciilor de telecomunicații)</i>	
Energia de toate tipurile consumată în scopuri tehnologice (<i>electrică, termică, aerul comprimat, frigul, apa</i>)	
Alte costuri materiale directe aferente fabricării produselor sau prestării serviciilor	

Sursa: elaborat de autori conform [1]

Costurile materiale repartizabile sunt legate de fabricarea produselor cuplate și pot fi atribuite unui anumit obiect de calculație prin repartizare. Ele apar la prelucrarea complexă a materialelor, în cazul în care dintr-un tip de material se fabrică concomitent mai multe tipuri de produse cuplate (*de exemplu, la producerea smântânii din lapte integral se obține simultan și lapte degresat; la producerea mobilei din croirea laminatului PAL se poate obține produse cu diferite dimensiuni (dulapuri, mese, scaune)*).

În continuare se prezintă aspectul semnificativ al costurilor materiale, care se atribuie obiectelor de calculație prin repartizare. În acest context, aceste costuri se vor distribui produselor cuplate:

- proporțional normelor de consum a materialelor;
- volumului produselor fabricate (în expresie cantitativă sau convențional-cantitativă);
- altă bază stabilită în politicile contabile ale entității [3, pct. 24].

În contextul prelucrării materiei prime, menționăm că se pot obține deșeuri. Deșeurile reprezintă resturi de materii prime și materiale sau semifabricate, care apar în procesul transformării materiilor prime în produs finit, care și-au pierdut total (nerecuperabile) sau parțial (recuperabile) calitățile de materie primă (proprietățile fizice sau chimice). De regulă, deșeurile nerecuperabile, sunt măsurate doar cantitativ. Cantitatea deșeurilor se determină în baza documentelor primare, de exemplu, în industria vinicolă - „Act de prelucrare a strugurilor”. Conform SNC „Stocuri”, deșeurile recuperabile se evaluează la valoarea justă. În cazul fabricării produselor cuplate, valoarea justă a deșeurilor recuperabile se repartizează între tipurile de produse cuplate proporțional normelor deșeurilor sau altei baze stabilite în politicile contabile ale entității.

În cazul în care, procesul tehnologic prevede consumul energiei de toate tipurile (de exemplu, energiei electrice, termice, aerului comprimat, frigului, apei), și respectiv acest consum nu poate fi identificat distinct pe obiecte de calculație, entitatea trebuie să repartizeze valoarea energiei conform unei baze de repartizare, precum: proporțional normelor de consum a energiei, capacității de consum și numărului de mașini-ore lucrate sau altei baze stabilite în politicile contabile ale entității [3, pct. 27].

Cu referire la consumul de combustibil în scopuri tehnologice, menționăm că acesta poate fi stabilit în baza aparatajului tehnic instalat în locurile de utilizare a lui. Pentru aceasta se va ține evidența în registre speciale, pe secții, iar mai apoi, costurile se vor repartizează pe tipuri de produse proporțional normelor de consum, cantității materiei prime prelucrate, numărului de mașini-ore de funcționare a utilajelor productive sau altei baze stabilite de entitate în politicile contabile [1, p. 72].

Evidența analitică și sintetică a costurilor materiale se ține în Situații/Borderouri de repartizare a costurilor cu materiale pe tipuri de produse/servicii prestate [2, p.608], care se întocmesc la nivelul fiecărei secții de producție.

CONCLUZII.

Pornind de la cele relatate, în opinia noastră, selectarea riguroasă a opțiunilor aferente contabilității costurilor cu materiale din prevederile referențialului național, precum și documentarea corectă, contabilizarea prudentă vor facilita procesul de calculare a costului de producție, iar managementul entității, va putea utiliza informații relevante în procesul decizional.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. BĂDICU, G., MIHAILA, S. AVORNIC, A. *Contabilitatea managerială*. Chișinău: ASEM, 2015. 277 p.
2. *Contabilitatea întreprinderii*. Colectiv de autori. Coordonator: GRIGOROI L. Chișinău: ASEM, 2021. 800 p.
3. *Indicațiilor netodice privind contabilitatea costurilor de producție și calculația costului produselor și serviciilor*. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117850&lang=ro. [online]. [accesat la 25.03.2022].
4. *Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017*. [online]. [accesat la 25.03.2022]. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125231&lang=ro#
5. *SNC „Stocuri”*. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117850&lang=ro. [online]. [accesat la 25.03.2022].

Coordonatorul științific: BĂDICU Galina dr., conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: badicu.galina@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.31>

CZU: 657.422:336.748.1(478)

THE ACCOUNTING OF DIFFERENCES IN FOREIGN EXCHANGE RATES AND AMOUNT: SIMILARITIES AND DIFFERENCES

CONTABILITATEA DIFERENȚELOR DE CURS VALUTAR ȘI DE SUMĂ: SIMILITUDINI ȘI DEOSEBIRI

BANCU Daniela, student, Specialitatea: CON

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Telefon: + 373 68127440

E-mail autor: bancu.daniela@ase.md

Abstract. *This article highlights the main similarities and differences regarding the accounting of differences in foreign exchange rates compared to the differences in amount. The relevance of the study is conditioned by the expansion of international transactions and the regular use of foreign currency. Therefore, the purpose of the research is to highlight the proper and legal methods of accounting the operations in foreign currency and the favorable or unfavorable differences in exchange rate or in amount.*

Key words: *accounting, differences in foreign exchange rates, differences in amount, cross-border trade*

JEL CLASSIFICATION: F31, M41

INTRODUCERE

Așa cum lumea în care trăim este o lume a interdependențelor, a legăturilor reciproce tot mai strânse dintre țări, importanța contabilizării corecte a tranzacțiilor transfrontaliere și a diferențelor de curs valutar ce apar în acest proces este de necontestat. Obiectivele acestui articol sunt de a evidenția similitudinile și de a delimita deosebirile dintre tratamentul contabil al diferențelor de curs valutar și de sumă, prin expunerea unor exemple comprehensive. Metodele de cercetare utilizate includ metoda deducției, analiza actelor normative și a articolelor științifice și metoda comparării.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

La nivel național, subiectul a fost analizat de următorii cercetători: Graur A. și Harea R., care au examinat în profunzime contabilizarea diferențelor de sumă [3], Russu N. și Nederița A., care au cercetat influența diferențelor de curs valutar asupra costului îndatorării [6], Grigoroii L. și Lazari L., care prezintă detaliat contabilitatea cheltuielilor și veniturilor curente, ce includ, evident, veniturile și cheltuielile financiare ce apar în urma calculării diferențelor de curs valutar și de sumă [4]. În România, Mihalciuc C. și Obreja A.P. au analizat problematica introducerii criptomonedelor în contabilitate, acestea fiind înregistrate ca o valută și realizându-se diferențe din cursul valutar [5].

Legea contabilității și raportării financiare prevede ținerea contabilității faptelor economice efectuate în valută străină atât în monedă națională, cât și în valută străină [1, art. 7]. Reglementarea modului de recunoaștere, de contabilizare și de prezentare a informațiilor privind diferențele de curs valutar și de sumă este asigurată de actul normativ Standardul Național de Contabilitate „Diferențe

de curs valutar și de sumă”, care, la rândul său, este elaborat în baza Directivei 2013/34/UE și IAS 21 „Efectele cursurilor de schimb valutar” [2].

Conform standardului, diferența de curs valutar se definește ca fiind o diferență care rezultă din recalcularea valutei străine în monedă națională la diferite cursuri oficiale ale leului moldovenesc, pe când diferența de sumă reprezintă o diferență care rezultă din recalcularea creanțelor și datoriilor exprimate în valută străină sau unități convenționale la diferite cursuri oficiale ale leului moldovenesc sau cursuri de schimb stabilite în contractele încheiate între rezidenții Republicii Moldova [2].

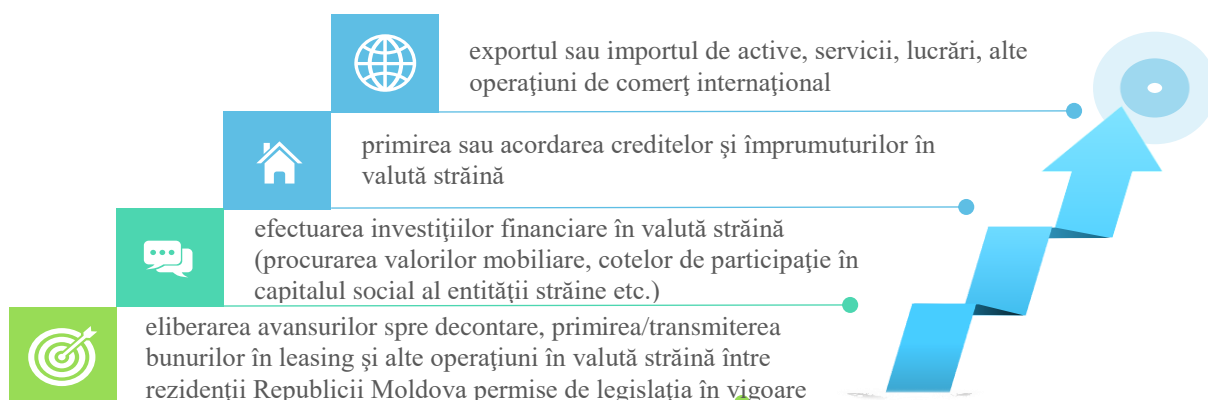
Din definiție, deducem că o deosebire esențială se referă la statutul părților contractante. În cazul în care tranzacțiile au loc cu nerezidenții apar diferențele de curs valutar, iar în cazul în care partea contractantă are statut de rezident, vor fi înregistrate diferențele de sumă.

Totodată, se atestă faptul că diferențele de curs valutar apar ca urmare a recalculării operațiunilor în valută străină, pe când recalcularea operațiunilor generatoare de diferențe de sumă poate fi efectuată în baza unei valute străine sau a unei unități convenționale.

Standardul prevede faptul că, la întocmirea situațiilor financiare, elementele monetare în valută străină, cum ar fi numerarul, creanțele, datoriile, cu excepția avansurilor acordate și primite, investițiile financiare, cu excepția acțiunilor și cotelor părți etc., se recalculează prin aplicarea cursului oficial al leului moldovenesc la data raportării, dar elementele nemonetare în valută străină, cum sunt imobilizările necorporale și corporale, goodwill-ul, stocurile, avansurile acordate sau primite, elementele de capital propriu etc., nu se supun recalculării la data raportării și se înregistrează în situațiile financiare conform cursului oficial al leului moldovenesc la data recunoașterii inițiale a acestora [2]. Respectiv, o altă deosebire identificată constă în faptul că, la data raportării, pot apărea diferențe de curs valutar ca rezultat al recalculării, dar nu pot apărea diferențe de sumă.

Pe lângă faptul că diferențele de curs valutar și de sumă sunt reglementate de un standard comun, similitudinile dintre acești doi indicatori se exprimă prin posibilitatea de a înregistra atât diferențe favorabile, cât și nefavorabile prin aplicarea cursului de schimb în ambele cazuri, acestea fiind recunoscute ca venituri sau cheltuieli curente. Un alt punct comun între diferențele de curs valutar și de sumă este înregistrarea acestora la data achitării creanțelor sau la data stingerii datoriei.

Remarcăm faptul că operațiunile în valută străină includ următoarele elemente (figura 1):

Figura 1. Operațiunile în valută străină

Sursa: elaborat de autor în baza [1]

Contabilitatea operațiunilor în valută străină se ține atât în monedă națională, cât și în valută străină, iar achitarea creanțelor și a datoriilor în valută străină se înregistrează prin aplicarea cursului oficial al leului moldovenesc la data achitării. Respectiv, modul de contabilizare al diferențelor de curs valutar este sintetizat în tabelul 1.

Tabelul 1

în cazul:	Diferențe de curs valutar favorabile		Diferențe de curs valutar nefavorabile	
	se înregistrează ca:	formula contabilă:	se înregistrează ca:	formula contabilă:
creșterii cursului valutar	majorare concomitentă a numerarului, creanțelor curente, altor elemente monetare și veniturilor curente	Debit 243 „Conturi curente în valută străină” sau Debit 221 „Creanțe comerciale” Credit 622 „Venituri financiare”, subcontul 622.6 „Venituri din diferențe de curs valutar”	majorare concomitentă a cheltuielilor și datoriilor curente	Debit 722 „Cheltuieli financiare”, subcontul 722.4 „Cheltuieli din diferențe de curs valutar” Credit 511 „Credite bancare pe termen scurt” sau Credit 521 „Datorii comerciale curente”
scăderii cursului valutar	diminuare a datoriilor curente și majorare a veniturilor curente	Debit 511 „Credite bancare pe termen scurt” sau Debit 521 „Datorii comerciale curente” Credit 622 „Venituri financiare”, subcontul 622.6 „Venituri din diferențe de curs valutar”	majorare a cheltuielilor curente și diminuare a numerarului, creanțelor curente, altor elemente monetare	Debit 722 „Cheltuieli financiare”, subcontul 722.4 „Cheltuieli din diferențe de curs valutar” Credit 243 „Conturi curente în valută străină” sau Credit 221 „Creanțe comerciale”

Sursa: elaborat de autor în baza [1]

În continuare, este propus un exemplu privind contabilizarea diferențelor de curs valutar.

Exemplul 1. La data de 22.02.2022, entitatea „Alfa” SRL importă mărfuri în valoare de 21000 euro, cu achitare ulterioară la 10.03.2022. Cursul oficial al BNM constituie:

- la data întocmirii declarației vamale - 20,4121 lei/euro;
- la data achitării datoriei – 20,1418 lei/euro.

În baza datelor din exemplul 1, se întocmesc și se prezintă formulele contabile din tabelul 2.

Tabelul 2

Nr.	Data tranzacție	Conținutul operației economice	Suma, lei	Corespondența conturilor	
				Debit	Credit
1.	22.02	Înregistrarea valorii mărfurilor importate (21000*20,4121)	428654,10	217	521.2
2.	10.03	Achitarea datoriei față de furnizorul străin (21000*20,1418)	422977,80	521.2	243
3	10.03	Înregistrarea diferenței de curs favorabile [21000*(20,4121-20,1418)]	5676,30	521.2	622.6

Sursa: elaborat de autor în baza datelor exemplului 1

Dacă analizăm determinarea diferențelor de sumă, acestea apar în cazul încheierii între rezidenții Republicii Moldova a contractelor în care părțile au convenit asupra unor datorii pecuniare exprimate în valută străină sau în unități convenționale. Inițial, operațiunile exprimate în valută străină sau în unități convenționale se înregistrează în contabilitate în monedă națională prin aplicarea cursului de schimb conform contractului încheiat, care poate fi cursul oficial al leului moldovenesc sau cursul de schimb stabilit de părțile contractante. Ulterior, achitarea creanțelor și datoriilor aferente operațiunilor exprimate în valută străină sau unități convenționale se contabilizează în monedă națională prin aplicarea cursului de schimb:

- 1) la data achitării creanțelor și datoriilor; sau
- 2) la data livrării (procurării) activelor sau prestării (beneficierii) serviciilor; sau
- 3) stabilit în mărime fixă sau în alt mod de către părțile contractante.

Notabil este faptul că, în cazul aplicării cursului de schimb la data livrării activelor sau aplicarea unui curs stabilit de părți în mărime fixă, diferențe de sumă nu apar, deoarece vânzătorul și cumpărătorul recunosc creanțele și datoriile în baza aceluiași curs de schimb [2]. Însă, atunci când se aplică cursul de schimb la data achitării creanțelor și datoriilor, diferențele de sumă aferente operațiunilor respective se contabilizează în modul următor:

- 1) diferențele de sumă favorabile - ca majorare a creanțelor curente sau altor active sau diminuare a datoriilor curente și majorare a veniturilor curente:

Debit 221 „Creanțe comerciale” sau

Debit 521 „Datorii comerciale curente”

Credit 622 „Venituri financiare”, subcontul 622.7 „Venituri din diferențe de sumă”;

- 2) diferențele de sumă nefavorabile - ca majorare a cheltuielilor curente și diminuare a creanțelor curente sau altor active sau majorare a datoriilor curente:

Debit contul 722 „Cheltuieli financiare”, subcontul 722.5 „Cheltuieli din diferențe de sumă”

Credit 221 „Creanțe comerciale” sau

Credit 521 „Datorii comerciale curente”.

În continuare, este propus un exemplu privind contabilizarea diferențelor de sumă.

Exemplul 2. La 11.01.2022, entitatea „Sigma” SRL (rezident) a vândut entității „Gama” SRL (rezident) mărfuri în valoare de 12000 USD, inclusiv TVA în baza contractului de vânzare-cumpărare, care urmează a fi achitate ulterior la data de 15.01.2022, aplicându-se cursul oficial al BNM. Valoarea contabilă a mărfurilor vândute este de 160000 lei.

Cursul oficial al BNM constituie la data:

- 11.01.2022 – 17,9210 lei/USD;

- 15.01.2022 – 18,0153 lei/USD.

Formulele contabile întocmite sunt reflectate în tabelul 3.

Tabelul 3

Nr.	Data	Conținutul operației economice	Suma, lei	Corespondența conturilor			
				Vânzător		Cumpărător	
				Debit	Credit	Debit	Credit
1.	11.01	Reflectarea valorii mărfurilor vândute/procurate (12000*17,9210)	215052	221	611	217	521
2.	11.01	Reflectarea TVA aferentă mărfurilor vândute/procurate (215052*20/120)	35842	221	534.4	534.4	521
3.	11.01	Reflectarea valorii contabile a mărfurilor vândute	160000	711	217	-	-
4.	15.01	Achitarea datoriei/creanței comerciale (12000*18,0153)	216183,60	242	221	521	242
5.	15.01	Reflectarea diferenței de sumă [12000*(18,0153-17,9210)]	1131,60	221	622.7	722.5	521

Sursa: elaborat de autor în baza datelor exemplului 2

La data raportării, diferențele de curs valutar și de sumă se reflectă în Situația de profit și pierdere, la rândul 099 „Venituri aferente diferențelor de curs valutar și de sumă” sau rândul 105 „Cheltuieli aferente diferențelor de curs valutar și de sumă”, iar în Situația fluxurilor de numerar, diferențele de curs valutar se înregistrează distinct la rândul 220 „Diferențe de curs valutar favorabile (nefavorabile)”, unde se reflectă mărimea netă a diferențelor de curs valutar favorabile și nefavorabile la data raportării aferentă numerarului în valută străină.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

În urma analizei comparative efectuate, s-au remarcat anumite deosebiri între diferențele de curs valutar și cele de sumă referitor la statutul părților contractante, la recalcularea la data raportării, dar și similitudini aferente înregistrării acestora la data achitării creanțelor sau la data stingerii datoriei, recunoașterii diferențelor favorabile sau nefavorabile, fiind recunoscute ca venituri sau cheltuieli curente. Se recomandă aplicarea raționamentului contabil în concordanță cu prevederile SNC „Diferențe de curs valutar și de sumă” și clauzele contractuale la recunoașterea și contabilizarea diferențelor de curs valutar și de sumă.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

2. *Legea contabilității și raportării financiare*, Nr. 287 din 15.12.2017. În: Monitorul Oficial nr. 1-6, art. 22. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125231&lang=ro#
3. *Standardul Național de Contabilitate „Diferențe de curs valutar și de sumă”*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 233-237, art. 153, din 22.10.2013. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128127&lang=ro#
4. GRAUR, A., HAREA, R. *Mecanismul de recunoaștere și contabilizarea diferențelor de sumă*. În: *International scientific conference on accounting*, ISCA 2021: 10 Edition, April 1-2, 2021. Chișinău: ASEM, 2021. pp. 208-215. ISBN 978-9975-155-25-0 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_aprilie_2021.pdf

5. GRIGOROI, L., LAZARI, L. ș.a. *Contabilitatea întreprinderii*. Chișinău: Editura Cartier, ed. a III-a, revăzută și actualizată 2021. 800 p. ISBN: 978- 9975-86-456-5
6. MIHALCIUC C., OBREJA A.P. *Problematica criptomonedelor în contabilitate*. În: *Conferința științifică internațională studențească, ISSC 2021 "Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători"*, Ediția a 5-a, 11-12 martie 2021: Culegere de articole științifice. Chișinău : ASEM, 2021. pp. 195-201. ISBN 978-9975-155-12-0 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_12.03.21_v1.pdf
7. RUSSU, N., NEDERIȚA, A. *Aspecte complexe ale contabilității și auditului costurilor îndatorării*. În: *Conferința științifică internațională studențească, ISSC 2021 "Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători"*, Ediția a 5-a, 11-12 martie 2021: Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, 2021. pp. 34-49. ISBN 978-9975-155-12-0 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_12.03.21_v1.pdf

Coordonatorul științific: LAZARI Liliana, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 60710444
E-mail: liliana.lazari@ase.md

THE ROLE OF INTEGRATED REPORTING IN CIRCULAR ECONOMY DEVELOPMENT

ROLUL RAPORTĂRII INTEGRATE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI CIRCULARE

BRIGHIDIN Irina, student, Specialitatea: CON,

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Tel: +373 78737809

E-mail autor: brighidin.irina@ase.md

Abstract. The aim of the paper is to highlight the role of integrated reporting in the development of the circular economy. The topicality of the topic comes down to the fact that the performance of an organization is closely related to sustainability found in integrated reporting. The analysis of specialized websites (Google Scholar, VOSviewer) was used as research methods. At the same time I used the analytical method, the comparison method, the induction and deduction method. As a result, we have outlined the close link between integrated reporting and the application of the circular economy as soon as possible.

Key words: international standard, financial and non-financial information, integrated reporting, circular economy

JEL CLASSIFICATION: M41

Introducere. Scopul lucrării este de a evidenția rolul raportării integrate în dezvoltarea economiei circulare. Actualitatea subiectului se rezumă la faptul că performanța unei organizații este strâns legată de sustenabilitatea găsită în raportarea integrată. În ultimii ani, la nivelul comunității profesionale internaționale, termenul de economie circulară capătă o popularitate tot mai înaltă. Economia circulară constituie un model de producție și consum care presupune reutilizarea, repararea, reciclarea și renovarea materialelor și produselor existente cât mai mult posibil, pentru a le extinde ciclul de viață.

Conținutul de bază. În același timp practicile economiei circulare contribuie la îndeplinirea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD)- formulate la Conferința Națiunilor Unite privind Dezvoltarea Durabilă în 2012, prezentate în figura 1:

Figura.1 Obiective de dezvoltare durabilă

Sursa: <https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/sustainable-development-goals.html>

Economia circulară promovează în mod special ODD-8: „Muncă decentă și creștere economică – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.” și ODD-9: „Industrie, inovație și infrastructură – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației”, care conturează o creștere economică durabilă, ocuparea productivă a forței de muncă, dar și promovarea industrializării incluzive și durabile și promovarea inovării.

Consiliul Internațional de Raportare Integrată (IIRC) este o coaliție globală formată din organisme de reglementare, investitori, companii, normalizatori de standarde, profesia contabilă, mediul academic și ONG-uri. Împreună, membrii acestei coaliții împărtășesc opinia conform căreia comunicarea cu privire la crearea, păstrarea sau erodarea valorii este următorul pas în evoluția raportării corporative. Conform informațiilor oferite de IIRC raportarea integrată face parte dintr-un sistem de raportare corporativă în plină evoluție. Acest sistem este facilitat de cadre generale și standarde cuprinzătoare, care tratează evaluarea și prezentarea informațiilor în legătură cu toate capitalurile, precum și de reglementări corespunzătoare și de o asigurare eficace.

Aceasta este un sistem industrial care înlocuiește conceptul ieșit din uz, restaurându-l, utilizează energia regenerabilă, elimină utilizarea toxinelor chimice și are scopul de a elimina irosirea resurselor printr-un design superior al materialelor, produselor, sistemelor și modelelor de business. Totul ce este creat într-o economie circulară nu devine deșeu spre deosebire de economia tradițională. Economia circulară este un potențial enorm pentru inovație, crearea unor noi locuri de muncă și dezvoltare economică și nu poate fi abordată fără a defini rolul primordial pe care îl deține contabilitatea în tot acest proces de inovare și majorare a duratei de viață a resurselor pe care le utilizăm zi de zi.

Dezvoltarea continuă și favorabilă a unei entități depinde de numeroși factori economici, iar unul dintre cei mai importanți se bazează pe informația financiar-contabilă, care este furnizată de contabilitate în baza Legii Contabilității și Raportării Financiare 287/2017 pentru diferiți utilizatori de informație. Pentru susținerea economiei circulare avem nevoie de inovații și modificări nu doar în cadrul ODD, ci și în domeniul contabilității, deoarece aceasta reprezintă cheia care generează informații pentru luarea deciziilor.

Raportarea integrată este un nou termen care își face apariția în domeniul contabilității. Luând în considerare că tot mai mulți utilizatori ai informațiilor contabile nu sunt satisfăcuți de volumul de informații care este prezentat actualmente în situațiile financiare ale entității. În acest context, a apărut necesitatea stringentă de a elabora un model de raportare diferit, care să dezvăluie mai multe informații cu caracter calitativ: atât financiar cât și nefinanciar.

Raportarea integrată este consecventă cu evoluțiile raportării financiare și ale altor tipuri de raportare, însă un raport integrat diferă de alte rapoarte și comunicări din mai multe puncte de vedere. În special, acesta se concentrează pe capacitatea unei organizații de a crea valoare pe termen scurt, mediu și lung.

Viziunea pe termen lung a IIRC este o lume în care gândirea integrată este înglobată în practicile principale de afaceri, atât din sectoarele publice cât și din cele private, fiind ajutată de raportarea integrată ca normă de raportare corporativă. Ciclul raportării și gândirii integrate, având ca rezultat o alocare eficientă, eficace și productivă a capitalului, va acționa ca o forță pentru stabilitatea financiară și dezvoltarea durabilă, acesta fiind și obiectivul de bază al economiei circulare. În ansamblu economia circulară și raportarea integrată au principiu major - durabilitate și sustenabilitate.

Cu cât gândirea integrată este mai bine înglobată în activitățile unei organizații, cu atât conectivitatea informațiilor va decurge mai natural în raportările, analizele și procesele decizionale ale conducerii. De asemenea, aceasta va conduce la o mai bună integrare a sistemelor informaționale care susțin raportarea și comunicarea interne și externe, inclusiv întocmirea raportului integrat.

Scopul de bază al raportării integrate tine de reducerea numărului de comunicări numeroase, necorelate și statice. Acest obiectiv se poate realiza prin procesul de gândire integrată și prin aplicarea unor principii precum conectivitatea informațiilor.

Obiectivele raportării integrate sunt următoarele:

- Să îmbunătățească calitatea informațiilor disponibile furnizorilor de capital financiar pentru a permite o alocare mai eficientă și mai productivă a capitalului;
- Să perfecționeze răspunderea față de baza generală a capitalurilor (financiar, fabricat, intelectual, uman, social și de relații și natural) și modul în care sunt administrate acestea și să promoveze înțelegerea interdependențelor dintre ele;
- Să promoveze o abordare mai coerentă și mai eficientă a raportării corporative care pornește de la mai multe direcții de raportare și comunică întreaga gamă de factori care afectează semnificativ capacitatea unei organizații de a crea valoare în timp;
- Să susțină o gândire, un proces decizional și acțiuni integrate care se concentrează pe crearea de valoare pe termen scurt, mediu și lung.

Raportarea integrată este consecventă cu numeroase evoluții în domeniul raportării corporative care au loc în jurisdicțiile naționale din întreaga lume. Se intenționează ca acest Cadru general „Integrated Reporting”, care furnizează îndrumări bazate pe principii pentru companii și alte organizații care doresc să întocmească un raport integrat, să accelereze aceste inițiative individuale și să impulsioneze inovațiile în domeniul raportării corporative la nivel global, pentru a permite exploatarea beneficiilor raportării integrate, inclusiv eficiența sporită a procesului de raportare în sine.

Rezultatele financiare nu mai sunt suficiente pentru a oferi o imagine de ansamblu a unei afaceri. Pentru a furniza o imagine globală cu privire la activitatea desfășurată de către o entitate, raportările vor trebui să cuprindă atât partea tradițională financiară, cât și o parte nefinanciară care să furnizeze informații cu privire la dezvoltare durabilă, impactul activității asupra mediului, responsabilitatea socială.

La baza raportărilor integrate și pentru dezvoltarea economiei circulare stau principii precum:

- focusarea strategică și direcționarea în viitor;
- interacțiunea informațiilor;
- caracterul semnificativ;
- consecvența și comparabilitatea;
- veridicitatea și plenitudinea;

Pilonii care realizează conexiunea dintre raportarea integrată și economia circulară se conturează în modul următor:

- informațiile oferite în rapoartele integrate vor fi un temelie în luarea deciziilor în cadrul dezvoltării și aplicării economiei circulare;
- indicatorii din situațiile financiare integrate ar putea contura anumite date privind partajarea, reutilizarea, repararea, renovarea și reciclarea materialelor și produselor existente cât mai mult posibil;

- combaterea programării amortizării cu scopul de a majora durata de viață a bunurilor sau pentru a fi mai ușor de reparat;
- „criterii minime de rezistență“ care ar trebui să fie stabilite pe categorii de produse.

Astfel, conform celor expuse, raportul integrat explică modul în care entitatea își creează valoare prin:

- Expunerea la mediul extern;
- Crearea interacțiunii cu părțile interesate;
- Dependența de anumite resurse;

CONCLUZII. Contabilitatea este un canal important de generare a informațiilor necesare întocmirii raportului integrat și o bază informațională puternică în dezvoltarea economiei circulare, managementul entității deținând informații privind starea modelului de afaceri al entității, să fie în măsură să identifice în timp util și să evalueze riscurile emergente, precum și să identifice tipurile de activități, pe care entitatea în cauză ar putea să le desfășoare în viitor.

Trecerea la o economie circulară necesită implicarea și angajamentul multor grupuri de persoane diferite. Rolul factorilor politici este de a le asigura companiilor condițiile-cadru, un mediu previzibil și de încredere, de a spori rolul consumatorilor și de a defini modul în care cetățenii se pot baza pe beneficiile oferite de schimbările curente.

Companiile pot regândi în totalitate lanțurile de aprovizionare, pentru o utilizare eficientă a resurselor și un caracter circular. O asemenea tranziție sistemică este ajutată de progresele TIC și de schimbările sociale. Astfel, economia circulară poate crea piețe noi, ca reacție față de schimbarea modelelor de consum de la proprietatea tradițională la folosirea, re folosirea și partajarea produselor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. The International IR Framework [on-line]. Disponibil: <http://integratedreporting.org/the-iirc-2/>
2. Directive 2014/95/EU of the European Parliament [on-line].
Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>
3. GRIGOROI, Lilia. RAPORTAREA INTEGRATĂ – PERSPECTIVĂ PENTRU ENTITĂȚILE DIN REPUBLICA MOLDOVA, 2016, ISBN 978-9975-127-48-6.
4. Economia circulară: definiții, importanță, beneficii.
Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/priorities/economia-circulara>
5. Obiectivele de Dezvoltare Durabilă,
Disponibil: <https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/sustainable-development-goals.html>
6. Legea Contabilității și Raportării Financiare nr.287/2017
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125231&lang=ro#

Coordonatorul științific: BAJAN Maia, dr., conf.univ,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Tel: +373 69017690
E-mail: bajan.maia@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.33>

CZU: 657.371:006.44(100+478)

SOME CONVERGENCES AND DIFFERENCES ON THE ACCOUNTING TREATMENT OF STOCKS BY PRISM NATIONAL AND INTERNATIONAL PROVISIONS

UNELE CONVERGENȚE ȘI DIVERGENȚE PRIVIND TRATAMENTUL CONTABIL AL STOCURILOR PRIN PRISMA PREVEDERILOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

CODREAN Violeta, studentă, specialitatea: CON

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: codrean.violeta@ase.md

***Abstract:** In the current context, inventory management is an indispensable part of ensuring the continuity of the entity's activity in terms of performance and optimization. This paper aims to highlight the importance of inventories held by the entity and to highlight some convergences and divergences on the accounting treatment of inventories from the perspective of national and international regulations, similarities and differences in purpose, scope, definitions, composition, valuation and others. In order to carry out a comparative quality analysis, the national and international normative acts as well as the specialized literature in the field were studied.*

Keywords: stocks, convergence, divergence, cost of entry, valuation, SNC, IAS

JEL CLASSIFICATION: M40, M41

INTRODUCERE

Contabilitatea reprezintă principalul mijloc de informare a utilizatorilor și prezentare a activității entității într-o anumită perioadă de gestiune. În contextul actual, contabilității atribuindu-se o nouă cerință: **asigurarea persoanelor interesate cu informația necesară în fundamentarea deciziilor.**

În componența patrimoniului entității, „pe lângă imobilizări, care asigură baza tehnică a producției, circulației mărfurilor și prestării serviciilor, activitatea desfășurată de entități impune și folosirea unui volum mare și diversificat de active circulante [1]”. Prin urmare, în componența acestora identificăm stocurile, active care dețin un rol crucial întru realizarea obiectivelor entității.

Performanța entității depinde și de respectarea principiilor generale, astfel, întru edificarea unei imagini fidele a patrimoniului, gestionarea și contabilizarea stocurilor necesită onorarea principiului continuității activității, în speță, la entitățile producătoare de bunuri și/sau prestatoare de servicii, în vederea asigurării unui proces de aprovizionare și producție, calitativ și continuu.

Scopul lucrării rezidă din imperativul cunoașterii aspectelor privind tratamentul contabil al stocurilor din perspectiva reglementărilor legislative și normative naționale și internaționale, în egală măsură, în perimetrul scopului propus evidențindu-se și reliefaarea divergențelor constatăte în procesul obținerii, gestionării și consumului stocurilor conform prevederilor naționale și internaționale.

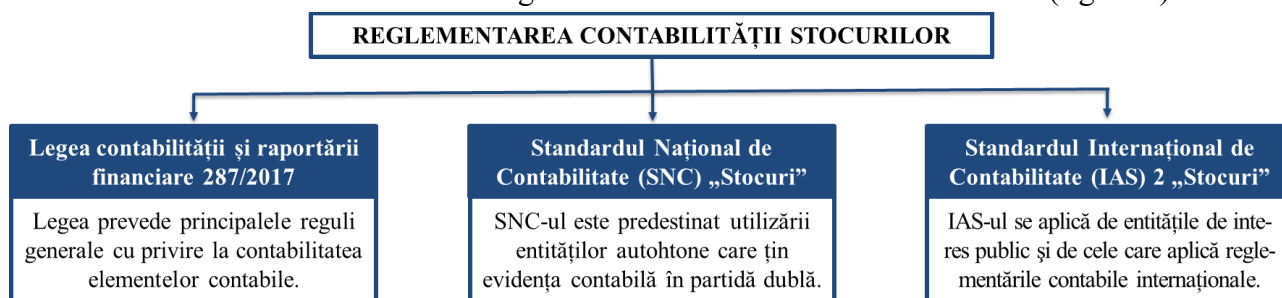
Pornind de la problematica și scopul lucrării, s-au identificat următoarele **obiective primordiale:** cercetarea și identificarea similitudinilor și divergențelor atestate în actele normative naționale și internaționale, precum și analiza comparativă a definiției, clasificării, recunoașterii și evaluării stocurilor.

Actualitatea temei rezidă din omniprezența și influența covârșitoare a stocurilor în activitatea economică a entităților, înglobând elemente purtătoare de informații avizate cu privire la performanța acestora pe piața de desfacere. Privind în ansamblu ponderea stocurilor în totalul activelor entităților, se poate conchide facil că stocurile pulsează existența entităților, asigurându-le suportul desfășurării eficiente a activităților și contribuind la obținerea profitului.

Metodologia de cercetare are la bază abordarea teoretică a problematicii, astfel, pe parcursul cercetării utilizându-se mai multe metode de cercetare printre care: metoda analitică (actele legislative și normative, literatura de specialitate), analiza webografică (motoare de căutare, site-uri web), metoda comparației (convergențe și divergențe dintre prevederile naționale și internaționale), metoda sintezei (cercetarea diferitor abordări și generalizarea informației identificate), metoda inferenței, metoda inducției și deducției.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Stocurile reprezintă o componentă pregnantă în cumulul activelor circulante ale unei entități, reieșind din importanța și dimensiunea lor, „*gestiunea stocurilor are la bază funcțiile tradiționale ale managementului, precum cele de planificare, organizare, conducere, coordonare și control* [2]”, entitățile preocupându-se perpetuu de structura, dinamica, optimizarea și monitorizarea acestora. Astfel, tratamentul contabil al stocurilor este reglementat de următoarele acte normative (figura 1):

Figura 1. Reglementarea contabilității stocurilor la nivel național și internațional

Sursa: elaborat de autor

Analizând prerogativele cadrului legal, menționăm că SNC „Stocuri” [3] intră în vigoare la 01.01.2014, având la bază prevederile Directivelor Uniunii Europene [4] și IAS 2 „Stocuri” [5], în linii generale, terminologia și abordările de bază prevăzute de reglementările internaționale regăsindu-se în cele naționale. Deopotrivă, rolul și tratamentul contabil al stocurilor este abordat pe larg în lucrările cercetătorilor autohtoni: Nedeița, A. [6], Popovici, A. [6], Țurcanu, V. [7], Grabarovschi, L. [2], Golocialova, I. [7], Mihaila, S. [10] și alții. Având în vedere complexitatea utilizatorilor informațiilor, implementarea IFRS constituie un aspect imperios pentru dezvoltarea țării și aspirația integrării europene, astfel, se acordă o importanță deosebită lucrărilor cercetătorilor internaționali la acest subiect, cum ar fi: Hlaciuc, E. [8], Mateș, D. [9], Monea, A. [11] și alții.

În opinia cercetătoarei Golocialova, I., „contabilitatea stocurilor se confruntă cu anumite dificultăți, care apar în următoarele circumstanțe: *determinarea costului pe unitate de stocuri, aderarea la principiul prudenței, stabilirea momentului recunoașterii veniturilor și corelarea acestora cu cheltuielile în cazul vânzării stocurilor, precum și evaluarea stocurilor* [7, p.129]”.

În demersul cercetării efectuate, propunem o analiză comparativă privind unele convergențe și divergențe atestate în tratamentul contabil al stocurilor prin prisma prevederilor naționale și internaționale (tabelul 1).

Tabelul 1. Convergențe și divergențe privind obiectivul

Criteriul de comparare	SNC „Stocuri”	IAS 2 „Stocuri”
Obiectiv	„stabilirea modului de contabilizare a stocurilor și de prezentare a informațiilor aferente în situațiile financiare” (pct.2)	„prescrierea tratamentului contabil pentru stocuri, determinarea costului și recunoașterea ulterioare a acestuia drept cheltuială etc.” (pct.1)

Sursa: elaborat de autor în baza SNC „Stocuri” și IAS 2 „Stocuri”

Analizând în paralel obiectivele ambelor standarde, observăm că IAS 2 prezintă un obiectiv mult mai vast și detaliat decât cel expus în SNC, descriind ce informații furnizează prezentul standard, concomitent devine necesar de a studia domeniul de aplicare al acestora, prezentat în tabelul 2:

Tabelul 2. Convergențe și divergențe privind domeniul de aplicare

Criteriul de comparare	SNC „Stocuri”	IAS 2 „Stocuri”
Domeniul de aplicare	„se aplică la contabilizarea tuturor stocurilor, cu excepția: producției în curs de execuție, activelor biologice legate de activitatea agricolă și de producția agricolă în momentul recoltării” (pct.3)	„se aplică tuturor stocurilor, cu excepția instrumentelor financiare, activelor biologice legate de activitatea agricolă și de producția agricolă în momentul recoltării” (pct.2)

Sursa: elaborat de autor în baza SNC „Stocuri” și IAS 2 „Stocuri”

În baza tabelului 2, conchidem că potrivit SNC, în domeniul de aplicare se include și producția în curs de execuție, pe când în IAS 2, aceasta nu se regăsește. De asemenea, în conformitate cu IAS 2, în domeniul de aplicare se adaugă instrumentele financiare, însă acestea lipsesc cu desăvârșire în SNC. Odată stabilit obiectivul și domeniul de aplicare, standardele propun câteva definiții etalon (tabelul 3):

Tabelul 3. Convergențe și divergențe privind definițiile

Criteriul de comparare	SNC „Stocuri”	IAS 2 „Stocuri”
Definiții	SNC înglobează patru definiții, și anume: stocuri, cost de intrare, valoare realizabilă netă, valoare justă (pct.5)	IAS 2 încorporează trei definiții, și anume: stocuri, valoarea realizabilă netă și valoarea justă (pct.6)

Sursa: elaborat de autor în baza SNC „Stocuri” și IAS 2 „Stocuri”

În comparație cu prevederile SNC, observăm că în componența definițiilor propuse de IAS 2 lipsește definiția *costului de intrare*, însă, acesta prezintă pe larg semnificația *valorii realizabile nete* și *valorii juste*, concomitent, standardele propun și componența stocurilor, redată în tabelul 4.

Tabelul 4. Convergențe și divergențe privind componența stocurilor

Criteriul de comparare	SNC „Stocuri”	IAS 2 „Stocuri”
Componența stocurilor	Potrivit SNC, stocurile includ: <i>materiile prime și materialele de bază, materialele consumabile, obiectele de mică valoare și scurtă durată, producția în curs de execuție, produsele, mărfurile, ambalajele</i> (pct.6), <i>activele cu ciclul lung de producție destinate vânzării și bunurile de natura stocurilor care se află temporar la terți, din diferite cauze sau în anumite scopuri</i> (pct.7)	Potrivit IAS 2, stocurile includ: <i>bunuri cumpărate, mărfurile, terenurile și alte proprietăți imobiliare deținute în vederea revânzării, produsele finite ale entității, producția aflată în curs de execuție, materiale și consumabile</i> (pct.8)

Sursa: elaborat de autor în baza SNC „Stocuri” și IAS 2 „Stocuri”

Observăm că SNC clasifică stocurile în ordinea expusă în Planul general de conturi contabile, totodată, identificăm că în clasificarea IAS 2 lipsesc obiectele de mică valoare și scurtă durată.

În urma analizei comparative a standardelor, se poate menționa că sub aspect general, prevederile evaluării stocurilor stabilite în SNC nu diferă semnificativ de normele prevăzute de IAS 2. Cunoaștem că în funcție de momentul efectuării, se deosebesc trei forme de evaluare a stocurilor: *evaluare inițială*, *evaluare curentă* și *evaluarea ulterioară*, astfel, standardele sunt de părere că evaluarea are loc:

Tabelul 5. Convergențe și divergențe privind evaluarea stocurilor

Criteriul de comparare	SNC „Stocuri”	IAS 2 „Stocuri”
Evaluarea stocurilor	Conform SNC, evaluarea stocurilor are loc: <i>la intrarea în patrimoniu, la ieșirea din patrimoniu și la data raportării.</i>	Conform IAS 2, „ <i>stocurile trebuie evaluate la valoarea cea mai mică dintre cost și valoarea realizabilă netă</i> ” (pct.9)

Sursa: Elaborat de autor în baza SNC „Stocuri” și IAS 2 „Stocuri”

Din perspectiva *evaluării inițiale*, SNC prevede în pct.13 că „*stocurile recunoscute inițial se evaluează la cost de intrare*”, consecutiv, în pct.15, 16, 19 enumerând componența acestuia, în antiteză, în pct.14 specificând elementele excluse. Analogic, IAS 2 oferă informații în pct.10-12 despre componența „*costului stocurilor*”, „*costurilor de achiziție*” și „*costurilor de conversie*”.

La ieșirea stocurilor, entitatea își stabilește de sine stătător *metoda de evaluare* curentă a acestora, pe care o reflectă în politicile sale contabile, metodele utilizate fiind ilustrate în tabelul 6.

Tabelul 6. Convergențe și divergențe privind evaluarea curentă

Criteriul de comparare	SNC „Stocuri”	IAS 2 „Stocuri”
Evaluarea curentă a stocurilor	Potrivit pct.33 al SNC, „ <i>stocurile se evaluează la valoarea contabilă prin aplicarea uneia din următoarele metode: identificării specifice, FIFO, costului mediu ponderat, LIFO</i> ”, explicate în pct.35-37. Evaluarea stocurilor în perioada de gestiune (pct.39): <i>metoda costului standard, prețului cu amănuntul</i> , descrise în pct.40-41.	Potrivit pct.23-27 ale IAS 2, sunt prevăzute și descrise fiecare dintre aceste metode: <i>identificarea specifică a costului, formula FIFO, formula costului mediu ponderat, formula LIFO.</i> IAS 2 prevede și tehnici de evaluare a stocurilor: <i>metoda costului standard (pct.21) și prețului cu amănuntul (pct.22).</i>

Sursa: elaborat de autor în baza SNC „Stocuri” și IAS 2 „Stocuri”

Din punct de vedere al *evaluării ulterioare*, SNC prevede în pct.44-45 că aceasta are loc la data raportării, evaluându-se la valoarea realizabilă netă, pe când IAS 2, prevede în pct.28 despre valoarea realizabilă netă că „*activele nu ar trebui reflectate în bilanț la o valoare mai mică decât valoarea preconizată a se obține prin utilizarea sau vânzarea lor* [5, p.6]”.

CONCLUZII. În urma cercetării efectuate asupra tratamentului contabil al stocurilor, conchidem că potrivit reglementărilor contabile naționale și internaționale acestea înregistrează **convergențe** privind: obiectivul standardelor, definițiile termenilor, metodele aplicate în cadrul evaluării stocurilor, dar se înregistrează și **divergențe**, precum: domeniul de aplicare, numărul definițiilor, absența obiectelor de mică valoare și scurtă durată, evaluarea la cost de intrare și altele.

Utilizând IAS 2 „Stocuri” entitățile beneficiază de o comunicarea financiar-contabilă internațională, de un limbaj comun care sporește nivelul de credibilitate și încredere, astfel, informațiile sunt disponibile și pentru utilizatorii externi, pentru a le compara cu alte entități sau pentru a atrage investiții.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. TOMA, C., DUMITREAN, E., HALIGA, I. *Contabilitate financiară*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2013, 151 p.;
2. GRABAROVSKI, L. *Gestiunea stocurilor prin prisma criteriilor de performanță*. Conferința Științifică Internațională „Contabilitatea, auditul și analiza economică între conformitate, schimbare și performanță”, 2015, p.76-80;
3. Ordinul Ministrului Finanțelor al Republicii Moldova nr.118 din 06.08.2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate. În: *Monitorul Oficial* nr.233-237, art.1533 din 22.10.2013;
4. Directiva 2013/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26.06.2013 privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 182/19* din 29.06.2013;
5. Ordinul Ministrului Finanțelor al Republicii Moldova nr.109 din 19.12.20058 privind acceptarea și publicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară. În: *Monitorul Oficial* nr.237-240, art.692 din 31.12.2008;
6. NEDERÎȚA, A., POPOVICI A. *Probleme aferente evaluării inițiale și ulterioare a stocurilor*. Conferința Științifică Internațională „25 de ani de reformă economică în Republica Moldova”, 2016, p. 6-11;
7. ȚURCANU, V., GOLOCIALOVA, I. *Raportarea financiară conform standardelor internaționale*. Chișinău: S. N., Combinatul Poligrafic, 2015, 452 p.;
8. HLACIUC, E., MATES, D., SOCOLIUC, M. *Assessment and recognition of stocks in accounting according to International Standard of Financial Report IAS 2 – Stocks*. The Annals of The „Ștefan cel Mare” University Suceava. Fascicle of The Faculty of Economics and Public Administration, Volume 9, No.1 (9), 2009, p.192-197;
9. MATEȘ, D., COJOCARU, L.-A. *Stocks evaluation in romanian and international financial accounting*. Journal: Anale. Seria Științe Economice. Timișoara, 2012, p.520-525;
10. MIHAILĂ S., JIERI N. *Eficiența aplicării Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) în Republica Moldova, în condițiile actuale ale economiei de piață* //Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Exacte și Economice). – 2017. – T. 107. – №. 7. – C. 49-54.
11. MONEA, A. *Some aspects regarding implications of IAS 2 „Inventory” in romanian accounting*. Annals of the University of Petroșani, Economics, 11(4), 2011, p.183-190.

Conducător științific: MIHAILA Svetlana, dr., conf. univ.

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: svetlana.mihaila@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.34>

CZU: 657.471.12(478)

THE ACCOUNTING TREATMENT OF WAGE AND SOCIAL DEBTS

TRATAMENTUL CONTABIL AL DATORIILOR SALARIALE ȘI SOCIALE

DUMANSCHI Mihaela, studentă, Specialitatea: CON

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: mihaela.dumanschi@yahoo.com

Abstract. *The start of a new year is often seen as an opportunity to start afresh, to do things better, to participate in new experiences. But this moment also coincides, for companies, with the onset of reporting obligations for the previous year. And as both the reporting burden and future activities involve a number of important tax issues I still want to mention about the challenges for 2022 - tax issues impacting taxpayers especially in the area of salaries. In order to address economic constraints and ensure sustainable development of the Republic of Moldova in the context of the consequences of the pandemic crisis, a series of fiscal policy measures aimed at the economy of the Republic of Moldova were adopted from April 2020 to February 2022. Among them are the Law No. 60/2020, which changed the way of calculating social insurance contributions (hereinafter - CAS) and health care premiums (hereinafter - PAM), amendments to the Law No. 270/2018 on the unitary salary system in the budgetary sector, the State Budget Law for 2022, the Government Decision No. 458 of 29.12.2021 on the approval of the amount of the average monthly salary on the economy. The purpose of the research carried out is to assess their impact on the tax burden of the employer and the employee.*

Key terms: *Accounting, salary, standards, entities, payments, personnel, revenue, reports.*

JEL CLASSIFICATION: M41

INTRODUCERE

Actualmente, subiectul salarizării prezintă un larg interes pentru toate categoriile de utilizatori ai informației contabile, întrucât este unul dintre cei mai importanți indicatori, fie că este abordat la nivel micro sau macroeconomic, care măsoară performanța economică. Provocările contabilității în sfera respectivă se referă la aplicarea normelor de contabilitate internaționale și alinierea la contabilitatea celor mai dezvoltate țări din Uniunea Europeană (UE) care aplică același model contabil.

Pentru desfasurarea normala a activitatii lor, agentii economici folosesc forta de munca. Intre aceștea si personalul angajat intervin decontari pentru munca prestata, sub forma de salariu, in conditiile prevazute in contractul de munca.

Datoriile față de personal reprezintă angajamentele entității față de salariat pentru munca prestată, precum și recompensele garantate de stat și alte plăți suplimentare. Totodată, fiecare salariat este obligat să achite primele de asigurare obligatorie de asistență medical, iar angajatorul - contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii în modul stabilit de legislație.

Cu scopul de a soluționa constrângerile economice și de a asigura dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova în contextul consecințelor provocate de criza pandemică, începând cu luna aprilie a anului 2020 până în prezent au fost adoptate o serie de măsuri de politică fiscală menite să stimuleze economia țării. Printre ele se regăsește și Legea nr. 60 din 23-04-2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative [9], care a schimbat

modul de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale (CAS) și primelor de asistență medicală (PAM), modificări ale Legii nr. 270 din 23-11-2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar [14], Legea bugetului de stat pentru anul 2022 [12], Hotărârea Guvernului nr. 458 din 29.12.2021 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie [6]. Scopul cercetării efectuate constă în studierea și evaluarea impactului noilor reglementări asupra poverii fiscale a angajatorului și a angajatului.

METODELE DE CERCETARE UTILIZATE

Pentru a atinge scopul urmărit în cercetarea respectivă drept metodă de cercetare a fost utilizată documentarea normativă, bibliografică și webografică, analiza, comparația, inducția, deducția etc. Astfel, în cadrul documentării normative au fost analizate actele normative și legislative aferente temei abordate. Prin documentarea bibliografică și webografică s-a analizat stadiul cunoașterii în domeniul schimbărilor în calculele salariale în anul 2022, identificând mai mulți economiști autohtoni preocupați de acest subiect, după cum urmează: Bejan [2], Iavorscaia [19] etc.

Baza informațională la care s-a făcut referire în articol este constituită din acte normative și legislative: Codul Fiscal al RM [3], Codul Muncii al RM [4], Legii salarizării nr.847-XV din 14.02.2002 [13], Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022 [8], Planul general de conturi contabile [17], precum și lucrări științifice din literatura de specialitate autohtonă.

REZULTATELE OBȚINUTE

Denumită prin intermediul mai multor termeni - compensație, salariu, remunerație, plată, sporuri, prime, stimulente, bonificații, comisioane, indemnizații - salariul reprezintă totalitatea veniturilor financiare și materiale pe care le primește un angajat. Pentru angajator, aceasta reprezintă o datorie salarială.

Conform prevederilor SNC “Capital propriu și datorii”, datoriile față de personal se recunosc în baza contabilității de angajamente în cazul în care [18]:

1. există certitudine că în urma stingerii unei datorii va avea loc o ieșire de resurse, purtătoare de beneficii economice;
2. valoarea datoriei poate fi evaluată în mod credibil.

Principiile economice, juridice și organizatorice ale retribuirii salariaților aflați în relații de muncă, în baza contractelor individuale de muncă cu angajatori și controlul aplicării legislației se reglementează de prevederile Legii salarizării nr.847-XV din 14.02.2002 [13] și Codului Muncii al RM nr.1368-III cu modificările și completările ulterioare [4].

Conform art. 128 al Codului Muncii, *salariul* reprezintă orice recompensă sau câștig evaluat în bani, plătit salariatului de către angajator în temeiul contractului individual de muncă, pentru munca prestată sau care urmează a fi prestată [4]. Salariul este confidențial și garantat.

Salariul include salariul de bază (salariul tarifar, salariul funcției), salariul suplimentar (adaosurile și sporurile la salariul de bază) și alte plăți de stimulare și compensare [13]. Structural, salariile sunt formate din: *salariul de baza* convenit angajatilor, *sporurile si adaosurile* pentru conditii deosebite de munca si pentru rezultatele obtinute (sporuri pentru conditii grele de munca, sporuri pentru orele prestate pe timpul noptii, sporuri pentru orele suplimentare de munca, sporuri pentru vechime neintrerupta in munca), indemnizatiile si alte sporuri acordate pentru conducere, indexarile de salariu si compensarea cresterilor de preturi, indemnizatiile acordate pentru concediul de odihna.

Tabelul 1. Modelul general de calcul al salariilor și al reținerilor pentru decontarea cu salariații

Salariul brut de baza	Salariul brut total	Salariul brut impozabil
(+) sporuri	(-) contribuția salariaților la asigurările sociale (24%)	(-) impozitul pe salariu (12%)
(+) indemnizații	(-) contribuția salariaților la fondul de somaj (1%)	(-) avansuri acordate personalului
(+) indexări de salarii și compensări	(-) contribuția salariaților la asigurările de sănătate (9%)	(-) rețineri din remunerații datorate tertilor
(+) salariul în natură	(-) deduceri de baza	(-) alte rețineri datorate unității
(+) premii din fondul de salarii,		
= SALARIUL BRUT TOTAL	= SALARIUL BRUT IMPOZABIL	= SALARIUL NET PLATA

Sursa: Elaborat de către autor în baza Legii nr.270 din 23.11.2018 [14]

Baza organizării remunerării muncii o constituie sistemul tarifar ce include trei elemente:

- *indicatorii tarifari de calificare* - se elaborează pentru retribuirea unei categorii de calificare pentru muncitorii de diferite profesii și din diferite ramuri ale economiei naționale.
- *rețeaua tarifară unitară de salarizare*-servește pentru stabilirea relațiilor în retribuirea muncii între categoriile de muncă și categoriile de muncitori.
- *salariu tarifar*-salariu minim.

Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, prevede reexaminarea cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real, începând cu 1 aprilie 2022, prin care cuantumul minim se va stabili în mărime de 20,71 lei pe oră, sau 3500 lei pe lună, calculat pentru un program complet de lucru în medie de 169 de ore pe lună pentru toate întreprinderile, organizațiile, instituțiile cu autonomie financiară, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică.

Stabilirea unui nou cuantum minim garantat al salariului în sectorul real se face luând în considerare evoluția economică din Republica Moldova, inflația, procesele migraționale ale forței de muncă, necesitatea compensării veniturilor ratate ale salariaților pe parcursul pandemiei de Covid-19, precum și asigurarea unor garanții minime în domeniul salarizării corespunzătoare nevoilor salariaților.

Astfel, modificările salariul minim a diferitor categorii de angajați după nivelul de pregătire profesională pentru anul 2022 se prezintă în tabelul 2.

Tabelul 2. Cuantumul minim ale salariilor de funcții/salariilor tarifare stabilite pentru 2022

Categoriile de angajați după nivelul de pregătire profesională	Coefficientul de multiplicare față de cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real	Cuantumul minim ale salariului
Muncitori necalificați	1,0	3500
Muncitori de calificare medie	1,20	4200
Muncitori de calificare superioară	1,40	4900
Specialiști	1,50	5250
Personal de conducere	2,00	7000

Sursa: Elaborat de către autor în baza Hotărârii Guvernului RM nr.142 din 09.03.2022 [5]

Cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 458 din 29.12.2021 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe

economie, prognozat pentru anul 2022 [6], constituie 9900 lei, fiind majorat cu 1184 lei față de cel pentru anul 2021.

Din salariul brut calculat angajatului se fac două tipuri de rețineri obligatorii: fiscale și sociale, precum și alte rețineri:

- *Fiscale: Impozitul pe venit*, care constituie 12% din venitul impozabil. Venitul impozabil reprezintă suma din care se calculează impozitul pe venit achitat de angajat și se calculează după următoarea relație matematică:

$$\text{Venit impozabil} = \text{Salariul brut calculat} - \text{Prime de asistență medicală (9\%)} - \text{Scutiri}$$

Scutirea – o sumă din salariu care NU se impozitează cu impozit pe venit. Doar persoanele fizice rezidente care au un venit anual impozabil mai mic de 360.000 lei, cu excepția veniturilor prevăzute la art. 90¹ Cod Fiscal, au dreptul la o scutire personală în sumă de 27.000 lei pe an [3]. Scutirile valabile pentru anul 2022 sunt prezentate în tabelul 3.

Tabelul 3. Scutiri valabile pentru anul 2022

Tip scutire	Suma anuală, MDL	Suma lunară, MDL
Scutirea personală	27000	2250
Scutirea personală majorată	31500	2625
Scutirea acordată soției (sotului) – Anulată din 2021	-	-
Scutirea acordată soției (sotului) majorată	19800	1650
Scutirea pentru pers. întreținute cu except. pers. cu dizabilități în urma unei afecțiuni congenitale sau din copilarie	9000	750
Scutirea pentru pers. întreținute cu dizabilități în urma unei afecțiuni congenitale sau din copilarie	19800	1650

Sursa: Elaborat de către autor în baza informațiilor prezentate pe Salarii.md [16]

- *Sociale: prime de asistență medicală* în mărime 9%, calculate de la salariu brut total.
- *Alte rețineri din salariu* se referă avansurile la salariu acordate anterior, avansul nerestituit la timp pentru deplasarea de serviciu, rețineri pentru daune materiale cauzate întreprinderii, comise din vina lucrătorului și recunoscute de el, rețineri pentru chirii, pentru achitarea bunurilor procurate în rate, rețineri privind împrumuturile acordate anterior salariaților etc.

În Republica Moldova, toți angajatorii și angajații, precum și alte categorii de contribuabili, trebuie să contribuie la sistemul asigurărilor sociale de stat, de sănătate și șomaj.

Tocmai de aceea, concomitent cu calcularea salariului, angajatorul, calculează contribuții la asigurări sociale de stat obligatorii de la salariu calculat și le recunoaște ca costuri și cheltuieli în perioada în care au fost calculate salariile angajaților. Asigurările sociale și de sănătate acoperă pensiile, alocațiile pentru copii, cazurile de incapacitate temporară de muncă, riscurile de accidente de muncă și boli profesionale, precum și alte servicii de asistență socială.

Potrivit legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022 [8] se prevăd venituri în sumă de 31 224 240,7 mii de lei și cheltuieli în sumă de 31 224 240,7 mii de lei.

Conform Legii bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS) pentru anul 2022 [8] este aprobat BASS atât la venituri, cât și la cheltuieli în sumă de 31 224 240,7 mii lei, în creștere cu 5,43 mld. lei față de anul 2021. Plățile la BASS ce urmează a fi virate de către *zilierii* în anul 2022 (persoanele

fizice care exercită activități în calitate de zilieri în temeiul Legii nr. 22/2018 privind exercitarea unei activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități) constituie 3270 lei față de 2886 lei pentru anul 2021. Totodată, contribuția de asigurări sociale de stat în sumă fixă anuală (*taxa fixă anuală*) constituie 12838 lei în 2022 față de 11331 lei în anul 2021. Cuantumul majorărilor de întârziere pentru neplata în termen a CAS rămâne neschimbat și va constitui 0,1% pentru fiecare zi de întârziere.

CAS se calculează și achită de către angajator. Tarifele și baza de calcul al contribuției de asigurări sociale de stat sunt diferite și se stabilesc prin Legea Nr.489 din 08.07.1999 [11] privind sistemul public de asigurări sociale în funcție de categoriile de plătitori și de asigurați și poate fi exprimată în cote procentuale sau sumă fixă anuală (*taxă fixă anuală*) aprobată anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat. Astfel, pentru anul 2022 cotele procentuale pentru asigurările sociale sunt:

- 24% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru angajatorii sectorului privat, instituțiilor de învățământ superior și ai instituțiilor medico-sanitare.
- 29% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru angajatorii autorităților/instituțiilor bugetare și autorităților/ instituțiilor publice la autogestiune, cu excepția instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor medico-sanitare.
- 39% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru angajatorii autorităților/instituțiilor bugetare și autorităților/ instituțiilor publice la autogestiune, cu excepția angajatorilor sectorului privat.
- 32% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru angajatorii sectorului privat.

pentru persoanele angajate prin contract individual de muncă, care activează în condiții speciale de muncă

Tabelul 4. Sistemul public de asigurări sociale

Începînd cu 01.01.2021	
Obligațiile angajatorului	
CAS - 24% (18%+6%); 29% (23%+6%); 39% (33%+6%); 32% (26%+6%); 18% (12%+6%)	
Obligațiile angajatului	
PAM - 9% (4,5%+4,5%)	

Sursa: Elaborat de către autor în baza modificărilor în Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale [11]

În tabelul 5 prezentăm contabilizarea operațiilor aferente datoriilor salariale și sociale.

Tabelul 5. Contabilizarea operațiilor privind datoriile salariale și sociale

Nr.	Conținutul operațiunii	Conturi corespondente	
		Dt	Ct
1.	Calculul salariului lucrătorilor	811, 821, 712, 713	531
2.	Calculul contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii aferente salariilor calculate (24%)	811, 821, 712, 713	5331
3.	Impozitul pe venit calculat și reținut din salariu (12%)	531	5344
4.	Reținerea PAM individuale din salariu (9%)	531	5332
5.	Achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii	5331	242
6.	Reținerea PAM individuale din salariu	5332	242

CONCLUZII/RECOMANDĂRI.

În cadrul cercetării efectuate autorul s-a bazat pe modificările operate în legislația Republicii Moldova referitoare la datoriile salariale și sociale pentru anul 2022. Administrarea salarizării, considerată adesea ca o funcție specializată, este o activitate complexă care impune luarea în considerare a tuturor laturilor de esență ale salariului, a sarcinilor și funcțiilor de bază ale acestuia, a corelațiilor acestuia cu cele mai diferite variabile economice și sociale, precum și a implicațiilor acestora asupra tuturor intereselor, de cele mai multe ori divergențe ale agenților economici.

În rezultatul cercetării, autorul trasează următoarele concluzii:

➤ Creșterea quantumului minim garantat al salariului în sectorul real care se reexaminează anual în funcție de condițiile economice din țară și de posibilitățile bugetului public național, cel puțin la nivelul prognozat al ratei inflației este argumentată de necesitatea asigurării unei creșteri continue a garanțiilor minime în domeniul salarizării pentru a menține puterea de cumpărare a salariaților și pentru a asigura un mediu concurențial echitabil la nivel regional și internațional, în ce privește utilizarea forței de muncă.

➤ O modalitate de micșorare a poverii fiscale a angajatorului referitor la CAS și PAM ar fi majorarea nesemnificativă a salariilor brute cu menținerea aceluiași mod de impozitare. Ceea ce ține de angajat, în cazul aplicării metodei de calcul al impozitelor după salariul brut el primește un salariu mai mare datorită excluderii contribuțiilor individuale de asigurări sociale și în același timp mai puțin din cauza impozitului pe venit. În cazul aplicării metodei de calcul al impozitelor după salariul net angajatul încasează același salariu ca și până la efectuarea modificărilor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. BASS 2022. Mărimea contribuțiilor de asigurări sociale. Disponibil: <https://monitorul.fisc.md/editorial/bass-2022-marimea-contributiilor-de-asigurari-sociale.html>
2. BEJAN Gh. Particularitățile declarării contribuțiilor de asigurări sociale în anul 2022. În: Contabilitate și audit, 2022, nr.2, pp. 73-76.
3. Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163-XIII din 24.04.1997. Disponibil: <http://www.lex.md/fisc/codfiscaltxtro.htm>
4. Codul Muncii al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 06.06.2002. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129889&lang=ro#
5. Hotărârea de Guvern Nr. 142 din 09-03-2022. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130258&lang=ro

6. Hotărârea Guvernului nr. 458 din 29.12.2021 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie. Disponibil: cnas.gov.md
7. Hotărârea Guvernului nr. 743 din 11-06-2002 cu privire la salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128799&lang=ro#
<https://cnas.gov.md/libview.php?l=ro&idc=360&id=5702&t=Mass-media/Noutati/Cuquantumul-salariului-mediulunar-pe-economie-prognozat-pentru-anul-2022>
8. Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022 nr. 206/2021. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/content/legea-privind-bugetul-de-stat-pentru-anul-2022-publicat%C4%83-%C3%AEEn-monitorul-oficial>
9. Legea nr. 60 din 23-04-2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=123335&lang=ro#
10. Legea nr. 1585 din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128122&lang=ro#
11. Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129317&lang=ru#
12. Legea privind bugetul de stat pentru anul 2022. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/content/legea-privind-bugetul-de-stat-pentru-anul-2022-publicat%C4%83-%C3%AEEn-monitorul-oficial>
13. Legea salarizării nr. 847-XV din 14.02.2002. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125897&lang=ro#
14. Legea nr. 270 din 23-11-2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129289&lang=ro#
15. Legea nr. 355 din 23-12-2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125134&lang=ro#
16. Modificări taxe și scutiri salarii 2022. Disponibil: <https://salarii.md/modificari-taxe-si-scutiri-salarii-2022/>
17. Planul General de Conturi Contabile, contabilsef.md, disponibil la <https://www.contabilsef.md/ro-planul-general-de-conturi-contabile-ru-en-46679/>
18. SNC Capital Propriu și Datorii. Disponibil: <https://www.contabilsef.md/ro-snc-capital-propriu-i-datorii-ru-en-46669/>
19. Елена ЯВОРСКАЯ. Коротко о существенных изменениях 2022 года. În: Contabilitate și audit, nr.2, 2022.

Coordonatorul științific: POPOVICI Angela, dr., conf.univ.

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: popovici.angela.alexandru@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.35>

CZU: 657.372.3:006.44

DEPRECIATION AND AMORTIZATION OF INTANGIBLE AND TANGIBLE ASSETS: ANALYSIS OF REFERENT STANDARDS IAS 16 PP&E, IAS 38 INTANGIBLE ASSETS AND IAS 36 IMPAIRMENT OF ASSETS

DEPRECIEREA ȘI AMORTIZAREA ACTIVELOR CORPORALE ȘI NECORPORALE: ANALIZA STANDARDELOR DE REFERINȚĂ IAS 16 IMOBILIZĂRI CORPORALE, IAS 38 IMOBILIZĂRI NECORPORALE ȘI IAS 36 DEPRECIEREA ACTIVELOR

SAVCIUC Maria, studentă, Specialitatea: CON,

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: savciuc.maria.vxgd@ase.md

Abstract. *Nowadays, we live in an era of increase, in which globalization and digitalization are changing our world and our perceptions. A large-scale problem in the internationalization and globalization of accounting and financial reporting is the study, analysis and application of rules and regulations regarding the recognition, measurement, revaluation of the elements of the entity's assets in a normal management cycle, stipulated by International Accounting Standards.*

So this article is created to provide veridical and exact information about amortization, depreciation, the difference between these accounting methods and emphasize well-regarded information in International Accounting Standards.

The process of distinguishing between depreciation and amortization is complex, but using comparative analysis we can conclude: the depreciation and amortization described in IAS 38 and IAS 16 are the same. However, when we talk about depreciation, we are talking about tangible assets, and when we talk about depreciation, we are talking about intangible assets; impairment described in IAS 16 and impairment described in IAS 36 are different processes.

Key Words: *European integration, internalization, the Republic of Moldova, IAS, engagement, sameness, dissimilarities, assets.*

JEL CLASSIFICATION: M41

INTODUCERE

La momentul actual, trăim în perioada premergătoare schimbărilor nu doar în sfera politică, culturală și tehnologică, dar și în cea economică. Tendința de internaționalizare a sistemelor de ținere a evidenței contabile înlocuiește treptat „dogmele” existente și regulile aplicabile până în prezent. De o importanță majoră în procesul de internaționalizare și europenizare a contabilității și raportării financiare o constituie studierea, analiza și aplicarea regulilor și normelor cu referire la recunoaștere, evaluare, reevaluare a elementelor patrimoniului entității într-un ciclu normal de gestiune, stipulate de Standardele Internaționale de Contabilitate, care ulterior în această lucrare vor fi denumite IAS. Tindem să menționăm că prin intermediul acestei lucrări se vor analiza sub aspect teoretic subiectele ce țin de amortizarea și deprecierea, atât a imobilizărilor necorporale cât și celor corporale descrise în IAS IAS 16 „Imobilizări corporale”, IAS 38 „Imobilizări necorporale” ȘI IAS 36 “Deprecierea activelor”.

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

Amortizarea și deprecierea sunt procedee contabile folosite în scopul alocării sistematice a valorii unui activ pe întreaga lui durată de utilizare. Dacă e să analizăm aspecte descrise în IAS 16, 38,36 varianta originală, în limba engleză atunci vom vedea că există atât discrepanțe cât și similitudini cu referențe la aceste procese. Astfel, dacă e să analizăm IAS16 Imobilizări corporale (IAS 16 „Property, Plant & Equipment”), se va observa că în acest standard apare noțiunea de amortizare (eng.depreciere), iar dacă vom cerceta mai amănunțit standardul IAS 38 „Imobilizări necorporale” (IAS 38 „Intangible assets”) observăm că în acest caz se folosește noțiunea de amortizare.

Cineva va putea concluziona că amortizarea și deprecierea se deosebesc prin faptul că se aplică diferitor categorii de imobilizări, adică atunci când facem trimitere la procedura de amortizare, subînțelegem doar imobilizările necorporale, iar când vorbim de depreciere, ne referim doar la imobilizări corporale, însă această presupunere este eronată.

Dacă IAS 16„Imobilizări corporale”, se referă la deprecierea imobilizărilor corporale, iar în IAS 38 „Imobilizări necorporale” se menționează că amortizarea se referă doar la imobilizări necorporale, atunci care este scopul implementării și respectării IAS 36 “Deprecierea activelor?”

De fapt ca să putem oferi un răspuns credibil la întrebarea formulată anterior trebuie să cercetăm amănunțit toate aspectele teoretice ce țin de ambele procese.

Standardul internațional de contabilitate 16 oferă următoare explicație cu referire la noțiunea de amortizare care este: alocarea sistematică a valorii amortizabile a unui activ pe întreaga sa durată de viață, care se calculează atât în cazul imobilizărilor corporale cât și celor necorporale. Totuși e ironic că în IAS 16 regăsim noțiunea de depreciere și nu de amortizare. Deci dacă se va studia aprofundat IAS 16 și se va recurge la studierea meticuloasă a punctelor 43-49 din , se va obține argumentele credibile că deși în varianta engleză se folosește cuvântul Depreciation (Deprecierea), procedural se stabilește uzură fizică/morală al activului prin recurgerea la calcul amortizării activului.

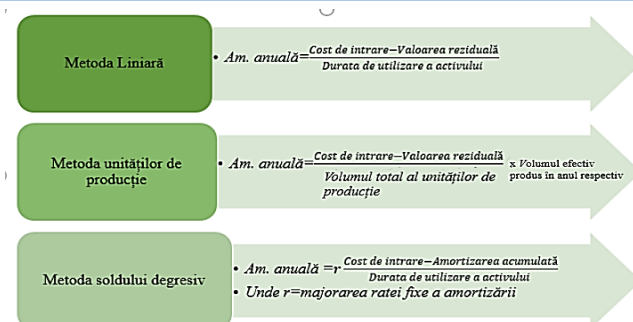
De asemenea, standardul analizat IAS 16 ne prescrie să depreciem (amortizăm) elementele patrimoniale separat, să evaluăm credibil durata de viața a activului, să alegem metoda de deprecierea bazându-ne pe durată de viață a activului respectiv.

IAS 38, are o structură asemănătoare cu IAS 16, în acest standard atestăm folosirea termenului de amortizare (eng., amortization). Însă analizând IAS 38, trebuie să menționăm că sunt active supuse amortizării și cele care categoric nu se supun amortizării. În lista imobilizărilor necorporale care se supun amortizării se includ: goodwill-uri, patente, licențe, francize, drept de autor, costurile la tipărirea acțiunilor pentru majorarea capitalului social, costurile organizaționale.

În scopurile ținerii evidenței contabile, entitatea va implementa una din următoarele metode: metoda liniară, metoda unităților de producție, metoda soldului degresiv.

În conformitate cu prevederile IAS 8 “Politici contabile, modificări, estimări și erori”, entitatea are dreptul să aleagă de sine stătător, stipulând în politicile sale metoda care va fi aplicată.

Calculul la care recurgem pentru a calcula amortizare sunt:

Fig.1 Formule de calcul ale amortizării.

Sursă: Elaborat de autor în baza informațiilor din International Accounting Standard 16 „Property, Plant & Equipment” and International Accounting Standard 38 „Intangible Assets”

Potrivit IAS 36 „Deprecierea activelor”, activele pot fi supuse nu doar amortizării, dar și deprecierei. Deja am constatat că de fapt deprecierea descrisă în IAS 16 este amortizarea, doar ca să diferențieze procesele similare aplicate pentru alocarea valorii diferitor tipuri de active, s-a decis folosirea terminologiei diferite.

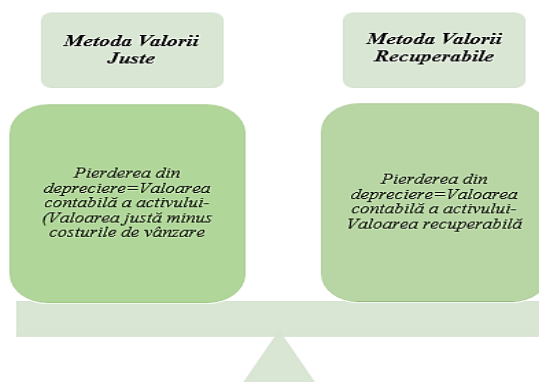
Dar ce de fapt este Deprecierea? Cum se calculează și se contabilizează deprecierea potrivit Standardelor Internaționale?

Studiind IAS 36, constatăm că deprecierea este reducerea valorii elementului patrimonial, reieșind din durată și de existența factorilor care acționează asupra activului și etc.

În comparație cu amortizarea, se adoptă decizia de depreciere a unui element patrimonial, dacă există certitudini cu referire la existența factorilor interni și externi, care contribuie la micșorarea valorii activului.

Ca și în cazul amortizării, în cazul deprecierei entitatea adoptă de sine stătător, ținând cont de politicile contabile existente la entitate, precum și de principiile contabile, metoda de depreciere a imobilizării.

În cazul constatării influenței factorilor interni și externi, ce duc la micșorarea valorii elementului patrimonial, entitatea va iniția procedura deprecierei prin aplicarea diferitor teste imobilizării depreciate. Standardul IAS 36 ne prescrie următoarele metode de depreciere a unui element patrimonial: metoda valorii juste, metoda valorii recuperabile.

Fig.2 Metode de calcul ale deprecierei.

Sursă: Elaborat de autor în baza informațiilor din International Accounting Standard IAS 36 „Impairment of Assets”

Potrivit pun.102 și 104 din IAS 1, „Prezentarea situațiilor financiare”, entitatea va documenta cheltuieli de amortizare și cheltuieli de depreciere în modul corespunzător și le va reflecta în Situația de profit și pierdere a entității sau va completa alte documente prescrise de IFRS 13.

Ce discrepanțe atestăm referitor la Depreciere (IAS 36) și Amortizare (IAS 16, IAS 38)?

Comparând conținuturile IAS 16, 38, 36, putem afirma cu certitudine că un criteriu important care scoate în evidență divergențele dintre procesele descrise este reversibilitatea. Astfel, amortizare nu poate fi un proces reversibil, pe când deprecierea este un proces reversibil. Studiind aprofundat standardul IAS 36, vom observa că în cazul procedurii de depreciere, putem avea două cazuri: deprecierea și aprecierea, întrucât într-o perioadă datorită factorilor ce influențează asupra activului vom înregistra pierdere din depreciere, iar în perioada ulterioară acestor evenimente vom putea constata aprecierea activului, datorată reluării deprecierei și apariției rezervelor din reevaluare.

Un alt punct de discrepanță, privitor la amortizarea și deprecierea, conform IAS constituie metodologia de contabilizare a acestor procese.

Astfel amortizarea se contabilizează prin intermediul următoarelor înregistrări contabile:

Debit “Cheltuieli cu amortizare”

Credit ”Amortizarea mijloacelor fixe/goowill-urilor/licenței și etc.”

În cazul calculului deprecierei vom folosi următoarea formula contabilă

Debit “Cheltuieli cu deprecierea”

Credit ”Deprecierea mijloacelor fixe/goowill-urilor/licenței și etc.”

*Cazul în care activul a fost reevaluat anterior

Debit ”Rezerve de reevaluare”

Credit ”Deprecierea mijloacelor fixe//Goodwill-urilor/licenței și etc.”

Astfel, generalizând toate aspectele analizate anterior cu privire la amortizare și deprecierea se va afirma că aceste aspecte de o importanță majoră au atât convergențe, atât și divergențe.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI.

Deci, analizând toate expuse de mai sus, putem concluziona că amortizarea și deprecierea sunt metode contabile de stabilire a valorii unui activ integrat în procesul de exploatare în cadrul întreprinderii, care au strânsă legătură. Cu toate acestea trebuie să cunoaștem prin ce se deosebesc amortizarea și deprecierea întru asigurarea corectitudinii și viabilității contabilizării și raportării financiare, fie în cadrul ciclului normal de gestiune sau pe o perioadă lungă de timp. De asemenea, un rol remarcabil în ținerea evidenței contabile constituie utilizarea corectă a Standardelor Internaționale de Contabilitate și tratamentul adecvat al acestora. Astfel, contabilul trebuie să treacă prin raționamentul contabil prevederile enunțate atât în IAS, cât și în IFRS.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. IAS 16 „Property, Plant & Equipment”:
<https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-16-property-plant-and-equipment/>
2. IAS 36 „IMPAIRMENT OF ASSETS”:
<https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-36-impairment-of-assets/>
3. IAS 38 „Intangible assets”:
<https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-38-intangible-assets>
4. What's the Difference Between Amortization and Depreciation in Accounting?, autor Motley Fool Staff:
<https://www.fool.com/knowledge-center/whats-the-difference-between-amortization-deprecia.aspx>
5. Amortization vs. Depreciation: What's the Difference?, autor SEAN ROSS:

<https://www.investopedia.com/ask/answers/06/amortizationvsdepreciation.asp#:~:text=Amortization%20is%20the%20practice%20of,asset%20over%20its%20useful%20life>

Coordonatorul științific: GRIGOROI Lilia, dr., conf. Univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 22 402715
e-mail: lilia.grigori@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.36>

CZU: 657.471.12(478)

ACCOUNTING PROVISIONS FOR HOLIDAY PAY

CONTABILITATEA PROVIZIOANELOR PENTRU PLATA CONCEDIILOR DE ODIHNĂ

BOTNARI Daniela, studentă, **Specialitatea: CON**,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
E-mail autor: botnaridaniela11082018@gmail.com

***Abstract.** This article highlights the notion of provision and the general aspects of keeping the accounting of provisions. The author has generalized the most important establishment's aspects of provisions for the rest leave. Provisions are the main instruments that help to reduce risk and give greater confidence that allows the entity to be prepared for any risk.*

***Key words:** accounting, provision, employee, holiday pay, salary*

JEL CLASSIFICATION: M41, M49, M50

INTRODUCERE.

Angajații sunt unii dintre cele mai importante resurse dintr-o entitate, iar prin intermediul acestora, entitatea poate prospera și atinge scopul de bază, ce ține de maximizarea profitului. Astfel, ei trebuie apreciați și remunerați pentru a reprezenta și dezvolta întreprinderea și pentru a crește performanțele entității. Salariații au nevoie și de timp liber, precum concediile de odihnă, la care au dreptul toți angajații și care trebuie să fie remunerate de entitate. Conform prevederilor din Codul Muncii, unul din drepturile de bază a lucrătorului constă în “asigurarea fiecărui salariat la condiții echitabile de muncă, inclusiv la condiții de muncă care corespund cerințelor securității și sănătății în muncă, și a dreptului la odihnă, inclusiv la reglementarea timpului de muncă, la acordarea concediului anual de odihnă, a pauzelor de odihnă zilnice, a zilelor de repaus și de sărbătoare nelucrătoare”.

Astfel, pentru a face față cheltuielilor înregistrate, unele întreprinderi preferă să calculeze provizioane care reprezintă niște cheltuieli posibile în baza constatării. În acest articol, se reprezintă contabilizarea provizioanelor pentru plata concediilor de odihnă care se încadrează în provizioanele constituite pentru beneficiile angajaților.

METODELE DE CERCETARE UTILIZATE.

La scrierea articolului a fost folosit diverse instrumente pentru colectarea datelor, printr-o analiză sistematică a teoriei prezentate în acest domeniu; au fost utilizate diverse metode de cercetare, precum: metoda analitică, metoda documentară, analiza critică și logică ce privește provizioanele pentru plata concediilor, precum și modul de ținere a contabilității.

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

La studierea provizioanelor a fost folosită atât literatură de specialitate din țară cât și cea din străinătate. Provizioanele sunt descrise în Standardul Național de Contabilitate „Capital Propriu și Datorii”, iar pe plan internațional și de unele entități din RM, în IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente”. La realizarea acestora, trebuie respectate 2 principii ce nu trebuie omise: principiul prudenței și principiul contabilității de angajamente. Prudența presupune, în esență, contabilizarea oricărei pierderi probabile și necontabilizarea veniturilor probabile, iar contabilitatea de angajamente presupune că la stabilirea rezultatului financiar al exercițiului, se iau în considerare toate cheltuielile și veniturile, indiferent în care are loc decontarea.

Analiza provizioanelor dintre SNC „Capital propriu și datorii” și IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente” poate fi vizualizată în tabelul 1.

Tabelul 1. Analiza provizioanelor dintre SNC „Capital propriu și datorii” și IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente”

criterii	SNC „Capital Propriu si Datorii”	IAS 37 „Provizioane, datorii contingente si active contingente”
Definiția	Provizionul reprezintă o datorie cu exigibilitate sau valoare incertă.	Provizionul este o datorie cu exigibilitate sau valoare incertă.
Recunoașterea	Provizioanele se recunosc în cazul respectării simultane a următoarelor condiții: 1) există o obligație generată de un eveniment anterior; 2) este probabil ca o ieșire de resurse purtătoare de beneficii economice să fie necesară pentru a onora obligația respectivă; și 3) poate fi realizată o estimare credibilă curentă a valorii obligației.	Un provizion va fi recunoscut numai în momentul în care: 1) o întreprindere are o obligație curentă (legală sau implicită) generată de un eveniment anterior; 2) este probabil ca o ieșire de resurse care să afecteze beneficiile economice să fie necesară pentru a onora obligația respectivă; 3) poate fi realizată o estimare credibilă a valorii obligației.
Evaluarea	Provizioanele se evaluează în suma costurilor necesare stingerii obligației aferente.	Valoarea recunoscută ca provizion trebuie să constituie cea mai bună estimare a costurilor necesare stingerii obligației curente, la data bilanțului.

Sursa: elaborat de autor în baza IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente” și SNC „Capital propriu și datorii”

Modul de contabilizare a provizioanelor pentru plata concediilor.

Pentru reflectarea provizioanelor pentru concediile de odihnă ale lucrătorilor, conform Planului general de conturi, este folosit contul 538 „Provizioane curente” subcontul 538.1 “Provizioane pentru beneficiile angajaților”.

Constituirea provizioanelor pentru concediile personalului, se efectuează prin înregistrările contabile prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2. Reflectarea provizioanelor pentru plata concediilor.

Conținutul operației economice	Debit	Credit
Reflectarea provizioanelor pentru plata concediilor constituite pentru:		
- muncitorii care participă în mod direct la fabricarea produselor, prestarea serviciilor, executarea lucrărilor în activitatea de bază	811	538.1
- muncitorii ce activează în secțiile auxiliare	812	538.1
- personalul tehnic al secției (șeful secției, ingineri...)	821	538.1
- personalul care execută lucrări de construcții și montaj	121	538.1
- personalul în scopuri comerciale	712	538.1
- personalul administrativ	713	538.1
- personalul din activitatea operațională	714	538.1

Sursa: elaborat de autor, în baza [8]- Colectiv de autori, coordonator Lilia Grigori „Contabilitatea întreprinderii”, Chișinău: Editura Cartier, ed. A III-a, 2021; Capitolul 9 „Contabilitatea datoriilor”

În continuare, se prezintă unele metode de calcul a provizioanelor pentru plata concediului de odihnă, precum și avantajele/dezavantajele acestor metode.

Metode de calcul a provizioanelor pentru plata concediului de odihnă.

Conform art. 112 din Codul Muncii, dreptul la concediu de odihnă anual plătit este garantat pentru toți salariații care lucrează în baza unui contract individual de muncă. Salariaților li se acordă anual un concediu de odihnă plătit, cu o durată minimă de 28 de zile calendaristice, cu excepția zilelor de sărbătoare nelucrătoare, iar art. 117 din Codul Muncii precizează ca pentru perioada concediului de odihnă anual, salariatul beneficiază de o indemnizație de concediu care nu poate fi mai mică decât mărimea salariului mediu pentru perioada respectivă.

Provizioanele pentru plata concediilor de odihnă pot fi calculate prin mai multe metode, aici fiind reprezentate 2 dintre cele mai folosite:

- 1) În baza salariului mediu pe o zi efectiv
- 2) Metoda normativă

I. În baza salariului mediu pe o zi efectiv.

Exemplu: Întreprinderea “Foișor” SRL, a specificat în politicile contabile, că la fiecare trimestru va constitui provizioane pentru concedii, în baza salariului mediu efectiv pe o zi. Se cunoaște că la 01.01.2022, provizionul neutilizat al perioadei precedente este 0, iar la 31.03.2022, numărul total de zile de concediu neutilizat în primul trimestru a anului constituie:

- 30 zile de concediu pentru muncitorii din activitatea de bază
- 5 zile de concediu pentru muncitorii ce deserveșc subdiviziunile
- 18 zile de concediu pentru personalul administrativ al entității.

Salariul mediu pe o zi, pentru perioada 01.01.2022-31.03.2022, constituie 250 lei/zi

Calculul provizioanelor în baza salariului mediu pe o zi este prezentat în tabelul 3.

Tabelul 3. Calcul provizioanelor în baza salariului mediu pe zi efectiv.

Salariații	Zile de concediu nefolosite	Salariu mediu/zi	Salariu pentru zilele de concediu nefolosite	CAS (24%)	Provizioane	Formula contabilă	
Muncitorii din activitatea de bază	30	250	7500	1800	9300	811	538.1
Muncitorii din deservirea subdiviziunilor	5	250	1250	300	1550	821	538.1
Personalul administrativ	18	250	4500	1080	5580	713	538.1

Sursa: elaborată de autor în baza exemplului.

În tabelul 3, provizioanele sunt constituite în baza salariului pentru zilele de concediu nefolosite și CAS inclus.

Unul din principalele avantaje a metodei respective este că poate fi determinată pe fiecare angajat în parte sau pe categorii de angajați și este desemnată ca fiind cea mai simplă metodă de calcul. Totuși, prezintă și dezavantaje, ce presupun că suma provizionului constituit nu va coincide cu suma efectivă a îndemnizațiilor pentru concediile pe care entitatea le va calcula la momentul producerii faptului economic viitor și informațiile aferente nu sunt atât de precise și relevante.

II. Metoda normativă.

Exemplu: În politicile contabile ale entității “Eva” SRL, este specificat că formarea provizioanelor pentru anul 2022 se va efectua în baza metodei normative, iar procentul în suma fondului de remunerare 12%. În tabel vor fi prezentate datele cu privire la calculul provizionului pentru câteva luni a perioadei de gestiune.

Calculul provizioanelor în baza metodei normative este prezentat în tabelul 4.

Tabelul 4. Metoda normativă de constituire a provizioanelor

Perioada	Salariu	CAS (24%)	Salariu și CAS inclus	Provizioane
1	2	3	4	$3=4*0.12$
Ianuarie	350000	84000	434000	52080
Februarie	298800	71712	370512	44461,44
Martie	354300	85032	439332	52719,84
Aprilie	376400	90336	466736	56008,32
.....	.....			.....

Sursa: elaborată de autor în baza exemplului.

Metoda dată este simplă de calculat, ceea ce reprezintă un avantaj, însă dezavantajul principal este că nu înfățișează cea mai exactă metodă, ceea ce face ca la sfârșitul perioadei de gestiune entitatea să înregistreze corectările aferente provizionului determinat.

CONCLUZII.

În baza celor prezentate, se constată că provizioanele sunt constituite pentru acoperirea costurilor sau cheltuielilor ce vor apărea în viitor. Rolul lor este foarte important în garantarea stabilității financiare a firmei, acestea reprezentând drept obiectiv menținerea neschimbată a valorilor existente în patrimoniul entității. Acestea, pot fi reprezentate ca fiind rezerve în baza costurilor, ce au ca obiectiv acoperirea unor eventuale riscuri ce pot reduce patrimoniul unei firme.

Pentru contabili, constituirea și contabilizarea provizioanelor reprezintă un dezavantaj, deoarece necesită mai multă muncă, însă pentru entitate această modalitate reprezintă un instrument de reglare a costurilor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Legea contabilității și raportării financiare din 15-12-2017
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120938&lang=ro
2. Codul muncii al Republicii Moldova din 28-03-2003
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129889&lang=ro#
3. Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar din 30-11-2018
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129289&lang=ro#
4. SNC “Capital propriu și datorii” capital_propriu_i_datorii (1).pdf
5. IAS 37 “Provizioane, datorii contingente și active contingente”
<https://www.scribub.com/economie/contabilitate/Standardul-International-de-Co18431512.php>
6. Planul general de conturi contabile aprobat de Ministerul Finanțelor nr. 100 din 28 iunie 2019
7. Angela Popovici “Unele probleme ale contabilității provizioanelor”
https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/1234567890/636/Popovici_A_%20conf_09.18.pdf?sequence=1&isAllowed=y
8. Colectiv de autori, coordonator Lilia Grigoroș, „Contabilitatea întreprinderii”, Chișinău: Editura Cartier, ed. A III-a, 2021; Capitolul 9 “Contabilitatea datoriilor”.

Coordonatorul științific: BAJAN Maia, dr. conf. univ.

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Email: bajan.maia@ase.md,

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.37>

CZU: 657.471.12:[061.62:004](478)

SPECIFIC ASPECTS OF SALARY CALCULATION AND TAXATION IN IT PARKS

ASPECTE SPECIFICE PRIVIND CALCUL ȘI IMPOZITAREA SALARIULUI ÎN PARCURIILE IT

CUCIUC Andreea, studentă, Specialitatea: CON,

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: andreea.cuciuc@ase.md

Abstract. *In this article, authors will examine the specific aspects of salary calculation and taxation in IT parks and the impact of “Moldova IT Park” for national economy. As information technology is a new domain of Republic of Moldova economy, authors would like to present the tax facilities that IT employees benefit. As methodological support of the investigation that will help authors to get the expected result are: the dialectical method of knowledge with its components: analysis, synthesis, induction and deduction, as well as methods like: observation, comparison, selection, grouping and scientific method. The main documents that are used in this article are: Law no. 77 of 21.04.2016 about of information technology parks and GD 1144/2017 about of the creation of the information technology park „Moldova IT PARK”. The competitive salary of IT employees that does not entail the obligation to pay any tax from the salary will represent a special interest for young generation.*

Keywords: *information technology, salary, tax facilities, IT park, IT employees, young generation.*

JEL CLASSIFICATION: M40, M41

INTRODUCERE.

Dezvoltarea rapidă a tehnologiilor informaționale pe parcursul ultimilor ani a avut un impact major asupra tuturor ramurilor economice cât și asupra societății. Apariția și promovarea parcului IT „Moldova IT PARK” de pe teritoriul țării noastre a declanșat o creștere a numărului companiilor IT nou-create, care au aplicat pentru statutul de rezident al Parcului. Creșterea numărului de companii rezidente din această industrie contribuie decisiv la atragerea și reținerea atât a capitalului cât și a profesioniștilor de înaltă calificare, acestea fiind un motiv pentru populația tânără de a se specializa în domeniul tehnologiilor informaționale. Salariul angajaților IT este unul competitiv ce nu trage cu sine obligația de a achita vreun impozit din salariu, ceea ce reprezintă un interes deosebit atât pentru actualii, cât și pentru viitorii profesioniști din domeniul IT. Luând în calcul aceste considerente, calculul și contabilizarea salariului pentru personalul din domeniul tehnologiilor informaționale include unele aspecte specifice.

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

În această cercetare științifică, autorul prezintă un aspecte specifice ce țin de salarizarea personalului din cadrul parcului tehnologiei informației, cât și redarea anumitor particularități caracteristice privind perfectarea documentară precum și beneficiile de care dispun salariații.

Ca surse informaționale pentru realizarea acestei cercetări științifice au fost folosite prevederile de baza ale legilor și actelor normative în vigoare și diverse materiale ale altor lucrări științifice și publicații cu referire la tema studiată. Drept metode de cercetare pentru a ajunge la rezultatul preconizat și la o anumită concluzie au servit: metoda inductivă, metoda analitică, metoda deductivă, precum și metode ca: observarea, selectarea, compararea, gruparea și metoda științifică.

Actul normativ ce reglementează entitățile ce fac parte din domeniul tehnologiei informației îl reprezintă Legea nr. 77 din 21.04.2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației și HG 1144/2017 cu privire la crearea parcului pentru tehnologia informației „Moldova IT PARK”. Acestea condiționează crearea premiselor necesare pentru impulsivizarea dezvoltării industriei tehnologiei informației, cercetării și inovării, bazată pe tehnologia informației în diverse domenii, activității didactice în domeniul tehnologiei informației, precum și crearea locurilor de muncă cu valoare adăugată înaltă și atragerea investițiilor autohtone și străine.

Pe fundalul unei imagini extrem de favorabile a potențialului creșterii sectorului IT, autoritățile Republicii Moldova au introdus la începutul anului 2018 o reformă fiscală radicală care vizează acest sector și care face țara mai atractivă pentru companiile și angajații IT. Începând cu 1 ianuarie 2018, Codului Fiscal [1] completat cu “ Titlul X ”, reglementează regimul fiscal al rezidenților Parcurilor pentru Tehnologia Informației, introducând de facto un impozit unic în marime de 7% pentru companiile din domeniul IT art.367 pct.1) din Codul Fiscal [1], iar în conformitate cu prevederile art.372 alin.(1) din Codul Fiscal [1] acesta este un impozit care se substituie integral impozitului pe profit și tuturor contribuțiilor aferente salariilor: impozitul pe venit din activitatea de interprințător, impozitul pe venit din salariu, contribuțiile de asigurări sociale de stat și obligatorii datorate de angajați și angajatori, primele de asigurări obligatorii de asistență medicală datorate de angajați și angajatori, taxele locale, impozitul pe bunurile imobiliare, taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova. Reglementarea prevede, de asemenea, conform art.370 alin.(2) din Codul Fiscal [1] o sumă minimă a impozitului unic, care reprezintă 30% din quantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru anul respectiv (9 900 lei pentru anul 2022).

Din impactul economic al facilităților fiscale din Parcul IT, efectul asupra salariilor este evident. Datorită acestora, angajații cu cele mai mari salarii din Republica Moldova plătesc cele mai mici impozite în raport cu veniturile lor, o situație care poate fi descrisă decât ca o impozitare regresivă. De aici pornește și una dintre cele mai importante aspecte specifice ce ține de salarizarea angajaților din sfera tehnologiei informației. Aceasta prevede că angajații parcului IT nu achită nici un impozit din salariu, informație prevăzută în art.141 alin.(2) din Codul Fiscal [1], plățile salariale efectuate angajaților sau în folosul acestora de către rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației în baza legislației muncii și actelor normative ce conțin norme ale dreptului muncii, nu generează obligații suplimentare privind impozitul pe venit aferent acestor plăți conform titlului II, din Codul Fiscal [1], impozitul în cauză fiind inclus în componenta impozitului unic reglementat de cap.1 Titlu X din Codul Fiscal [1].

Angajații din cadrul parcurilor tehnologiei informației practică un set vast de activități, cum ar fi: realizarea soft-ului la comandă, editarea și realizarea jocurilor de calculator, administrarea paginilor web, servicii de cercetare și dezvoltare experimentală în inginerie și tehnologie, dezvoltarea experimentală în fizică și alte activități asemănătoare. Toate aceste activități se desfășoară în baza contractelor individuale de muncă încheiate cu cetățenii rezidenți cât și nerezidenți, astfel putem observa o altă particularitate specifică ce ține de personalul IT. În cazul muncii prestate de către

persoanele fizice nerezidente, conform prevederilor Titlului X, capitolul 1 din Codul Fiscal [1] acestea beneficiază de aceleași condiții la fel ca orice angajat al Republicii Moldova, doar că acesta trebuie să obțină până la angajare permis de muncă.

Un alt aspect specific poate fi că, angajatul nu are dreptul la scutire și nu o poate transmite soțului/soției, art. 377 alin. 2 din Codul Fiscal [1]. Prin urmare, pentru perioada aplicării impozitului unic nu pot fi acordate, conform art.33-36 din Codul Fiscal [1], scutiri și alte deduceri referitoare la plățile salariale achitate de rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației.

Salariații rezidenților parcului IT beneficiază de toate tipurile de prestații de asigurări sociale de stat. Venitul lunar asigurat al acestor salariați va constitui 68% din quantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul respectiv indiferent de mărimea efectivă a venitului salarial primit pentru munca desfășurată în parc, numărul zilelor lucrate pe parcursul lunii și programul de muncă a acestuia (deplin sau parțial), ce se calculează în felul următor (9 900 lei * 0,68).

În cazul concediului medical, primele 5 zile se calculează și se plătesc de angajator, maxim 15 zile cumulative pentru fiecare angajat pe parcursul unui an calendaristic, restul se achită de CNAS. Zile care se achită din companie se calculează ca 75% din salariul real pe care angajatul îl deține, iar restul sunt transferați de către CNAS în mărime de 68% din salariul mediu lunar pe economie.

În situația în care angajatul a activat pe parcursul lunii atât în cadrul unui parc pentru tehnologia informației, cât și în afara acestuia, venitul lunar asigurat va fi constituit din venitul din care au fost calculate contribuțiile individuale de asigurări sociale și 68% din quantumul salariului mediu lunar pe economie la fel prognozat pentru anul respectiv.

Fondatorul de întreprindere individuală neangajat, rezident al parcului pentru tehnologia informației urmează să achite prima de asigurări obligatorii de asistență medicală (AOAM) în sumă fixă (Legea nr.1593/2002), în același timp, aceasta urmează să achite pentru angajații săi prima AOAM sub formă de contribuție procentuală la salariu și alte recompense datorate de angajatori, parte a impozitului unic cu referire la plățile salariale efectuate angajaților (Legea nr.77/2016). La fel, salariații rezidenților parcului IT obțin statutul de persoană asigurată în sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală în baza listelor de evidență nominală a persoanelor asigurate angajate, prezentate și actualizate de rezidenții parcului.

Angajații rezidenților parcurilor pentru tehnologia informației care beneficiază de mai multe venituri impozabile care constituie obiect al impunerii pe principii generale, la sfârșitul fiecărui an aceștia trebuie să depună „Declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit” (forma CET18) pentru a putea beneficia de desemnarea procentuală în mărime de 2%, dar în aceasta declarație nu se include venitul obținut în parc.

În conformitate cu art. 371 (2) din Codul fiscal [1] perioada fiscală pentru impozitul unic se determină lunar, reieșind din mărimea obiectului impunerii, înregistrat în evidența contabilă pe parcursul lunii de gestiune, fără a lua în considerare datele cumulative înregistrate de la începutul anului calendaristic.

Orice persoană juridică sau fizică, înregistrată în Republica Moldova în calitate de subiect al activității de întreprinzător, care întrunește cumulativ condițiile prevăzute de legislația cu privire la parcurile pentru tehnologia informației, poate deveni rezident al Parcului. Una din condițiile de recunoaștere pe care le prevede parcul IT este că 70% din volumul vânzărilor trebuie să corespundă Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei și Clasificatorul statistic al produselor (bunurilor și serviciilor) al Republicii Moldova (CAEM rev.2) . Nu există restricții privind numărul

de angajați în compania care intenționează să devină rezident al parcului IT, deoarece unul din obiectivele de bază ale acestuia este crearea locurilor de muncă. Din momentul obținerii statutului de rezident, compania are următoarele obligații față de administrația Parcului: plata cotizației lunare specificate în contract, prezentarea raportului trimestrial, prezentarea rezultatelor verificării anuale a conformității cu Legea nr. 77/2016 și notificarea administrației Parcului privind toate modificările operate la actele de statutare ale companiei cum ar fi schimbarea denumirii companiei, schimbarea administratorului, adresei juridice, subdiviziunilor companiei etc.

În continuare vom prezenta un calcul al impozitului unic conform „Declarația cu privire la impozitul unic”, forma IU17.

Exemplu: La o entitate rezidentă a parcului IT sunt înregistrați în baza contractelor de muncă 3 angajați. În luna februarie au avut loc vânzări în valoare de 125 mii lei, pe când în luna ianuarie 200 mii lei.

Tabel 1. Extras din „Declarația cu privire la impozitul unic”

Indicatori	Cod	Baza impozabilă (suma, numărul salariaților)	Cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul de gestiune	Cota impozitului unic	Suma impozitului unic, (lei)
1	2	3	4	5	6
Total venituri din vânzări	010	125 000	x	7%	8 750
Numărul de salariați în decursul perioadei fiscale, angajați în baza contractelor de muncă	020	3	9 900	30%	8 910
Suma impozitului unic spre plată (se indică mărimea maximă dintre codul 010 și codul 020 col.6)	030	x	x	x	8 910

Sursa: Elaborat de autor în baza formei IU17

Indicatorii ce țin de determinarea ponderii activității desfășurate în parc de către rezidenții parcului, trebuie să corespundă criteriului de eligibilitate privind activitatea principală a acestuia. Conform art.8 din Legea cu privire la parcurile pentru tehnologia informației, activitățile desfășurate în parc trebuie să înregistreze 70% din volumul vânzărilor stabilite în Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei și Clasificatorul statistic al produselor (bunurilor și serviciilor) al Republicii Moldova (CAEM rev.2)

CONCLUZII/RECOMANDĂRI.

În urma studiului efectuat putem afirma că calculul și contabilizarea salariului în parcurile IT cuprinde o serie de aspecte specifice ce face ca acest domeniu al tehnologiei informației să se difereneze de celelalte, precum: calculul impozitului unic la raportarea veniturilor, nerezidenții pot beneficia de aceleași condiții la fel ca orice angajat al Republicii Moldova, doar că acesta trebuie să obțină până la angajare permis de muncă și angajații parcului IT nu achită nici un impozit din salariu. Ca urmare, fiscalitatea favorabilă a redus fenomenul „salariilor în plic” ceea ce a încorporat facilități economice indirecte pentru economia națională. Totodată, salarizarea competitivă și motivantă a contribuit substanțial la menținerea în țară și includerea în activitatea economice a profesioniștilor IT, dar a și trezit un interes deosebit tinerii generații de a se specializa în acest domeniu.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, cu modificările ulterioare. Titlul X,alte regimuri fiscale. <https://sfs.md/en/generalization-database-question/167>
2. Legea cu privire la parcurile pentru tehnologia informației nr. 77 din 21.04.2016. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 157-162/318 din 10.06.2016, art. nr: 21 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121327&lang=ro
3. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la crearea parcului pentru tehnologia informației „Moldova IT park”: nr. 1144 din 20.12.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 451-463 art. 1272 din 29.12.2017. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=116764&lang=ro
4. Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEMrev.2) <http://www.justice.gov.md/file/Centrul%20de%20armonizare%20a%20legislatiei/Baza%20de%20date/Materiale%202009/Acte/P%20CAEM,%20Rev.%202/Proiectul%20CAEM%20Rev.%202.PDF>

Coordonator științific: BAJAN Maia , conf. univ. dr.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: bajan.maia@ase.md

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.38>

CZU: 657.372.12(478)

PROFIT (LOSS) ANALYSIS UNTIL TAXATION

ANALIZA PROFITULUI (PIERDERII) PÂNĂ LA IMPOZITARE

CIOBANU Victoria, studentă, Specialitatea: CON

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: ciobanu.viorica@ase.md

Abstract: *This article presents the profit analysis and it was made based on the data of the financial statements of „Franzeļuța” SA, 2019-2020. As methodological support of the investigation will serve the dialectical method of knowledge with its components: analysis, synthesis, deduction, observation, comparison, selection, grouping and scientific abstraction. As documents, I used the Financial Statements, National Accounting Standards(SNC), and a book, called „ Analiza Rapoartelor Financiare” and as a source of information, I used the search engine, Google. Based on the profit and loss analysis, the author calculated the absolute deviation of the profit in comparison with the previous year and commented with subsequent conclusions. Consequently, the author found that in 2020 „Franzeļuța”S.A presented a lower value of the profit, which has a negative impact on the economic activity of „Franzeļuța”S.A. This problems could be solved with new development strategies and with an efficient organization of the company’s activity.*

Keywords: *profit, absolute deviation, analysis, financial statements, indicators, dynamics.*

JEL CLASSIFICATION: M-41

INTRODUCERE

Unitățile economice efectuează o mulțime de activități pentru care raportează anumite rezultate financiare, cu ajutorul cărora atât conducerea entității poate să i-a decizii corecte și să gestioneze eficient propria afacere, cât și alți utilizatori de informații interesați de activitatea entității. Pentru determinarea rezultatelor financiare, o entitate are nevoie de venituri și cheltuieli, iar în baza comparării acestor indicatori se determină profitul întreprinderii. Acesta reprezintă un indicator de bază al aprecierii eficienței economice, care permite identificarea disponibilităților și posibilităților de dezvoltare ale unității economice.

Scopul lucrării constă în analiza profitului(pierderii) până la impozitare și a profitului (pierderii) din activitatea operațională, elaborate în baza datelor entității „Franzeļuța”S.A., pentru perioada 2019-2020. Aceasta entitate deține ponderea principală de producător în industria de panificație din Republica Moldova, cu o experiență de peste 70 de ani.

Pe parcursul acestui articol, se vor examina indicatorii din situația de profit și pierdere a perioadei analizate și în final se vor elabora anumite concluzii.

CONȚINUT DE BAZĂ

Pe parcursul activității sale, unitățile economice efectuează diverse operații economico-financiare în cadrul cărora suportă cheltuieli și înregistrează venituri. La finele perioadei de gestiune, se determină rezultatul financiar, care se poate prezenta fie ca profit, fie ca pierdere. Profitul reprezintă depășirea veniturilor câștigate de către unitatea economică asupra costurilor și cheltuielilor

siportate de acesta din activitatea de întreprinzător. În conformitatea cu SNC „Prezentarea Situațiilor Financiare”, profitul se calculează ca diferența dintre veniturile și cheltuielile perioadei de gestiune[1]. Cantitativ, profitul (pierderea) se determină după următoarea relație:

$$\text{Profitul (pierderea)} = \text{Venituri} - \text{Cheltuieli}$$

În situația în care, valoarea veniturilor va depăși valoarea cheltuielilor, atunci vom avea profit, și invers, creșterea valorii cheltuielilor va conduce la diminuarea mărimii profitului sau la înregistrarea unei pierderi.

Analiza profitului începe cu aprecierea în dinamică a structurii profitului (pierderii) până la impozitare, care poate fi exprimat prin următoarea relație:

$$\text{PPI} = \text{RAO} \pm \text{RAA}$$

unde:

PPI- profitul până la impozitare;

RAO- rezultatul din activitatea operațională;

RAA- rezultatul din alte activități;

Din punct de vedere a modalității de calcul, la analiza dinamicii și structurii profitului (pierderii) până la impozitare se determină abaterea absolută față de perioada precedentă. Această analiză se efectuează în baza datelor Situației de profit și pierdere a entității „Franzeļuța” S.A din anii 2019-2020. Astfel, în tabelul 1, vom examina evoluția și structura profitului (pierderii) până la impozitare și vom construi tabelul analitic și vom prezenta rezultatele obținute.

Tabelul 1. Analiza dinamicii și structurii profitului (pierderii) până la impozitare

Indicatori	Anul precedent, sumă lei	Anul de gestiune, sumă lei	Abaterea absolută, sumă lei
1	2	3	4=3-2
1.Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	8 464 136	(3 483 459)	(11 947 595)
2.Rezultatul: profit (pierdere) financiar(ă)	180 655	740 314	559 659
3.Rezultatul din operațiuni cu active imobilizate și excepționale: profit (pierdere)	85 725	(213 774)	(229 499)
4.Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)	266 380	526 540	260 160
5.Profit (pierdere) pînă la impozitare (rd.1±rd.4)	8 730 516	(2 956 919)	(11 687 435)

Sursă: Elaborat de autor în baza datelor Situației de profit și pierdere „Franzeļuța” S.A , din anul 2020.

Din datele prezentate în tabelul 1, rezultă că „Franzeļuța”S.A a obținut un rezultat financiar negativ în anul de gestiune, iar în anul precedent entitatea a înregistrat profit în mărime de 8 730 516 lei. În anul de gestiune mărimea pierderii până la impozitare a constituit 2 956 919 lei, ceea ce reprezintă o diminuarea cu 11 687 435 lei față de mărimea perioadei precedente.Înregistrarea pierderii până la impozitare a fost determinată de diminuarea rezultatului din activitatea operațională, ce a condus la reducerea mărimii profitului contabil cu 11 947 595 lei. A supra mărimii profitului până la

impozitare a influențat pozitiv rezultatul din activitatea financiară, care a contribuit la majorarea profitului contabil cu 559 659 lei. E de menționat că ponderea cea mai mare, în sumă totală a profitului contabil, deține pierderea obținută din activitatea operațională, ceea ce înseamnă că întreprinderea își desfășoară în mod normal activitatea de bază, doar că în anul 2020 a adus un rezultat negativ entității.

Prezentarea mai detaliată a profitului până la impozitare se bazează pe analiza factorială a profitului (pierderii) din activitatea operațională. Aceasta presupune stabilirea și calculul influenței factorilor, care au contribuit la modificarea în dinamică a părților componente ale profitului (pierderii) din activitatea operațională.

Din punct de vedere factorial, profitul (pierderea) din activitatea operațională poate fi determinată conform acestei formule:

$$\text{Profitul(pierderea din activitatea operațională)} = \text{Pbr} + \text{AVO} - \text{C distr.} - \text{C adm.} - \text{ACO}$$

unde:

Pbr - profitul brut;

AVO – alte venituri operaționale;

C distr. – cheltuieli de distribuire;

C adm. – cheltuieli administrative;

ACO- alte cheltuieli din activitatea operațională.

Fiecare parte componentă a formulei factoriale influențează asupra profitului (pierderii) din activitatea operațională a întreprinderii, unde Profitul brut și veniturile din operaționale au o acțiune directă, iar cheltuielile perioadei au o acțiune inversă.

Pentru analiza factorială a profitului (pierderii) din activitatea operațională, în calitate de sursă de informație s-au utilizat Situațiile de profit și pierdere.

Tabelul 2. Analiza factorială a profitului (pierderii) din activitatea operațională

Indicatori	Anul precedent, sumă lei	Anul de gestiune, sumă lei	Abaterrea absolută, sumă lei
1	3	3	4=3-2
1. Profit brut(pierdere brută)	108 017 084	84 721 979	(23 295 105)
2. Alte venituri din activitatea operațională	17 140 272	16 898 366	(241 906)
3.Cheltuieli de distribuire	72 424 135	63 779 488	(8 644 647)
4. Cheltuieli administrative	35 666 820	32 513 067	(3 153 753)
5.Alte cheltuieli din activitatea operațională	8 602 265	8 811 249	208 984
6. Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere) rd.1 +rd.2-rd.3-rd.4-rd.5	8 464 136	(3 483 459)	(11 947 595)

Sursa : Elaborat de autor în baza datelor Situației de profit și pierdere „Franzeluța” S.A , din anul 2020.

Verificare (în lei):

$$(-3 483 459) - 8 464 136 = (-23 295 105) + (-241 906) - (-8 644 647) - (-3 153 753) - 208 984$$

$$(-11 947 595) = (-11 947 595)$$

În baza datelor prezentate în tabelul 2, putem observa că „Franzeluța” S.A prezintă un rezultat negativ din activitatea operațională în anul de gestiune și o diminuare a acestuia în mărime de 11 947 595 lei, pe când în anul 2019 entitatea a înregistrat profit de 8 464 136 lei. Această diminuare a fost

condiționată de pierderea brută, în valoare de 23 295 105 lei și a cheltuielilor de distribuție și administrative, în mărime de 8 644 647 lei și respective 3 153 753 lei, care au contribuit la înscrierea unei pierderi din activitatea operațională. În anul 2020, se observă o diminuare a altor venituri din activitatea operațională de 241 906 lei, față de anul precedent, care prezintă venituri în valoare de 17 140 272 lei. În cazul unei gestionări mai eficiente a cheltuielilor de distribuție și administrative și a procesului de vânzare, întreprinderea va putea pe viitor să se bucure de profit din activitatea operațională.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

În urma acestei cercetări, putem afirma că o activitate economico-financiară a agenților economici trebuie organizată și exercitată de așa natură, încât rezultatele muncii pe parcursul întregului exercițiu financiar să se încheie cu profit.

Din cercetarea efectuată pe perioada 2019-2020, se poate observa că „Franzețuța” S.A a obținut profit doar în anul 2019, iar una din cauze fiind Rezultatul din activitatea operațională, care se apreciază negativ. De aici, se constată, că „Franzețuța” S.A a avut anumite probleme la desfășurarea activității operaționale.

În cazul hotărârii problemelor, elaborării unor strategii de dezvoltare și a organizării eficiente a activității curente, întreprinderea va putea înregistra un profit în viitor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. SNC „Prezentarea Situațiilor Financiare”. Disponibil în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 177-181/1224 din 16.08.2013. <https://monitorul.fisc.md/NAS/standardele-nationale-de-contabilitate.html>
2. Situațiile financiare a entității „Franzețuța” S.A, disponibile pe <https://franzeluta.info/despre-noi/rapoartee.html>
3. Informații despre Franzețuța S.A, <https://www.franzeluta.info/#>.
4. Natalia Țirulnicova, Valentina Paladi, Liudmila Gavriliuc, Nelea Chirilova, Diana Furtună. Analiza rapoartelor financiare. Ed. A II-a, revăzută. – Ch.; Asociația Obștească „ACAP RM”, 2011. – 400 p.
5. Analiza profitului disponibil pe <https://pdfcoffee.com/analiza-profitului-p3-pdf-free.html>
6. Calcularea profitului <http://rubyskynews.com/index.php/2011/04/07/calcularea-profitului/>
7. Balan Aliona, Barbăneagră Oxana, Bucos Tatiana [et. al.]; coord.: Aurelia Tomșa. Economia Unităților Economice. Academia de Studii Economice a Moldovei, Catedra „Teorie și Politici Economice”; – Chișinău: S. N., 2016 (F.E.P. „Tipografia Centrală”). – 388p.
8. Profitul și rentabilitatea întreprinderii, <https://conspecte.com/finantele-intreprinderii/profitul-si-rentabilitatea-intreprinderii.html>

Coordonator științific: BAJAN MAIA, dr., conf. univ.

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: bajan.maia@ase.md

SECȚIUNEA 5:
TEHNOLOGII INFORMAȚIONALE ȘI SECURITATE
CIBERNETICĂ

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.39>

CZU: 004.77+621.395.721.5

THE IMPORTANCE OF USABILITY IN DEVELOPING WEBSITES AND MOBILE APPS

ВАЖНОСТЬ ЮЗАБИЛИТИ В РАЗРАБОТКЕ ВЕБ-САЙТОВ И МОБИЛЬНЫХ ПРИЛОЖЕНИЙ

STATNIK Aurel, student, specialitatea: TI,

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Datele de contact ale autorului: tel. (+373) 69527043

e-mail autor: aurel.statnyk@gmail.com

Abstract. *In terms of incorporating a website in a business direction, website usability is very important. Good website usability creates a good impression for visitors that may be potential clients. It is an important strategy to make the website easy to navigate; enabling visitors to quickly find what they are searching for. Without this feature, visitors will simply move onto another relevant website offering what they want. Therefore a potential client is lost. Website usability focused on visitors could mean potential clients for the business and in turn the success of online business.*

Key words: *Website usability, efficiency, usability rules, application quality, UX.*

JEL CLASSIFICATION: C61, M11, M15, M31

ВВЕДЕНИЕ.

Юзабилити — это мера того, насколько хорошо конкретный пользователь в конкретном контексте может использовать продукт/дизайн для эффективного, действенного и удовлетворительного достижения поставленной цели. Дизайнеры обычно измеряют удобство использования дизайна на протяжении всего процесса разработки — от макетов до конечного результата — чтобы обеспечить максимальное удобство использования. Юзабилити можно описать как способность системы обеспечивать своим пользователям условия для безопасного, эффективного и результативного выполнения задач, получая при этом удовольствие [2].

Целью данного исследования - познакомиться с тем что такое юзабилити приложений и понять его важность. Как с помощью некоторых простых приемов можно улучшить понимание приложений для рядовых пользователей.

ОСНОВНОЕ СОДЕРЖАНИЕ.

Чтобы ответить более подробно на этот вопрос, нужно хорошо изучить данную проблему. Узнать какие виды структур приложений существуют на данный момент, как они воспринимаются пользователями, и какие мы можем применять решения для улучшения визуального восприятия веб-сайтов или мобильных приложений.

Анализ литературных источников. Мы можем вполне успешно работать, не зная ни одного приема по улучшению визуала приложения, но это чревато в будущем тем, что многие конкуренты, которые предоставляют такие же услуги, будут намного удобнее и понятнее для большего количества аудитории. Более того, с каждым годом появляются все больше и больше веб-сайтов и мобильных приложений и чем они удобнее в использование тем спрос на них выше. Важным аспектом является то, что нужно очень глубоко понимать как ведет себя

человек когда пользуется приложением, куда двигаются его глаза и на что он чаще всего заостряет свое внимание. «Юзабилити-инжиниринг» — это процесс выявления потребностей пользователей, чтобы убедиться, что продукт может эффективно и действенно достигать конкретных целей, что приводит к общему удовлетворению и успеху. Чтобы смягчить проблемы пользователей и убедиться, что продукт работает для целевой аудитории, нужно погрузиться в мир инженерии удобства использования. Пользователи ищут легкости, когда речь идет об использовании технологий. То есть разработка удобного интерфейса — это первый шаг к хорошему принятию. Чтобы сделать этот опыт действительно замечательным для пользователей, все должно работать безупречно. Вот несколько советов, чтобы гарантировать, что это произойдет.

В источнике [3] говорится о том, что было проведено три исследования, чтобы выяснить, насколько быстро люди формируют мнение о визуальной привлекательности веб-страницы. В первом исследовании участники дважды оценивали визуальную привлекательность домашних страниц в течение 500 мс каждая. Второе исследование повторило первое, но участники также оценили каждую веб-страницу по семи конкретным параметрам дизайна. Было обнаружено, что визуальная привлекательность тесно связана с большинством из них. В исследовании 3 снова были воспроизведены условия 500 мс, а также добавлены условия 50 мс с использованием тех же стимулов, чтобы определить, можно ли интерпретировать первое впечатление как «простой эффект воздействия» (Zajonc, 1980). Повсюду рейтинги визуальной привлекательности сильно коррелировали от одной фазы к другой, как и корреляции между условиями 50 мс и 500 мс. Таким образом, визуальную привлекательность можно оценить в течение 50 мс, что позволяет предположить, что у веб-дизайнеров есть около 50 мс, чтобы произвести хорошее первое впечатление.

В книге «Не заставляйте меня думать» [1], Стив Круг говорит о том, что правильная веб-страница должна быть очевидна, пользователи должны понять как она работает, не прикладывая усилий. Надписи должны быть очевидны людям, незнакомым с продуктом. Элементы управления, с которыми можно взаимодействовать должны выглядеть соответствующе. Пользователи не читают сайт, они его “сканируют”, потому что они ищут что-то конкретное, они не хотят читать все и они обычно торопятся.

Правила юзабилити трактуются по-разному, в некоторых источниках приводятся до 50 подробных условий правильного юзабилити, в других около 10 – основных и общих правил. Укажем основные:

1. Правило 7-ми. Научно доказано, что количество сущностей, которое кратковременно может запомнить человек, от 5 до 9. Исходя из этой теории выявлено оптимальное количество пунктов для навигации – 7.

2. Правило 2-х секунд. Одним из главных показателей для пользователя является время отклика. Чем меньше время отклика, тем больше вероятность, что пользователь останется на интернет ресурсе. Экспериментально выявлен оптимальный временной интервал отклика программы, к которому стоит стремиться – 2 секунды.

3. Правило 3-х кликов. Для любого пользователя важно попасть с главной страницы на любую другую и обратно. Комплексным мероприятием по выявлению приемлемого количества кликов было определено: пользователь должен попасть на любую страницу сайта не больше чем в 3 клика. Такой подход будет актуален для индексации поисковыми системами.

4. Правило Фиттса. Опубликованная Паулем Фиттсом в 1954 году модель движений человека, определяет время, необходимое для быстрого перемещения в целевую зону как функцию от расстояния до цели и размера цели. Если кнопка (объект интерфейса) выглядит крупно и заметно, не нужно делать ее еще больше и ярче.

5. Перевернутая пирамида. Это правило относится к контенту сайта, а именно к статьям. Начало статьи это итоговые выводы. После выводов идут ключевые моменты и в завершение

остальная маловажная информация. Пользователи веб сайтов желают получить нужную информацию максимально быстро, чего позволяет добиться правило перевернутой пирамиды [4].

Описание использованного метода исследования. На данный момент я работаю над проектом, который включает в себя очень сложную логику создания списков задач. Для того чтобы приложение казалось максимально удобным и простым в использовании, наш дизайнер воспользовался некоторыми приемами. Оценивать эффективность данных приемов будем ниже. Методология, использованная в исследовании, является «прикладным научным исследованием», которое представляет собой оригинальную исследовательскую деятельность для накопления новых знаний, но ориентированную, прежде всего, к конкретной практической цели.

Результаты. Я провел исследование исходя из читаемой литературы и приложил данные знания для оценки юзабилити проекта над которым мы работаем. По показателю ориентации приложения – пользователю сразу понятно то, что приложение создано для того, чтоб он создавал задачи, подзадачи, списки задач и работал с ними. Эффективность приложения так же на высоком уровне, потому что, когда человек только ее запускает сразу же имеет возможность воспользоваться основным функционалом приложения. По показателю запоминаемости нет никаких видимых проблем, так как основная кнопка приложения выражена красным цветом и находится практически всегда в фокусе для пользователя. Ошибки, совершенные пользователем минимальны и не так страшны в мобильных приложениях, как на веб-сайтах.

В нашем приложении нет навязчивых анимаций, соблюдается правило 7-ми, правило 2-х секунд, о котором говорится выше, а также правило 3-х кликов.

ВЫВОДЫ.

Подводя вывод вышперечисленному можно сказать следующее: Для успешного создания и ведения веб-сайта требуется периодический анализ интернет ресурса на правила юзабилити. Если соблюдать данные правила, то всегда будут получаться эффективные инструменты, если же пренебречь данными правилами, то Зайдя на сайт с большим количеством не систематизированной информации, множеством блоков и деталей, пользователь просто закроет его и больше не вернется.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Don't Make Me Think, Revisited: A Common Sense Approach to Web Usability (3rd Edition). Steve Krug. Published December 2013.
2. <https://knowtechie.com/the-importance-of-usability-in-mobile-apps/>
3. <https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2018/04/24/the-four-web-design-trends-businesses-should-actually-care-about/?sh=3c1980550734>
4. <https://habrahabr.ru/company/webprofessionals/blog/132564/>

Coordonatorul științific: САРАТИНА Valentina, dr., conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Datele de contact ale coordonatorului: tel. (+373) 60145666
e-mail: vcapatina@yahoo.com

În redacția autorilor

Machetare: Budan Maria

Bun de tipar 12.12.2022
Coli editoriale 12,52. Coli de autor 12,45.
Comanda nr. 41.

Serviciul Editorial-Poligrafic al ASEM
Republica Moldova, . mun. Chișinău, MD-2005,
str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 61
Telefon: + 373 (22) 402 910